

Meditativna razmišljanja i upute za produbljivanje umijeća liječenja

Predavanja za liječnike i studente medicine

SD 316

Rudolf Steiner

Božićni tečaj, Osam predavanja, Dornach, od 2. do 9. siječnja 1924.

Uskrsni tečaj, Pet predavanja, Dornach, od 21. do 25. travnja 1924.

Prvi bilten 11. ožujka 1924.

Večernji sastanak, Dornach, 24. travnja 1924.

BOŽIĆNI CIKLUS

- I Prvo predavanje, Dornach, 2 siječnja 1924. 7**
- Iluzija konturirane slike čovjeka. Fizički oblikovana osoba. Tekuće ljudsko biće, u koje intervenira ljudsko etersko tijelo; zračna osoba u kojoj radi astralno tijelo; toplina ljudskog bića koju prožima 'Ja' organizacija. Na nju djeluje 'Ja', dok toplinski čovjek djeluje na ostatak organizacije, to jest 'Ja' neizravno. To će omogućiti pravi uvid u odnos duše i tijela, budući da duševna zbivanja utječu na toplinski eter, a preko njega i na organe.
- U ljudskoj organizaciji leži mogućnost bolesti. Mogućnost ozdravljenja u prirodnim procesima koji mogu preuzeti procese u čovjeku: etersko tijelo, astralno tijelo, 'Ja'. Poziv višim članovima da budu zdravi. U prirodnu znanost moraju ući druga razmatranja, koja odgovaraju živom kozmičkom. Primjer mravlje kiseline i zrenja smokava ili proizvodnje meda. Potreba za razvojem osjećaja za prirodu, uključujući korištenje mikroskopa. Razmatranje apsolutnih proporcija. Pogled na pravi uzgoj pčela.
- II Drugo predavanje, Dornach, 3 siječnja 1924. 15**
- Karakteristike članova bića. 'Ja' i zemaljski oblik. 'Ja' i smrt. Tjelesni organizam i prehrana. Odnos eterskog i astralnog tijela, i podložnost bolesti. Preduvjet svjesnog života duše. Suština osjećaja. Pojava bolesti. Upala i prekomjerni rast. Bolest i duševni život. Jetra kao osjetilni organ za stvari vanjskog svijeta. Srce, osjetilni organ za unutarnji svijet. Organi kao suština cjeline. Procjena hrane iz globalnog konteksta organizma.
- III Treće predavanje, Dornach, 4. siječnja 1924. 24**
- Zemljine materijalne sile i periferne materijalne sile su uravnotežene u pojedinim organskim sustavima. Razmatranje glave s ove točke gledišta; njena bestežinska i statična mirnoća. Kozmičke i zemaljske sile u glavi i ostatku kostura, značaj karbonata i fosforne kiseline. Supstance kao proces kozmičkog oblikovanja i ponašanje kozmičkog bića prema njima. Posebno razmatranje sila koje nadvladavaju proces olova. Značenje procesa magnezija, ritmički periodi u kojima proces ima drugačije značenje. Antimon i metamorfoze procesa ugljena, proučavaju se prema kozmičkim i eterskim oblikovnim procesima u slijedu vremena.
- IV Četvrto predavanje, Dornach, 5. siječnja 1924. 33**
- Egzoterično znanje i način na koji se ono stječe kao osnova za ezoterični dio tečaja. Građa čovjeka: etersko tijelo i njegov odnos prema zametku, koji proizlazi iz nasljeđa, njegov odnos prema astralnom tijelu

u vremenu neposredno nakon rođenja: predispozicija znanja. Važnost unutarnje obuke i produblјivanje za liječnika koji želi liječiti. Kultiviranje moći duše kroz ritmičko proširivanje znanja. Takva znanja prikazana su na primjeru biljnog iskustva, a egzoterična i ezoterična znanja dovedena su u njihov stvarni kontekst.

V Peto predavanje, Dornach, 6. siječnja 1924. 42

O promjeni koja će se dogoditi u cjelokupnoj koncepciji antropozofskog pokreta: 'Ezoterični put je ili težak ili ga uopće nema'. - Dalji opis kozmičkih sila na temelju odnosa bića biljke i ljudskog organizma, posebno glave. Nužnost iskustva ove spoznaje. Povezanost ovoga s unutarnjim moralnim porivima. Opis procesa meditacije. Spremnost na ezoterično produblјivanje studija medicine u dva područja: opća antropozofija i euritmija i umjetnost govora.

VI Šesto predavanje, Dornach, 7. siječnja 1924. 53

Spoznaja kroz mišljenje: koštani sustav; kroz imaginaciju: mišićni sustav tekućeg čovjeka. Spoznaja kroz inspiraciju: unutarnji organi. Spoznaja kroz intuiciju: toplinski čovjek ili aktivnost organa. Dvije vrste topline. Zračni i svjetlosni uvjeti. Metamorfoza svjetlosti. Vodeno u kombinaciji s kemijom. Zemaljsko i život. Medicinsko misaono znanje i terapijski element.

VII Sedmo predavanje, Dornach, 8. siječnja 1924. 62

Odgovarajući na pitanje o iscjeljujućem magnetizmu. Odgovarajući na pitanje odnosa srca prema maternici. Odgovor na pitanje o utjecaju dragog kamenja na pojedine organe. Odgovarajući na pitanje o značaju raspadanja leša za pokojnika. Odgovarajući na pitanje o značenju disekcije u određenom vremenu nakon smrti. Odgovor na pitanje o važnosti zajednice za iscjeliteljsku moć liječnika. Odgovor na pitanje o očnoj dijagnostici, grafologiji i tako dalje. O liječenju i poznavanju lijeka. O suštini knjige 'Filozofija slobode' i njenom značenju za čovjeka. Imaginacija i život mišića; inspiracija i život unutarnjih organa. Skica studijskog puta koji je Rudolf Steiner smatrao nužnim za duhovnu medicinu. Priroda bolesti za liječnika koji želi liječiti.

VIII Osmo predavanje, Dornach, 9. siječnja 1924. 73

Orijentacija liječnika prema karmi: volja karme i volja za ozdravljenjem. Uvod u razmatranje ljudskog organizma kao posljedice kozmičkih sila koje dovode do ozdravljenja na primjeru Saturna i mjesečevih sila. Upute za meditativno produblјivanje.

USKRŠNJI CIKLUS

I Prvo predavanje, Dornach, 21. travnja 1924. 85

Sudionici se potiču da postavljaju pitanja o poteškoćama koje su se pojavile prilikom usmjeravanja liječnika da slijede ezoterični put

obuke. Odgovori. Emancipacija zapadnog ezoteričnog puta od vanjskog kozmosa. Upute za meditaciju; o prirodi toga. Objašnjenje procesa inkarnacije, stvaranje ljudskog tijela prikladnog za Zemlju; podrijetlo struje nasljeđivanja i rasprava o njoj. Priroda šarlaha i ospica; važnost prehrane dojenčadi i majčinog mlijeka. Važnost neposredne percepcije za medicinsku spoznaju; prikaz s primjerima. Stjecanje zemaljske zrelosti. Sedmogodišnja razdoblja kao novi dodiri a ne kao umjetničko znanje. Utjecaj kozmičkih stvaralačkih sila. Meditacija o životu biljaka.

II Drugo predavanje, Dornach, 22. travnja 1924. 94

O ispravnoj meditaciji i tome kako postati liječnik. Znanje o bolesti kao znanje o liječenju. Znanje o liječenju i volja za ozdravljenjem. Prepoznavanje eterskog iz skulpturalnog. Prepoznavanje astralnog iz glazbenog. Pionirski rad liječnika preorijentiranih s antropozofije na novi medicinski smjer. Razmatranje primarnog uzroka bolesti u životu bolesnika. Meditacija.

III Treće predavanje, Dornach, 23. travnja 1924. 105

Uvod u meditaciju iz drugog predavanja: stvaranje oblika, stvaranje čovjeka iz kozmičkih sila. - Mjesec. Duševnost čovjeka: kozmički solarni učinak u tom opsegu. Produhovljenje čovjeka kroz degradiranje moći Saturnova utjecaja. Priroda kozmičke sile metala. Moral kao sila koja zrači iz kozmosa. Duhovne istine moraju se uvijek iznova doživljavati na meditativan način. O karmičkim okolnostima duša koje traže duh rođenih na prijelazu stoljeća.

IV Četvrto predavanje, Dornach, 24. travnja 1924. 116

Pojava medicinskog pristupa 19. i 20. stoljeća razmatra se u njegovom karmičkom kontekstu. Kršćanstvo i arabizam. Upute za meditaciju iscjelitelja: kozmičko trojstvo, Saturn, Sunce, Mjesec, djelovanje u zdravim i bolesnim ljudima. Upute za uočavanje karmičkih stanja kod bolesnih osoba: volja za ozdravljenjem, kristijanizacija medicine osvješćivanjem kozmičkog u ljudima. Razmišljanje srcem: Merkurov štapić. Liječnik bi trebao zagovarati da karma može utjecati na kulturu tog vremena.

V Peto predavanje, Dornach, 25. travnja 1924. 127

O prirodi članova bića i njihovim međusobnim odnosima. Opći uzrok bolesti, razumijevanje pojedinih terapijskih učinaka. Različita stanja u fizičkim i duhovnim bolestima, temperamenti. Uputa za meditaciju za stjecanje imaginativne svijesti. Isto se odnosi i na stjecanje inspirativne svijesti. Osjećaj u znanju, osjećaj u spoznaji. Konkretizacija pokreta mladih uz pomoć medicine koja teži navedenim ciljevima. Tiho liječenje nasljednih sila u obrazovanju. Odnos između liječnika i pacijenta. Apel na unutaraju povezanost s Goetheanumom koji se u središte postavio posebnu zadaću.

PRILOG

PRVI BILTEN, 11. ožujka 1924. 139

Izdaje Medicinska sekcija Slobodne škole za znanost duha pri Goetheanumu, za antropozofske liječnike i studente medicine.

VEČERNJI SASTANAK, 24. travnja 1924. 144

Omjer tekućina i krutine u formiranju organskog. Slike stvorene ekspanzijom (kozmički učinak) i okretanjem (zemaljski učinak). Terapeutski značajan fantom organa u fluidnom čovjeku. Načelo plastičnosti za razumijevanje fluidnog, glazbeno načelo za razumijevanje zračnog. Slušanje sebe dok govorite: proučavanje 'Ja' organizacije.

MEDITACIJA za antropozofske liječnike, jesen 1923. 149

Božićni ciklus

Osam predavanja

Dornach, od 2. do 9. siječnja 1924.

PRVO PREDAVANJE

Dornach, 2. siječnja 1924. (Božićni ciklus)

Moji dragi prijatelji!

Prvo o čemu bih želio s vama razgovarati je ono što se odnosi na sami studij medicine. Medicinski studiji danas se temelje na znanstvenom svjetonazoru, odnosno na znanstvenim tumačenjima, koja ne idu do stvarnosti čovjeka, koja danas nisu nimalo prikladna da išta kažu o ljudima. I tako zapravo mladi liječnici pristupaju bolesnom čovjeku, a da o zdravom čovjeku ne mogu imati nikakvu predodžbu. Jer vidite, ako jednostavno prvo naučite anatomske i fiziološke stvari na takav način, da imate predodžbu da su bitna stvar u ljudskom organizmu organi i organski sustavi koji se pojavljuju s fiksnim konturama, kao što su koštani sustav, mišićni sustav, i kada se netko navikle gledati te sustave u čvrstim konturama kako su obično predstavljeni, to daje potpuno pogrešan pogled na ljude. Jer ono što se na ovaj način crta i također zamišlja, ono što se prima kao sadržaj znanja, zapravo se nalazi u neprekidnom procesu nastajanja, u neprekidnom građenju i razgradnji, u neprekidnom nastajanju i nestajanju. I ako sada počnemo razmatrati to nastajanje i nestajanje, tada odmah shvaćamo da u odnosu na ljudski organizam, moramo prijeći s konturiranog, na tekuće, nekonturirano, da čovjeka moramo zamisliti kao rezultat, da tako kažem, strujanja koje traje na određenim točkama, i onom što je najmanji dio čovjeka, moramo dodati fluidnog čovjeka, čovjeka koji više ne podliježe zakonima kojima podliježu tijela oštih kontura. U današnje vrijeme, na temelju anatomske-fizioloških ideja, obično se ima mišljenje da netko uzima tekućinu da utaži žeđ, i zatim nastavi uzimati sve više i više te iste tekućine, tekućine koja, recimo, nakon popijene čaše vode, slijedi i četvrta ili peta čaša vode, da one u organizmu prolaze isti proces kroz koji je prošla prva. Ali to nije istina. Prva čaša vode prolazi kroz kompliciran proces dok se žeđ ne utaži, druga čaša vode, kad žeđ više nije tolika, prolazi kroz organizam mnogo brže nego prva. Ne prolazi kompliciranim putem kojim je prošla prva čaša, s drugom čašom vode imamo mnogo više neku vrstu jednostavnog strujanja u fluidnom čovjeku, ako mogu to grubo reći.

Stoga moramo reći da pravo poznavanje čovjeka prvo mora uzeti u obzir organe oštih kontura, ali onda i ono što je tekuće u organizmu. Sigurno, i to je istaknuto, također se govori o onome što je tekuće, ali tekućine u ljudskom tijelu istražuju se samo sa stajališta zakona dinamike ili mehanike. Nije da je to pogrešno, ali u trenutku kada fluidno ljudsko biće dolazi u obzir, u fluidnom čovjeku intervenira takozvano etersko tijelo.

Čovjekovo fizičko tijelo je ono na što se odnose anatomske crteži koje možete vidjeti u anatomske atlasima, u anatomske knjigama. Ali tu morate zanemariti ono što je strujanje tekućine u ljudskom organizmu. Strujanje tekućine u ljudskom organizmu ne ovisi o zemaljske sile; njegova suština ne ovisi o ovim zemaljske sile, nego o onim planetarnim silama o kojima sam govorio na predavanju. Sve dok se radi o jasno definiranim organima i organske sustavima, u obzir dolaze samo zemaljske sile. U trenutku kada imamo posla s onim što cirkulira, bilo da se radi o kruženju hranidbenog soka ili soka koji je već pretvoren u krv, kao usmjeravajućim silama, nemamo posla sa zemaljske sile nego s planetarnim silama. U stvar ćemo ući detaljnije. Sada je samo stvar principa.

Dakle, u biti, čvrstog čovjeka smo dodijelili fizičkom tijelu, a tekućeg čovjeka eterskom tijelu. Sada, zrak i ono plinovito, također sudjeluju u ljudskom organizmu, i to više nego što mnogi misle. Utoliko što je plinovita tvar konstitutivna i živototvorna u našem organizmu, ona je u potpunosti ovisna o astralnom tijelu, tako da se naprimjer, ljudsko disanje u njegovoj fizičkoj manifestaciji, mora shvatiti kao funkcija astralnog tijela.

A posebno s četvrtim čovjekom, toplinske čovjekom - govorim dakle o fizičkom čovjeku, koji je dodijeljen fizičkom tijelu, o fluidnom čovjeku, koji je dodijeljen eterskom tijelu, a plinovitom čovjeku, odnosno o aktivnosti svega plinovitog ili zračnog, što pripisujemo astralnom tijelu - što se tiče toplinskog čovjeka, nema sumnje da diferencirana toplina postoji u prostoru koji čovjek fizički zauzima, pa čak i izvan njega. Ako mjerite iza uha, ili ispod pazuha, naći ćete diferenciran toplinski organizam. Stupnjevi topline su svugdje različiti. Baš kao što možete reći da je jetra kod čovjeka na određenom mjestu u organizmu, također možete reći da su crijevni organi na vrlo specifičnom mjestu; oba mjesta imaju potpuno različite temperature. Temperatura jetre je potpuno drugačija jer jetra ima vrlo posebnu organizaciju topline. Ova organizacija topline izvorno je dodijeljena 'Ja' organizaciji. Ali sada zapravo imate priliku zamisliti čovjeka, čovjeka utoliko što u sebi nosi tvari koje su inače prisutne na Zemlji, kao čvrste, tekuće, plinovite i slične toplini. Element sličan toplini je usmjeren iz 'Ja' organizacije. Ali sada, ako nešto ima određeno stanje topline, to stanje topline ima učinak na ono što dotična toplina prožima, i tu dolazimo do pravog stanja 'Ja' organizacije. Ono što inače 'Ja' organizacija radi u čovjekovom organizmu, događa se posredno preko toplinske organizacije. Pa recimo da hodam, jednostavno hodam. Kada hodam, interveniram uz svoje 'Ja' organizacije u toplinsku organizaciju svog organizma. Ono što toplina radi, u mjeri da su noge ispunjene tekućinama koje ispunjavaju čvrste komponente nogu - ono što toplina radi u njima, neizravna je posljedica 'Ja' organizacije, 'Ja' organizacija izravno intervenira samo u toplinski organizam. Dakle, vidimo intervenciju 'Ja' organizacije posvuda u cijelom organizmu, u čvrstoj, tekućoj, plinovitoj i toplinske organizaciji, ali samo

zaobilaznim putem preko toplinske organizacije. Dalje vidimo intervenciju astralnog tijela kroz cijeli organizam, ali astralno tijelo intervenira direktno samo u zračnu organizaciju koju imamo, i tako dalje. Ostalo možete zamisliti.

Pa vidite, tako nam se otvaraju neke sasvim druge mogućnosti. Ako uzmete ono što se danas nudi u fiziologiji i anatomiji, što je tako lijepo nacrtano i smatra se cijelim čovjekom, dakle, ako to uzmete, nikada nećete imati priliku prijeći s tog čovjeka, koji u stvarnosti ne postoji, na duševno ili čak duhovno. Kako bi u cijelom svijetu bilo što duševno ili duhovno moglo imati ikakve veze s čovjekom kojeg danas opisuju fiziologija ili anatomija? Zato su se pojavile svakakve naizgled dobro promišljene teorije o međuodnosu duševno-duhovnog i tjelesnog. Najgenijalnija, ne, najgluplja - to se odnosi na naše vrijeme - je ona psihofizičkog paralelizma. Kaže se da se oboje odvijaju u isto vrijeme i idu paralelno jedno s drugim; most se čak ni ne traži. Ali u trenutku kada se uspnete do organizirane toplinske diferencijacije i u toplinskoj diferencijaciji imate intervenciju 'Ja' organizacije, dođete da možete sebi reći: da, u toplinskom eteru je zamislivo da intervenira 'Ja' organizacija, i tako zaobilaznim putem djeluje na cijelog čovjeka, sve do oštro konturirane fizičke organizacije. - Most između fizičkog i duševnog u čovjeku nije se mogao naći, jer se nije vodilo računa da čovjek ima tu slojevitou organizaciju, u koju intervenira duhovno-duševna organizacija. Zapravo je slučaj da ako se bojite, naprimjer, u prvom redu jednostavna duševna činjenica može utjecati na vašu toplinsku prirodu. Naravno, ne možete zamisliti da duševna činjenica doživljavanja straha čini da vam udovi drhte; to je nezamislivo, pa morate pronaći nešto poput psihofizičkog paralelizma. Ali možete zamisliti da je duševna organizacija koja je usidrena u toplinskom eteru pod utjecajem straha, te da strah oživljava u relevantnoj promjeni toplinskog stanja. Kao rezultat toga, organizacija topline se prenosi na disanje zraka, na tekuće i dolje u čvrstog čovjeka. Samo tako ćete imati priliku izgraditi most između fizičkog i duševnog.

Međutim, bez stjecanja ovog uvida o čovjeku, nikada nećete moći prijeći od zdravih ljudi, od uvida u zdrave ljude, do uvida u bolesne ljude. Jer vidite, ako uzmemo bilo kojeg člana čovjekove organizacije, recimo jetru ili bubreg, koji u takozvanoj normalnoj organizaciji primaju impulse iz 'Ja' organizacije na određeni način, tako da ti impulsi iz 'Ja' organizacije prvo interveniraju u toplinski organizam i onda silaze dolje do jetre s oštrim konturama ili bubrega oštih kontura i tako dalje - ako to gledamo, tada naravno postoji mogućnost da ovakva intervencija 'Ja' organizacije obilazno kroz toplinsku organizaciju intenzivira svakodnevno ponašanje, odudara od svakodnevnog ponašanja, odnosno da 'Ja' organizacija ima prejak učinak na toplinsku organizaciju u odnosu na jetru ili bubreg, kako ne bi trebala raditi, i u ravnoteži koja mora postojati u ljudskom organizmu tako da u njemu može djelovati 'Ja' organizacija, onda, ako se ta ravnoteža pojavi na krivi,

dislociran način, time upravo postoji mogućnost da se taj organizam razboli. Ako zamislite ljudski organizam kako ga dana predstavlja anatomija ili fiziologija, on se ne može razboljeti. Jer otkud bolesno stanje? U organizmu mora nekako postojati mogućnost da se bolest pojavi. 'Ja' organizacija mora imati određeni snažan učinak na srce, naprimjer, odnosno neizravnim putem toplinske organizacije do srca. Ako se to dogodi zbog bilo kakvih okolnosti - također ono što je stanje topline u vanjskom svijetu možete usmjeriti na drugo mjesto na nepoželjan i neharmoničan način - da ono što bi se trebalo događati zaobilaznim putem kroz toplinsku organizaciju na srcu, da se događa u bubregu ili jetri, u organizmu se tada događa nešto što se mora dogoditi. Samo je promašaj, dislociramo, i mogućnost bolesti je tu.

Samo uzimajući tako nešto u obzir, doći ćete do razumijevanja mogućnosti bolesti, inače ne. Morate sebi reći: sve što se događa u ljudskom organizmu prirodan je proces. - Ali i bolest je prirodan proces. Gdje završava proces zdravlja? Gdje počinje proces bolesti? Na ova pitanja apsolutno nema odgovora ako se držimo onoga što je poznato u običnoj fiziologiji i anatomiji. Tek kada znate da ono što je bolesno u jetri da je zdravo u srcu i mora biti tu, jer bi cijela osoba morala biti tamo, stječete ideju o mogućnosti da budete bolesni. Ako ljudski organizam, iz 'Ja' organizacije, ne može, recimo, proizvesti toplinsku organizaciju koja mora biti u području srca, naprimjer, ovaj ljudski organizam ne bi mogao misliti ili osjećati. Ali ako intervenira u organizaciji jetre ili bubrega, onda se javlja potreba ponovno ga istjerati, to jest vratiti u prvobitne okvire, da tako kažem. I vidite, dragi prijatelji, u prirodi postoje stvari i značajne aktivnosti koje jednostavno mogu preuzeti, organ po organ, aktivnost eterskog tijela, aktivnost astralnog tijela, aktivnost 'Ja' organizacije. Pa recimo da 'Ja' organizacija na pogrešan način intervenira u bubregu - sve ovo danas je samo uvod, sljedećih dana ćemo razgovarati stručnije - ako pretpostavimo da bubrežna 'Ja' organizacija intervenira preintenzivno, onda, dajući *Equisetum arvense* na određeni način, dajete bubregu priliku da radi ono što 'Ja' organizacija normalno radi u ovom abnormalnom, bolesnom stanju. Dakle, imate ovo, da u bolesnom stanju 'Ja' organizacija intervenira u organizaciji bubrega, ali na način na koji bi trebala intervenirati samo u srcu, ne na način na koji treba intervenirati u bubrezima. Postoji aktivnost koje ne bi trebalo biti, koja se provodi jer 'Ja' organizam preintenzivno ulaže svoju aktivnost. Možete je izbaciti samo ako u bubrege na umjetan način unesete aktivnost koja odgovara ovoj aktivnosti 'Ja' organizma. To je ono što možete unijeti u bubreg ako ga uspijete na pravi način opskrbiti sa *Equisetum arvense* u njegovoj funkciji i djelovanju. Bubreg ima veliki afinitet prema *Equisetum arvense*. U istom trenutku djeluje, a 'Ja' organizacija je iznesena. Ali onda, kada bolesni organ može obavljati svoju bolesnu aktivnost na drugačiji način i nešto poput 'Ja' organizacije bude vraćeno svojoj stvarnoj zadaći, tada ta 'Ja' organizacija sada ima iscjeljujući učinak. Takozvana viša tijela možete

pozvati na iscjeliteljsku aktivnost, ako ih istjerate iz bolesnog organa i vratite na njihov zadatak. Tada ovo tijelo djeluje putem reaktivne sile koja se javlja i zapravo liječi bolesni organ. Ali ako netko želi prodrijeti u takve sile kakve postoje, ako želi upoznati ljudsku organizaciju u njezinom odnosu prema strukturi kozmosa, prema strukturi tri prirodna carstva koja okružuju čovjeka na Zemlji, tada morate prakticirati drugačiju prirodnu znanost od one koja se danas obično prakticira.

Želim vam dati primjer. Svi poznajete mravinjak; znate da se mravlja kiselina dobiva od mrava. Danas se o mravljjoj kiselini govori onako kako to može govoriti kemičar, čak i farmaceutski kemičar, ali mi ne znamo sljedeće. Ljudi ne znaju da, naprimjer, šuma u kojoj mravi ne rade svoj posao čini strašnu štetu zbog truljenja u podancima i slično. To je užasna šteta razvoju Zemlje. Zemlja tako reći propada od svojih trulih organskih ostataka. Ali zamislite - ovo je prije svega uvid, grubo rečeno - drvo iz kojeg je izašla vegetacija, koja je, da tako kažem, prešla u nekakvo mineralno stanje, usitnjeno, istrunulo. Budući da mravi rade svoje, u tlu i zraku u šumskom području uvijek postoji izuzetno visoka razina mravlje kiseline. Ova mravlja kiselina prodire u ono što trune, a iz onoga što proizlazi iz veze između aktivnosti mravlje kiseline i onoga što truli, štiti se razvoj Zemlje, tako da prah ne odleti u svemir, već može dati materijal za daljnji razvoj Zemlje, tako da su takve stvari, koje su naizgled samo izlučevine tvari kukaca ili drugih životinja, ako se ispravno prepozna njihova uloga, zapravo spasiteljice daljnjeg zemaljskog razvoja.

Vidite, jednostavno ispitivanje tvari na način na koji ih danas ispituju kemičari nikada ne vodi do prepoznavanja svjetskih zadaća tvari. Ali bez prepoznavanja kozmičkih zadaća tvari, nemoguće je prepoznati zadaće tvari kojima se opskrbljuje ljudska nutrina. Ono što se potpuno nezapaženo događa s mravljom kiselinom u prirodi, neprestano se događa s mravljom kiselinom u ljudskoj organizaciji. Na jednom drugom predavanju sam mogao naglasiti da je ljudski organizam ovisan o tome da u njemu uvijek ima određene količine mravlje kiseline, jer mravlja kiselina obnavlja ljudsku materijalnost koja bi inače propadala zbog procesa starenja. U određenim slučajevima se može raditi o utvrđivanju da osoba ima premalo mravlje kiseline u organizmu. Ono što trebate znati je da različiti organi imaju različite količine mravlje kiseline u sebi. Stvar je spoznaje da ljudi nemaju dovoljno mravlje kiseline u nekom organu. Onda se radi o opskrbi organizma tom mravljom kiselinom. Naći ćete slučajeve u kojima mravlja kiselina ne pomaže ništa, i druge slučajeve u kojima puno pomaže. Može biti slučaj da se organizam brani od izravnog unosa mravlje kiseline, ali da je organizam vrlo sklon proizvesti mravlju kiselinu iz oksalne kiseline, ako mu se poveća sadržaj oksalne kiseline. U slučajevima kada se s mravljom kiselinom ne može učiniti išta, često je potrebno započeti liječenje oksalnom kiselinom, jer se u ljudskom organizmu oksalna kiselina pretvara u mravlju kiselinu. Ovo

je samo pokazatelj koliko je potrebno do detalja upoznati ne samo organe s čistim obrisima, već i fluide i fluidne procese, kako izvan kozmosa, tako i unutar ljudskog organizma.

Vidite, određeni procesi vani u prirodi koje ljudi uzrokuju: mogu se promatrati, ali se njihovo puno značenje ne može prepoznati znanstvenim tumačenjem.

Želim vam pokazati vrlo jednostavan fenomen. U južnim krajevima ima stabala smokve. Postoje smokve koje u početku rađaju divlje smokve, i smokve koje rađaju posebno uzgojene plodove smokve, slatke smokve. Ljudi su prilično sofisticirani u proizvodnji slatkih plodova smokve. Oni čine sljedeće: dovedu do toga da određena vrsta ose polaže jaja u plod smokve, u normalno uzgojeno voće smokve. To uzrokuje da klica ose postane crv ose, i prelazi u kukuljicu. Ovaj proces ljudi sada prekidaju i mlade ose polažu jaja drugi put godišnje. Na taj način, generacija osa u istoj godini drugi put polaže jaja, u smokvi u kojoj jaja polaže druga generacija stvara se esencijalna slatkoća. Na jugu to rade tako da prvo uzmu smokve koje su skoro zrele tako da dvije smokve vežu koncem i objese na granu. Tako pustite ose da probuše smokvu i polože jaja, a sazrijevanje ploda se jako ubrza jer je već odrezan. Zbog toga se prva generacija osica razvija vrlo brzo, prelaze na drugu smokvu koja nije ubrana i time postaje mnogo slađa.

Ovaj proces je vrlo važan, dragi prijatelji, jer unutar same prirode, unutar sam supstance smokve, događa se ista stvar koncentrirano, koja se događa razdvojeno kada osa, ili ako hoćete pčela, uzima medni sok iz cvijeća, stavlja ga u košnicu i proizvodi med. Zapravo, ono što se odvija u pčeli u procesu od cvijeta, čiji medni sok pčele isisavaju, do proizvodnje meda u košnici, odvija se unutar same smokve. Uzrokujući taj proces, južnjak zaziva smokvu, koju pušta da ubode mladi naraštaj osa, na proces proizvodnje meda. Ova smokva, koju mladi naraštaji bockaju, u sebi dobiva proces medenja. Ovdje imate metamorfozu dva prirodna procesa, onaj raširen vani, pri čemu pčele dohvaćaju nektar iz udaljenih cvjetova, i iz njega u košnici proizvode med. Drugi se odvija na istom stablu na kojem su obješene dvije smokve, koje brže sazrijevaju, brže nastaje generacija osica i druge smokve se ubodu. Takve procese treba proučavati, jer to su prirodni procesi, koje moramo imati u vidu. U čovjeku se odvijaju procesi o kojima današnja fiziologija i anatomija nemaju pojma, jer ne proširuju svoje razmatranje na takve prirodne procese kakve sam sada opisao. Radi se o promatranju finijih procesa u prirodi, tada će se doći do pravog razumijevanja čovjeka.

Ali sve to zahtijeva istinski unutarnji osjećaj prirode, sposobnost sveobuhvatnog viđenja topline, strujanja zraka, zagrijavanja zraka, hlađenja zraka, igre sunčevih zraka pri zagrijavanju i hlađenju zraka, vodene pare u atmosferi, predivne igre rose nad cvijećem ujutro, divnih procesa koji se odvijaju recimo u žučnoj jabuci koja također nastaje ubodom ose i

polaganjem jaja. Ali morate biti u stanju sve sagledati iz makroskopske perspektive. To uključuje osjećaj za prirodu. A osjećaj za prirodu sigurno nije prisutan ako sve ovisi, kao u današnjim promatranjima, o pripremi, koja se dobije mikroskopom. Vi jednostavno oduzimate stvari od prirode. Vidite, to je užasna iluzija. Što zapravo želite kada koristite mikroskop? Želite vidjeti ono što ne možete vidjeti običnim okom. Čineći objekt ogromnim, čovjek vjeruje da će on imati učinak kao i kad je najmanji. Ali gledate u potpuno pogrešan objekt, gledate u neistiniti objekt. Gledanje mikroskopom ima smisla samo ako vi sami imate toliko osjećaja za prirodu da ste, nakon što ga pogledate pod mikroskopom, u stanju iznutra izmijeniti dotični objekt, do određenog ga stupnja smanjiti. Tada stvari postaju potpuno drugačije; vidite nešto sasvim drugo. Ako nešto vidite uvećano, morate to moći ponovno smanjiti, jednostavno kroz svoju nutrinu. Obično to ne radite. Većina ljudi nema pojma da proporcije prirodnih objekata nisu nimalo relativne. Teorija relativnosti je nešto sasvim lijepo i veliko, a za većinu područja nešto neosporno. Ali ljudski organizam! Jednom sam prije tri godine sudjelovao u jednoj profesorskoj raspravi. Ljudima nije bilo jasno kad im je rečeno da ljudski organizam ne može biti, naprimjer, duplo veći nego što jest, da ne bi mogao postojati; veličina koju ima nije za njega relativna u kozmosu, već je apsolutno određena. A ako je veličina iznad normale, kao kod diva, ili ispod normale, kao kod patuljka, ulazimo u stanje bolesti. I tako morate reći, kad nešto pogledate pod mikroskopom, prvo vidite laž i morate je svesti na istinu. Ali to možete svesti na istinu samo ako imate osjećaj za ono što se događa vani u prirodi.

Važno je pogledati nešto poput košnice i naučiti da je pojedinačna pčela glupa. Ona ima instinkte, ali je glupa; ali cijela košnica je izuzetno mudra. Vidite, nedavno smo imali vrlo zanimljive sastanke gore među radnicima, koji svaki tjedan, kada je sve redovno, od mene dobiju dva predavanja. Raspravljali smo o kraljevstvu pčela kada se pojavilo vrlo zanimljivo pitanje. Pčelar dobro zna njegovu važnost. Ako postoji pčelar kojeg zajednica voli, i on se razboli ili umre, tada cijela pčelinja zajednica zapravo postaje neorganizirana. To je tako. Ali pčela to ne vidi točno, nema pojma o pčelaru, ocu pčela, kako će nastati osjećaj zajedništva? Ali još i daleko više. Pretpostavimo da ove godine pčelar čuva košnicu, sljedeće godine je u njoj sasvim druga zajednica pčela, potpuno je zamijenjena osim matice, u njoj su samo mlade pčele. Gdje bi se trebao pojaviti osjećaj zajedništva? - Odgovorio sam sljedeće: svatko tko poznaje ljudski organizam, zna da u određenim razdobljima ljudski organizam izmjenjuje sve svoje stvari. Recimo, netko je danas sreo osobu koja je išla u Ameriku i vratila se nakon deset godina. Nalazi potpuno drugačiju osobu od one koju je poznavao prije deset godina. Nalazi da su sve stvari izmijenjene, nalazi sasvim drugačiji sastav. U košnici nije ništa drugačije, gdje su sve pčele izmijenjene, ali ostaje zajedništvo između košnice i pčelara. To zajedništvo temelji se na činjenici da u košnici

postoji ogromna mudrost; to nije samo hrpa pojedinačnih pčela, već košnica zaista ima svoju konkretnu dušu.

To je ono što čovjek mora uzeti u obzir u svom osjećaju za prirodu, taj stav da košnica ima dušu. Na taj će način takve poglede moći prenijeti u mnoge druge stvari, koje su podržane istinskim, stvarnim osjećajem za prirodu. I samo s takvim znanjem, koje je potkrijepljeno osjećajem za prirodu, koje može ne samo gledati kroz mikroskop, nego i makroskopirati, ako se mogu tako izraziti, možemo pristupiti zdravom i bolesnom čovjeku. To želimo učiniti u sljedećih nekoliko dana, i protom obratiti posebnu pozornost na ono što bih nazvao moralom proučavanja medicine i medicinske znanosti. To želimo učiniti u sljedećih nekoliko dana.

DRUGO PREDAVANJE

Dornach, 3. siječnja 1924. (Božićni ciklus)

Dragi moji prijatelji!

Budući da sada možemo razmisliti kako najbolje iskoristiti osam sati, mogu nastaviti malo sporije nego bi to bilo moguće da smo morali žuriti. To će nesumnjivo pomoći stvari.

Danas bih želio, u određenom smislu, nastaviti jučerašnju materiju govoreći o osobitostima pojedinačnih članova čovjeka. Znete, jučer sam istaknuo da cijelog čovjeka možemo promatrati samo tako da razlikujemo fizičko tijelo i ovo fizičko tijelo dovedemo u izravnu vezu sa svime što se može zamisliti u fiksnim konturama u čovjeku. Zatim imamo ono što bih želio nazvati tekućim organizmom. Ovaj tekući organizam prožet je silama eterskog tijela, ali koje se kao neke primarne komponente povezuju s fizičkim tijelom. Ovog tekućeg čovjeka sada prožimaju eterske sile. To su periferne sile, sile koje djeluju posvuda. Zatim imamo astralno tijelo, koje moramo promatrati na takav način da ga ne možemo gledati prostorno; na astralno tijelo moramo gledati čisto kvalitativno, kvantitativno nam ne može dati baš ništa. Moramo ga zamisliti kao da se nalazi u svijetu koji nije prostorni svijet kakvog poznajemo, već koji leži izvan ovog prostornog svijeta.

I tako moramo misliti posebno kada je u pitanju 'Ja' organizacija. Stvar ćemo najlakše razumjeti ako krenemo od 'Ja' organizacije. Što predstavlja ova 'Ja' organizacija? Ovu 'Ja' organizaciju u fizičkom svijetu opažamo u obliku fizičkog tijela. Naravno, u fizičkom svijetu može se percipirati jedino u unutarnjem i vanjskom obliku fizičkog tijela. Jer u trenutku kada čovjek prođe kroz vrata smrti, kada 'Ja' organizacija napusti fizičko tijelo, fizičko tijelo tada počinje popuštati silama vanjskog svijeta, ali to znači da se uništava, a ne da se izgrađuje. Ako uzmete u obzir da je fizičko tijelo uništeno od sila koje postoje u vanjskoj prirodi, svakako ćete vidjeti da njegovo formiranje ni na koji način ne može biti podložno silama fizičkog svijeta. Kada 'Ja' organizacija oblikuje fizičko tijelo, formira, to znači da ga udaljava od sila koje se inače nalaze u čovjekovom zemaljskom okruženju.

Drugim riječima, 'Ja' organizacija je nešto potpuno drugačije od svega što nalazimo u fizičkom svijetu. Pa, ova 'Ja' organizacija je povezana, stvarno povezana, sa smrću. To znači da se ono što se sa smrću događa odjednom, da se tijekom vremena zemaljskog života kontinuirano odvija kroz 'Ja' organizaciju. Ljudi zapravo neprestano umiru, ali to se umiranje nadoknađuje. Da biste dobili sliku stvari, zamislite, recimo, da ste suočeni s obrnutim Penelopinim problemom. Zamislite da ste svaki dan zauzeti uklanjanjem hrpe zemlje koja se nalazi u blizini vaše kuće, a noću, kada

niste tu, netko vam hrpu lopatom vrati natrag, i sve dok se hrpa zemlje vraća, morate je lopatom uklanjati. Ali kad ta hrpa zemlje počne postajati sve manja i manja zbog aktivnosti osobe koja je vraća, na kraju je više nema, više ne vršite nikakvu aktivnost s time. Takva je otprilike 'Ja' organizacija u svom odnosu prema fizičkom tijelu. Promislite, kada hranite fizičko tijelo, opskrbljujete fizičko tijelo tvarima iz zemaljskog okoliša. Te stvari koje unosite imaju svoje unutarnje sile, imaju određenu konfiguraciju sila, i ako unosite naprimjer kuhinjsku sol kao dodatak hrani, onda ta kuhinjska sol u početku ima unutarnji poriv za djelovanjem, jer dolazi izvana, kakav ima vani kao kuhinjska sol, međutim, počevši od područja usta, počinjete joj oduzimati ta svojstva, i sve ih više oduzimate, tako da na kraju, kada 'Ja' organizacija radi pravilno, u vama više nema kuhinjske soli kakva je bila vani. Kuhinjska sol je postala nešto sasvim drugo. Djelatnost vaše 'Ja' organizacije sastoji se upravo u transformaciji hrane koju unosite. Ako više nemate mogućnost upijati hranu u svom fizičkom tijelu, tada 'Ja' više nema svoju zadaću, kao što ni vi više nemate zadaću ako nitko ne nabaci novu hrpu zemlje. Tada, upravo zbog nemogućnosti uzimanja hrane, 'Ja' postaje nesposobno raditi u fizičkom tijelu pod uvjetima topline. Može se reći da ono što dovodi do nemogućnosti preobrazbe vanjskih supstanci na takav način da one više nemaju ništa od onoga što kao vanjske supstance imaju, već da su potpuno u službi 'Ja' organizacije, donosi smrt.

Što 'Ja' organizacija zapravo radi s fizičkim tijelom? Konstantno ga uništava, čini isto što i smrt, samo što je to uvijek uravnoteženo činjenicom da je fizičko tijelo sposobno apsorbirati vanjske stvari kao hranu, tako da postoji polaritet između 'Ja' organizacije i prehrane. Ali 'Ja' organizacija znači potpuno istu stvar za ljude, samo u trajnoj, kontinuiranoj aktivnosti, što i smrt znači, ali odjednom, sažeto, da tako kažem. Kroz svoju 'Ja' organizaciju konstantno umirete; to jest, uništavate svoje fizičko tijelo iznutra, dok inače, kada prolazite kroz smrt, vanjska priroda uništava vaše fizičko tijelo izvana. Fizičko tijelo je sposobno za destrukciju iz dva različita smjera, a 'Ja' organizacija je jednostavno zbroj unutarnjih destruktivnih sila. Može se reći da 'Ja' organizacija ima zadaću dovesti do smrti - kasnije ćemo vidjeti zašto - ali u početku nam se doista čini kao da ova 'Ja' organizacija nema drugog zadatka osim neprestanog izazivanja smrti u čovjeku, što je uvijek spriječeno samo činjenicom da dolazi do novog obnavljanja, a ova aktivnost izazivanja smrti uvijek je tek započeta, tako da imamo: 'Ja' organizacija je zapravo kvalitativno identična smrti, a fizička organizacija je identična prehrani. Prvo ćemo to skicirati, o tome ćemo detaljnije razgovarati kasnije.

'Ja' organizacija — smrt

Fizički organizam — prehrana

Ova dva procesa, koji kod ljudi djeluju kao polarni procesi, između sebe imaju etersko i astralno tijelo. Između 'Ja' organizacije i fizičkog organizma

Rudolf Steiner - Meditativna razmišljanja i upute za produbljivanje umijeća liječenja

nalaze se astralno tijelo i etersko tijelo. Vidite, astralno tijelo ima izravan učinak samo na zračni ljudski organizam, a odatle, preko eterskog tijela, na fluidno organizam i nutritivni ili fizički organizam. U svakom pojedinom čovjekovom organu imamo interakciju eterskog i astralnog organizma. Ako se uzme u obzir učinak eterskog organizma na bilo koji organ, učinak eterskog organizma postaje očigledan tako da je organ iz ovog eterskog organizma prožet klijanjem, nicanjem života. Sve što je u obliku životne sile, u jednom organu ili organizmu, dolazi od eterskog organizma.

Ako pogledate astralni organizam, u svakom trenutku je takav da taj astralni organizam stalno ima tendenciju da paralizira rast, klijanje, pupanje života, ne da ubije, već da paralizira. 'Ja' organizacija neprestano nastoji ubijati organizam i pojedine organe, a tome se mora suprotstaviti ono što poput hranjive tvari unesene izvana kao stimulans neprestano oživljava organe, što je osobito aktivno u djetinjstvu i mladosti čovjeka.

Eterskim impulsima suprotstavlja se aktivnost astralnog tijela, koje zapravo kontinuirano paralizira etersko djelovanje. Ako pretpostavite da u vašem organizmu postoji samo eterska aktivnost, klijanje, pupanje života: nikada ne biste imali život duše, nikada ne biste mogli razviti svijest. Morali bi vegetirati u egzistenciji biljke. Sve hoće rasti, nicati, pupati, ali se u samo rastu, nicanju, pupanju, ne razvija nikakva svijest. Da bi se svijest razvila, mora biti paraliziran eterski, ničući i klijujući život. I tako u normalnom životu mi zapravo imamo početak bolesti u organu koji je paraliziran. Ne možete u sebi razviti svijest, bez neprestanog razvijanja sklonosti da u sebi budete bolesni. Jer ako samo želite biti zdravi, to bi mogli, ali bi morali vegetirati. Ako želite razviti duševni život, ako želite doći do svijesti, onda morate vegetirati, zatim se paralizirati. I tako, ne tako snažno kao fizički organizam i 'Ja' organizacija, već u slabijem smislu, eterski i astralni organizam su polarne suprotnosti, pri čemu astralni organizam stalno mora paralizirati ono što donosi eterski organizam. Dakle, ono što astralni organizam radi dan za danom u čovjekovom životu, stalna je sklonost bolesti. Ono što eterski organizam radi je prepuno zdravlja. I stoga možete reći, kao što se apstraktno može reći da se čovjek sastoji od fizičkog tijela, eterskog tijela, astralnog tijela i 'Ja' organizacije, čovjek se sastoji od procesa ishrane, od procesa klijanja, pupanja, procesa oporavka od procesa bolesti koji stalno utječu na njega, i od onoga što je kontinuirano ubijanje, koje se stalno zaustavlja, dok se takoreći ne sumiraju procesi ubijanja, od njih se takoreći sastavi integral i nastupi smrt.

Uzmimo ovaj astralni organizam, koji stalno ima tendenciju da na neki način oboli ljude u nekom organu ili u cijeloj osobi. Da, naravno, samo trebate prakticirati stvarno zdravo samopromatranje i shvatit ćete da je to tako, jer se u vama ne bi mogao pojaviti nikakav osjećaj da ovaj astralni organizam nije tu. Samo si predstavite ovo: eterski organizam je tu, on razvija život;

astralni organizam je tu, on paralizira. Sada u budnom životu - još ću govoriti o spavanju - mora postojati stalno kretanje naprijed-natrag u nestabilnoj ravnoteži između eterskog i astralnog. Zbog toga ljudi osjećaju. Ne bi ništa osjećali da nije ovog kretanja naprijed-natrag. Ali sada zamislite da astralna aktivnost nije odmah odbijena eterskom aktivnošću. Kada je odbijena, kada je astralni element odmah odbačen eterskom aktivnošću u *status nascendi*, javlja se normalan osjećaj. Vidjet ćemo u fizičkom području kako je to povezano s aktivnošću žlijezda. Ali ako astralna organizacija postane snažnija, tako da organ ne može dovoljno reagirati svojom eterskom aktivnošću, tada je organ prejakom pogođen astralnom aktivnošću, i umjesto njihovanja naprijed-natrag, dolazi do deformacije organa, i jednostavno zato što astralno tijelo paralizira više od onoga što je dopušteno paralizirati - to jest, ono što je uravnoteženo u *status nascendi* - otkrili smo da je uzrok bolesti u astralnom tijelu. Zapravo, bolest je tako blisko povezana s osjećajima da možemo reći da je emocionalni život osobe jednostavno duševni odraz života u bolesti. Ako se u vremenu odvija oscilacija naprijed-natrag, uvijek na početku leži emocionalni život, u *statusu nascendi* koji, kada astralno preuzme kontrolu, znači proces bolesti. Ali sada i astral može zaostati i može preuzeti etersko, tada dolazi do rasta, to jest do bolesti s druge strane. Ako prevlast astralnog vidite u stvaranju upalnih stanja, prevlast eterskog vidite u pojavi izraslina. I morate reći da u normalnom emocionalnom životu stalno postoji nestabilna ravnoteža između izraslina i upalnih procesa. Normalan ljudski život zahtijeva mogućnost da se razboli. Samo mora postojati stalna ravnoteža. Vidite, ovo omogućava vidjeti izvanredno veliku količinu onoga što se događa u emocionalnim životima ljudi, ako je netko u stanju ispravno vidjeti što predstavljaju procesi bolesti. Ako možete promatrati takve stvari, mnogo prije nego što se bolest može fizički dijagnosticirati, u emocionalnom životu koji više ne funkcionira ispravno možete otkriti početak bolesti. Bolest je samo čovjekov nenormalan emocionalni život.

Život osjećaja ostaje u duševnom, dok u eterskom uvijek postoji ravnoteža. Čim ravnoteža više ne postoji, život osjećaja se gura prema dolje u fizičko tijelo, i povezuje se s tijelom. Čim se emotivni život probija u organ, bolest je tu. Ako osoba može normalno zadržati osjećaj u svojoj duši, zdrava je; ako to ne može, osjećaj se probija negdje u organ i tako nastaje bolest.

Kažem ovo u uvodu, jer pokazuje koliko je potrebno da liječnik doista ima oštro oko za čovjekov duševni život. I u osnovi ne možete razviti smisao za dijagnozu ako nemate oštro oko za čovjekov duševni život. O detaljima ćemo kasnije, pa će biti jasnije.

Ali što ako uzmemo u obzir 'Ja' organizaciju i fizički organizam? Prvo pogledajte proces prehrane. Ovaj proces ishrane neprestano uništava ono što su stvari u vanjskom svijetu. Astralni organizam paralizira ono što je čovjek

iznutra kroz njegov eterski organizam; to je unutarnja ravnoteža koja se uspostavlja između astralnog i eterskog organizma. Između 'Ja' i fizičkog organizma uspostavlja se ravnoteža, između vanjskog svijeta i unutarnjeg svijeta, tako da se može reći: sol je, kao što znamo, vanjski svijet. Ako je sol zahvaćena ishranom i 'Ja' organizacijom, onda 'Ja' organizacija mora biti sposobna ne ostaviti ništa od soli vani, već sve preobraziti. Ako nešto ostavlja, to je strano tijelo u ljudskom organizmu. Ali ovo strano tijelo u ljudskom organizmu ne treba shvatiti samo kao strano tijelo oštih kontura, to je vrlo rijetko slučaj. Vanjska toplina također može biti takvo strano tijelo. U organizmu ne smijete imati topline koju sami ne preradite kroz 'Ja' organizaciju. Zamislite da imate čovjeka i u čovjeku morate iskusiti da je zahvaćen vanjskom toplinom koju on sam ne stvara, baš kao što komad drveta zahvati vanjska toplina. Vanjska toplina nije samo poticaj za ljude da razviju vlastitu toplinu kao reakciju, kao učinak, već vanjska toplina - ili hladnoća - dolazi izravno do osobe, i tu vanjsku hladnoću ili toplinu također vidite kao strano tijelo u sebi, tako da se može reći: unutarnju ravnotežu između bolesti i zdravlja uspostavljaju astralni i eterski organizam, ravnoteža između čovjeka i svijeta uspostavlja se kroz polaritet fizičkog tijela i 'Ja' organizacije. Riječ je o stvarnom stjecanju uvida u djelotvornost ova četiri člana ljudskog organizma. Jer vidite, iz vanjskog fizičkog organizma, bolest se uopće ne može shvatiti. Ono što je bolest, u potpunosti se odvija u nadosjetilnom. Morate imati neku predodžbu o astralnom organizmu, ako se uopće želite uhvatiti u koštac s bolešću. I to ćete razumjeti s druge točke gledišta, ako danas upotrijebimo takve trivijalne koncepte kao uvod. U jednom organu se javlja bol. Da, ako je astralno tijelo prejako, organ se deformira i javlja se bol. Ako organ odmah uravnoteži utjecaj astralnog tijela, u *statusu nascendi*, tada se javlja osjećaj. Ali bol je u biti osjećaj, samo pojačan osjećaj, koji je posljedica deformacije, tako da je jasno zašto bolest prati bol. Inače je vrlo lako zapitati se zašto se zapravo javlja bol tijekom simptoma bolesti? Vrlo je lako razumjeti zašto se javlja bol ako se zna da se bolest javlja samo kada je osjećaj toliko jak da ovaj emocionalni život ima deformirajući učinak na organ. Vidjet ćete da se o svim manifestacijama osjećaja doista može prosuđivati intenzivnim proučavanjem čovjekova duševnog života. Ali te stvari možemo vidjeti u pravom svjetlu samo ako si kažemo: naravno, razlikuje se od osobe do osobe, hoće li ovaj ili onaj organ biti pogođen snažnom aktivnošću astralnog tijela. - Pretpostavimo, naprimjer, kako je u nekom slučaju, recimo, astralnim tijelom zahvaćena jetra. Jetra se ponaša drugačije, potpuno drugačije od ostalih organa. Astralno je tijelo može deformirati u velikoj mjeri bez da uzrokuje bol, da se bol ne pojavi izravno u organu jetre. Zato su bolesti jetre tako skrivene, tako podmukle, jer se ne najavljuju bolom. To je zato što je jetra organ koji je zapravo enklava u ljudskoj organizaciji, kroz svoju cjelokupnu konstituciju. U jetri se odvijaju procesi koji su od svih procesa koji se odvijaju u ljudskom organizmu, najbližiji procesima u vanjskom svijetu, tako da upravo u jetri

čovjek i nije čovjek. On postaje vanjski svijet, ima komadić vanjskog svijeta unutra. Ovo je vrlo zanimljivo. Imamo vanjski svijet (vidi crtež), imamo čovjeka, a u čovjeku imamo nešto što je kao komadić vanjskog svijeta. Kao da je probijena nekakva rupa u čovjekovoj organizaciji. I baš kao što ne bi boljelo da se astralno tijelo utisne u ovu tkaninu, ne bi ni boljelo da se astralno tijelo utisne u jetru. Astralno tijelo može uništiti, ali ne može povrijediti, što se tiče jetre, jer je jetra organ gdje se komadić vanjskog svijeta pojavljuje iznutra kao u enklavi u ljudskom organizmu.

Bez proučavanja takvih stvari nikada nećemo razumjeti ljudski organizam. U uobičajenoj fiziološkoj i anatomskoj literaturi pronaći ćete veliki izbor informacija o jetri. Razumjet ćete to kada znate da je jetra ono što je u čovjeku najviše strana stvar. I zašto je jetra unutar čovjeka najviše strana čovjeku? Ako pogledate ljudsko oko - ili bilo koji osjetilni organ što se toga tiče - ono je poput špilje koja se proteže iz vanjskog svijeta u čovjeka. Postoje procesi u oku koje gotovo možemo razumjeti pomoću fizike. Kad je riječ o oku, zapravo je lako biti puki fizičar u odnosu na čovjeka. Nije li istina, nacrtate sliku, napravite nekoliko linija, koje su zapravo strašne gluposti, koje mogu pokazati proces loma svjetlosti i nastajanje slike u običnoj leći. Ljudi za oči crtaju potpuno isti crtež. Oni crtaju zraku svjetlosti koja prolazi kroz leću, lomi se, stvara sliku u oku u pozadini i tako dalje. Ljudi su postali fizičari kada je u pitanju oko, i konačno, od vremena Helmholtza, uho je gotovo postalo klavir. Takvo promatranje osjetilnih organa postaje prilično rašireno, ono koje je izvana primjenjivo na prirodu. Nešto od izvana nastavlja se unutra. Komad vanjskog svijeta nastavlja se unutra. To je čak i opravdano u smislu povijesti evolucije. Kod nekih nižih životinja vidite kako oko nastaje guranjem i punjenjem izvana, tako da je oko, da tako kažemo, unutra ugrađeno, a ne izrasta iz njega, tako da u osjetilnim organima u organizmu imamo komadić vanjskog svijeta. Ali oni su otvoreni prema van, vanjski svijet preko osjetila ulazi u organizam kao da premošćuje jaz. Pa, jetra je takva da je u prvom redu zatvorena sa svih strana, ali ona je kao neki osjetilni organ, osjetilni organ koji zapravo ima visoku nesvjesnu osjetljivost na hranjivu vrijednost pojedinih tvari koje unosimo u sebe. I

moramo reći, tek tada shvaćate što se događa u probavi i prehrani, ako se jetri ne pripisuju samo oni fizikalni procesi koji joj se danas pripisuju. Oni su izraz za duhovno-duševno. Jetru moramo gledati kao unutarnji osjetilni organ procesa prehrane. A ako razmislite o tome, mnogo je bliže zemaljskim tvarima nego naši uobičajeni osjetilni organi. S okom smo u prvom redu izloženi eteru kao učinku, s uhom zraku, jetra je izravno izložena materijalnim kvalitetama vanjskog svijeta i mora percipirati te materijalne kvalitete.

Još jedan osjetilni organ je srce. No dok je jetra svojom sposobnošću opažanja izložena vanjskim tvarima koje prodiru u čovjeka, srce je osjetilni organ koji nam omogućuje potpunu percepciju unutarnjeg bića čovjeka. Apsurdno je - kao što ste mogli vidjeti iz nekih objašnjenja koja sam dao - to da je srce neka vrsta pumpe koja pokreće krv kroz vene. Kretanje krvi odvija se kroz 'Ja' i astralno tijelo. A u srcu imamo samo osjetilni organ koji opaža cirkulaciju, posebno cirkulaciju od donjeg prema gornjem čovjeku.

Da, vidite, jetra, da tako kažem, mora vidjeti u probavnom procesu koliku, recimo, koji ugljikohidrat ima vrijednost za čovjeka. Srce mora vidjeti kako u čovjeku rade astralno tijelo i 'Ja'. Srce je dakle potpuno duhovni osjetilni organ, jetra je potpuno materijalni osjetilni organ. I tu razliku moramo praviti. Moramo doći do znanja o organima koje je kvalitativno. Kako danas radi prirodna znanost na kojoj se temelji medicina? S velikom indiferentnošću uzima se tkivo, recimo iz srca ili jetre. Ovom se tkivu ispituje njegova vanjska, fizička struktura i stanje. Ali to ne govori baš ništa o kojem je organu u ljudskom organizmu riječ. Imam nož ovdje i nož ovdje, i pregledavam ih. Ovo je nož i ovo je nož. Ako pogledam njihov oblik, kako nož izgleda, ima li oštricu i straga, oštricu sprijeda, kakva je drška i tako dalje, onda dobijem samo jedno: to je nož i to je nož. Moram izaći iz ove vrste ispitivanja, moram nešto povezati u cjelinu i onda pronaći razliku između stolnog noža i britve. Britva izvana može biti i stolni nož. Dakle, ne mogu samo po vanjskom obliku zaključiti radi li se o britvici ili stolnom nožu, nego svaku stvar moram promatrati u kontekstu. Dakle, ne mogu znati ništa o značaju tog organa samo gledajući organ, kako se to danas radi, uvijek ga moram promatrati u kontekstu. Samo ispitivanje strukture i stanja organa ne daje ništa. Općenito, čovjeku treba pristupiti potpuno drugačije od onog pristupa koji dolazi iz kemije i ispituje samo kemijske afinitete, kemijske sile.

Što se toga tiče, ljudi su danas užasno naivni. U jednom fiziološkom institutu vršeni su pokusi kako se miševi mogu hraniti mlijekom. Fino se mogu hraniti. Izvrsno uspijevaju. Debljaju se i debljaju. Da, u isto vrijeme, kako bi dokazali da u mlijeku postoji još nešto osim njegovih sastojaka, izdvojili su njegove sastojke i dali ih miševima. Ti pokušaji su napravljeni. Miševi su uginuli za tri ili četiri dana i nisu ih mogli održati na životu. Što su ljudi radili? Rekli su: dakle, mlijeko ne samo da ima sastojke koje

poznamo, već ima i drugu tvar, vitamin. - Još je trebalo identificirati tu vrlo suptilnu stvar, vitamin. Izumljena je takva tvar. Ali nije u tome poanta, nego kad imate sastojke mlijeka, to je kao da je netko rekao: evo sat s lančićem, sad se upoznajem sa zlatom, srebrom, ostalim metalima koji su na satu, staklom i tako dalje. Da, staklo, zlato, srebro, drugi metali: još nema sata. Sat leži u onome što misao mehaničara napravi od njih. A misao mehaničara kada gledam mlijeko i njegove komponente, je da komponente sadrže zemaljske kvalitete, čije pojedine komponente dolaze od Zemlje. Osim ovih komponenti, do određene točke u vremenu, još uvijek su prisutne periferne sile koje dolaze iz eterskog tijela.

Treba konačno odlučiti prihvatiti kao više od toga da imaju puku egzistenciju. Stvarno nije nešto otkriveno zato jer je nešto skriveno, ali stvari poput vitamina, to su pronalasci, kroz koje se jednostavno uspostavlja ono što postoji. Mora se pojaviti potpuno drugačija perspektiva.

Ako jedete previše krumpira, nećete trebati utvrditi djelovanje krumpira na ljudski organizam, niti ćete moći odrediti količinu ugljikohidrata; od toga neće biti nikakve koristi. Ostali ugljikohidrati, koji su prisutni, naprimjer, u lišću, a ne u korijenju, ili, u plodu, prerađuju se u probavnom traktu. Krumpir je nešto krajnje čudno. Njegove snage do te mjere prodiru u ljudski organizam da se ono što se, primjerice, kod graha događa u probavnom traktu, kod krumpira se zapravo događa samo u mozgu. Stvari želim nagovijestiti kako bi ih kasnije elaborirao. Dakle, svatko tko jede previše krumpira možda previše opterećuje svoj mozak. Procese koji bi se trebali odvijati ispod mozga, premješta u mozak. To nam daje priliku da dobijemo nešto za našu higijenu i cijeli naš socijalni život od medicine, učeći na ovaj način, a ne od kemijskog sastava, nego radije upoznajemo odnos ljudi prema okolnoj materiji iz konteksta svijeta.

Postoji temeljna razlika u tome nalazi li se tvar u listu ili u korijenu. Mnogo važnije od toga sadrži li ugljikohidrate, je znati iz kojeg dijela biljke potječu. Korijeni su više povezani s organizacijom glave, dok su cvjetne i lisne formacije više povezane s donjim čovjekom. A kemijski sastav zapravo ne igra presudnu ulogu. Odnos ljudi prema okolini morate prepoznati iz sasvim drugih stvari, ako želite prepoznati što vas čini zdravim, a što bolesnim, i ako stvarno želite procijeniti ispravno tvar za bolest i sredstvo kao lijek. Obraćanje pozornosti na znakove koje pruža apstraktna kemija je nešto što je postupno potkopalo cjelokupno ljudsko znanje, jer poznavanje nečega u njegovoj kemijskoj prirodi, ne govori ništa o odnosu čovjeka prema njegovoj okolini.

Uzmimo drugi primjer. Čisto kemijski pristup pokazuje da je kisik nužan u zraku, ali dušik nije nužan u istoj mjeri. A iz onoga što ljudi danas misle o kisiku i dušiku, mogli biste vjerovati da u usporedbi s disanjem - to bi mogli vjerovati - ne bi bilo toliko važno da neki zrak ima premalo dušika, samo da

ima dovoljno kisika. Međutim, kada je u zraku premalo dušika, ljudi ispuštaju dušik kako bi ga nadomjestili u okolnom zraku.

Ljudi ovise o postojanju određenog odnosa između udjela dušika i udjela kisika u okolnom zraku, posve odvojeno od disanja.

Sve ove stvari su od izuzetne važnosti za ljudsko znanje. Ali sve te stvari, iako ih ovi ili oni istražuju, za današnji znanstveni svijetu su besplodne, jer nema temelja o tome kako je čovjek integriran u njegovu cjelokupnu okolinu. Tu osnovu želimo potražiti u našim razmatranjima, kako bi obasjali svjetlom zdravog i bolesnog čovjeka.

'Ja' organizacija — smrt

Astralni organizam — bolest

Eterski organizam — zdravlje

Fizički organizam — prehrana

TREĆE PREDAVANJE

Dornach, 4. siječnja 1924. (Božićni ciklus)

Dragi moji prijatelji!

Moram reći da ćemo od sutra raditi na način da razmislite koja bi pitanja htjeli postaviti, a onda mi ta pitanja dajte ili zapišite, tako da mogu uzeti u obzir želje koje se tijekom predavanja javljaju, tako da sve što želite izađe na vidjelo.

Pa, danas bih želio reći nešto što se izravno nadovezuje na jučerašnja i prekjučerašnja zapažanja o samim ljudima i njihovom odnosu prema svijetu. Beskorisno je ako se u antropozofskom promišljanju čovjeka zamaramo, da tako kažemo, onima koji na temelju današnjih znanstvenih spoznaja imaju svakakve poglede na ljude, i ako se trudimo što manje odstupati od stvari koje su tako česte. Jer činjenica je da se u velikim i važnim činjenicama istina prilično razlikuje od onoga što je danas općeprihvaćeno. I zato svatko tko danas teži istini mora imati i hrabrosti vidjeti mnoge stvari koje se u svijetlu trenutnih znanstvenih spoznaja smatraju krajnje apsurdnim. Ali ipak, potrebno je da vi - ne ovdje, nego drugdje - ako zaista želite liječiti, odnosno ako se želite miješati, da tako kažem, s onima iz vanjskog svijeta koji danas liječe, da se ovom znanošću, koja je danas vanjska, bavite na način koji ću kasnije reći. U protivnom ćete morati hodati okolo prilično nesigurno s istinom koju posjedujete, među današnjim zabludama.

Danas na stvar o kojoj je riječ gledamo kao da imamo posla sa sedamdeset do osamdeset stvari koje su na Zemlji, s određenim silama koje djeluju među tim tvarima, privlačnim i odbijajućim silama, i tako dalje, silama koje djeluju kroz određene brojeve ekvivalencije, atomske težine i tako dalje. Dolazimo do određenih takozvanih zakona prirode, kroz koje pokušavate stvoriti pregled kako stvari nastaju, dolazeći do zakona prirode, a zatim gradite strukturu fantazije koja bi trebala biti ljudsko biće, formirano od raznih sila čije podrijetlo tražite u tvarima i tako dalje. Ali to nije tako. Ni u svojoj cjelokupnoj strukturi ni u silama koje održavaju njegove procese prehrane i rasta, čovjek uopće nije podložan utjecajima koji proizlaze iz zemaljskih stvari. Već smo vidjeli gledajući etersko tijelo da je ono definitivno pod utjecajem sila koje dolaze s periferije, iz kozmosa. Ako sada pogledate ove dvije vrste sila, sile koje dolaze iz zemaljskih stvari, i sile koje dolaze s periferije, već ste vidjeli da za svaki organ postoji njihova ravnoteža, balans, koji je potreban za usklađivanje ove dvije vrste sila. Način na koji se ta ravnoteža postiže, čini da se pojedini čovjekovi sustavi znatno razlikuju jedno od drugih.

I s ove točke gledišta pogledajmo ljudsku glavu, čovjekovu glavu. Prvo treba skrenuti pozornost na ovo - na to sam već nekoliko puta skrenuo pozornost tijekom predavanja, gdje su dolazile u obzir ovakve stvari - poput gravitacije, težine, koja se prvo mora uzeti u obzir za svako zemaljsko tijelo, čiji se kontekst mora uzeti u obzir, kako je težina ljudskog mozga, to jest glavne mase ljudske glave, zapravo u velikoj mjeri eliminirana jer mozak oštih kontura pluta u cerebralnoj tekućini, tako da se može reći: mozak pliva u cerebralnoj tekućini koja zapravo cirkulira niz kičmeni kanal. Ako izvažete mozak, pa, on je težak 1300 do 1500 grama. Kod ljudi ne teži toliko, teži najviše 20 grama. Zašto je to tako? Budući da pluta u moždanoj tekućini, a prema Arhimedovom zakonu svako tijelo gubi onoliko težine koliko tekućine istisne. Mozak doživljava uzgon u tekućini, tako da zapravo ostaje samo 20 do 25 grama njegove težine. To gura mozak prema dolje. Ako bi pritiskao svom svojom težinom, tada ne bi bilo krvožilnog sustava ispod mozga, sve bi bilo zdrobljeno, tako da se može reći da je stvarno tako da mu je oduzeto njegovo zemaljsko svojstvo težine. Mi svojim mozgom ne živimo kroz svojstvo zemaljske težine, nego kroz ono što se želi udaljiti od Zemlje, kroz uzgon koji je suprotan zemljinoj gravitaciji. S najviše 20 grama, mozak je podložen zemljinoj gravitaciji. Zemlja nas privlači vrlo malom silom, u odnosu na našu glavu.

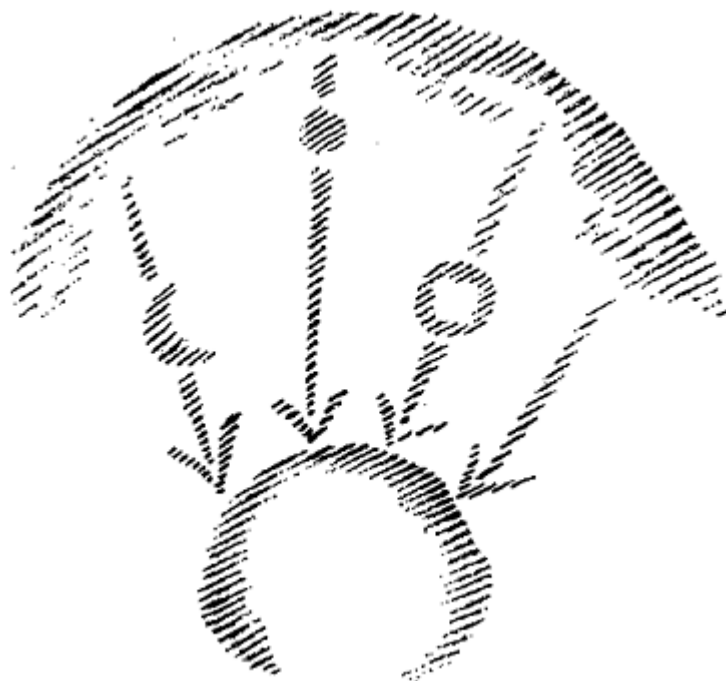
To je jedna stvar. Iz ovoga možemo vidjeti da zemaljsko svojstvo mozga jednostavno u velikoj mjeri nestaje kroz čovjekovu organizaciju. Čovjekova organizacija je postavljena tako da zemaljske sile jednostavno nestanu. Ali to je slučaj u mnogo većoj mjeri. Čovječanstvo iz Arhimedovog principa poznaje uzgon, iako se u tehnici ne uzima uvijek u obzir. Inače se stvari poput devastacije akumulacije u Italiji ne bi dogodile, gdje je jednostavno zbog nepoznavanja Arhimedovog principa to u cjelini bio tehnički nedostatak. Ne znam razumiju li ljudi ovo, ali iz opisa, to se moglo vrlo precizno vidjeti. Čovjek smatra ispravnim one zakone koji mu odgovaraju. Ignorira zakone koji mu ne odgovaraju.

Ne samo da je kod ove ljudske glave, zbog čitave formacije ljudske glave, da je težina izgubljena, i nešto drugo je slučaj zbog posebnog uređenja procesa disanja čovjeka, zbog određenih statičkih odnosa koji postoje između udisaja i izdisaja. Slučaj je da se šok disanja koji nastaje disanjem, prekida na određeni način udahom, a da se na sličan način ponaša i protuudar koji nastaje pri izdisaju. To dvoje se ponašaju na sličan način kao gravitacija i uzgon, tako da je zanimljivo da kada hodamo, zapravo ostavljamo svoju glavu, svoj mozak, sam u odnosu na statičke uvjete naše glave. Kao što ne dopuštamo da bude težak zbog uzgona njegove vode, tako je i s obzirom na njegov unutarnji odnos kada hodamo. I to se ne odnosi samo na način na koji hodamo, već također, na čudan način, na kretanje u kojem sudjelujemo sa Zemljom. To radimo samo ostatkom tijela, ne mozgom; za mozak se neprestano poništava, tako da kod mozga težine 1500 uvijek ostaje samo 20 grama. Nadalje, iako pomikemo glavu jednako brzo kao i ostatak tijela, ona zapravo ostaje u stanju mirovanja. Teže vam je zamisliti da nešto što se čini kao da je u pokretu, zapravo miruje, nego što je teško zamisliti da nešto što je podložno gravitaciji zapravo nije teško. Ali to je ipak tako. Za unutarnju organizaciju čovjeka, glava je kao da je u stalnom mirovanju, sve sile su u ravnoteži, osim što postoji mala težina prema dolje, koja se ponaša kao 20 naprema 1500, te postoji vrlo mala sila kretanja naprijed. Ali bit pokreta je uravnotežena, tako da se može reći da je čovjekova glava u ostatku organizma - u odnosu na svoj unutarnji položaj - poput osobe koja mirno sjedi u autu i uopće se ne miče; auto se kreće, on i dalje ide naprijed. Ljudska glava to doživljava, kao da nema težine. Gubi pokretljivost kada se osoba kreće, i kada se čak i Zemlja kreće s ljudima.

Dakle, čovjekov organ glave ima nešto vrlo posebno u tome što se isključuje, zatvara od svega što se događa na Zemlji. Zemlja ima mali dio udjela u onome što je aktivnost glave. Nasuprot tome, ova cijela ljudska glava je replika kozmosa. Zapravo, ono što je ljudska glava je replika kozmosa, zapravo je slika kozmosa, i u svojoj suštini nema baš nikakve veze sa silama Zemlje. Dakle, unutarnja tvorevina mozga je oblikovana po uzoru na sile kozmosa, i imamo unutarnju tvorevinu mozga čiji oblik ne možemo objasniti ničim zemaljskim, već ga moramo objasniti iz kozmosa. Zemlja djeluje jedino tako što - otprilike, ali razumjet ćete me - probija kozmičku tvorevinu prema dolje i ubacuje u čovjeka sve ono što podupire zemaljsko. To možete vrlo lako vidjeti na kosturu. Uklonite ljudsku lubanju, onda ste uklonili ono što je kozmička reprodukcija, i ostaje ono što je samo napola kozmičko, u rasporedu rebara, ali tu se već osjeća dojam zemaljskog. Posebno pogledajte kostur dugih kostiju nogu i dugih kostiju ruku: tu imate čisto zemaljske tvorevine. Na kosturu pogledajte kralješke leđne moždine, grube kralježnice na kojima se nalaze rebra. Morate shvatiti da je to proizašlo iz stanja ravnoteže između kozmičkog i zemaljskog. A pogledajte glavu, u lubanji je i

oblik u kojem kozmos uskraćuje zemaljskom mogućnost formiranja, forma je po uzoru na kozmičku. Dakle, stvarno treba proučavati ljudske oblike.

Samo ako ljudski oblik proučavate na ovaj način i također znate da je glava zapravo u stanju mirovanja za svoje unutarnje iskustvo, posebno s obzirom na svoje meke formacije, fluidne formacije, to jest ona je u mirovanju slika kozmosa, tada ćete si morati reći da je zapravo sva anatomija i fiziologija, kakve se danas pojavljuju u opisima, nešto o čemu se uopće ne može govoriti kao o istini, jer oni nisu svjesni da je to nešto što je pod kozmičkim utjecajem.

Rekao sam da ima sila koje dolaze s periferije, kao da dolaze sa svih strana na ovu ljudsku glavu. Ali velika je razlika da li te sile dolaze pa ih zaustavi Mjesec, da li ih zaustavi Sunce, ili ih zaustavi Saturn. Budući da su tamo određene zvijezde, te periferne sile su modificirane. Dakle, nije svejedno iz kojeg smjera te sile dolaze. Učinak je znatno izmijenjen lokacijom, u kojem vidimo neko sazviježđe. To je misao, koja je danas samo diletantska, ali u davna vremena temeljila se na intuitivnoj mudrosti drevne astronomije. Danas, iz činjenica koje postoje, nitko nema pojma kako stvari stvarno stoje. Ovo što sam rekao vrlo je važno da bismo vidjeli kakva je čovjeka struktura zapravo. Jer u činjenici da je čovjekova glava potpuno podložna kozmosu, a u dugim kostima nogu on je podložan samo zemaljskom, to također izražava, sve do supstance, ono što leži u kreativnim gradbenim silama. Ako imate strukturu ljudske kosti: znate, sadrži ono što izgleda kao kalcijev karbonat. Ali postoji i kalcijev fosfat, a oba su vrlo važna za strukturu kostiju. Kalcijev karbonat daje kosti svojstvo podložnosti Zemlji. Da koštana tvar nije potpuno prožeta kalcijevim karbonatom, Zemlja ne bi mogla doprijeti do kosti. Kalcijev karbonat čini bitnu točku upada za Zemlju da oblikuje kosti u

skladu sa svojim silama oblikovanja. Kalcijev fosfat vapna čini točku upada za kozmos koji stvara kost. Dakle, ako, naprimjer, imate dugu kost poput ljudske bedrene kosti, tada se ta bedrena kost ne bi mogla proširiti od vrha do dna da to nije posredovano kalcijevim karbonatom. Ali ne bi bilo vrata bedrene kosti da to nije posredovano kalcijevim fosfatom. To ne mijenja ni činjenica, kojoj anatomi prigovaraju, da se količine kalcijeva fosfata i kalcijeva karbonata za koštanu cijev i vrat bedrene kosti bitno ne razlikuju. Prvo, to nije sasvim točno za finije istraživanje, različite su, ali u tim stvarima treba uzeti u obzir još jednu stvar. Cijeli ljudski organizam je dizajniran da ima procese izgradnje i razgradnje. Procese od kojih se nešto gradi i procese kroz koje se odvaja ono što se ne može koristiti u izgradnji. Možete vidjeti vrlo značajnu razliku između takvih konstruktivnih sila i sila razgradnje u samim tvarima, naprimjer s fluorom. Obični anatom bi rekao: fluor igra ulogu u građi zuba, ima ga i u urinu, to jest fluor je tu i tamo. Ne radi se o tome. Fluor ima pozitivnu ulogu u izgradnji zuba; zubi se ne mogu izgraditi bez fluora. Fluor se nalazi u urinu, koji je razgrađen, kojeg treba razgraditi. Bitno je da se razlikuje da li je to nešto što je negdje izlučeno i stoga formirano, ili je to prijeko potrebno u strukturi. I to je tako. Ako imate dio kosti koji je u biti formiran od kozmosa, kalcijev fosfat je konstruktivan. U drugom dijelu kosti kalcijev fosfat nalazi se kao naslaga - i obrnuto: u dugim kostima, kalcijev karbonat se nakuplja i nalazi se kao naslaga, u dijelu koji se formira od kozmosa je odvojen. Mora se reći da nije bitno da li je ova ili ona tvar tu, nego kojim putem te stvari idu, kakvo značenje imaju na nekom mjestu u organizmu.

Jednom sam našim prijateljima pokušao ilustrirati te stvari rekavši: recimo, krenem u šetnju u devet ujutro i naiđem na dvoje ljudi koji mirno sjede na klupi. Vraćam se tamo u tri sata popodne. Ljudi opet mirno sjede zajedno. Ako iznesem ove dvije činjenice, nisam ništa dobio jer može biti ovako: jedna je osoba možda ponijela malo kruha i maslaca sa sobom i ostala sjediti od devet do tri sata, druga je možda otišla, krenula svojim putem i ponovno sjela tek malo prije tri sata. Jedan je odmoran, drugi je užasno umoran. Unutarnja konstitucija njih dvoje bitno se razlikuje. Nije bitno da li je ovaj ili onaj tu, nego šta je radio, kako ga je egzistencija dovela do ovog mjesta. - I tako u osnovi nema razlike u razumijevanju osobe, postoji li ova ili ona tvar u organu. Morate znati kakva je u njemu, da li je tu kao gradivna tvar ili kao otpadna tvar, tek tada možete razumjeti čovjeka. Nikada se neće moći prijeći s kvalitete stvari koja je potrebna čovjekovom organizmu na lijek, ako se ne može pravilno pratiti taj proces. Tek kada to možete učiniti, dolazi se do zaključka da je raspodjela stvari u kozmosu zapravo potpuno drugačija nego što se obično vjeruje.

Frapantna je činjenica, o kojoj se nije razmišljalo pet-šest stoljeća, da se vjeruje da se željezo u ljudskom organizmu može otkriti određenim analitičkim postupcima. Svi ti procesi su takvi da se može reći: u ljudskom

organizmu ima željeza, u krvi. Ali pokušaji otkrivanja olova kod ljudi bit će uzaludni ako je organizam normalan. Pa, olovo je zapravo poznato samo u rudi olova i gdje se nalazi u velikim komadima. Ali svi metali koji se nalaze u velikoj količini u našoj zemaljskoj supstanci, nekada su u svojim izvornim oblicima bili prisutni na Saturnu, Suncu i tako dalje, u tekućim, čak toplinsko-eterskim stanjima, kao otopljena, prolazna, toplinsko-eterska stanja. Pa, čovjek je u svojoj biti već bio prisutan na drevnom Saturnu, iako naravno u drugačijem obliku. Sudjelovao je u svim tim procesima u kojima je željezo, naprimjer, iz vrlo hlapljivog, fino raspršenog, toplinsko-eterskog stanja prešlo u stanje kakvo ima danas. Sudjelovao je, u onome kako je svijet nastao i tako dalje. Zanimljivo je to što se čovjek prema željezu i magneziju ponašao na takav način da je te tvari uključio u vlastitu strukturu. Olovo je prevladao. Dakle, prema magneziju se ponio na način da je povezo proces magnezija sa svojim procesom. Prema olovu se ponašao tako da je bježao od procesa olova i izlučivao ga, tako da u pogledu magnezija vidimo kako kod čovjeka djeluju iste sile koje vani djeluju u magneziju. Čovjek to mora iznutra prevladati. Ali prije nego što je čovjek bio zatvoren u svojoj koži, dok je još bio metamorfozirajuća struktura koja je bila jedno s kozmosom, on je nadvladavao proces olova, tako da i danas u sebi ima prevladavanje, eliminaciju procesa olova. On u sebi ima snage izgradnje magnezija, u sebi ima snage izlučivanja za proces olova.

Što to zapravo znači? Sve što trebate učiniti je proučiti što se događa s ljudskim organizmom kada se otruje olovom. Postaje lomljiv i sklerotičan. Stoga bi se moglo reći: ljudski organizam ne podnosi olovo. Kada dođe do trovanja olovom, olovo je u ljudskom organizmu prisutno. Međutim, organizam se počinje boriti protiv procesa koji leži u tvari olova - tvari su uvijek procesi. Olovo se širi u organskim procesima; organizam ga otresa i nastoji izbaciti olovo. Ako to uspije, oporavit će se. Ako je olovo jače, neće se oporaviti. Poznati proces truljenja kod trovanja olovom, događa se u ljudskom organizmu jer ljudski organizam može tolerirati samo one procese koji nadvladavaju proces olova. Ne može tolerirati formativne snage olova.

Ako sada istražite što ljudi dobivaju od nedopuštanja olova u sebi, dolazite do sljedećeg. Vidite, ljudi su prvenstveno osjetilna bića. Primjećuju stvari oko sebe i onda razmišljaju o stvarima. Oboje im treba. Čovjek mora opažati stvari kako bi se povezo sa svijetom. Također mora razmišljati, mora potisnuti svoju percepciju, a potiskivanjem razvija svoju neovisnost. Kad bismo samo opažali, uvijek bismo bili zaokupljeni vanjskim promatranjem. S druge strane, budući da se odmaknemo od stvari i razmišljamo o njima, postajemo osobnost, individualnost. Ne gubimo se u stvarima. Ako proučavamo ljudsko etersko tijelo, ono u sebi ima središte za odbijanje snaga olova. Ovaj centar je otprilike tamo, gdje kosa tvori svoj vrtlog. To je mjesto odakle zrače snage koje nadvladavaju olovo. One zrače posvuda u organizam, tako da sile koje tvore olovo ne mogu dospjeti u organizam. Sile

svladavanja olova koje je tijelo razvilo imaju veliko značenje, jer te iste sile svladavanja olova znače da, kada gledam ovu kredu, ne ostajem uhvaćen u jednostavnom gledanju u kredu. Inače bih se poistovjetio s onim što gledam. Osamostaljujem se, paraliziram promatranje, ali to činim istim snagama koje su snage koje nadvladavaju olovo, tako da tim silama koje nadvladavaju olovo čovjek duguje to što iznutra može biti zatvorena osobnost. Činjenicu da se može izolirati od svijeta čovjek duguje silama koje nadvladavaju olovo.

Istina je da te sile prebivaju u ljudima i čije postojanje može postati vrlo uočljivo, ako se uzme u obzir određena veza koju bih htio kratko spomenuti, one ne samo da imaju fizičko-eterno značenje, već i psihološko-moralno značenje. Ono što želim reći je ovo: čovjek u sebe upija određene metalne čestice koje povezuje sa svojim fizičkim organizmom, a druge metalne čestice nadvladava; u sebi ih ima samo kao procese odbacivanja i nadvladavanja. Pa odakle to da je čovjek u svojoj dugoj evoluciji od vremena Saturna, vremena Sunca i tako dalje, odbijao neke tvari stvorene vani, a druge upijao? U isto vrijeme, ovo odbijanje znači da čovjek može apsorbirati neovisne moralne snage. Istina je, da kad bi čovjek, naprimjer, bio predisponiran da u sebi ima formativnu moć olova - možemo misliti da sadašnji organizam ne može koristiti olovo, ali kada bi imao neke formativne snage olova, kada bi sadržavao olovo kao što sada sadrži željezo - onda bi čovjek - tako je s olovom - imao polovične moralne kvalitete u sebi, tada bi čovjek imao patološki - to bismo danas nazvali patološkim - afinitet prema nečistoćama u vanjskom svijetu. Čovjek bi tražio mirišljave, smrdljive tvari i volio bi ih pomirisati kako bi ih apsorbirao. A kad imate dijete i možete vidjeti što se događa kod djece da imaju takve perverzne osobine - ima djece koja traže sve što smrdi, guraju nos u petrolej, naprimjer - onda svojstvo krvi da odbija olovo nije prisutno. I onda je stvar prizvati ovu moć odbijanja kliničkim metodama ili čak lijekovima. Moguće je prizvati ovu moć odbijanja olova kroz tretmane o kojima će biti riječi kasnije.

Zadržimo se na tvari koja ima određenu ulogu u organizmu, magneziju. Tu ima nešto vrlo zanimljivo za proučavati. Posebno sam na pedagoškom polju više puta napominjao kako je prva faza života, koju moramo jasno razlikovati od svih kasnijih, ona koja traje do promjene zuba. Zatim je sljedeća faza ona koja ide do spolne zrelosti. Stvar je u tome da kao što je fluor neophodan za formiranje zuba, magnezij je također neophodan za formiranje zuba. No, formiranje zuba ne odvija se samo u ustima, u gornjoj i donjoj čeljusti, već je uključen cijeli organizam; proces magnezija odvija se u cijelom organizmu. A to je za ljude do promjene zuba najvažnije. Poslije, nakon promjene zuba, magnezij više nema onu veliku važnost koju je imao prije, jer snage magnezija u ljudima otvrdnjuju njihov organizam. One učvršćuju organizam u sebi, a želim reći da se konačna točka tog učvršćivanja organizma, tog strukturiranja snaga i tvari u sebi, završava s promjenom zuba, završava s

dobivanjem drugih zuba. Do tada, primjena magnezija ima najveći značaj za organizam.

Ljudski je organizam cjelina u odnosu na svoj razvoj u vremenu. On mora u sebi razviti magnezij, imati ga u sebi. Ne bi imao pravu moć konsolidacije da u sebi nema te procese magnezija. Ali ne može prestati stvarati snage magnezija. To se jednako događa nakon promjene zuba kao i prije promjene zuba. One se u organizmu moraju preraditi, pa će nakon promjene zuba najvažnije biti da se magnezij svlada i izluči. Posebno je značajno za lučenje mlijeka, posebno se izlučuje s mlijekom. Budući da je izlučivanje mlijeka povezano sa spolnom zrelošću, vidite čudesan, međusobno povezan proces, periodičan proces. Uzmimo magnezij: do promjene zuba organizam takoreći troši magnezij, nakon promjene zuba do spolne zrelosti izlučuje se, a među silama koje tvore mliječne snage svakako je i magnezij kao sekret. Poslije slijedi okret do dvadesete godine. Tada se snaga magnezija koristi za finije učvršćivanje mišića. Supstance su zapravo samo sastav procesa; olovo se samo čini kao gruba tvar sivog izgleda. Besmislica je reći da se radi o komadu grube tvari, olovo je proces koji se odvija unutar granica postavljenih za širenje olova; sve je proces! Nije li istina, može se reći da supstancijalni procesi nisu ovakvi samo kod ljudi, da se neki supstancijalni procesi kod ljudi mogu procesuirati, neki drugi se mogu odbaciti kao proces olova, koji nekada ne možemo koristiti, u kojem uvijek moramo imati izlučivanje, ali postoje i drugi, poput procesa magnezija, koji je takav da se ritmički mijenja, tako da u ritmičnim razdobljima našeg života razvijamo procese konzumiranja sila magnezija, zatim procese izlučivanja.

To vam pokazuje da ako samo analizirate i kažete da ljudski organizam ima magnezija, zapravo nemate ništa. To ne znači ama baš ništa, jer u dvanaestoj godini te stvari znače nešto drugo nego u petoj ili četvrtoj godini. A ljude možete upoznati samo ako znate kada neki supstancijalni procesi, odnosno tvari, imaju ovo ili ono značenje u ljudskom organizmu. Ako se želi razumjeti kako tvari koje se nalaze vani u prirodi mogu nastaviti djelovati u ljudskom organizmu, tada je doista najmanje važno proučavati kemijsku prirodu tvari. Morate studirati, nešto što se danas rijetko uči. Ako proučavanje tvari vratite unatrag do 13. ili 14. stoljeća, tu imate početke za današnju kemiju. Vratite se na alkemijske procese tog vremena, koji nam se često čine glupim. Ali bilo je prisutno i još nešto. U to vrijeme postojalo je nešto što se uopće nije nastavilo, što bi se danas moglo nazvati učenjem o signaturama, učenje o signaturama, koje se posebno odnosilo na biljke, ali i na minerale, što se nije dalje usavršavalo.

Vidite, tvar poput antimona, siva šiljasta sjajna ruda: osobitost ovog antimona je da ima poznati šiljasti oblik, oblik poput dlake.

Ako ga na određeni način tretirate metalurški, tada ćete dobiti 'zrcalo' antimona, naime kada se isparljivi antimon taloži na hladnu površinu.

Rudolf Steiner - Meditativna razmišljanja i upute za produbljivanje umijeća liječenja

Posvuda u sivoj šiljastoj sjajnoj rudi, imate tendenciju formiranja oblika koji se zapravo vrlo jasno pokazuju kao oblici eterskog tijela. Ono što se formira izgleda vrlo slično oblicima nekih jednostavnih biljaka koje se priljube uz etersko tijelo. Kada pogledate supstancu antimona, odmah imate osjećaj da je ovaj antimon vrlo prijemčiv za eterske sile. Ugnijezdi se u eterske sile. Svatko to može potvrditi tretiranjem antimona elektrolitičkim putem, i pod određenim okolnostima, dovodenjem na katodu: nastaje niz eksplozija koje vode u odnose između antimona i eterskih sila. Ovo je upečatljiv slučaj, ali ljudi su nekada imali vrlo jak uvid u te stvari, danas tog razumijevanja više nema; ljudi više ne poštuju razmatranja poput onih koje sam dao. Zato smo došli do takvih stvari, da su ljudi u nedoumici kada se suoče sa značajnim opažanjima. Vidite, imate dijamant, grafit, antracit ili kameni ugljen: sve je ugljik, ali tako različit. Zašto je to tako? Kada bi ljudi stvarno mogli proniknuti u ono što nije samo kemijska priroda, nego što je signatura u starom smislu, počeli bi shvaćati koja je razlika između kamenog ugljena i grafita. Tvrdi ugljen nastao je tijekom procesa Zemlje. Grafit tijekom procesa Mjeseca, planetarnog procesa koji prethodi Zemlji, a dijamant tijekom solarnog procesa. A kada stvari promatrate kozmički, dobivate i uvid u to da nije bitna tvar, nego okolnosti i vrijeme u kojem je tvar poprimila određeni, to jest fiksni oblik. Pa, zar ne, ali ako je nešto supstancijalno, fizički stvarno podložno vremenu, dakle, vrijeme ima određeno značenje. Jer pomislite samo, ako uzmete ono što sam rekao, možete reći da je ugljen dijete, još nije jako star; grafit je mlad čovjek i već je stariji; dijamant je, ako ne starac, onda uvelike čovjek. Ako postavite bilo koji zadatak koji zahtijeva, recimo, zrelu osobu, neće ga dati djetetu, to ovisi o dobi. Dakle, moći ćete vidjeti da jednostavno na temelju kozmičke starosti, gdje god se pojavi ugljen, on ima drugačiji zadatak od grafita, koji ima određenu zrelost. Dakle, potrebno je promotriti kozmičke procese ako se želi upoznati čovjekov odnos prema onome što je vani u kozmosu. Ako antimon ima poseban osjećaj za ljudsko etersko tijelo i antimon unosite u organizam kao lijek, onda morate prepoznati kakav odnos već ima izvan čovjeka ako želite prepoznati što je stimulirano antimonom u čovjekovu eterskom tijelu. Morate proniknuti u suptilne procese u prirodi, ako želite razumjeti kakav bi bilo koji lijek trebao biti u čovjeku.

ČETVRTO PREDAVANJE

Dornach, 5. siječnja 1924. (Božićni ciklus)

E pa, dragi prijatelji, u prethodna tri sata pokušali smo ocrtati vrstu znanja koje liječnik treba steći kao osnovu, znanja koje se može ocrtati samo u kratkim crtama, koliko je to moguće u ovako kratkom vremenu. Ali vidjet ćete da bi, kada bi se htjelo dati detaljna objašnjenja za ovu skicu, trebalo dugo vremena. To vrijeme bi naravno, bilo tamo na studiju medicine.

Pravi studij medicine morao bi biti postavljen na način da student mora imati početni tečaj, koji bi trajao najmanje godinu dana, a možda i duže, u kojem bi se onda stekla znanja kao osnova za bit medicine. Ne mogu dati više od neke vrste karakteristike kako bi trebalo biti. I zato želim da ono što sam do sada dao u tri sata, gledate kao neku vrstu crteža ugljenom onoga što liječnik mora naučiti. Želio bih to nazvati egzoteričnim dijelom liječničkog znanja. Potom bi na studiju medicine morao uslijediti ezoterični dio liječničkog znanja o kojem sada želimo govoriti. Ovaj ezoterični dio mora biti izgrađen na temelju egzoteričnog dijela. Ali ne smijete imati prijezir da se ozbiljno usredotočite prema egzoteričnom dijelu, koliko se uopće može znati o tome. To je u današnjici teško. Ali, kao što ćemo vidjeti u narednim satima, u tom smjeru se puno može postići kroz osnivanje medicinskog odsjeka na našem učilištu u Dornachu. I danas već postoji mogućnost da se ono što je naznačeno kao kratka skica, proširi preko mnogih detalja koji su dostupni u mojim ciklusima i spisima. To se do sada dogodilo samo u vrlo maloj mjeri, i tek će biti prošireno u duhu antropozofske medicine kada ovaj rad, koji radim uz pomoć dr. Wegman, bude u bliskoj budućnosti javno objavljen. Tada ćemo vidjeti kako antropozofija može dati stimulans za medicinu i medicinske studije općenito.

Ali mora vam biti jasno da je studij medicine vrlo jedinstven studij koji ima vrlo posebne zahtjeve, studij u kojem se rezultati znanosti duha ne mogu zanemariti. Ne može postojati medicina ako u njoj nisu prisutni rezultati znanosti duha. Kaotičnost s kojom se još uvijek susrećemo na ovom području proizlazi iz činjenice, da polje studiranja i smjer znanja daju ton, koji je potpuno neprikladan za medicinsko znanje. Stvari stoje tako da imamo znanje o prirodi - uključujući teologiju - koje je prikladno samo za tehničke svrhe, nikako za potrebe znanja u odnosu na ljude. Nije prikladno za pružanje uvida u ljude. Jer vidite, pravo medicinsko znanje zahtijeva nešto posebno, a to će vam postati jasno kada budem govorio o tome kako čovjek nastaje.

Jučer sam već na egzoteričan način skrenuo pozornost na to, a danas i u sljedećih nekoliko sati želim pronaći prijelaz u ezoterično: vanjske stvari su

zapravo procesi. Sol je smo sediment procesa, proces magnezija, proces željeza, su procesi koji se odvijaju vani u prirodi. Proces olova i proces žive, procesi su koje čovjek ne smije nositi u sebi, koji su vani u prirodi. Ali samo prividno ljudi nemaju ove procese u sebi. Kako nastaje čovjek? Fizički temelj se u početku stvara kroz oplodnju, fizička osnova se mora ujediniti s čovjekovim eterskim tijelom. Međutim, ljudsko etersko tijelo u početku ne nastaje oplodnjom, već se etersko tijelo formira oko onoga što kasnije postaje 'Ja' organizacija i astralna organizacija, oko duhovno-duševnog elementa koji dolazi iz duhovnih svjetova, koji je bio tamo u pred zemaljskom životu. Dakle, imamo posla sa stvarnom jezgrom čovjeka kao duhovno-duševnog elementa koji je prisutan, prvo iz prethodnih inkarnacija, drugo iz vremena između smrti i novog rođenja, mnogo prije nego što je došlo do oplodnje. Ova duhovno-duševna jezgra čovjeka, prije nego što dođe u vezu s onim što nastaje oplodnjom kao fizička zametna stanica, prvo postaje etersko tijelo. I ono što se sjedinjuje s onim što je smješteno u fizičkom embriju, 'Ja', astralna organizacija, eterska organizacija, ovo trodijelno sjedinjuje se s onim, što nastaje fizičkom oplodnjom. Na etersko tijelo treba gledati kao na nešto što je formirano iz kozmosa. Pa ovo etersko tijelo, koje je nastalo iz kozmosa, ima u sebi, u trenutku kada se prvi put ujedini s fizičkom organizacijom, sile koje nisu prikladne za fizičku organizaciju, sile olova, sile kositra. Samo prividno, ljudi nisu mikrokozmos, tako što ne sadrže određene tvari. Supstance koje ljudsko biće nema u fizičkom tijelu najvažnije su za konstituciju eterskog tijela, tako da se procesi olova, kositra, žive i tako dalje, događaju u eterskom tijelu prije nego što se sjedini s fizičkim tijelom.

Sada se etersko tijelo ujedini s fizičkim tijelom. I ostali dijelovi, naravno. I u maloj mjeri tijekom embrionalnog razdoblja, ali u najvećoj mjeri kada se pojavi disanje, to jest pri rođenju, kada se dogodi pravo vanjsko disanje, događa se sljedeće: tada se sve sile koje je etersko tijelo imalo od tvari koje nisu bile usidrene u fizičkom tijelu, prenose na astralno tijelo, i etersko tijelo preuzima one oblike sila koje fizičko tijelo prerađuje u sebi. Dakle, etersko tijelo prolazi kroz vrlo značajnu metamorfozu, metamorfozu u kojoj ono preuzima sadržaj, konstituciju fizičkog tijela, i prenosi svoju konstituciju, svoj odnos s okolinom čovjeka daje astralnom tijelu. Astralno tijelo sada je blisko povezano s onim što čovjek može spoznati. I onog trenutka, dragi prijatelji, kada počnete upijati ne samo teorijska, već stvarna, iznutra prerađena medicinska znanja, u tom trenutku u sebi oživljavate one sadržaje koje astralno tijelo već ima, samo koji ostaju nesvjesni, a koji predstavljaju odnos prema okolini.

Navest ću jedan poseban slučaj. Uzmimo, naprimjer, jedno područje koje je melankolično, jer je u današnjem zemljinom sadržaju zemlja puna gnajsa, a u gnajsu ima tinjca, tinjca kojeg poznajete kao mineral. Prvo, tinjac ima snažan utjecaj na fizičku konstituciju s obzirom na lokaciju određenog područja. Postajete drugačiji u svom fizičkom tijelu ako ste rođeni u

području gdje ima puno tinjca. Tinjac na fizičko tijelo djeluje iz tla, iz zemlje. Sada, možete vidjeti da ima posebno mnogo rododendrona u područjima gdje ima puno tinjca. Ta biljka se obično nalazi u Alpama i Sibiru i tako dalje. Tvar rododendrona je blisko povezana s eterskim tijelom prije nego što uđe u fizičko tijelo, u tim oblastima. Etersko tijelo, ovaj odnos s rododendronom, prenosi na astralno tijelo. A ako se u takvom području pojave bolesti, koje se među stanovnicima javljaju upravo zbog prevladavanja djelovanja tinjca zaobilaznim putem preko podzemnih voda, onda je ono što je primilo od rododendrona etersko tijelo prenijelo astralnom tijelu. Vani je to prisutno u biljci rododendrona. Iz ovoga možemo znati da je u biljci rododendron prisutan sok koji je ljekovit za tu bolest. U mnogim stvarima, ali ne i u svim, specifičan lijek će se naći u područjima gdje se javljaju određene bolesti.

Sada se morate sjetiti da svaku noć kada spavate, recimo da ste liječnik, uronite sa svojim astralnim tijelom u okruženje, koje je bilo povezano s eterskim tijelom, a koje je sada povezano s astralnim tijelom. Sada, ako ste stekli medicinsko znanje, ako poznajete ljekovite snage u čovjekovom okruženju, tako ćete stalno imati iskustvo iscjeliteljskih moći dok spavate. Kod spavanja neprestano doživljavate potvrdu onoga što izvana možete naučiti kroz dijalektiku. I to se mora uzeti u obzir na medicinskim studijima, jer sve izvanjsko dijalektičko učenje medicine ne pomaže, nikada ne pomaže. Do disocijacije i poremećaja dolazi, kada se potvrda unutar astralnog tijela i okoline ne može dogoditi svaki put tijekom spavanja, koja je neophodna. Ako medicinski studij nije stečen na način da astralno tijelo u razgovoru u okolinom, može reći 'da', liječniku za ono što je naučio, to je kao da sluša nešto što on ne može razumjeti, što ga samo zbunjuje, tako da je medicinsko znanje zapravo intimno povezano s onim što dovodi do stanja spavanja. I vidite, stvarno je tako da upravo iz takvih stvari mora proizaći uvjerenje da medicinsko znanje mora steći cijeli čovjek, mora se steći kroz živo, osjećajno biće. Jer u tom noćnom općenju s ljekovitim sastojcima javlja se još nešto što se dijalektikom nikada ne može steći: poriv za stvarnom pomoći. Bez liječnikova poriva, njegova osjećaja, bez njegova interesa za osobu koju treba liječiti, bez tog poriva da pruži pomoć, ozdravljenja u biti nema.

Vidite, moram vam reći nešto što će vas dodirnuti na vrlo čudan i paradoksalan način, ali budući da želite naučiti što danas nedostaje i što bi moralo doći, moram reći i to, jer u Dornachu radimo s ezoteričnim impulsima. Vidite, često mi je rečeno da bi se moglo dogoditi da sredstva koja mi proizvodimo - činit će vam se paradoksalnim, ali neke stvari treba prihvatiti kao paradoksalne - da sredstva koja proizvodimo u farmaceutskom laboratoriju moramo pažljivo čuvati da ih ne bi kopirali. Jednom sam odgovorio da se ne bojim toliko kopiranja, ako uspijemo unijeti istinski ezoterične impulse u našu struju. Tada će se vidjeti da su sredstva napravljena s ezoteričnom pozadinom, da nije svejedno rade li se sredstva ovdje sa svime što živi iza ezoterije, ili ih neka tvornica oponaša. Možda vam

se ovo čini paradoksalnim, ali je istinito. Potrebno je - puno više nego raditi nešto oko vanjskih stvari, vanjskih poslova - da se pojavi određeno raspoloženje koje zapravo cilja na ovo: iza toga postoji nešto, što stvari duhovno čini iscjeljujućima. To nije praznovjerje, to je nešto što se, kao što ćete vidjeti, temelji isključivo na znanosti duha. Stoga će razumni ljudi shvatiti da se korištenjem sredstava koja su ovdje stvorena, počinje s nečim što se zapravo treba učiniti.

Takvi prigovori, koji su mi već upućeni, mogu proizaći iz činjenice da ljudi danas nemaju pojma da, posebno u medicini, ezoterični, duhovni život treba shvatiti mnogo ozbiljnije. Nadasve, kada to shvatite, vidjet ćete kako bi zapravo ovdje trebala biti postavljena visoka škola, dom za njegovanje studija medicine, ne samo formalno, kako to inače biva. Pa, također ćete razumjeti da prvi egzoterični tečaj medicine prije svega treba biti popraćen nečim kao što je drugi tečaj, u kojem se čovjeku pristupa ezoterično u najjeminentnijem smislu, da se znanje medicine stapa s onim što je čovjekov stav, što postaje medicinski stav.

Pojedinačne osobnosti zasigurno su uvijek tražile takve medicinske stavove. A u posljednjoj trećini 19. stoljeća, kada je zapravo bilo malo toga što je moglo proizvesti takav medicinski stav, vidimo da se tek kod pojedinih osobnosti, koje su se tada smatrale čudacima, doista moglo vidjeti kako se taj medicinski stav sporadično javljao. Uglavnom, ugled bečke medicinske škole, uz koju sam zapravo odrastao, toliko je ojačao jer je u biti ta škola medicine crpila inspiraciju iz onog dijela liječenja gdje je terapija najmanje važna, naime upale pluća, gdje je moguće učiniti vrlo malo za liječenje središnje bolesti. Tu je nastalo nešto o čemu ste sigurno čuli, takozvani nihilizam. Osobito su najznačajniji bečki liječnici svjesno zastupali medicinski nihilizam, odnosno zauzeli su stajalište da nijedan lijek ne liječi baš ništa! U određenom smislu i Virchow je zauzeo takvo stajalište. Zauzeo je stav: od stotinu takozvanih izliječenih pacijenata, može se pretpostaviti da za pedeset posto ne bi bilo razlike jesu li dobili lijek, ozdravili bi i bez lijeka. A za trideset posto se može reći da je lijek uzrokovao izravnu štetu. Što se tiče ostatka, slučajnost ponekad može utjecati na to da je pomoglo odabrano sredstvo. - Ja to ne kažem, ali Virchow, koji je bio velikan medicine u prošlom stoljeću, to je rekao. I danas poznajem slavne ličnosti koje striktno podržavaju ovo gledište, iako možda promiču terapiju. Tu nije uključen medicinski stav, ali to ne može biti nešto o čemu govorite samo kao o formalnosti. On mora nastati u stvarnosti, a za to je potrebno upravo ono ljudsko, na drugom tečaju, koje se mora temeljiti na egzoteričnom. Za to je potreban onaj ljudski element koji djeluje na način koji je bio prisutan u osobnosti poput Paracelsusa, doduše na degeneriran način, ali ipak, rekao bih, ponekad veličanstven. Svakako, može mu se prigovoriti na ovom ili onom mjestu. Ali taj medicinski duh bio je u njemu prisutan na sjajan način. Uvijek je znao, kada je došao u područje gdje je bila užasna trulež,

gdje Zemlja izlazi, da brojne bolesti jednostavno proizlaze iz toga - naime bolesti koje proizlaze iz bolesti krvi - da tlo sadrži ono što truli. Razvoj procesa bolesti je vrlo karakterističan. Dođete li u područje s mnogo truleži, vidjet ćete da se lokalno stanovništvo naviklo na trule stvari, i jednostavno pokazuje određene osobitosti u svom temperamentu. Utvrđeno je da ti ljudi imaju vrlo aktivnu slezenu. I kada dođeš na ove prostore kao stranac, naiđeš na vrlo malo ljubavi, ljudi su užasno tvrdoglavi, prostodušni, naivni, gledaju vas kao glupe, ako vi na neke stvari koje rade gledate kao na glupe. Da, to je tako, ljudi se naviknu na trulež. Ali kada dođe stranac koji želi otvoriti trgovinu, ne može tolerirati trulež, pogotovo vodu. Dobiva određene simptome bolesti. Paracelsus kaže da takve bolesti koje tamo nastaju, također prelaze na nasljednike. Paracelsus je rekao: sigurno mora postojati nešto u području eterskog tijela; on ga naziva 'arhaj'. Rekao je da je arhaj sigurno morao proći kroz nešto prije nego što je ušao u embrij. Sada, uvijek nađemo, da laburnum divno uspijeva na ovim prostorima. Vrlo lako ćete u laburnumu, u cvjetovima, lišću, a možda i u korijenu, pronaći sok koji može dati vrlo dobar lijek, ovisno o konstituciji osobe.

Stvar je u tome da se ovim osjećajem za medicinu stječe potpuno drugačiji pogled na prirodu. I tako sam - tada sam još bio dječak - upoznao liječnika. Liječnik se često nalazio na livadama, u poljima, na otvorenom, gdje se bavio s biljkama, cvijećem, kukcima i tako dalje. U kraju gdje je radio kao nezahtjevan liječnik, živjela su tri do četiri eminentna autoriteta. Može se reći da je rad ovog nezahtjevnog liječnika, koji je toliko volio livadsko cvijeće, bio neusporedivo plodonosniji za bolesnike od rada državnog liječnika i drugih autoriteta. Jer oni su svoju mudrost uzeli iz škole i iz onoga što je pratilo školu. Ali on je svoju mudrost o lijekovima stekao iz izravnog kontakta s prirodom, što vodi do medicinskog znanja, samo ako prirodu možete voljeti u njenim detaljima. Ne volite je više kada je stavljate pod mikroskop. Morate je voljeti, morate je moći makroskopirati. Vidite, ovo nam ukazuje koliko je potrebno prizvati ovaj podsvjesni život astralnog tijela, posebno za medicinsko znanje. Sada svakako ne želim obnavljati stare medicinske stvari pred vama, nego reći samo ono što proizlazi iz današnjeg promatranja. Ali budući da današnji jezik, uključujući medicinsku terminologiju, nema ispravnih izraza, jednostavno morate koristiti terminologiju koja je prenešena. Inače bi morali izmisliti terminologiju. Možda bi za širenje naših pogleda bilo bolje da je izumimo. Pa, ovu terminologiju ćemo možda trebati proučavati godinama. A budući da sada želite čuti o tome, upotrijebit ću stare izraze s nekoliko varijacija.

Dobro je ako se prvo osvrnemo na biljni svijet, ne toliko zato što želim preporučiti biljne lijekove kao univerzalne, već zato što se od njih može puno naučiti, i prije svega, dobiti puno toga za ezoterično produblјivanje. Za medicinsku tradiciju je od temeljne važnosti da se promatraju tri stvari, ali

ne gledano na način na koji se danas gleda na naše zajedničko znanje i vještine, već zapravo drugačije.

Danas, kada učenik nešto nauči, on to zna i onda pomisli: to je dobro, ja to znam i mogu to primijeniti. - Ali ako onaj koji je vjerski pobožan nauči molitvu Očenaš, on je i zna, ali ne misli da je dovoljno što je zna, nego je moli svaki dan; ono što zna svakodnevno moli. Ono što zna svaki dan propušta kroz dušu. To je sasvim drugi pogled na stvar, nešto sasvim drugo. Ili uzmete iniciranog, inicijata. Sigurno je pretpostaviti da on poznaje elemente okultnog znanja. Uopće ga nije briga što ih poznaje, što ih je jednom upio, nego mu je mnogo važnije da oni osnovni elementi i oni koji slijede, vjerno prođu kroz njegovu dušu, tako da u duši uvijek može dobiti novi zamah. Religiozno nastrojena osoba u prirodi vidi nešto sasvim drugo od onih koji u prirodi vide samo nešto što je prostrto u fizičkom svijetu. Moramo se uvijek iznova nalaziti u ritmu prirode, ako želimo steći živo a ne mrtvo znanje. Znanje, aktivnost znanja mora se ritmički ponavljati stalno iznova. To je ono što mislim kada je u pitanju činjenica da se medicinski stav mora smatrati osnovom medicinskog znanja. Stjecanje medicinskog znanja iz prirode čovjeka i njegove okoline, osobito je važno u vezi s terapijom. Od posebne je važnosti da to uočite, kada puštate da uvijek iznova biljka oživi u duši.

Tri su stvari u biljci koje su od posebne važnosti. Jedna je - pojavljuje se na poseban način kod nekih biljaka - miris biljke, koji je povezan s uljima koja su u biljci aktivna. Miris biljke je ono što je privlačno u biljci za određene elementarne duhove koji žele sići u biljke. A budući da je ono što je u osnovi mirisne aktivnosti - ne u supstanci - prisutno najviše koncentrirano u mineralu u sumporu, doista se može koristiti drevna medicina za identificiranje ovog duhovnog ekstraktivnog elementa biljke, koji je učinkovit u mirisu biljke, koji u elementarnim duhovima budi neku vrstu čežnje, koji se spuštaju kroz miris, što se može nazvati sumpornim elementom biljke. Može se reći da se samim promatranjem sadržaja sumpora u biljkama stječe ispravno razumijevanje mirisa biljaka, kada se prepozna da se gore i dolje događa nešto duhovno dok biljka miriše. To je prvo.

Druga stvar koju čovjek stječe je unutarnji osjećaj za ono što raste u listu. Postoji toliko mnogo mogućnosti da se cvijeće poveže s mirisom biljaka, lišće s formom biljaka. Listovi su tako raznoliki: pilasti, mekani, šiljasti, tupi, spojeni i tako dalje. Nije li istina, trebali biste steći istančan osjećaj za ovu lisnatu kvalitetu biljke, jer je to ono što oživljava ona duhovna bića koja silaze kroz miris. I u tom zračenju s periferije kozmosa, posvuda postoji težnja da se formira oblik kapljice. Vidite, postoji nešto što vam daje prekrasan osjećaj za ono što je zapravo sadržano u lisnatom obliku iz kozmosa: ako jednostavno razvijete ljubav prema gledanju lišća, kada su ujutro biljke prekrivene svjetlucavim kapima rose. Jer te kapljice rose u svojoj biti, jednostavno odražavaju nastojanje periferije, kozmosa, da u biljci

stvari ono kuglasto, kapljicu. To je kap, koja je u osnovi svega što je kod biljke list. I kada bi samo periferni, kozmički element biljke bio duhovno aktivan, biljka bi uvijek formirala ovaj sferni oblik. Vidite da se u biljkama sferični aspekt posebno pojavljuje kada kozmičko ima prednost, u nekim formacijama bobica i tako dalje, također u nekim formacijama lišća, ali u formaciji kapljice odmah preuzimaju zemaljske sile. Kap se razvlači u mnogo različitih smjerova i stvaraju se najrazličitiji oblici. Ta težnja ka obliku kapi, nalazi se u svijetu minerala, u živi. Zato se u staroj medicini ova težnja kapima, nazivala merkurovskom. U drevnoj medicini Merkur nije bio živa, nego težnja ka kapi, dinamična težnja ka kapi. Gdje god je prisutna težnja za kapljicom, tu je merkurovsko. Živa je metal koji na Zemlji ima oblik kapi jer za to postoje uvjeti. Na Zemlji živa ima isti oblik kao srebro na Mjesecu, gdje bi također morala biti u obliku kapi. Stvar je u tome da je drevna medicina sve što ima oblik kapi nazivala Merkur. Svi metali su također bili Merkur za drevnog medicinara. Upravo o tome treba voditi računa, da je drevna medicina živjela u pokretnom i živom. Ovom živom, pokretnom, morat ćemo se vratiti. Tada morate osjećati da ste toliko iza ovog pokretnog, živog, da si kažete: kad ujutro šetam poljima i vidim srebrna zrnca rose, ta srebrna zrnca rose mi otvaraju ono što u samom lišću duhovno živi: težnja za kozmičkim sfernim oblikom. - Ali to se mora osjetiti da bi se razumjela biljka. Moramo ih naučiti razumjeti u njihovom sfernom obliku. Zatim naučite razumjeti biljku na način da dobijete odnos s njenom težnjom ka obliku kapljice, pa gore kroz miris, tada ćete postupno steći fino razumijevanje svega što kod čovjeka djeluje centrifugalno. Centrifugalne sile djeluju kada ljudi režu nokte. Ponovno su narasli: to su centrifugalne sile koje prolaze kroz ljude. Tijekom prvih sedam godina, sile koje potom dolaze do svog zaključka kroz sekundarne zube, neprestano centrifugalno prolaze kroz čovjeka. Najviše dolaze do izražaja u stvaranju znoja. Ono što stremi prema gore u mirisu biljaka i privlači tamošnje duhove prirode, živi i u mirisu znoja, koji ima centrifugalni smjer, tako da zapravo, ako u čovjeku tražite biljnu prirodu, tu morate pogledati i pretpostaviti tu duboku težnju. Stječete duboko, intimno znanje o vezi između onoga što je vani i onoga što je unutar čovjeka. Jer vidite, kada etersko tijelo prepusti svoje osobitosti astralnom tijelu, cijela stvar je obrnuta. Etersko tijelo, ono što uzima iz okoline, želi razvijati prema gore. Prenoseći to na astralno tijelo, razvija se centrifugalno prema van, tako da čovjek zapravo u to pogledu sebi nosi ono što postaje biljka.

Pogledajte biljku, kako njezino korijenje tone u Zemlju, kako njeno korijenje stvara intimnu vezu sa solima tla u najširem smislu. Događa se proces koji je upravo suprotan onome što prati osjetilne procese, procesi soli. Uzmite kuhinjsku sol, koja kada se otopi ima slan okus, i zamislite ovaj proces kao polarni, tako da se otapanje poništava, dolazi do zgrušavanja, a miris i okus postaju latentni. Zatim imate proces koji se odvija između tla i korijena

biljke. To je ono što se u drevnoj medicini naziva proces soli. Drevna medicina nije nazivala solju ono što mi danas zovemo, to jest gaziranu sol i tako dalje, nazivala je solju ono što u biljci i prema dolje usmjerenom korijenu tvori vezu sa tvarima Zemlje. To je priroda soli.

Ritmički usmjeravajući stalnu pažnju na ove prekrasne misterije prirode, praktički oživljavate svoje medicinsko znanje. To znači da ako na ovaj način pokušate oživiti svoje medicinsko znanje, na prirodu i ljude ćete početi gledati na takav način da iscjeljenje dolazi iz snažnog impulsa za pružanjem pomoći, o kojem sam prije govorio. Uistinu, može proizaći samo iz takvog temelja, čak i vrlo konkretno. To se mora posebno stimulirati marljivim, ambicioznim, aktivnim, egzoteričnim učenjem, inače ćete imati samo zbunjujuće stvari. No, potrebno je znati da prava osnova medicinskog znanja zapravo leži u ovom ritmičkom uranjanju u čovjekov prirodni okoliš, a ne u teoretskom medicinskom učenju, već u onome što sam sada pokušao okarakterizirati i što možete ritmički živjeti.

Ovo što sada pišem na ploči nije tu da to 'naučite', već da neprestano u vama stimulira smisao medicine. To je otprilike ovako:

Vi iscjeliteljski duhovi

Vi se povežite

S blagoslovom sumpora

S eterskim mirisom;

Oživljavaš sebe

U izviranju Merkura

U kapi rose

Rastući

Nastajući.

Ti stani

U soli Zemlje

Koja u tlu

Korijen hrani. -

To je, da tako kažemo, ono što duša stječe gledajući okolinu, budeći unutarnji osjećaj za ono što je okružuje. Čovjek tada može odgovoriti:

Znanje moje duše

Ujedinit ću s vatrom

S mirisom cvijeća;

Život moje duše

Uzburkati ću svjetlucavim kapima

Jutarnjeg lišća;

Moje ću duše biće

Ojačati stvrđnutom solju

Kojom Zemlja

Pažljivo njeguje korijenje;

Pa, dragi prijatelji, ono što možete steći revitalizirajući se stalno iznova, kao što pobožni čine molitvom, ono je što prvo potiče one snage u duši koje mogu imati medicinski učinak. Jer uobičajene sile koje se danas koriste u školi, ne mogu probuditi medicinsko znanje. Njih treba prvo izvući iz duše. Zato ovo uvijek stavljam na istureno mjesto ezoteričnih razmatranja koja želimo njegovati: kako treba misliti, da se najprije u duši pokrenu snage kako bi bile aktivne, što može dovesti do medicinskog znanja.

PETO PREDAVANJE

Dornach, 6. siječnja 1924. (Božićni ciklus)

Dragi moji prijatelji!

Nadovezujući se na ono što je jučer rečeno, sada sam proučio vaša pitanja. Ova pitanja su sva takva, da su naravno povezana sa stvarima o kojima se jučer raspravljalo. Pitanja koja su postavljena, rekao bih da je to prva kategorija pitanja, sva su postavljena iz neke vrste iskrene tjeskobe. Na pojedinačna pitanja bit će odgovoreno tijekom predavanja. Na ostala pitanja, koja su u osnovi više-manje ista, ne može se odgovoriti teoretski, već samo kroz rezultate koji će proizaći iz ovog kolegija. Jer zapravo su sva ova pitanja o tome, kako sjedinjeno s Dornachom pronaći medicinski put polaznika ovog tečaja. I mi ćemo danas razgovarati o ovim pitanjima, želio bih reći da su ona, u određenoj mjeri, u sendviču između onoga što sam ezoterično govorio jučer i onoga što ću morati ezoterično govoriti sutra o stvarnom daljnjem radu impulsa, što naravno mogu dati samo oskudno s toliko malo predavanja. Stvarni daljnji učinak prvo će morati dati osnovu za ono o čemu više ezoterično možemo raspravljati sutra.

Prvo nakon jučerašnjih primjedbi, želim reći nekoliko stvari općenito. Malo je koristi, dragi prijatelji, usmjeravati ljude općenito, ili im usmjeriti pozornost, od osjetilno-fizičkog ka duhovnom. Ovo upućivanje na duhovno, prirodno se odnosi na svako područje života - i mora se reći, na području medicine, za liječnika koji traži svoj put to je najviše relevantno - ovo općenito upućivanje na duh, također odgovara onome što živi u duši kao najdublja potreba. Ali u mnogim aspektima, ova potreba je ona koja doista mora pronaći veći izvjesnost, veću jasnoću, a također, što je možda i glavna stvar, veću unutarnju snagu od one s kojom se obično javlja. Sve je ovo, dragi prijatelji, u vama kao težnja. Ali mora se postaviti put. Ja mogu inicijalno dati poticaj za ovaj put, ali tada morate upotrijebiti ovaj impuls da započnete stvarnu daljnju suradnju s Dornachom.

Oni koji to postavljaju kao zadatak - a priroda tog zadatka svom žestinom izbija iz pitanja - moraju znati: opća težnja za duhovnim jednostavno nije dovoljna. Stvar je u tome da se ta težnja za duhovnim, stalno događa na vrlo konkretan način u pojedinim područjima života. I zato je potrebno da ponovno uđemo u suživot sa cijelom suštinom svijeta, više-manje za cjelokupnom suštinom kozmosa. Današnji čovjek ne doživljava kozmos, a budući da ne doživljava kozmos, ne doživljava ni duhovnost. Jer duhovnost se može steći samo zaobilazno preko kozmosa.

Gledajući bilo koje medicinsko znanje kako se ono predstavlja, u svom obliku, svom razvoju, svom vanjskom izgledu, ono zapravo ne pruža nikakvo

duhovno znanje o egzistenciji. Tek kada je netko u stanju postaviti stvari na svoje mjesto, u cjelokupni kozmički kontekst smjestiti bića, moći će vidjeti kroz veo prirode do duhovnih sila koje stoje iza nje.

Sada je slučaj, da se poteškoće koje se mogu pojaviti u potrazi za duhovnim životom, već više od dvadeset godina detaljno proučavaju i doživljavaju u antropozofskom pokretu. A moglo bi vam se u prvi mah činiti i pomalo trivijalno, ako bi se u samo nekoliko riječi opisale te poteškoće. One su se jednostavno sastojale u tome što su oni koji su u početku htjeli težiti nečemu ezoteričnom u nekom području, u isto vrijeme htjeli sebi stvar pojednostaviti, učiniti je zgodnom. Ezoterični put je, ili težak, ili ga uopće nema. Ezoterični razvoj se ne može postići na jednostavan način. Treba zapamtiti opću opasku, koja se tako često iznosi, kada se radi o prevladavanju poteškoća, da ljudi prvo moraju nadići sebe, u potpunosti, rekao bih sa svetom ozbiljnošću. I od sadašnjeg vremena, od ove točke u vremenu, čije polazište je u našoj Božićnoj konferenciji, od ove točke nadalje trebalo bi doći do promjene u cjelokupnoj koncepciji antropozofskog pokreta, uključujući i pojedinačna područja. I tražeći svoj medicinski put, morate iznutra od samog početka sudjelovati u ovoj promjeni na takav način da ezoterični put ne može, da tako kažem, biti dodatak, već da se radi o potpunoj ispunjenosti životnog puta ezoterijskim impulsima. Sve što se može, treba napraviti na predavanjima. Ali kao što ću reći na kraju današnje rasprave, još nešto treba dodati.

Osvrnimo se opet na jedan detalj, jer ako nemate volje, dragi prijatelji, u duhovnim promišljanjima ulaziti u detalje, nećete moći pronaći put u duhovno. Ne biste trebali vjerovati da doista možete pronaći duhovno, kao sanjar ili kao osoba koja se predaje kojekakvim nejasnim nadahnućima i slično. Danas duhovno morate ostvariti u realnim okvirima, s najozbiljnijim unutarnjim stremljenjem. A to možete postići samo iz konteksta, koji proizlaze iz duhovnog svijeta.

Prvo se fokusirajmo na jedan detalj. Već sam rekao da od svijeta biljaka možemo puno naučiti. Pa sada pogledajmo jednu biljku. Ljudi ih danas percipiraju jednostavno gledajući korijen, gledajući deblo, zatim lišće, pa cvijet, tučak u sredini, prašnike i sjeme. Sjeme se razvija u plodnici, a ono što vidite u biljci, opisujete otprilike na isti način kao što biste opisali fotelju, dodajući da ponekad sjedite na njoj. Otprilike tako opisujete biljku. Opisujete kako korijenje leži u zemlji, kako uvlači fizičke sile, kemijske sile i tvari, i kako se kroz kapilare dižu sokovi ili nešto slično. Smatra se greškom, odstupanjem, kada se govori o spiralnom rasporedu listova, u svakom slučaju, ne znamo da to ima ikakve veze s kozmosom. Nastavljate opisivati cvijeće, na sile mislite najviše, ako želite spoznati boje šarenih cvjetova i njihove tvari ili oplodnju. Sve to opisujete onako kako opisujete osobu koja sjedi na fotelji, ni iz kojeg drugog duha, opisujete to potpuno izvanjski.

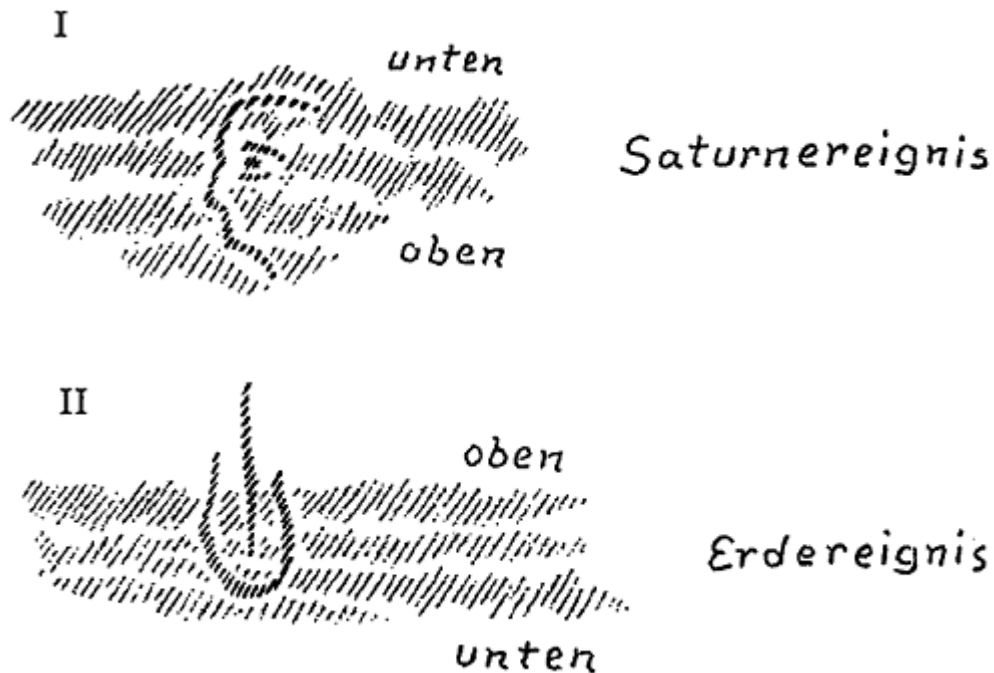
Pa, suština onoga što se mora shvatiti nikako se ne može shvatiti na ovaj način, već mora biti jasno da kada netko gleda takvu biljku, njeno utonuće u zemlju sa svojim korijenom je prekrasna stvar koja ukazuje na misterij; i stabljika s listovima upućuje na još jedan misterij, a ono što se događa na vrhu cvijeta upućuje na još jedan misterij.

Gledajte, dragi prijatelji, gledamo korijen kako tone u zemlju, to je, da tako kažem, kraj postojanja biljke u odnosu na Zemlju, prema čvrstoj Zemlji. Ali ovaj korijen nikako ne bi mogao dobiti ništa od Zemlje, da Zemlja najprije nije pretrpjela utjecaj kozmičke okoline. Kozmička okolina, i to ne samo sunčeva toplina i sunčeva svjetlost, već i ono što proizlazi iz ostatka planetarnog sustava koji pripada našoj Zemlji, utječe na Zemlju s površine malo prema unutra. A sile koje su na taj način probuđene u supstancama Zemlje, omogućuju korijenu da bude unutar Zemlje.

Sada možemo pogledati okolo i vidjeti gdje možemo pronaći iste sile. Pa, iste sile koje nalazimo kako igraju oko korijenja biljaka, nalazimo u ljudskoj glavi, ali ih u ljudskoj glavi nalazimo na potpuno drugačiji način nego oko korijena biljaka u zemlji. I ne možete se nositi s unutarnjim pogledom onoga što je tu prisutno, ako stanete na onome što znanost danas može dati. I to je ono o čemu mnogi od vas u svojim pitanjima govore kao o kaotičnom, ono što vam je u dušu položila prirodna znanost. Ono što je potrebno jest ponovno se naviknuti na vanjske supstancijalne čimbenike, naviknuti se na ono što se nekad nazivalo zemljanim, tekućim-vodenim, zračnim, vatrenim. Jer ako uvijek govorite samo o vodiku, kisiku, ugljiku, dušiku, sumporu, fosforu, u smislu u kojem to radi kemija, te će stvari uvijek ostati nešto sasvim izvanjsko. Nikad ne možete pomisliti ni na što drugo, osim da kao čovjek stojite tamo, i da je kisik, dušik, negdje vani. Nešto je sasvim neizravno, ono što nazivate kao kisik i dušik kroz današnju fiziologiju ili kemiju. Kroz fiziologiju naučite da dušika ima u ljudskom organizmu, ali ga u njemu ne doživljavate. Radi se o tome da se krene od onoga što se može doživjeti. A ono što se može doživjeti mora se duboko povezati s cijelim ljudskim bićem, ako se želite staviti u službu oblikovanja svijeta. A to je ono što činite kada želite liječiti.

Pa, kad se čuje nešto o starim elementima, tako je da svatko može znati: on to proživljava. To je, naprimjer, toplina, toplina kao prirodna kvaliteta. Doživiš to, ugriješ se, ohladiš se. Čovjek se ne suočava s toplinom tako izvana kao s kisikom ili dušikom. Ono što je jedinstveno u vezi sa starim gledanjem na prirodu, je to što je kao osnovu, iskustveno, uzimalo ono u čemu se može biti, a ne izvan čega treba stajati. Ostanimo sada na ovom elementu topline, vatri, jer je to onaj u kojem je iskustvo, da tako kažem, najopipljivije, ako se smijem paradoksalno izraziti. Znae da čovjek doživljava toplinu kao ljudsko biće. Sada je isto ono, što je zemlja, zemljano za korijen biljke, ono što je za čovjekovu glavu toplina. I ako sada 'zaboravite' zemački

element - ako imate Zemlju ovdje (nacrtana je) - također zaboravite na tekuće, zračno, i sada zamislite da toplina ostaje, tako da imate osnovu topline - možete to zamisliti - i uzmete cijelu stvar (na crtežu II), i okrenete je, tako da ono što je bilo ispod sada bude gore (I). Dakle imate pravu polarnu suprotnost. Jedanput možete zamisliti, kada je tamo dolje i tamo gore (II) i tamo je toplina u zemaljskom, da je korijen biljke unutra. Ali ako je toplina za sebe (I), zračno, tekuće, zemljano je nestalo, i obrnuto jer je tlo, iz kojeg je nestala toplina, onda ako je ovdje (II) slično korijenu, slično biljci, onda je ovdje (I) ono što dolazi iz same ljudske glave.

I što ovo znači? Dragi prijatelji, to znači da možete reći sebi: gledam korijen biljke, on je u zemaljskom tlu, gledam ljudsku glavu, ona je u toplom tlu, samo je tlo naopako. To je zato što je ono što se ovdje događa (I gore) četiri faze dalje od ovoga (II). Ako ono što se događa s korijenom biljke nazivate Zemljinim zbivanjem, onda i ono što se događa s ljudskom glavom, naime iz topline, nazvati Saturnovim zbivanjem. Između postoje događaji Sunca i Mjeseca. I ako sada od ljudske glave 'zaboravite' na sve što je kasnije u nju uvučeno, zemljano, tekuće, zračni, i samo mislite na toplinu koja djeluje u ljudskoj glavi, koja ostatak organizma opskrbljuje diferencijacijom topline, ako zamislite samo toplinski organizam prisutan u glavi, onda u ljudskoj glavi danas imate mali Saturn.

Trenutno u ljudskoj glavi imate staru organizaciju Saturna. A ako razumijete kontekst, onda recite sebi: prije nebrojenih godina, u kozmosu je postojala jedna struktura koja je anticipirala sve što je danas toplinsko u ljudskoj glavi. I danas korijen biljke u zemljanom stvara sliku onoga što je bilo prije.

Tu imate vezu. U toplinskoj organizaciji ljudske glave vidite drevni Saturn. Ali takva vizija, ako je ispravna, mora doista biti povezana, ne samo s

teorijskim idejama, već mora biti povezana s unutarnjim moralnim impulsima. Ljudsku glavu morate moći gledati tako da sebi kažete: kako je dirljivo gledati ljudsku glavu i vidjeti je kako stoji poput živog, utjelovljenog sjećanja na drevni period razvoja, na vrijeme Saturna! - Uronite u osjećaj: s jedne strane, ja sam osoba koja je zašla u određene godine, preda mnom je djetinjstvo, sjećanja iz djetinjstva se bude. Kako starim, tako dublje zalazim u svoja sjećanja iz djetinjstva. - To vam daje određeno unutarnje iskustvo s kojim se možete suočiti s moralnom snagom. A sada ovaj osjećaj, ovu senzaciju, proširite do točke u kojoj sebi kažete, kao ljudsko biće bio sam prisutan u staro doba Saturna; Ako u sadašnjosti dobro razumijem svoju glavu, ona je poput živog sjećanja na izvorno podrijetlo kozmosa. I mogu reći, da se ono što se može formirati kroz moja sjećanja iz djetinjstva, čini beskrajno umnoženim, ako kroz ovo sjećanje iz djetinjstva, kroz živu ljudsku glavu, dođete u vrijeme starog Saturna - natrag u to. Sva takva spoznaja vrijedi samo ako prodire izravno u moralni osjećaj, kada se mogu doživjeti unutarnji drhtaji uranjajući u osjećaj za kozmos kroz ljudsku aktivnost. A meditacija, posebno za liječnika, ne sastoji se od pukog premissljanja misli, umjesto toga, meditacija se sastoji u donošenju takvih veza pred svoju dušu, i u tim vezama unutarnjih, diferenciranih osjećaja kroz koje se mogu doživjeti unutarnji šokovi svih vrsta.

Vidite, vidim osobu koju nisam vidio možda četrdeset godina. Kada on dođe preda me u obliku u kojem sada stoji preda mnom, tračak njegova djetinjstva stoji pred mojom dušom; vidim ga kao dijete, postoji neki unutarnji šok. Danas skrećem pozornost na korijenje biljaka. Gledajući ukorijenjenost biljke, dobivan sposobnost povezivanja ove ukorijenjenosti biljke s ljudskom glavom, a ljudska glava me vraća u drevno razdoblje Saturna. Meditacija mora zahvatiti cijelu dušu čovjeka, mora potaknuti duboki unutarnji život.

Ovo ima za cilj dati smjernice kako, nakon što su postavljeni temelji kroz neku vrstu egzotičnog tečaja, u ezoteriji sve zapravo mora s osjećajem ići prema, doživljaju cijelog kozmosa u povezanosti s cijelim čovjekom. Jer kao što vam Saturn egzistencija može sinuti razmišljanjem o povezanosti ljudske glave s rastom korijena biljaka, tako vam egzistencija Sunca može sinuti razmišljanjem o povezanosti ljudskog srca s razvojem stabljike i lišća biljke. I opet, razvoj stabljike i listova biljke, živa je uspomena na staru egzistenciju Sunca.

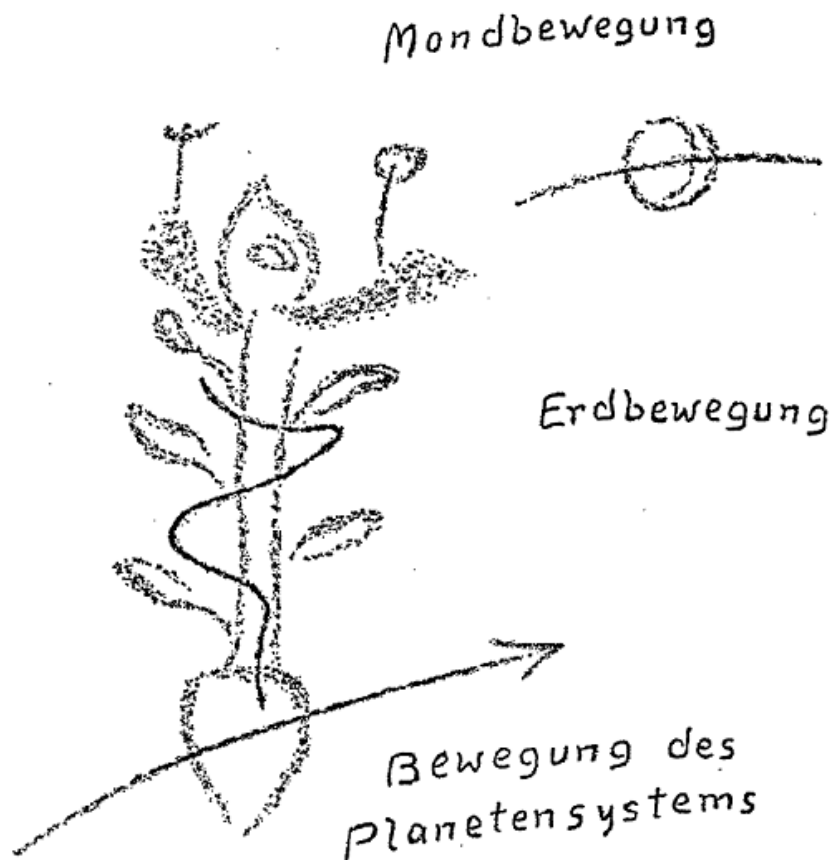
A ako dođemo do cvijeta u kojem je u biljci proizvedeno sjeme, onda dolazimo do onoga što ima veze s ljudskim metaboličkim sustavom, sustavom udova. A ako pogledate ovu vezu između onoga što se događa u cvijetu i metaboličkog sustava ili sustava udova, javlja se sjećanje na vrijeme starog Mjeseca. A ako uzmete ovo iskustvo unutarnjeg osjećaja, dragi

prijatelji, ako stvarno osjetite te unutarnje veze u dubokoj meditaciji, tada ćete doživjeti još više.

Tada se u vašoj duši događa nešto vrlo značajno; tada, dok okrećete svoju dušu prema korijenu biljke s ovim produbljivanjem osjećaja, počete osjećati kao da nijedan korijen biljke ne stoji na mjestu. Imate osjećaj da se svaki korijen biljke miče. Naučite prepoznavati ovaj pokret; mogu samo skicirati sve, mogu samo ukazati na impuls, na način na koji se mora izgraditi unutarnje iskustvo, razviti znanje o prirodi u mudrost. Doživjet ćete ovo kretanje u korijenju biljke. Gledate li to ovako, osjećat ćete da s korijenom biljke koračate svemirskim prostorom. Kroz ovo iskustvo, kao da ste se popeli u kola koja putuju kroz kozmos i vozite se brzinom korijena biljke, doživjet ćete kretanje cijelog našeg planetarnog sustava kroz kozmički prostor. U korijenu biljke doživljavate kretanje cijelog našeg planetarnog sustava kroz kozmos. I ako hodate uz rast lišća i doživite ga kao što sam to sada opisao, ponovno ćete doživjeti pokret. I to je pravo kretanje, unutarnje doživljeno kretanje Zemlje.

Kretanje planetarnog sustava: korijen.

Kretanje onoga što je veza između stabljike i lista: kretanje Zemlje.

Sve su to konstrukcije, ono što proizlazi iz Kopernikovog sustava zemljinog okretanja oko Sunca. Pravo kretanje Zemlje možete uočiti ako dublje

istražite kako su debllo i lišće međusobno povezani. Sa deblom i listom krećete se sa Zemljom za Suncem, tako da Zemlja izgleda onako kao što je opisano u Kopernikovu sustavu. Ali to je zapravo mnogo kompliciraniji pokret. Ako pogledate što se događa u cvijetu - gdje su prašnici i tučak svuda okolo - ako to doživite tada ćete doživjeti lunarno kretanje koje Mjesec izvodi oko Zemlje, s onim što se događa u cvijetu: dakle, doživljavanje kretanja Mjeseca [u onome što] je već odvojeno od Zemlje. Cijeli planetarni sustav koji uključuje Zemlju doživljava se u biljci u njenom korijenu; kretanje Zemlje doživljava se u deblu i lišću. Kretanje Mjeseca, to jest ono što je već odvojeno, izdvojeno, doživljava se u stvaranju sjemena u biljci.

Govorim vam ovo, dragi prijatelji, kako biste mogli razumjeti, prvo, ono što trenutno nije uzeto u obzir u sadašnjoj znanosti, jer se te stvari niti smatraju spoznatljivima niti vrijednima znanja. Ali one su ono što morate znati, inače ne znate baš ništa. A to kažem iz još jednog drugog razloga. Ne vjerujem da se itko tko nauči nešto o biljkama šokira. Ostaje ravnodušan. On to doživljava kao nešto na što ostaje ravnodušan. Ne prolazi baš kroz ništa. Ali ako tijekom drugog medicinskog tečaja, kroz koji već možete proći, ako proučavate planetarno kretanje, kretanje Zemlje - što se u mineralima također pokazuje na malo drugačiji način - kretanje Mjeseca, kod biljaka i u isto vrijeme kod čovjeka, na to nećete ostati ravnodušni.

Da, dragi prijatelji, danas smo suočeni s potrebom da naš spoznajni rad unesemo u takve stvari, a srce osjeća da put znanja mora ići tim putem. Ali ono što se nudi srcu je samo didaktično, ne sadrži ništa od stvarnosti, vjeruje se da je stvarnost u onome što se može zahvatiti kao male fragmente. Što znanost zapravo danas radi? Znanost zapravo čini sljedeće. Vidite, uvijek mi se čini da je ovako, da netko ode u Dresden, gleda Sikstinsku Madonu, a priđe mu prirodoslovac i kaže: Ah, Sikstinska Madona samo je vanjski dojam. - I on bi sad počeo vaditi Madonu iz okvira, dijeliti je na sve manje i manje komadiće, onda bi imao hrpu mrvica koje bi postajale sve manje i manje dok ne nastanu atomski oblici. Tada bi rekao: dakle, sada imate pravo znanje o Madoni. - To nije istina, ako se želi doći do istinskog poznavanja Madone, prvo se moramo staviti u intencije religioznih, zatim u ono što je iz duhovnosti Rafaela prešlo u Madonu, i u mnoge stvari dalje. I tako se morate pokušati staviti u namjere bogova, božansko-duhovnih bića koja stoje iza fizičkog. To je ono što se mora dati ljudima na drugom tečaju. I samo na taj način moguće je ljudima približiti stvarnosti.

Sada, ako ovo o čemu sam upravo govorio uzmete kao sugestiju, tako ćete, rekao bih, razumjeti dvije meditativne kontemplacije koje će, na način na koji sam o njima jučer govorio, u vama probuditi snagu medicinske spoznaje. A ova meditacija može teći tako da prvi jednostavno uronite u vanjski izgled vatre, vatre koja grije, i da stvarno s dubokom ozbiljnošću

shvatite: ova vanjska pojava vatre je maya, pojavnost, iluzija. Iza vatre se krije nešto sasvim drugo. Iza vatre stoji aktivna volja, aktivna volja.

Možete pitati: da, kako mogu znati da iza vatre stoji aktivna volja? - Oduvijek je bilo da u ezoteričnim školama i onome što dolazi iz tih pravaca, da treba apelirati na same učenike. Ako jednostavno pustite da ono što sam danas rekao uđe u vaš osjećaj, sinut će vam iznutra, baš kao što vam sine kada vidite oblik ljudskog lica, ljudski lik, da postoji duh i duša, tada će svanuti da gdje god ima vatre da je tu i aktivna volja. Gdje god nađete vatru, uz najmanju šibicu, tu je aktivna volja. Od samog početka, gdje god ima vatre, tu je i aktivna volja. Morate ići toliko daleko da možete prodrijeti u druge supstance prirode, tako da goruća šibica nije samo vanjska pojava kako se danas opisuje, već da je također djelatna volja. Jer ako možete, do određene mjere, preobraziti svoj osjećaj na ovaj način, ispravno preobraziti, tada ćete otkriti da vaša duša uči osjećati potpuno drugačije, uči se potpuno drugačije odnositi prema okolini u kojoj se nalazite. Tada se neće dogoditi jedno takvo iskustvo, koje čovjek postiže, živeći u stvarnosti. Osjećat ćete se povezani s vlastitom aktivnom voljom, s onim što je vatra. Skrasit ćete se u svijetu kao čovjek i zapravo ćete vatru moći osjetiti puno finije nego prije, jer je srodna s vašom vlastitom voljom. Tamo gdje se pojavi vatra, osjećate to srodstvo. Morate naučiti: ja sam u ovoj vatri, jer je to aktivna volja, ona mi pripada kao što mi i prst pripada.

Zrak u svom biću doživjet ćete samo ako ga doživite kao hrabrost. Gdje god ima vjetra, vjetar puše u prirodi, osjetit ćete to u vlastitoj duši kao hrabrost. Dakle, ono što u vanjskoj prirodi vidite kao zrak je hrabrost. Hrabrost je zrak. To biste trebali doživjeti u svojoj duši.

Voda je vanjska manifestacija osjećaja. Gdje se pojavi osjećaj, ista stvar se događa iznutra kao i tamo gdje se voda pojavljuje izvana. Voda je osjećaj.

A gdje je zemlja, čvrsta zemlja: čvrsto je isto što i misao. U mislima se smrzava život.

Ako ove četiri misli možete zahvatiti meditativno, možete naučiti misliti da je vatra aktivna volja, vanjski izgled vatre možete shvatiti kao otkrivenje aktivne volje, vatri možete pristupiti na takav način da vidite volju koja je aktivna u njoj, dok u ljudskom obliku vidite duh i dušu, možete osjetiti da je vanjski oblik vatre maya; u puhanju vjetra, u oblacima, možete osjetiti da su to pojave koje otkrivaju hrabrost; tada vodi možete pristupiti na taj način da ona bude osjećaj koji se javlja svugdje u svijetu; tada ćete zemlji moći pristupiti na takav način da posvuda u zemlji vidite nešto što je isto što i vaše misli, tada ćete pronaći način da u sebi prepoznate ono o čemu možemo razgovarati osam dana: da je organski proces koji se javlja u vama kao tvorevina zemlje, koja se proteže od glave prema dolje, da je taj proces

kontinuirana tvorba zemlje, spoj supstancijalnosti zemlje, koja je teška, i da je to priroda misli.

Ako prijedete na ono što je priroda disanja, ako osjetite kako je u disanju čovjekov zrak u struji cirkulacije, tada ćete prepoznati sve što je aktivnost u čovjeku, što čovjeka vodi u vanjski svijet, da bi se potvrdio u vanjskom svijetu, to ćete prepoznati u zraku, u djelovanju zraka u čovjeku. I iz raznih pojava prirode pokušat ćete naučiti što se događa sa zrakom u samim ljudima.

I prepoznat ćete kako je sve što igra u vodi, koja je vodeni organizam čovjeka, tečni organizam čovjeka sa svojom unutarnjom pokretljivošću, da je to ono u čemu živi osjećaj, onaj osjećaj koji teče centrifugalno-centripetalno. Prepoznat ćete što je kretanje zraka kada imate, da tako kažem, polukružno kretanje, kretanje odozgo prema dolje. Prepoznat ćete ono što živi u tekućini u čovjeku kao centripetalno i centrifugalno kretanje i kako pokušava posvuda održati ravnotežu. Naučit ćete iz onoga što je vani u prirodi, što se s tim elementima događa u ljudima. Ali osnovni uvjet je da se ne zaustavimo na običnom promatranju, jer nas obično promatranje prizemljuje, suši i čini čvrstim, u njemu gubimo pokretljivost.

Uključeno je mnogo stvari u ono što sam danas skicirao; međuelementi su posvuda izostavljeni. Ali ne mogu vam dati sve detalje, trajalo bi predugo. Mogu dati samo sugestije. Iz ovoga ćete vidjeti da se cijeli način studiranja mora promijeniti. Sada vidite da ono što ovdje predlažem može stvarno postati plodonosno u vama. Za to je potrebno da odgovorite na velik dio pitanja koja ste teška srca postavili i koja sam teška srca čitao, jer tako duboko ukazuju na ono što je potrebno u ovom trenutku, da na neka pitanja odgovorite, da ostanete u stalnom kontaktu s Goetheanumom. To znači da ćete gdje god završili studij medicine, svoj studij medicine moći kontinuirano oplodivati. Sada je naravno, potrebno da stvarno imate osjećaj da se morate ozbiljno truditi i učiti. Treba napraviti ozbiljan posao.

I morate imati drugi osjećaj, on mora dolaziti iz vas samih na potpuno iskren i pošten način, morate ili odlučiti ga slijediti ili ne odlučiti, morate imati osjećaj: obogaćivanje medicinskih studija u bliskoj budućnosti mora doći iz Dornacha. A u Dornachu će se obogaćivanje studija medicine provoditi na način na koji to danas mora biti, tako da u medicini doista morate izabrati put kojim treba ići.

Tada će s jedne strane biti pitanje karme. Jer naravno, svatko tko želi iscjeljivati mora imati intiman odnos s karmom u svijetu. Pa, više ću o tome u sljedećih nekoliko sati. Ne možete liječiti protiv karme. Možete iscjeljivati samo u smislu karme. Ali karma nije takva da bi se banalno moglo reći: ako je netko bolestan, neka ostane bolestan, to je njegova karma, a ako opet ozdravi, karma će mu dati zdravlje. - Tako ne bi trebalo suditi. Kako karma

djeluje u ljudskom životu pitanje je koje doista zahtijeva temeljito kozmičko produblјivanje. Te će se stvari osigurati u Dornachu, za one koji ih traže.

Već sam rekao da će u budućnosti impulsi stvarno dolaziti iz ezoterijskih izvora. Jer potrebno je uzeti u obzir stvari koje su jednostavno tu kao realnosti i o kojima se jako vodilo računa na Božićnoj konferenciji pri osnivanju Općeg antropozofskog društva. A za područje medicine ovo je slučaj: poanta je, zar ne, da u mnogo dubljem smislu nego što sam jučer rekao, kada je riječ o lijekovima, ne bojim se ako ih drugi kopiraju, ako se samo ubuduće ispravno shvati da se ezoterično medicinsko proučavanje treba vršiti u mnogo dubljem smislu u vezi s Dornachom. Za to će biti potrebno da se medicinske studije stvarno izvode na isti način kao i druge grane duhovnog života Dornacha u budućnosti. Vidite, uvijek je bio slučaj u životu Antropozofskog društva, da sve ličnosti koje su Antropozofskom društvu htjele postati ezoterici nisu obraćale dovoljno pažnje na uvjete ezoteričnog života, jednostavno na unutarnje uvjete ezoteričnog života. I tako smo unutar antropozofskog pokreta ono što je potrebno, uspjeli postići samo u dva područja, naime u području opće antropozofije i u području euritmije i umjetnosti govora. Ali ono što se u ovim područjima razvilo kao unutarnja djelatnost, kao samostalna unutarnja djelatnost, treba se razviti za sve odjele koji se sada trebaju uspostaviti. A za to je potrebno da se doista s povjerenjem podvrgnemo uvjetima koji se odavde postavljaju. Jedan od tih uvjeta je da ću se prvo morati pobrinuti za sve stvari na polju medicine u suradnji s dr. Wegman, koja se dugo pripremala za medicinu unutar antropozofskog pokreta, i sada je toliko uključena u ovu medicinsku struju da će ovu medicinsku struju morati voditi zajedno sa mnom. I tako će samo oni koji vjeruju dr. Wegman, moći iz Dornacha pronaći svoj put. Stoga će u bliskoj budućnosti morati biti dogovor, da oni koji žele ostati u stalnom kontaktu sa Odjelom za revitalizaciju medicine, da se u bliskoj budućnosti za svoje probleme obrate dr. Wegman s punim, potpunim povjerenjem. Povremeno, iz mjeseca u mjesec, u biltenu ćemo odgovarati na relevantna pitanja, za one koji na kraju ovog tečaja budu postali učenici Goetheanuma u Dornachu. Tako će biti u ovim i u drugim odjelima. Ovi bilteni odgovarat će na pitanja koja pojedinci postavljaju, a odgovore će dobiti svi koji sudjeluju u relevantnom odjelu. Ali bez unutarnjeg povjerenja neće ići. U bliskoj budućnosti, ovako će biti stvoren pravi odnos, i imat ćete zadovoljene sve svoje medicinske potrebe. Stvar treba u početku postaviti tako da se na taj način napravi veza, dok se ne poduzmi daljnji koraci.

Velika greška koja je do sada bila u ezoterijskom životu je ta, što su ljudi s pretjeranom neskromnošću mislili da svoje ezoterične vježbe uvijek trebaju dobiti od mene. Svi žele imati posla sa mnom, ne s drugima. Eto zašto je ezoterija dosad propala! Iz okultne, unutarnje osnove, moguće je da se ono što živi u izvoru ezoterije može prenijeti samo preko odgovarajućih osobnosti. Taj početni prolazak preko osobnosti koje je sudbina odredila dio je ezoterije.

To je odbijeno jer su ljudi bili neskromni. Ako se to ne dogodi, mi naravno, nećemo napredovati s novoosnovanim Antropozofskim društvom. To se mora dogoditi.

To je ono što sam na početku zacrtao. Nastavit ću to objašnjavati, kakva sada mora biti ezoterija. Samo sam ovo htio staviti pred vas i sutra nastaviti s ezoteričnim promišljanjem. Onda stvarno želim odgovoriti na većinu pitanja koja su postavljena, a koja se uvijek svode na: kako mogu pronaći put do obuke, koja kreće iz Dornacha. - Možete ga pronaći, ali morate imati vjere. To nije vjera u autoritet, već smisljeno građenje na temelju, unutarnjem temelju, prihvaćanje uvjeta koje je sudbina stvorila. Eto, to je za danas, nastavimo sutra. Ući ću u pojedinačna pitanja, utoliko što odgovor mora biti prihvaćen na ovaj način.

Vatra: aktivna volja

Zrak: hrabrost

Voda: osjećaj

Zemlja: misao

ŠESTO PREDAVANJE

Dornach, 7. siječnja 1924. (Božićni ciklus)

Dragi moji prijatelji!

Iz razloga o kojima sada ne želim raspravljati, odgoditi ću sat koji bi trebao biti više ezoterične prirode koji sam želio održati danas, za kraj ovog tečaja.

Danas vam želim govoriti o nečem drugom. Ako se prisjetite jučerašnjih riječi, možda ćete se malo iznenaditi da se iza izgleda čvrstog, zemljanog, vidi misao, a iza zračnog hrabrost, naprimjer želja za dolaskom do stvarnosti. Sada je zapravo to iz određene, rekao bih, medicinsko-povijesne važnosti da se na odgovarajući način usmjeri pozornost na ono što je čvrsto i zemljano, to jest na ono što stoji u konturama ispred naše percepcije, da misao treba povezati s čvrstim, zemaljskim, i da treba povezati ono što je prirode misli, jer nas to dovodi da sebi kažemo: misao se ne može vezati za tekućinu, to jest ni za ono što je u ljudskom organizmu prisutno kao kruženje sokova ili drugo kruženje, misao se ne može vidjeti kao snaga koja stoji iza toga, isto tako malo u zraku, isto tako malo u toplini. Već smo vidjeli kako se nositi sa zrakom i toplinom u kozmosu. Ali kod ljudi je sve prisutno na poseban način. Kod ljudi je tako da samo ono što se pojavljuje u konturama, to jest, čak i ako je mekano, recimo grubo ili trivijalno, ipak ima karakter čvrstog zbog svojih kontura, da samo to može stvarno preuzeti misao, i da je tekućina o kojoj smo govorili takva, da kada se netko jednostavno suoči s običnom fizičkom razinom i želi iza toga dokučiti nešto duhovno, mora shvatiti da iza tekućine mora vidjeti nešto što odgovara osjećaju.

Dakle, treba na poseban način sagledati ono što je prirode osjećaja u ljudskom organizmu, na djelu je subjektivni osjećaj koji čovjek ima kroz svoju duševnu i tjelesnu konstituciju. Ali kod ljudi osjećaj nije samo nešto što se neposredno doživljava, naprotiv, u ljudskom biću osjećaj je konstruktivan, a budući da fluidno tijelo, kao oblik općeg kozmičkog fluida, već kao svoju suštinu sadrži ono što odgovara osjećaju, mora biti jasna činjenica da se ono što je aktivno u fluidnom tijelu, ovaj eterski impulzivni element, također mora shvatiti kroz spoznaju, ali da se ne može dokučiti kroz spoznaju na isti način kao što se shvaća bilo što drugo kod ljudskog bića, jer u ljudskom organizmu sve što susrećemo kao tvari ili procese postaje drugačije u odnosu na čovjekovu okolinu. I tako je stvar prepoznati da u trenutku kada počinje fluidni organizam, kada se radi o dijelu ljudske organizacije koji je u cirkulaciji tekućine, čak i ako postoje vaskularni organi ili nešto integrirano u put ove cirkulacije, naime, sve kognitivne snage koje se odnose na ono što je u fizičkom svijetu izvan ljudi, više nisu prikladne za spoznavanje materije.

Zbog toga je, vidite, medicina izgubila tekućeg čovjeka, to je bio zadnji čin, zadnja karika u čovjekovoj organizaciji. Zapravo se može reći da je do sredine 40-tih godina 19. stoljeća, medicina još uvijek barem slutila fluidnog čovjeka. Pričalo se o humorima, o kruženju sokova, o miješanju i odvajanju sokova. Ne samo da ste imali staničnu fiziologiju i patologiju, već ste stvarno imali pogled na miješanje sokova i segregaciju. Samo u 19. stoljeću, naravno, sve je to bila tradicija. Ali ta je tradicija vodila u vremena prije 16. i 15. stoljeća, u kojima nije postojala samo tradicija, nego i znanje, znanje one vrste kakvo danas pokušavamo postići u antropozofiji u imaginaciji. Vremena su imala imaginativni karakter, ali to je bila instinktivna imaginacija. I ljudi su znali da se ljudski organizam ne može jednostavno spoznati putem čulnog promatranja i promišljanja. - Misli i osjetilna percepcija otkrivaju samo čvrsto oblikovane dijelove organizma, sve što je u kruženju tekućina, u tekućem čovjeku, mora se prepoznati kroz imaginaciju. Stoga uopće ne iznenađuje da je ovaj fluidni čovjek izgubljen iz vida, jer je izgubljena stara instinktivna imaginacija. Taj će pogled ponovno biti tu, tek kad se imaginacija ponovno ostvari na potpuno svjestan način. Pogledajmo ono o čemu smo govorili i što treba imati u vidu za znanje.

Vidite, kako je koštani kostur izgrađen od cjeline ljudskog organizma, rekao bih kako ljudsko biće ulazi u kostur - nije dobar izraz koji ću upotrijebiti, ali razumjet ćete - dok se ljudsko biće kristaliziralo u kostur, kroz njega su se tkale misli svijeta. A striktno ograničeni organi također su striktno ograničeni samo utoliko što su oni - uskoro ćemo upoznati njihove stvarne sile - podvrgnuti istim silama kojima je podvrgnuta struktura kostiju, tako da se može reći: samo je koštana struktura misaona u fizičkom smislu, a ostali organi, koji imaju fiksne granice, misaono su izgrađeni od eterskog. Ali budući da imaju fiksne konture, one su konstruirane kroz misao, a ono što danas imate iz fiziologije i patologije u odnosu na oblik ljudskog organizma podložno je mišljenju. Ali to je samo jedan član i mora otpasti iz ljudske organizacije ako se čovjek ne uzdigne na razinu imaginacije. Imaginacija zatim vodi do fluidnog čovjeka i načina na koji se mišić formira od tekućina i čovjek se pretache u mišić. Ova neobična kombinacija čvrstog mišića koji se samo čini čvrstim, i krvi, to je mjesto gdje idete od idete od koštanog do krvavog, da biste prepoznali ljudsko biće morate upotrijebiti svoju imaginaciju, tako da se može reći: misao, koja je prirodno podržana osjetilnom percepcijom, zapravo dopire samo do koštanog sustava, a sve ostalo što se o čovjeku može reći kroz misao izvan koštanog sustava, je fantazija. Čovjek se mora uzdići od mišljenja do imaginacije. A kad se popnete do imaginacije, dolazite do fluidnog čovjeka, i do toga kako fluidni čovjek izbija u mišićni sustav. A razumijevanje mišića u njihovoj biti moguće je samo kroz imaginaciju. Zašto?

Da, vidite, kada primjenjujete misli, također morate primijeniti zakone koje misao donosi, to su mehanički zakoni. Morate primijeniti statiku i dinamiku.

To možete učiniti samo s koštanim sustavom. Ali primijenite statiku i dinamiku mišićnog sustava, pokušajte iz neke statike izračunati zašto ste u stanju zagristi košticu trešnje ili čak breskve. Pokušajte to izračunati. Pokušajte provesti pokus kako biste vidjeli koliko je pritisak težine potreban - jednostavnim postavljanjem utega na košticu trešnje - da se ta koštica trešnje zdrobi. Grizu ih, možda ne svi, ali ima ih koji znaju gristi i koštice breskve. Izračunajte pokazuju li mehanički zakoni da mišić može drobiti koštice trešnje. Nikada ne možete pristupiti mišićnom sustavu s onim što misli daju. Ne možete. Mehanika postaje besmislica onog trenutka kada dođete do mišića, i tada morate biti u mogućnosti prijeći na znanje koje mehaničke zakone ostavlja iza sebe, i koje cjelokupnu sliku mišića shvaća kroz imaginaciju, u kojoj uobičajena gravitacija uopće ne postoji. Jer u trenutku kada uđete u tekuće, ne bavite se ničim drugim nego uzgonom, a stvari koje radite sa svojim eterskim tijelom uopće nisu povezane s omjerima težine, već s onim što uvelike nadilazi omjere težine, tako da ćete iz ovoga razumjeti: u trenutku kada dođete do mišićnog sustava, morate koristiti sasvim drugu vrstu znanja, a to je imaginacija, tako da se može reći - samo reprezentativno, posvuda ima prijelaza - da se mišićni sustav shvaća kroz imaginaciju. A mišićni sustav uopće ne razumije nitko tko ga u određenom smislu ne shvaća kao sliku koja nije nastala na isti način kao koštani sustav, koji je nastao, da tako kažemo, zgrušavanjem krvi. Naravno, to nije ništa pametniji izraz nego kada sam rekao da se koštani sustav kristalizirao, ali je relativno točno. Sada razmislite imate li neku kost, poput lakta ili rebra ili nadlaktice, i na nju primijenite zakone poluge: da, kosti to strpljivo podnose. Ali razmislite, iako možete s polugom i drugim mehaničkim zakonima prilično dobro razumjeti što se događa s rebrom ili nadlakticom, razmislite dobro hoćete li moći razumjeti što se događa s bilo kojim mišićem. Slike moraju poprimiti mekanu strukturu i moraju se preobraziti. Upravo je to priroda imaginacije, da posvuda može popustiti i da obuhvaća, supstance kroz njihovu metamorfozu. To je ono što mišić ima, mišić živi u svojoj metamorfozi. Kost strpljivo prihvaća zakone mehanike, mišić ne. On je jednako pokretan kao i preobražene slike - slike, ne misli - koje imamo u imaginaciji, i slijedimo ih u onome što je iznutra pokretno. I vidite, ovo nas dovodi do čvrstog čovjeka u sustavu kostiju, čvrstog, zemljanog čovjeka. U mišićnom sustavu govorimo o fluidnom čovjeku, tekućem čovjeku.

Ako se sada od imaginacije popnemo do inspiracije, onda dolazimo do zračnog čovjeka, do onoga što je zračno u čovjeku. A kada se približimo inspiraciji, dolazimo do načina razumijevanja koji je vrlo sličan slušanju glazbenih tonova, harmonija, melodija, vrlo sličan slušanju glazbe. Inspiracija više nema veze s nečim konceptualnim, već nečim što je i pojmovno vrsta glazbenog. Glazbeno se ne mora uvijek čuti, može se i osjetiti jer je duhovno. Ali u osnovi svaka inspiracija ima nešto glazbeno. Čudna je stvar ovdje da se oblik čovjekovih unutarnjih organa, onih organa koji se

tijekom života brinu za razvoj organizacije prehranom, disanjem i tako dalje, dakle organa koji su u osnovi toga, da se oblici tih organa ne mogu objasniti nikakvim mehaničkim zakonima. Ali ne mogu se čak ni imaginativno objasniti. To je jednostavno apsurd, besmislica, ako se želi objasniti oblik organa pluća, organa jetre, samo iz položaja stanica, ili iz omjera težine. Pokušajte saznati je li itko ikada uspio objasniti oblik jetre ili oblik pluća. Nitko nije uspio. Zato što su ti organi, koji opskrbljuju život u razvoju tijekom egzistencije Zemlje, prisutni u svojim sustavima vrlo rano, čak i ako su jako preobraženi. Svi oni dolaze iz formativnih snaga zraka. Današnji znanstveni čovjek kaže: zrak je kisik, dušik, ima još ponešto u njemu, i to je više-manje ujednačena tvar, koja se razlikuje samo po unutarnjem mehaničkom kretanju koje se događa na vjetru. Ali takav zrak kakav danas opisuju fizičari ne postoji, postoji samo konkretan zrak koji okružuje našu Zemlju. Ali, dragi prijatelji, zrak koji okružuje našu Zemlju posvuda je prožet kreativnim silama. Mi udišemo te kreativne sile fizičkom supstancom zraka. Kada su naši organi gotovi, kada imamo gotova pluća, ono što se događa je da se kreativne sile koje udišemo sa supstancom zraka podudaraju, da tako kažemo, s oblikom pluća, da kada se rodimo više nemaju puno značenja, samo za rast. Ali tijekom embrionalnog razdoblja, tijekom fizičke odvojenosti od vanjskog zraka, kreativne sile zraka najprije djeluju kroz majčino tijelo. One grade pluća kao što su od njih izgrađeni svi ljudski organi, osim mišića i kostiju. Svi unutarnji organi koji održavaju novonastali život, izgrađeni su od kreativnih sila zraka. Možete usporediti što se tamo događa, ali to je gruba usporedba, sa stvaranjem *hladnjanskih* zvučnih figura [*Chladnischen Klangfiguren*]. Dakle, ploče koje su prekrivene se zakače za vrh, gudi se na određeni način gudalom za violinu, onda se prašina formira u određene oblike, ovisno o tome kako postavite gudalo. Figure od prašine nastaju od kreativnih sila koje se stvaraju u zraku. Na taj način se unutarnji organi formiraju iz općih formativnih sila zraka. Nastaju iz kreativnih sila zraka. Pluća su zapravo nastala iz sila disanja, ali i ostali organi. Ali ostali organi nastaju više-manje zaobilazno, dok pluća nastaju izravno. Ali ono što se događa, da su ljudski organi formirani od vibracija zraka, može se razumjeti samo kroz inspiraciju. Ono što je oblikovano iz zračnog, precizno oblikovano, konceptijski je ekvivalentno glazbenom, kao što je glazbeno i u pozadini zvučnih figura.

Toliko toga je fundamentalno pogrešno u našoj sadašnjoj fiziologiji da je čovjeku ponekad neugodno reći pravu stvar, kad je tako groteskno različita od onog što se obično tvrdi. Kad čovjek sluša, svi njegovi organi rezoniraju s vibracijama zraka, a ne samo unutarnji slušni organi. Cijeli čovjek vibrira, doduše tiho, a uho je slušni organ ne zato što vibrira, već zato što svojom unutarnjom organizacijom osvještava ono što se nalazi u ostatku organizma. Postoji velika, ali i suptilna razlika, hoće li se reći da osoba čuje kroz uši, ili da osoba ono što čuje osvijesti kroz svoje uši. Jer čovjek je sazdan od zvuka,

makar ne i od zvuka koji se čuje, tako da se mora reći: inspiracija grabi čovjekove unutarnje organe. Organizacija čovjekovih unutarnjih organa, zračnog čovjeka, mora se prepoznati kroz inspiraciju. Vidite, nije ni čudo da se čak i u davnim vremenima stvarno razumijevanje organa izgubilo, jer je izgubljena inspiracija, jer je inspiracija jedini način na koji se mogu razumjeti unutarnji organi; inače ih možete ocrtati s leša, ali ih ne možete razumjeti.

Pa, vidite da cijeli ljudski organizam zapravo živi u pozadini fizičkog svijeta. Ako govorimo na način na koji sam ja govorio u svojoj knjizi '*Kako se stječe uvid u više svjetove?*', onda ljudi uvijek imaju ideju: ovdje je fizički svijet, a iza njega je postupno duhovni svijet. U sljedeći duhovni svijet dolazite kroz imaginaciju, u drugi kroz inspiraciju, i opet u drugi kroz intuiciju. Ali ljudi nemaju predodžbu da od svega što je u čovjeku, samo koštani sustav su izgradili elementarni duhovi, dok su mišićni sustav izgradila duhovna bića više hijerarhije. Sada to morate prepoznati. Morate doći do ovih bića svojom imaginacijom ako želite shvatiti mišićni sustav. Isto tako, čovjek s inspiracijom mora ići do još viših duhovnih bića ako želi razumjeti unutarnje organe. Kroz ovo, podignuti kostur, samo izgleda ovako, kao da je prilagođen oblicima. No, kostur, na temelju njegove unutarnje formacije, može se istraživati samo inspirativnim putem.

Ono što želim reći morate gledati ovako: nije li istina da današnji prirodni mislilac i prirodoslovac ispituje biljku analizirajući ono što mu se predstavlja, što postiže kada tvar analizira i općenito ispituje korištenjem uobičajenih metoda koje danas imamo. Ali vidite, to uopće nije biljka. Biljka je strukturirana kao što sam jučer rekao. Gradi se od kozmosa, a samo je korijen od zemaljskih sila. Cijeli oblik biljke je duhovna stvarnost, nadosjetilna stvarnost; samo je nadosjetilna stvarnost ispunjena materijom. A osoba koja samo ispituje ovu kozmičku materiju u biljci, je poput osobe koja ispred sebe ima spis koji je moker, koji je prekriven pijeskom, i zatim vjeruje da je pijesak bit spisa. Danas radimo na isti način ispitujući biljku kao netko tko pred sobom ima komad teksta, prekriven pijeskom jer je bio vlažan. Posvuda je razbacani pijesak, on ga sastruže i kaže: pregledavam pijesak, čitam što je napisano iz pijeska. - Otprilike tako se želi objasniti biljka, a u stvarnosti je to duhovno biće, samo koje je unutar svog prostora ispunjeno fizičkom supstancom. A tako su i čovjekovi sustavi organa samo ispunjeni fizičkim tvarima. U stvarnosti, samo je koštani sustav fizički, mišićni sustav je eterski, a sustav organa astralni.

A ako se uzdignemo do istinske intuicije, tada dolazimo do toplinskog čovjeka, do organizacije koja je iznutra diferencirani toplinski prostor. Pa, rekao sam da u toplini stvarno doživljavamo sebe iznutra, da nismo suočeni s toplinom na isti način kao s ugljikom i dušikom, ali toplina je tu, toplina je u nama, a mi smo u toplini doživljavajući toplinu. Upravo se to

najintenzivnije doživljava. Zato ljudi danas ne mogu poreći da doživljavaju toplinu, dok nemaju pojma da doživljavaju zrak, vodu, zemlju. Nemaju pojma o tome, jer su iz toga izrasli. No, doživljaj topline je izravna primjena intuicije na ljudski organizam, ali sada to ne morate učiniti samo grubo, kako je potrebno za svakodnevnu uporabu, nego toplinu iskusiti u diferencijaciji, fino diferenciranu u oblicima samih organa. Ako se kroz intuiciju može promatrati ovaj toplinski organizam kroz cijelo tijelo, ova vrsta znanja omogućuje razumijevanje ne unutarnjih organa, već aktivnosti unutarnjih organa. Cjelokupna aktivnost unutarnjih organa mora se razumjeti razumijevanjem organizacije u toplinskom eteru. Sve ostalo je sasvim neprikladno za razumijevanje aktivnosti organa. Pogled, intuitivni pogled na djelovanje toplinskog etera, to jest toplinske osobe je ono što se mora prepoznati kroz intuiciju. Drugim riječima, nije dovoljno misliti da postoji samo fizički svijet, nego stječemo imaginaciju, inspiraciju i intuiciju da bismo došli do drugih svjetova. Drugi svjetovi su ovdje. Eterski svijet postoji jer čovjek ima mišićni sustav, astralni svijet postoji jer čovjek ima sustav organa, a svijet devahana, duhovni svijet, postoji jer postoji toplinski čovjek. Duhovno je neprestano među nama. Tu je. Čovjek je duh, samo je ispunjen fizičkom supstancom, ovim duhom. Stoga se odajemo iluziji da je čovjek fizičko biće. Čovjek je čak u sebi duh, koji svojom toplinskom organizacijom dopire čak do najvišeg svijeta koji se još može dosegnuti. Zato je tako čudno kada osam do deset spiritista sjedi oko stola i priziva duhove koji su mnogo, mnogo podređeniji od njih osam do deset koji sjede oko stola, koji jednostavno ne znaju da su duhovi. To je ono što morate unijeti duboko, duboko u svoj osjećaj, dragi prijatelji, tada se možete uzdići.

Misao: koštani sustav = čvrsti, zemaljski čovjek

Imaginacija: mišićni sustav = tekući, vodeni čovjek

Inspiracija: unutarnji organi = zračni čovjek

Intuicija: aktivnost unutarnjih organa = toplinski čovjek

Vidite, ako ste intuicijom shvatili aktivnost, ovu divnu aktivnost unutar cijele organizacije od organa do organa, što se sve odvija u toplinskom eteru, onda zapravo dolazite do dvije vrste topline. Naime, toplinski eter je vrlo poseban element. Ako imate bilo kakav proces koji uzrokuje promjenu toplinskog etera, uvijek će doći do kontraefekta. Struje topline zapravo uvijek teku u suprotnim smjerovima, akcija i reakcija. Toplinski eter je diferenciran unutar sebe. Uvijek postoji grublja eterska supstanca kojoj se suprotstavlja finija eterska supstanca. No, to je jedini način na koji se takve pojave mogu dogoditi, što prvo moramo razjasniti iz grube pojave. Zamislite da ste u udobnoj sobi koja je lijepa i topla; ugodno je. Zagrijete je, toliko, da više ne možete podnijeti. To nije samo fizičko stanje, to je i psihičko stanje. Jednu toplinu, onu finiju toplinu, duša posebno doživljava. Toplinu zapravo uvijek

doživljavamo na dva načina: toplinu koju doživljavamo duševno, i toplinu u kojoj živimo izvan naše duše; toplinu koja je u našem toplinskom organizmu i toplinu koja je vani. Možemo reći da postoji fizička toplina i duševna toplina.

Ali ako odemo do unutarnjih organa, do zračnog čovjeka, koji se spoznaje kroz inspiraciju, tu u prvom redu imamo zračno u njegovom glavnom obliku. Ali u ovom zračnom djeluje - ne kao što finija toplina djeluje u samoj toplini - u zračnom obliku radi svijetlo, tako da možete reći: za intuiciju toplina u toplini postaje jasna, toplina ostaje i dalje toplina, diferencirajući se u vlastitom elementu. Ali to nije slučaj sa zrakom. Pravi zrak nije fantastični zrak fizičara koji okružuje našu Zemlju popu druge kože; on ne postoji. Pravi zrak je nezamisliv bez nekog stanja svjetlosti - jer i tama je stanje svjetlosti - tako da su zrak i svjetlost diferencijacija koja pripada zajedno, tako da svjetlost sudjeluje u organiziranju svih zračnih organizama. Sad još više ulazimo u duševno. Ne postoji samo vanjska svjetlost, nego i preobražena unutarnja svjetlost koja prožima cijelog čovjeka, koja u njemu živi. U njemu svijetlo živi sa zrakom.

I na isti način živi s vodom, s tekućim elementom kemija živi u vama. Tu žive kemijske sile. Voda zamišljena kao fizička voda, odnosno voda fizičara, je fantazija. U trenutku kad se voda negdje pojavi organizirajući, ne pojavljuje se bez kemije. Zamisliti tekućinu u čovjeku bez kemije jednako je kao zamisliti ljudski organizam bez glave. Možete ga i nacrtati, možete eliminirati sve duševno, ali tada više nema nikakve stvarnosti. Odsijećete li glavu od svoga tijela, ono više neće moći živjeti; ne ostaje organizam. Isto tako, tekućina kod ljudi nije ono što fizičar fantastično opisuje kao vodu, već baš kao što ljudski organizam čini cjelinu s glavom, uz to tekuće je vezana kemija, a kemija je posvuda.

A čvrsti ili zemljani element u ljudskom organizmu, prisutan je samo u *status nascendi*, kao što samo postoji i voda u čovjeku; odmah se transformira. Zemljani element prisutan je kod ljudi jer je istovremeno povezan s životom.

Zemljano	Život
Voda	Kemija
Zrak	Svijetlo
Toplina	U toplini
Fizičko tijelo	Etersko tijelo

I sada vidite, ako napravite okomitu liniju ovdje, imate fizičko tijelo ovdje i etersko tijelo koje ide s njim. Ali oni su sada cjelina, u neku ruku su jedno, gledano s dvije strane. Imamo eterska stanja topline, svjetlosti, kemije, života i imamo fizička stanja topline, zraka, vode, zemlje. Pa, ako bismo stanja etera opisali na apstraktan način, vidjeli bismo najprije toplinski eter, a ako bismo krenuli od tekućina, čvrstih tvari i tako dalje, kao najniži eter; najviši eter bio bi životni eter. Ali kada opisujemo ljude, moramo postupiti tako da intuicijom najprije upoznajemo toplinskog čovjeka i unutarnju aktivnost organa. Dok se spuštamo do najgrubljeg, od topline do zemljanog u fizičkom organizmu, u eterskom tijelu se uzdižemo od topline do života. Što to znači? Samo pomislite što to znači: čovjek zapravo preokreće kvalitete čovjeka. On toplinski eter primjenjuje samo na toplinski organizam, svjetlosni eter na zračni organizam, kemijski eter na fluidni organizam, životni eter na njegovu čvrstu organizaciju. E sad, ako tako nešto stvarno razumijete, onda ne možete razmišljati na način na koji ljudi obično misle. Ako inzistirate na načinu na koji ljudi obični razmišljaju, zapravo možete shvatiti samo čovjeka od kosti, zemaljskog čovjeka. Morate se pomaknuti s običnog razmišljanja, na razumijevanje svijeta koje vas stvarno pokreće iznutra, kao što sam već rekao.

I vidite, na ovo se svodi, dragi prijatelji, da u konačnici liječničko znanje ima određenu osobitost. Nije li istina, u drevnim misterijima, gdje su ljudi imali određene uvide u liječenje, medicinsko znanje je bilo istaknuti dio misterija. Općenito, liječnici su bili obučeni u misterijima, i nisu bili samo liječnici, već i mudraci koji su se brinuli o vjerskim kultovima. Bilo je uglavnom samo po sebi jasno, da liječnik svoje znanje, kao i znanje misterija općenito, u određenom smislu krije i drži u tajnosti. Jer vidite, ako želite nešto znati, to znanje morate obući u misli, inače plutate u neodređenom. Dakle, također i slikovno znanje u imaginaciji, duhovno slušanje koje je inspiracijsko znanje, morate obući u misli. Pa, misli, kao i misli današnje antropozofije, takve su da ljudi kažu, govori se lošim stilom. - Ljudima je bilo jasno, da medicinsko znanje morate pretočiti u misli. Transformirajući medicinsko znanje u misli, lišavamo ga dijela njegove učinkovitosti kada postane terapijsko znanje. Ovime se dotičem nečega, što je vezano za nešto duboko. Ne može se poreći da poznavanje lijekova u izvjesnom smislu lišava lijekove njihove moći, i da je potrebno da ozbiljan liječnik zapravo za sebe odustane od učinkovitosti terapijskih sredstava koja koristi na svojim pacijentima, i da sam promatra druge vrste liječenja. Molim vas da razmislite što je rečeno u ovoj rečenici, i shvatit ćete da u mnogo dubljem smislu od onoga što je do sada rečeno, liječnik mora razviti osobno raspoloženje pružanja pomoći. Za stvari koje koristi na svojim pacijentima, zapravo se mora odreći iscjeliteljskih moći u sebi. Ako učinkovitost lijekova grubo pripisujete samo kemijskim silama, ako vjerujete da lijekovi djeluju poput pare u lokomotivi, tada se ne pokoravate duhovnim zakonima. Ali ako netko vidi kako čovjek strši u duhovno, neće ni

na trenutak posumnjati da su duhovni zakoni u osnovi onoga što posebno za čovjeka leži u raznim lijekovima. Medicina, kad se shvati u njenoj pravoj prirodi, u najvišem je stupnju divno sredstvo za odgajanje ljudi prema nesebičnosti. Prema tome, u određenom smislu je grub, kolosalno grub nesporazum, kada se danas zahtijeva da se cjelokupna terapija podučava na isti način kao mehanika ili nešto slično. Uostalom, s mehanikom je tako da to možemo primijeniti na ljude, ali to se onda odnosi na cijelo čovječanstvo. Kod liječnika je sve individualno, a ako postoji stvarno duboko poznavanje bilo kojeg lijeka, onda u visokom stupnju postoji potreba odreći se iscjeljivanja ovim lijekom. To je veliko obrazovanje prema nesebičnosti. Još ću dati nekoliko savjeta o tome kako si liječnik ipak može pomoći. Ali ono što je u pozadini takvih činjenica trebalo bi se uzdići u vašem srcu. Ako takve stvari shvatite ozbiljno kao što sam nedavno rekao, onda jednostavno kroz zakone svijeta postaje nužno u medicinu uvesti altruizam, a ne egoizam. To je već osobnost; a altruizam, nesebičnost je osnovni element medicine. Medicinski moral nije nešto tek tako izmišljeno, već proizlazi iz nebeskih zakona, iz zakona koje je stvorio kozmos kako bi na temelju svojih zakona oblikovao lijekove.

Što je ovakva komunikacija ozbiljnija, to će više moći pridonijeti razumijevanju stvarne osnovne tvorevine lijekova općenito.

SEDMO PREDAVANJE

Dornach, 8. siječnja 1924. (Božićni ciklus)

Moji dragi prijatelji!

Iskoristit ćemo prvi dio današnjeg sata da odgovorimo na ona pitanja koja nisu uključena u općenito pitanje o kojem sam već raspravljao i o kojem ćemo raspravljati kasnije. Zatim ćemo prijeći na nastavak jučerašnjeg dana i onda to ezoterično zaključiti sutra.

Zapravo, većina pitanja je takva da se uklapa u ono što vam imam reći. Postoji samo nekoliko pitanja koja traže konkretan odgovor, i to možemo napraviti tako da ih uzmemo nasumično.

Pitanje: Postoje li određene vježbe za jačanje takozvanih magnetskih iscjeliteljskih sila u sebi, i kakve su to vježbe?

Pa, to naravno zahtijeva da nekoliko riječi kažemo o ljekovitim magnetskim silama općenito. Ljekovite magnetske sile su sile koje u suštini djeluju između eterskog tijela jedne osobe i eterskog tijela druge osobe. Morate zamisliti da se učinak ljekovitog magnetizma temelji na sljedećem. Pretpostavimo da netko ima snažnu prirodu, odnosno ima priliku snažno razviti svoju volju, i pod određenim uvjetima može dobiti upute. Naprimjer, mogu mu reći ako pati od ovoga ili onoga: svakog jutra u jedanaest sati trebali biste misliti na Sunce i zamisliti da Sunce prvo ugrije vašu glavu, da onda toplina vaše glave prelazi na vaše nadlaktice, vaše podlaktice, vaše šake, tako da time povećavate svoju stvarnu snagu i zatim nakon što ste ojačali svoju stvarnu snagu, pokušajte jasno zamisliti što osjećate u vezi sa svojom bolešću, i zatim je se oslobodite snagom svoje volje. - To može - kažem može, ne mora, te stvari uvijek imaju nešto problematično - ako bolest nije povezana s nekim određenim oštećenjem organa, pri čemu se oštećenje organa naravno može proširiti na sva četiri člana elementarnog tijela, čvrsto, tekuće, plinovito i toplinsko, tada ovaj postupak koji sam opisao definitivno može pomoći. Tada se dogodilo sljedeće: tada je dotična osoba primila poticaj za njeno astralno tijelo, jer je dobila ovu uputu. Moja uputa koju je izvršio, to zamišljanje Sunca, topline u glavi i tako dalje, ta uputa koju je izvršio, koja mu je donekle ojačala volju, koja se može ojačati, djelovala je na njegovo astralno tijelo; astralno tijelo je djelovalo na njegovo etersko tijelo, a etersko tijelo je zauzvrat imalo ljekoviti učinak na njegovo fizičko tijelo i moglo je kompenzirati i paralizirati njegova oštećenja, koja nisu bila dublja organska. Ne bi trebalo reći da do takvih izlječenja može doći samo kod onoga što se u današnjoj medicini naziva funkcionalnim poremećajima, za razliku od organskih poremećaja kod kojih postoji stvarni poremećaj organa. Ova razlika je potpuno netočna. Nemoguće je reći gdje

prestaje funkcionalno oštećenje, a počinje organsko. Funkcionalno oštećenje je uvijek malo organsko oštećenje, koje se današnjim grubim sredstvima fiziologije i patologije ne može otkriti. Vidite, u ovakvom slučaju ne koristite ljekovite magnetske sile, već apelirate na samo izlječenje pacijenta. To je stvarno najbolja stvar u svim okolnostima, kada je primjenjiva. To jača volju bolesnika, čini volju jačom, čineći ga zdravim.

Također možete učiniti sljedeće: iz vlastitog astralnog tijela, bez naprezanja volje dotične osobe, može se utjecati na vlastito etersko tijelo na način da to vlastito etersko tijelo djeluje na etersko tijelo pacijenta, na isti način kako je prije radilo astralno tijelo. To je ono od čega se sastoji ljekoviti magnetizam; onaj koji liječi ljekovitim magnetizmom to čini nesvjesno, on utječe na vlastito etersko tijelo iz astralnog tijela. Tada može instinktivno usmjeravati sile koje razvija tako da jačaju snagu pacijenta prenoseći te sile na pacijenta. Mora biti jasno da kada se radi o iscjeljenju, onaj koji liječi magnetizmom mora koristiti sve što može dovesti do iscjeljenja. Ako imate posla s pacijentom koji je jednostavno slab i od čije volje ne možemo ništa očekivati, također možete koristiti ljekovite magnetske snage. Ali želim izričito istaknuti da su ljekovite magnetske sile nešto dosta problematično što nije baš primjenjivo u svakom slučaju. Ova instinktivna sposobnost koju sam opisao, gdje se vlastito astralno tijelo stavlja u aktivnost kako bi se time utjecalo na etersko tijelo, kako bi se pronašao prijelaz u etersko tijelo pacijenta, ova instinktivna sposobnost je individualna. Ima ljudi kod kojih je ona vrlo jaka, ima onih kod kojih je slaba, i onih koji je uopće nemaju, tako da već postoje oni koji kvalificirano liječe magnetizmom. Ali važno je da je ta sposobnost obično vremenski ograničena. Nadareni iscjelitelji magnetizmom imaju taj, kako ga zovemo, magnetizam. Kad ga počnete koristiti, radi vrlo dobro; nakon nekog vremena to popusti, a nakon toga se često javlja šarlatanstvo, posebno među onim koji liječe magnetizmom, upravo zato što im je sposobnost smanjena, ali se ponašaju kao da je još uvijek imaju. To je ono što zabrinjava svaki put kad liječenje magnetizmom postane profesija. Ova vrsta liječenja ipak ne može postati profesija. To je ono što ovdje treba reći. Proces magnetskog iscjeljivanja apsolutno je učinkovit - ako ste uopće za to sposobni - ako se provodi s istinskim iskrenim suosjećanjem prema pacijentu koje zadire pravo u vlastiti organizam. Ako liječite magnetizmom istinskom ljubavlju prema pacijentu, onda se time ne možete baviti kao profesijom. Ako postoji prava ljubav, ona će uvijek dovesti do nečeg dobrog, ako se šteta ne dogodi s druge strane. Ali to se može provoditi samo povremeno, kada vas karma prisili da dođete nekome kome možete pomoći s ljubavlju. Vanjski znak može biti polaganje ruku ili milovanje, tada ono što djeluje je, da astralno tijelo prenosi svoju snagu na etersko tijelo, koje djeluje na etersko tijelo druge osobe.

Što se u takvoj stvari događa, ipak treba reći iz druge perspektive. Slučaj je da iscjeljenje uvijek dolazi iz astralnog tijela, bilo iz vlastitog astralnog tijela

ili iz astralnog tijela onog koji liječi magnetizmom. U osnovi terapije lijekovima je obrnuti proces. S terapijom lijekovima ne činite ništa drugo nego unosite tvari u fizičko tijelo, koje zatim djeluju prema unutarnjim silama, a dijelom prema ritmu fizičkog tijela na način da se utječe na etersko tijelo pacijenta. Oporavak uvijek počinje od eterskog tijela. Činjenica da na etersko tijelo utječete iz astralnog tijela je psihičko iscjeljivanje, koje uključuje iscjeljujući magnetizam, ali postoji nešto problematično u vezi s tim, rekao bih, nešto humanitarno, nešto socijalno, nešto što uključuje odnose između ljudi. Ili imate racionalnu terapiju, koja se mora temeljiti na lijekovima; prvo izlaze iz fizičkog tijela u etersko tijelo. Ali oporavak uvijek mora doći iz eterskog tijela. Potpuna je fantazija da bi fizičko tijelo trebalo donijeti neku vrstu ozdravljenja kada se razboli. Fizičko tijelo u sebi ima uzrok bolesti, uzrok ozdravljenja uvijek mora dolaziti iz eterskog tijela.

Pitanje: kakvi odnosi postoje između srca i maternice i njenog položaja i duševnih doživljaja, boli, radosti?

Postoje izravno povezana iskustva. Prvo, iako nisu u izravnom fizičkom kontaktu, srce i maternica su dva povezana organa, jednako srodna kao Sunce i Mjesec. Sunce i Mjesec pripadaju zajedno na takav način da oboje bacaju isto svjetlo na nešto; jednom Sunce baca svjetlo izravno na neki objekt, drugi put zaobilaznim putem, tako da prvo ide do Mjeseca i tamo se reflektira. Srčani organ ima neposredne, izravne impulse za ljudski organizam. To je organ percepcije za cirkulaciju krvi koja se odvija u normalnom organizmu. Maternica je konstituirana kao osjetilni organ za cirkulaciju koja se proizvodi nakon oplodnje. To je ono zbog čega je tu, baš kao što Mjesec reflektira sunčevu svjetlost, maternica reflektira percepciju srca u krvotoku. Zrači je natrag. Oni uvijek pripadaju zajedno poput Sunca i Mjeseca, jer se njihove percepcije ponašaju kao izravni i reflektirani utjecaji. Kad je čovjek tu, potrebna mu je srčana snaga, kad nastaje, potrebna mu je reflektirana srčana snaga, koja dolazi iz maternice.

Sada ovi organi s nekim drugim - pluća vode više do etersko-fizičkog tijela - ovi organi, srce i maternica, nisu ništa drugo fizički nego ono što je, gledano s duhovne točke gledišta, duša čovjeka. Možda bih to mogao reći na sljedeći način: zamislite da razvijate imaginativno znanje. Ako razvijete imaginativno znanje, kada gledate osobu stvarno dobivate sliku Sunca i Mjeseca, kada gledate srce i maternicu. To zapravo odgovara onome što čovjek doživljava u svojoj duši, tako da stvari koje se događaju u srcu i u maternici, zaista odgovaraju jedna drugoj, koje se međutim javljaju u polu nesvjesnom stanju duše, jer je duša inače pod utjecajem misli. I tako je suptilan proces zamagljen: intimna veza između srca i maternice. Ali svatko tko može samo malo promatrati, može vidjeti kako se polu nesvjesno ili polusvjesno, rekao bih, srčana aktivnost mora razvijati pod utjecajem fizičke okoline. Vidite, svatko tko provodi svoj život tako da neprestano doživljava šok, zbog svog posla, on već u svojoj podsvijesti ima točnu duševnu sliku srčane aktivnosti koja se tu javlja; a to se odražava na maternici. Možemo vidjeti kako se to događa, kako se prenosi na konstituciju embrija.

E sad pitanje na koje je teško odgovoriti jer se na njega, ili mora odgovoriti površno, to jest može se samo nešto reći, ili se mora u to temeljito ući:

Kako nošenje bisera i dragog kamenja utječe na pojedine organe?

Djeluje, ali djeluje na takav način da prosuditi način na koji djeluje možete samo ako pogledate u duhovne svjetove, te se djelovanje može procijeniti samo pojedinačno. Možete reći sasvim dobro, naprimjer: safir djeluje na određeni temperament, na koleričnu osobu, ali zapravo samo u pojedinačnim slučajevima. Učinci postoje, ali ako bi se željelo u potpunosti odgovoriti na pitanje, moralo bi se dublje ulaziti u stvari nego je to danas ovdje moguće.

Pitanje,

kako se može steći uvid u karmu pojedinih bolesti,

moгу odgovoriti samo na temelju toga što sam rekao na predavanju. Neke će stvari proizaći iz onoga što sam rekao, neke će proizaći iz onoga što još imam reći.

Evo nekoliko pitanja, a tu su i općenita pitanja, na koja odgovaraju ezoterični komentari koje sam dao. Ali sada ovdje:

Pitanje: postoje li valjani paralelni odnosi između stupnja i trajanja postmortalnih procesa razgradnje i sudbine individualnosti u duhovnom svijetu?

Odnosi koji imaju značenje koje utječe na nas kao ljude, zapravo ne postoje. Činjenica je da proces razgradnje nije samo fizički proces kako se obično promatra u kemiji. Postoji nešto duboko duhovno povezano s tim. To se

osjećalo u starom instinktivnom znanju. Kaže se da je ono što je najdublja srž stvari, suština (Wesen), a prefiks 'ver' uvijek znači kretanje prema nečemu. Tako naprimjer, ako kažete 'zucken' (trzaj) to je pokret, ako kažete 'verzücken' to je pokret prema trzanju. Kada kažete: 'verwesen', to je kretanje prema suštini, stapanje u suštinu. Čovjek nije izolirani entitet; postoje duhovna bića koja stvaraju u čovjeku. Imamo određena bića u fizičkom, eterskom i astralnom tijelu; slobodni smo samo u 'Ja' organizaciji. Ova bića, koja su povezana s fizičkim, eterskim i astralnim tijelom, povezana su s onim što se događa s fizičkim tijelom nakon smrti. S tim je usko povezano pitanje dekompozicije ili kremiranja. Ali sve su te stvari usko povezane s čovjekovom karmom. Može se reći da za ljudsko biće kao takvo - za pojedinca - to pitanje zapravo nema previše značaja.

Pitanje: *ima li obdukcija utjecaja na sudbinu pokojnika od određenog trenutka nakon smrti?*

To nema apsolutno nikakvog utjecaja na sudbinu pokojnika.

Većina pitanja su ona na koja je odgovoreno na predavanjima. Da, postoji još jedno pitanje koje ima određenu važnost.

Pitanje: *pitam, jesu li iscjeliteljske sposobnosti liječnika čisto osobne prirode ili su određene vezama zajednice, odnosno ne vezama između liječnika i pacijenta, već zajednice liječnika? Bi li bilo zamislivo da kroz takvu zajednicu pojedini liječnici dobiju ovlasti koje možda sami ne mogu imati, kao što je to slučaj i u svećeničkoj zajednici?*

To je svakako tako, samo što je tako sa svakom ljudskom zajednicom. U svakoj ljudskoj zajednici je tako da iz zajednice u čovjeka izviru snage, ali zajednica mora biti prava zajednica. Morate to osjetiti, osjećati i doživjeti. I ono što sam vam opisao i sutra ću još jasnije opisati, je da se može formirati zajednica među vama i nama ovdje, čak i ako to u početku može biti samo korespondencija. Da, namjera je ujediniti vas na takav način, da kada ste sami da ste kroz takvu zajednicu ojačani, ne samo intelektualno nego i duhovno.

Uski krug u zajednički fokus postavlja ovo pitanje:

Instrukcije za pogled liječnika. Imaju li dijagnostika šarenice, grafologija, hiromantija, ikakvu vrijednost?

Pa, u idealnom slučaju, čovjek koji može promatrati što je povezano, naprimjer iz malog komadića nokta koji ste odrezali, može vidjeti izvanredno mnogo toga o ukupnom stanju ljudskog bića. To je svakako moguće. Baš kao što iz ljudske vlasi možete vidjeti izvanredno mnogo, samo morate uzeti u obzir koliko je, naprimjer, vlas individualna, različita u odnosu na osobu. Sve što trebate učiniti je uzeti u obzir koliko se ljudi razlikuju, rekao bih,

kada je u pitanju njihova kosa. Ovdje među vama ima plavih, a ima i crnih. Odakle to dolazi? Oni koji su crni imaju crninu svoje kose od procesa željeza koji se odvija u kosi; oni koji su plavokosi plavu boju dobivaju od procesa sumpora koji se odvija u kosi, procesa sumpora koji je posebno jak kod onih ljudi koji imaju crvenu kosu. I primjetno je da te stvari pobuđuju iznimno veliki interes. Zaista sam sreo ljudi za koje bi se moglo reći da to nešto govori, koji su vatreni sa svjetlucavom plavom kosom. Tu se odvija izvanredno jak, pravi proces sumpora, dok crna kosa u sebi ima relativno jak proces željeza. Zapamtite da je to rezultat cjelokupne čovjekove organizacije. Jednom čovjek neprestano proizvodi nešto što je intenzivno gorivo, sumpor, tako da njime prožima kosu; drugi put izlučuje nešto što je željezo, što uopće ne gori, nego naprotiv, nešto je drugačije. Ovo otkriva duboku razliku između dvoje ljudi u smislu njihove cjelokupne organizacije. Pa ono što je općenito, kod svake je osobe pojedinačno u odnosu na kosu, tako da iz stanja kose možete vidjeti cijelu osobu. Kako onda da se po prirodi šarenice ne može prepoznati osobu? Ali treba zapamtiti da te stvari uključuju najviše znanje, a ne gluposti koje dijagnostičari imaju o šarenici. To je naravno, diletantizam. Upravo do ovih stvari, koje imaju stvarne temelje, put vodi tek na kraju do pravog znanja, kao što put do astrologije vodi tek na kraju duhovnog znanja, dok je ono prije užasno diletantski. Isti je slučaj i s hiromantijom i grafologijom.

Grafologija uključuje pravu inspiraciju. Način na koji osoba piše posve je individualan; najviše što se može je dati upute o tome. Ali ove upute su vrlo grube. Dakle, i ovdje je tako kako sam rekao. Za izvođenje zaključaka iz grafologije neophodna je inspiracija. Ono što je neobično u vezi s grafologijom, jest da iz rukopisa današnje osobe možete dobiti situaciju kakva je bila prije otprilike sedam godina. To se događa tako da onaj tko želi izvući zaključke o sadašnjem čovjeku mora krenuti zaobilazno, mora ponovno proći cijeli razvoj. Dolazi do unutarnjih stanja od prije sedam godina, i tada može, ako ih vidi, putovati s onim što je uočio prije sedam godina i tada stječe temeljitije znanje nego što bi inače imao. Tako da je i s tim moguće nešto postići.

Nešto slično kosi i šarenici je također ono što ima u vidu hiromantiju, ali i tu morate imati inspiraciju, a ne površna pravila koja se obično daju. Potreban je poseban talent koji ovaj ili onaj može imati, kako bi se moglo istraživati linije ruke; one su usko povezane s razvojem čovjeka. Sve što trebate učiniti je usporediti kako linije izgledaju na vašoj lijevoj i desnoj ruci. Nije li istina, u svakodnevnom životu to dolazi do izražaja na način da sada ljudi pišu desnom rukom, a ne lijevom. Postoji razlika. Što se tiče linija ruke, ako netko ima inspiraciju da to učini, cjelokupnu karmu osobe može vidjeti u lijevoj ruci. U desnoj ruci možete vidjeti osobne vještine koje je osoba stekla u ovom životu. Njegova sudbina stvorila je ovozemaljski život, a njegova sposobnost ga vodi u budućnost. Sve te stvari nisu bez temelja, ali je

izuzetno opasno iznositi te stvari u javnost jer ulazimo u područje gdje ozbiljnost i šarlatanstvo graniče u najvećem stupnju. Neke stvari će se prirodno pojaviti u kontekstu naših razmatranja.

Vidite, dragi prijatelji, nakon onoga što sam rekao jučer, na kraju sata, biti liječnik je, slijedi iz same prirode procesa svijeta, zaista duboko moralno stanje duše. Zato što sam vam pokazao da pravo znanje o lijeku lišava osobu znanja o moći samog lijeka, i da u znanju o samom lijeku postoji nešto, čime se dotična osoba isključuje iz liječenja pomoću ovog lijeka. Pa naravno, puko kemijsko znanje ne isključuje, jer ono nije znanje. Ali pravo znanje isključuje.

Onda razmislite o sljedećem. Ljudski mišićni sustav shvaća se imaginativno, shvaća se kognitivno, kao što sam jučer pokazao, imaginacijom. Prelaskom na slikovito, imaginativno znanje naučite prepoznati što je djelatno u mišiću. No, ako se želi znati što može imati ljekoviti učinak u organu sličnom mišiću, terapijsko znanje također mora biti imaginativno. Pravo znanje o unutarnjem organu je inspirativno; to je stvarno znanje a ne kemijsko znanje. Ali recimo da znate da neki lijek na neki način djeluje na čovjekov mišićni sustav, onda to znanje imate na imaginativan način. Da, ali imaginativno znanje nije poput znanja kakvo se danas obično zamišlja. Znanje kakvo se danas obično zamišlja ne prodire duboko u čovjeka, ono je zapravo prisutno samo u glavi, dok u isto vrijeme svako imaginativno znanje zahvaća mišićni sustav čovjeka. Terapijsko imaginativno znanje, dragi prijatelji, također je takvo, da to znanje osjećate u svojim mišićima. Ovakve stvari jednostavno morate shvatiti jako ozbiljno.

Da bi bilo potpuno jasno, rekao bih čak i nešto paradoksalno o ovome. Ali paradoks je ovdje istina. Moju 'Filozofiju slobode' malo se razumjelo, jer je ljudi nisu znali čitati. Čitate je kao što čitate bilo koju drugu knjigu, ali moja 'Filozofija slobode' nije mišljena na isti način kao druge knjige. Moja 'Filozofija slobode' prije svega živi u mislima, ali u pravilno doživljenim mislima. Nedoživljene misli, apstraktne, logične misli, kakve se općenito danas nalaze u znanosti, doživljavaju se u mozgu. Misli koje sam iznio u svojoj 'Filozofiji slobode' - sada dolazi paradoks - doživljava ih cijeli čovjek u svom koštanom sustavu. Pravo, kao cijeli čovjek u koštanom sustavu. I htio bih reći nešto još više paradoksalno - to se događalo samo po sebi, ali vi na to niste obraćali pozornost jer to niste s tim povezali: kad su ljudi shvatili moju 'Filozofiju slobode' sanjali su kosture nekoliko puta tijekom čitanja, a pogotovo kad su završili. To je moralno povezano s cijelim položajem 'Filozofije slobode' u odnosu na slobodu svijeta. Sloboda se sastoji već u pokretanju mišića ljudskog bića u vanjskom svijetu iz kostiju. Neslobodni slijede svoje nagone i instinkte. Slobodan čovjek, prilagođava se zahtjevima i prohtjevima svijeta, koji najprije mora voljeti. Mora steći odnos s ovim svijetom. To se izražava u imaginaciji koštanog sustava. Iznutra, koštani

sustav je ono što doživljava doživljene misli. Dakle, doživljene misli se doživljavaju s koštanim sustavom, s cijelim ljudskim bićem, posebno s cijelim zemaljskim ljudskim bićem. Bilo je ljudi koji su htjeli crtati slike iz mojih knjiga; svašta su mi pokazivali. Ideje 'Filozofije slobode' željeli su predstaviti u obliku slike. Želi li se na taj način oslikati njihov sadržaj, potrebno je izvesti dramatične scene koje izvode ljudski kosturi. Kao što je sama sloboda nešto u čemu se treba osloboditi svega što je samo instinktivno, tako je i ono što čovjek doživljava kada ima misli o slobodi, nešto u čemu se mora osloboditi svoje krvi i mesa. Mora postati kostur, mora postati zemljan, misli moraju postati istinski zemljane. To znači, da morate raditi na sebi.

Ovo govorim kako biste vidjeli da se čak i kod obične misli događa nešto što zahvaća cijelog čovjeka. Ako s misli prijeđete na imaginaciju, svoju imaginaciju doživljavate u mišićnom sustavu. Inspiraciju doživljavate tako što je doživljavate iznutra vlastitim organima. Kada je u pitanju inspiracija samo ne treba zaboraviti rečenicu: 'naturalia non sunt turpia' [što je prirodno, nije sramotno.]. Jer pod određenim okolnostima najljepše inspiracije doživljavamo s bubrezima ili s drugim nižim organima. Dakle, ono što je više znanje doista obuzima cijelu osobu; a oni koji ne znaju da je imaginacija rad koji je dosta sličan fizičkom radu, neće steći dojam o imaginaciji i inspiraciji, jer napreže mišiće, tako da je imaginacija poput stvarnog fizičkog rada. Stoga postoji i korelacija između fizičkog rada i imaginacije, naprimjer, ako mogu spomenuti nešto osobno, oduvijek sam osjećao da je jako pridonijelo imaginaciji što sam kao dječak cijepao drva, vadio krumpire, radio s lopatom, sijao i slično. Pa, ne želim se hvaliti tim stvarima, ali ako napravite te stvari, napor je lakše vratiti u mišiće, kasnije je lakša imaginacija, baš kao da se naviknete na nešto drugo. To se događa ako ste u mladosti naprezali mišiće, i kasnije želite imaginaciju. Ali vidite, pokreti koji nisu rad, ničemu ne služe. Od igranja zapravo nema koristi za imaginaciju. Ne želim reći ništa protiv igranja samog po sebi, samo treba prići mojim pedagoškim stvarima i vidjet ćete da nemam ništa protiv igranja, ali imaginacija dovodi mišić koji je u mirovanju - jer naravno, mora se odvijati u mirovanju - do iskustva sličnog stvarnom fizičkom radu.

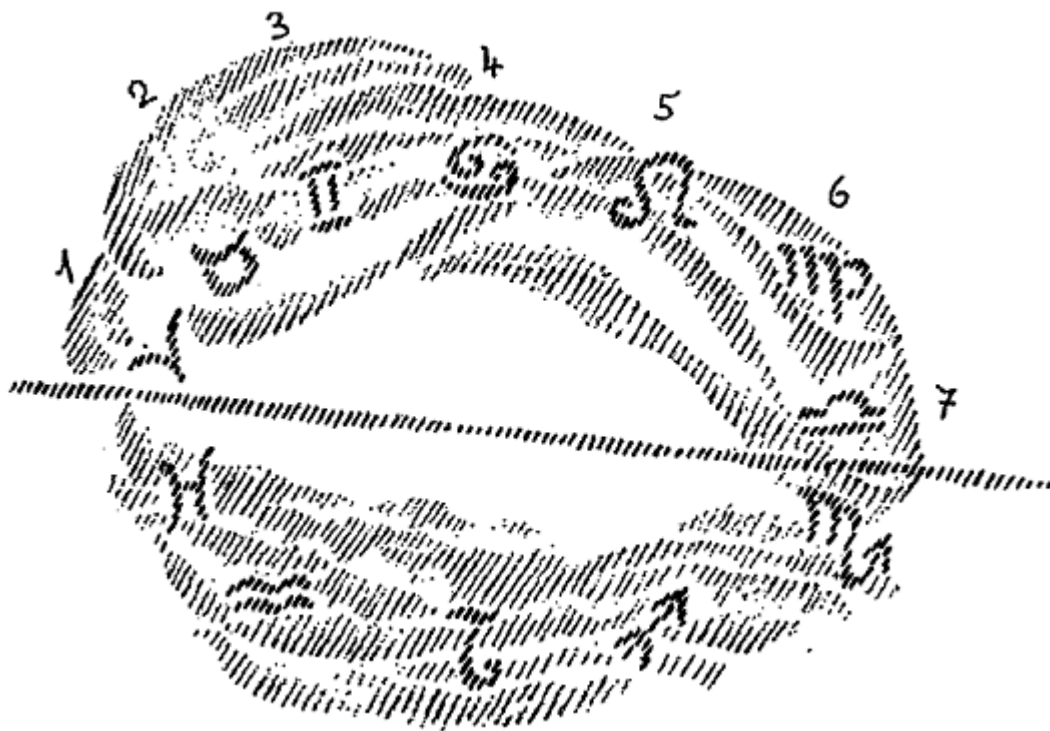
Ali možete vidjeti da ako krenete putem liječnika, upoznate te čudne stvari ovdje s nama, iz ovoga ćete vidjeti kako znanje o ovim terapijskim stvarima utječe na vaš mišićni sustav, a to će biti nešto što ima značenje u vašoj karmi. Uzmimo slučaj, naprimjer, gdje upoznajete - sada želim konstruirati potpuno idealan slučaj - pravu terapiju za crne boginje. Prave crne boginje izazivaju vrlo snažnu inspiraciju, čak intuiciju, a ono što zaista znate na ovaj način, dragi prijatelji, ako ste pravi terapeuti na ovom području, na vas će snažnije djelovati pravo znanje nego cijepljenje. Ono ima puno jače djelovanje u drugom smislu, a proučavajući terapiju boginja kao liječnik ćete, profilaktički, unijeti u sebe neku vrstu ozdravljenja i time ćete se učiniti

podobnim ako shvatite kontekst, bez straha, u potpunoj ljubavi da hodate među oboljelima od boginja. Ali sve te stvari imaju svoju suprotnu stranu, imaju svoju lošu stranu, jer vidite, ono što se stekne kao znanje o lijeku, to jest čak i ako je stvarno imaginativno ili inspiracijsko znanje - ne mora čak biti ni vaša vlastita imaginacija, već ona koju ima netko drugi, i svatko to može, kao što sam uvijek govorio - to je pravi lijek, ima ljekovite moći u sebi. Imati ideju o lijeku, djeluje, ali djeluje samo dok ste neustrašivi. Strah je suprotni pol ljubavi. Ako idete u bolnicu sa strahom, sve terapije koje ste napravili neće pomoći. Uđite s ljubavlju, ne gledajte sebe, da, okrenite cijelu svoju dušu prema onima koje treba iscijeliti, u ljubavi živite u svom imaginativnom, inspiracijskom znanju, tada nećete vidjeti sebe kao osobu s kvalitetama, ne kao zastrašujućeg znalca, nego radije kao osobnost koja nosi ljubav osobe koja zna, stavlja se u proces ozdravljenja, tako da medicina nije otjerana u moralno samo izvana, nego i iznutra.

I tako u području medicine, slučaj je ono što je u velikoj mjeri slučaj na svim poljima gdje je uključeno duhovno znanje: morate razviti hrabrost. Znate, hrabrost je ono što je svuda oko nas. Zrak je iluzija, hrabrost je ono što nas svuda okružuje. Ako želimo živjeti u svijetu u kojem dišemo, potreba nam je hrabrost. Ako smo na bilo koji način kukavice, ne živimo sa svijetom, isključujemo se; samo se čini da dišemo. Ono što nam je prije svega potrebno za studij medicine je hrabrost, iscjeliteljska hrabrost. Zapravo je tako, da ako imate hrabrosti liječiti kada ste suočeni s bolešću, onda je to prava orijentacija, i u devedeset posto slučajeva vjerojatno će dovesti do prave stvari. Činjenica je da su te moralne kvalitete najtješnje povezane s procesom ozdravljenja. Dakle, trebalo bi biti ovako: prvi tečaj za studente medicine: ono što sam objasnio u prva tri sata, stvarajući osnovu više-manje kroz poznavanje prirode i čovjeka, kozmičkog i ljudskog znanja. Zatim drugi tečaj: ezoterično produblјivanje u učinke medicinskih moći, gledanje na medicinu na način na koji sam to učinio na četvrtom satu i na način na koji će govoriti sutra. Zatim mora postojati završni tečaj, koji se u biti mora temelјiti na razmatranju terapijskog aspekta u vezi s razvojem ispravnih medicinskih moralnih vještina, jer jedno mora podržavati drugo. A ako postoji takva moralna kvalifikacija u zadnjem tečaju medicine, tada stvarno bolesti za liječnika postaju suprotnost onome što su za pacijenta. One postaju nešto što on voli, ali ne zato da ih njeguje kako bi obolјeli što duže ostao bolestan, već je to ono što on voli jer bolest dobiva svoj smisao tek kada se izliječi. Što to znači?

Vidite, dragi prijatelјi, biti zdrav znači imati duhovne kvalitete, takozvane duhovno-duševne kvalitete, u sebi. Ali biti bolestan, imati bilo kakvu bolest, zapravo znači biti pod utjecajem duhovne kvalitete. Znam, naravno, da ako netko od današnjih pametnih ljudi čuje ovo što sada govorim, reći će: aha, sada dolazi stara doktrina opsjednutosti. - Pa, prvo je pitanje je li gora stara doktrina opsjednutosti ili nova, opsjedaju li vas duhovi ili klice. To je nešto

što se prvo mora propitati u smislu vrijednosti. Moderni liječnici uvijek priznaju opsjednutost u svom medicinskom učenju, ali je prema njihovom razumijevanju primjerenije proučavati materijalističku opsesiju. Ali činjenica je da kada imate bolest u sebi, u sebi imate duhovnu kvalitetu koja nije prisutna u normalnom tijeku života osobe. Ali to je duhovna kvaliteta.

Moram izraziti još jedan paradoks. Pretpostavimo da želite prepoznati vezu - to je jedna vrlo stvarna činjenica o kojoj ovdje raspravljam - između onoga što je u Zodijaku: Ovan, Bik, Blizanci, Rak, Lav, Djevica, Vaga, Škorpion, Strijelac, Jarac, Vodenjak, Ribe. Sada postoji kolosalna razlika između ovih sedam sazviježđa (gore) i ovih pet sazviježđa (dolje). Ako se uzdignete do imaginacije, dobit ćete muški entitet za ovih sedam sazviježđa ovdje u kozmosu, i ženski entitet za ovih pet sazviježđa, tako da se u imaginativnom gledanju, muško-žensko zapravo širi kozmosom u obliku zatvorene zmije. Da, nijedan čovjek ne može steći ovu imaginaciju bez prolaska kroz sljedeće. Zamislite bolest velikih boginja, ona se manifestira kao simptomi fizičkog tijela. Ali zamislite da ste u mogućnosti učiniti sljedeće. Zamislite osobu koja boluje od velikih boginja. Imala bi u svom astralnom tijelu i svojoj 'Ja' organizaciji moć da izvuče cijelu bolest velikih boginja i da je doživi samo u astralnom tijelu i 'Ja', tako da bi njeno fizičko i etersko tijelo trenutno bilo zdravo. Hipotetski pretpostavimo da je to bio slučaj. Ono što sam ovdje pokazao ne može se dogoditi, ali ako želite imati ovu imaginaciju, morate proći kroz istu stvar koju sam hipotetski objasnio s bolešću velikih boginja, bez da vaše fizičko tijelo i etersko tijelo prihvate bolest velikih boginja. Morate proći kroz bolest velikih boginja u astralnom tijelu i u 'Ja' organizaciji, slobodni od fizičkog i eterskog tijela. To jest, morate duhovno

iskusiti, duhovni korelat fizičke bolesti. Bolest velikih boginja, dragi prijatelji, fizička je slika stanja u kojem se nalazi 'Ja' organizacija i astralno tijelo, ako imate takvu imaginaciju. Sada ćete vidjeti da se u slučaju velikih boginja, taj utjecaj jednostavno događa u samoj osobi, koji u duhovnoj spoznaji postaje nebeska imaginacija.

Ali tada vidite koliko je bolest usko povezana s duhovnim životom, a ne s fizičkim tijelom; bolest je usko povezana s duhovnim životom. Biti bolestan je fizička imaginacija duhovnog života. I budući da je fizička imaginacija tu neopravdano, jer ne bi trebala oponašati određene duhovne procese, zato što je kod fizičke organizacije ono što je u duhovnom svijetu možda najviša stvar, u određenim okolnostima kod fizičke organizacije bolest.

Dakle, morate shvatiti bolest na način da kažete sebi: ako se određena duhovna bića ne bi mogla spustiti tamo gdje im nije mjesto, kroz određene stvari koje ćemo vidjeti sutra, onda ona ne bi bila prisutna ni u duhovnom svijetu. - Ali ovo pokazuje koliko je pravo duhovno znanje blisko povezano s bolešću. Čovjek zapravo duhovnim znanjem prepoznaje bolest. Ne može ništa drugo. Kad imate takvu nebesku imaginaciju, onda znate što su boginje, jer one su samo fizička projekcija onoga što duhovno proživljavate. Tako je u biti sa svim spoznajama o bolesti. Moglo bi se reći da ako nebo - ili pakao, naravno - previše zahvati osobu, ona postaje bolesna; ako zahvati samo njenu dušu i duh, ona postaje mudra ili pametna ili puna uvida.

To su stvari koje vi, dragi prijatelji, morate duševno probaviti. Tada ćete vidjeti kakvu zadaću antropozofija ima u odnosu na liječništvo, jer antropozofija točno pokazuje koji su pravi božanski arhetipovi demonskih slika, bolesti. Ali to nas može voditi sve dublje i dublje u spoznaju, da se ono što je danas neophodno kao reforma studija medicine mora doista tražiti na tlu antropozofije.

OSMO PREDAVANJE

Dornach, 9. siječnja 1924. (Božićni ciklus)

Dragi moji prijatelji!

Naravno, ovdje je moguće samo aforistički naznačiti neke stvari koje će neminovno vremenom na ovaj ili onaj način doći do detalja, ali ono što se ovdje odigralo ima odgovarajući nastavak u vašoj povezanosti ovdje s medicinskim pokretom Goetheanuma.

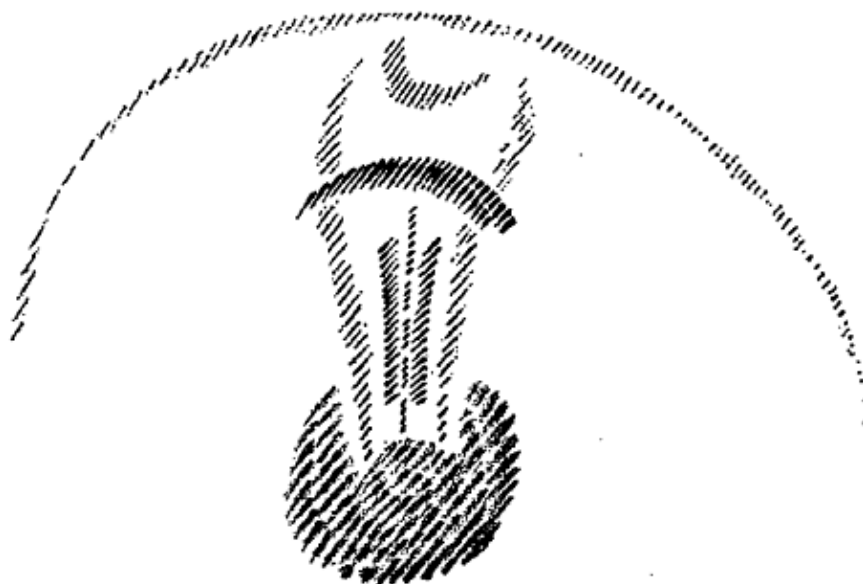
Iznad svega treba naglasiti da se naravno karma ne može izliječiti. Činjenica da je nemoguće izliječiti se od karme, mora u osnovi biti stav liječnika. Liječnički stav zapravo mora ići u dva smjera već od samog početka kod želje za ozdravljenjem. Jedan je nepobjediva volja karme. Liječniku je ta volja karme potrebna prije svega za sebe, jer vidjeli ste, dragi prijatelji, da ono što koristi za svoje pacijente na određeni način gubi učinak na njega samog. Sigurno, to se može pretvoriti i da na njega ima učinak. Ali za sada je dovoljno ono što sam o tome rekao. Naravno, i liječnik je podložan karmi s obzirom na svoje zdravlje i svoju bolest. Ali upravo kada je prisutan ovaj stav o kojem sam govorio, kada znanje o terapiji prodire tako duboko u ljudsku dušu kao što sam rekao, tada se može reći da svijest o karmi sve više prelazi u čisto otkrivenje karme. Karma ima dvije strane. Prvo morate sagledati karmu na takav način da povežete ono što je sadašnje za vašu sudbinu, sa životima koji prethode sadašnjem. Karma je izraz onoga što su prošli zemaljski životi donijeli. Ali tu leži još nešto: također morate razmišljati o karmi u petom ili šestom sljedećem zemaljskom životu, u zemaljskom životu koji je peti ili šesti nakon trenutnog zemaljskog života. Tada će ono što se sada događa biti povijest, tada ćete konačno imati rezultat. Ako ovu misao ispravno izvedete do kraja, bit će vam jasno da je karma također nastajanje, da ono što se sada događa, karmi dodaje ovo ili ono. Može se reći da se karma kroz naše postupke preokreće na ovaj ili onaj način. Svatko tko razumije karmu nikada ne može postati fatalist.

Jedan smjer je onaj karme. Daje stabilnost i sigurnost u životu, daje čvrsto gledište. Ali drugi je da volja za ozdravljenjem svakako mora postojati. Ova volja nikada ne smije biti narušena. Uvijek mora imati takav terapijski učinak da se može reći: činite sve, čak i ako mislite da je bolesnik neizlječiv. - To mišljenje treba potisnuti, i učiniti sve što možete da ga izliječite. To je samo aforistička sugestija.

Najvažnija stvar danas je da dalje ezoterično pogledamo na ono što može imati učinak buđenja snaga duše za proučavanje medicine. Sadržaj ezoterije za liječnika mora poprimiti poseban oblik, mora biti posebna aktivnost. Liječnik se jednostavno neće zadovoljiti promatrati stvari onako kako se na

njih gleda u običnom životu i kako se danas gleda u običnoj znanosti. Znanost ne apelira na posebne moći duše koje ljudi nemaju u običnom životu, već naprotiv, pridaje veliku važnost *ne pozivanju* na takve moći duše. Ali s općim stavom ne dolazi se do točke, da bilo koja tvar ili proces u svijetu otkriva iscjeliteljske moći. Iscjeliteljske moći stvari odaju, samo kada im pristupimo s određenim probuđenim duševnim snagama. Sada će na vama biti da korak po korak probudite te sile duše, tako da vam stvari govore na svoj način, na način da kroz vas mogu pomoći ljudima, kroz vaš medicinski rad. Ali ono što je ovdje važno je da ono što sam uvijek govorio o liječnikom stavu ovih dana, treba duboko, duboko produbiti u svojoj duši.

Prije svega, želim iznijeti jednostavno opažanje, koje bi se zapravo trebalo napraviti na studiju medicine. Ovdje se stvar čini aforističnom, ali ako se za to ima vremena, neće izgledati aforistično, nego će se razvijati kao nešto što se podrazumijeva u svijesti studenta medicine.

Pogledajte što se otkriva u obliku koštane lubanje. Ovu koštanu lubanju jednostavno možemo nacrtati shematski. Pogledajte što se otkriva u obliku u koštanoj lubanji i usporedite to s onim što vam se otkriva kada pogledate dugu kost, bedrenu kost - želim to prikazati shematski. Sada ove stvari ne

stoje same, nego koštana kapa lubanje ima razne fizičke sile koje djeluju oko nje. Isto tako, duga kost ima različite sile koje djeluju oko nje; ali ako

pogledate ovu dugu kost, ona vam nikada neće otkriti svoju bit osim ako je promatrate zajedno s cijelom svemirom. Sada razmislite o tome, ovdje je duga kost; njene moći su takve da se protežu njenom dužinom i zapravo idu do središta Zemlje kada čovjek ima zemaljski položaj koji treba postići. Ali to nije njena bit. Njena bit je da te sile postavlja u vezu između središta Zemlje i Mjeseca. Dakle, ono što je postavljeno poput duge kosti bedra ili nadlaktice, kao i mišić koji tu leži, zapravo je uređeno, integrirano u sile koje Zemlju povezuju s Mjesecom. I možete to zamisliti ovako: ovdje imate Zemlju, sile koje se izljevaju od Zemlje do Mjeseca, i sve što utječe na položaj, recimo, bedra kada osoba stoji ili hoda, uključeno je u te sile. S druge strane, sve što ima položaj poput vrha lubanje, povezano je sa kretanjem Saturna. Tu su na djelu rotacijske sile Saturna, tako da se može reći: čovjek je formiran odozdo prema gore vezom između Zemlje i Mjeseca, upotpunjen je onim što leži u orbitalnoj sili Saturna, ali obje vrste sila su suprotne jedna drugoj. Ako pogledate prve sile, one koje leže u vezi između Zemlje i Mjeseca, te sile sadrže sve ono što čovjeku daje njegov plastični oblik, što čovjeka plastično izgrađuje. Hoću reći da se u tim silama krije tajni kipar koji plastično izgrađuje čovjeka, dok u ostalim silama koje djeluju postoji stalna degradacija. Materijal koji plastično izgrađuje ljude neprestano se iznova raspada. Dakle, ako odrežete nokat, vi ste sa svojim škarama u Saturnovim silama. Kada jedete, to vas vodi u područje sila koje djeluju u smjeru od Zemlje do Mjeseca. Sve sile koje imaju smjer u smjeru Mjeseca izgrađuju. Sve sile u smjeru Saturna atomiziraju čovjeka, a u ovoj interakciji između atomizacije i plastične izgradnje leži ljudska duša, leži ljudski duh. Tu se otkrivaju.

Sada, ono što je izvana i što čovjek ima u sebi, što je povezano s eterskim tijelom, povezano je s ovim perifernim silama. Pokazalo se u određenom pogledu, da je srebro povezano sa silama izgradnje, tako da ako primijetite da su formativne sile nadvladane destruktivnim silama, to obično možete ispraviti nekim lijekom na bazi srebra. ali ako primijetite da su formativne sile neobuzdane, koje čovjeka drže na okupu u njegovom obliku, da tako kažem, sprječavaju atomizaciju, tada uvijek vidite, da se apelira na lijek koji dolazi od Saturna, na lijek koji dolazi od olova, tako da kada se prepozna kako je čovjek ustrojen, dobije se ideja kako se treba djelovati.

Sada je stvar da se dođe do takvog gledišta. Pa vidite, dragi prijatelji, pravi svijet, svijet duha, zapravo je smješten tako da se uvijek s pravom govori da leži s onu stranu praga, da čovjek stoji s one strane praga. Neophodno je da čovjek prijeđe taj prag da bi postigao istinsko znanje, da bi stekao istinski uvid u ustrojstvo svijeta. Općenito je opasno za ljude tako lako prijeći ovaj prag. Jer kada čovjek svoju uobičajenu osjetilnu percepciju isprepliće s mislima poput onih koje ima u običnom životu, i odnese ih u duhovni svijet s onu stranu praga, tada on pred svojim duhovnim okom, prosuđujući stvari s onu stranu praga na način na koji se stvari ovdje promatraju, prosuđuju, on

stvara iluziju, pravu iluziju. I zato je tu na pragu ono duhovno biće od kojeg možemo naučiti da su nam kada prijeđemo prag potrebni potpuno drugačiji koncepti, da nas iluzija paralizira u životu, kada u duhovnom svijetu koristimo svoje uobičajene koncepte preuzete iz svijeta osjetila. Ovaj čuvar praga zapravo je upozorenje da najprije moramo steći ideje koje su nam potrebne u duhovnom svijetu. Čovjek obično ne vjeruje da su koncepti koji su korisni u duhovnom svijetu, toliko različiti od koncepata koji su korisni ovdje u fizičkom svijetu. Naprimjer, u fizičkom svijetu dio je uvijek manji od cjeline. To se smatra aksiomom. U duhovnom svijetu nije tako. Dio je uvijek veći od cjeline. To možete naučiti iz primjera čovjeka. Ako se uzme moć koju čovjek ima kada, naprimjer, gradi svoje tijelo od minerala, i zatim uzmemo zajedno sile koje dio njega ima, onda je u odnosu na kozmos, ono što čini organe, odnosno dio čovjeka, znatno veći od cijelog čovjeka. Nije vam lako prihvatiti rečenicu da je dio veći od cjeline, jer ste navikli na osjetilni svijet, ali kada je riječ o nadosjetilnom svijetu, to je svakako tako. Stoga čovjek mora shvatiti mogućnost da u duhovnom svijetu dio može biti veći od cjeline. Sva naša mehanika i fizika ne odnosi se na duhovni svijet, nego upravo na suprotno. Ovdje u osjetilnom svijetu, ravna linija je najkraći put između dvije točke. U duhovnom svijetu to je najduži, jer ako idete ravnim smjerom, morate prevladati najviše prepreka. Svaki drugi smjer je kraći od ravnog smjera. Čovjeku mora biti potpuno jasno da, ako želi ući u duhovni svijet, treba suprotne koncepte za ono što je uobičajeno u fizičkom svijetu, tako da ne bude zbunjen kada uđe u duhovni svijet. To zahtijeva hrabrost. Treba imati hrabrosti prijeći duhovni prag, prijeći ponor. Ako prođete kroz cijelu stvar, ovaj prelazak u duhovni svijet, ovaj prolazak pored čuvara praga, i dolazak tamo, ako to prođete svjesno u svojoj duši i duhu, u svom astralnom tijelu i 'Ja', onda je sve u redu. Ali ako se ne prođe kroz to čisto u 'Ja' i astralnom tijelu, javlja se iluzija, a kada ta iluzija utječe na osobu, postaje bolest. I kad god je čovjek nešto bolestan, on zapravo u sebi ima čuvara praga, samo u nekoj vrsti demonske slike.

Opet sam došao na demonsko, o kojem sam već govorio. I na čemu se to temelji? To se temelji na sljedećem: ako pogledate ljude svakodnevnim pogledom, sve je zbrkano. S jedne strane su 'Ja' i astralno tijelo čovjeka, s druge strane su etersko tijelo i fizičko tijelo; i sve izgleda pomiješano, kad ih se pogleda. I iznad svega je važno da se nauči razlikovati ono što je duševno u čovjeku od onoga što je tjelesno u čovjeku. Kada je duša u tijelu i gledate čovjeka, duša se ne pojavljuje onakva kakva stvarno jest. Duša je zapravo svjetlost. I morat ćete sve više i više shvaćati kako je čovjekova duša, kada je promatrano izolirano od tijela, svjetlost. Među stvarima koje nas okružuju kao element, kao eterski element, pripada svjetlu. Čovjekova duša definitivno pripada kraljevstvu svjetla. Ispravno je vidimo kada je vidimo unutar svjetla.

Tijelo, s druge strane, pripada gravitaciji. Sada, objasnio sam kako se nadvladava težina, kako mozak postaje daleko lakši nego je njegova vanjska težina. Ali fizičko tijelo u svom obliku, kako percipiramo njegovu bit, pripada težini. Kao što kemijskom analizom iz vode dobivate vodik i kisik, ako čovjeka želite promatrati prema njegovoj biti, morate ga podijeliti na dušu s njenom svjetlosnom moći i tijelo s njegovom težinom.

Ova dva entiteta, duša sa svojom svjetlosnom moći, tijelo sa svojom težinom, zbunjujuće su gurnuta jedan u drugi kada se gleda svakodnevnim pogledom. Budući da su zbunjujuće gurnuta jedan u drugi, ne može se vidjeti iz tijela, niti iz osobe uopće, u čemu se sastoji priroda bolesti. Ako svoju dušu podesite na takav način da može ljude gledati na takav način da se može otkriti priroda bolesti, i ako pritom dođete do razumijevanja kako se priroda bolesti može otkriti, tada ćete postupno, kad pogledate olovo, kad pogledate srebro, shvatiti kakva je ljekovita moć tih stvari. Ali medicinski život morate shvatiti krajnje ozbiljno, i meditativni život stvarno oblikovati tako snažno u svojoj duši, da kroz ovaj meditativni život naučite drugačije gledati i drugačije shvaćati svijet. I zato bih vam ovdje želio dati ono što će vas, ako meditirate ispravno, dragi prijatelji, uz ostalo, sada također dovesti do toga da steknete odnos prema posebnim supstancama, odnos koji same te supstance imaju u odnosu na zdrave i bolesne ljude. Samo na ovo što sada pišem kao riječi na ploči [to nije sačuvano], morate gledati kao na buđenje vaše duše, tako da ono što vidite od ljudi u svakodnevnom životu nije stvarnost, već ono što ćete vidjeti, ako dušu oživite onim što leži u ovim riječima; tada ćete vidjeti pravu istinu ljudskog bića, u odnosu jednog prema drugom.

Do sada sam govorio općenito, na takav način da možete razumjeti čovjeka u njegovom odnosu prema kozmosu. Danas bih želio upisati u vaše duše ono što vam omogućuje da uzmete mali komadić zlata i meditativno gledate u to zlato. Istučem ga u tanku pločicu i kad pogledam kroz njega dobijem zelenkastu nijansu. Izgleda zelenkasto. Zato što izgleda tako zelenkasto, ne samo kroz zbrkanu analogiju, nego upravo kada dubljim silama duše pridem ovoj zlatnoj ploči, ona budi isti onaj unutarnji doživljaj koji budi zelena livada, zeleni biljni pokrov zemlje. Ali kada da sa svojim silama duše uranjam u malu svjetlucavu zlatnu ploču, budi se i suprotna sila duše. I kad ovdje imam svjetlucavu zelenkastu zlatnu ploču, kad pogledam gore, pogledam posvuda, pogledam u stranu, dobijem - ne kao što fiziološki fizičar kaže, samo efekt kontrasta, već u tom efektu kontrasta postoji cijeli svijet - taj dojam cijelog svijeta koji svjetluca, čitav svijet u sebi svjetluca, svjetluca posvuda oko mene u mutnoj, plavkasto crvenoj svjetlosti. I znam da je u tom trenutku, komadu zlata koji je tako malen, cijeli svijet tu. A ovaj mali komadić zlata u ruci, koji ima zelenkasto svjetlucanje, zapravo je cijela kugla. U ovom malom atomističkom komadu je kondenzirana. Ne mogu imati komad zlata a da nije cijela sfera, bez da je ovo čvorište cijela sfera,

tako da naučim, da tako kažem, živjeti u plavo crvenom, plavo ljubičastom sfere. A kada upoznate druga svojstva zlata, onda ćete ta druga svojstva zlata povezati s onim što dobivate u nekoj vrsti duševnog pogleda. Naprimjer, iskusit ćete dobro poznato svojstvo da zlato ne podnosi spoj s kisikom, iskusit ćete to na osnovan, temeljan, principijelan način, jer ćete reći sebi: čovjek živi od kisika. On živi od kisika, od konstantne obrade kisika. - U eterskom tijelu, vidjeli ste, sve je drugačije; povezano je s onim što nije usidreno u fizičkom tijelu. Zlato je srodno eterskom tijelu po tome što ne podnosi vezu s kisikom, tako da upravo tim svojstvom u eterskom tijelu djeluje ljekovito, naprimjer, na sve što kisik može izazvati u fizičkom tijelu. Stoga je zlato, na neki način, lijek koji može pravilno djelovati iz središta čovjeka. Kroz ovaj svjetlucavi dojam u mutnom plavo crvenom svijetlu, zapravo imate unutarnju istinu rečenice: zlato je Sunce. Cijelo je Sunce. - Pa, tu imate taj jedan čvor, koji jednostavno pokazuje da je u kozmičkom prostoru zlato Sunce i da je zlato-Sunce povezano s eterskim tijelom.

Vidite, kroz takva razmatranja dolazite do svojstava tvari koja su potrebna za terapiju. Ali do toga dolazite samo ako to shvatite ozbiljno, ne kao vanjsku riječ, već kao neprestani unutarnji poziv duše:

Pogledaj u svojoj duši	Schau in deiner Seele
Snage svijetla,	Leuchtekraft
Osjeti u svom tijelu	Fühl in deinem Körper
Moć težine	Schweremacht

Ali ovo stvarno mora biti praksa. Morate biti u stanju vježbati kao da vaša duša može postati nešto što stvarno teče u prostranstvo, strujanje svjetlosti, svjetlosne snage, i kao da vaše tijelo može postati nešto što se povezuje s unutrašnjosti Zemlje kroz vlastitu unutarnju čežnju za gravitacijom. Stvarno morate iznutra iskusiti ovaj ogromni kontrast, tada razdvajate dušu i tijelo, dušu i tjelesnost, koji moraju biti odvojeni. Zatim se nastavlja

U snazi svijetla	In der Leuchtekraft
Zrači duhovno 'Ja'	Strahlet Geistes-Ich

Samo tako ćete razumjeti cijelu stvar. Jer čovjekovo 'Ja' uzdiže se kao unutarnje iskustvo u duši. Stoga također morate razumjeti sliku da u duši koja zrači u kozmos, da se u svjetlucavoj duši budi 'Ja'. Druga stvar koju morate dodati je:

U moći težine	In der Schweremacht
Jača Božji duh.	Kraftet Gottes-Geist.

Zaista, ne samo kao trivijalnu sliku, dragi prijatelji, nego kao nešto što duboko odgovara istini, ljudi ranijih vremena uvijek su govorili o tome da je

čovjek, čovjekovo tijelo, hram božanstva. I kao što je istinito da u duši vlada 'Ja', kada je duša svjesna, tako božanstvo uistinu vlada u tijelu. Ne smijete svoje tijelo nazivati svojim, jer tijelo nije čovjekovo, tijelo je Božje. To je doista tako: čovjekovo tijelo izrasta iz božanskih moći, već je samo duša u njemu njegova, tako da doista u svojim fizičkim alatima morate vidjeti Božji hram.

A ovo je nevjerojatno važno znati:

U moći svijetla - duše -	In der Leuchtekraft - der Seele -
Zrači duhovno 'Ja'	Strahlet Geistes-Ich
U moći težine	In der Schweremacht
Jača duh Božji	Kraftet Gottes-Geist

- on djeluje u ljudskom tijelu baš kao što 'Ja' djeluje u ljudskoj duši.

Ali sada dolazi ono bitno:

Ali ne smije	Doch darf nicht
Snaga svijetla	Leuchtekraft
Zahvatiti	Ergreifen
Moć težine	Schweremacht

Kad čovjek spava, bit će vam jasno da bez daljnjega ima odvojeno duševno i fizičko-tjelesno. To je razdvojio. Duša se ne drži tijela. Ali čak i ako je čovjek budan, mora biti slučaj da, iako su 'Ja' i astralno tijelo uronjeni u fizičko i etersko tijelo, da još uvijek postoji unutarnja odvojenost, odvojenost snage svijetla i moći težine. Ne smije biti tako da kemijski jedna komponenta nastaje od snage svijetla i moći težine; interno moraju biti odvojeni. Mehanički se ne smiju međusobno miješati ili čak interno spajati. Moraju raditi jedno uz drugo u istom prostoru, smanjujući težinu tijela i povećavajući snagu sjaja duše. Zato je važna rečenica:

Ali ne smije	Doch darf nicht
Snaga svijetla	Leuchtekraft
Zahvatiti	Ergreifen
Moć težine	Schweremacht
I ne smije	Und auch nicht
Moć težine	Schweremacht
Prodrijeti	Durchdringen
U snagu svijetla	Leuchtekraft

To je samo suprotnost. Dakle, u stvarnosti, dragi prijatelji, nešto mora biti prisutno, odvojeno u čovjeku, što neprestano miješa naše vanjsko osjetilno znanje. Ako promatrate ljude izvana, s njihovim osjetilnim znanjem, sve je

pobrkano. A kad bi čovjek bio onakav kakvim ga viti običan pogled, uvijek bi bio bolestan. Ljude uvijek vidite bolesne, ali naravno, to je uvijek maya, iluzija. Jer u svojoj pravoj biti čovjek nikada ne smije biti onakav kakvim ga se vidi. U istinskoj prirodi, snaga svjetla i moć težine, ne smiju se miješati zajedno. Interno moraju biti odvojeni jedno od drugog. Dakle, ne bi trebalo biti kao s vodom, gdje vodik i kisik formiraju kemijsku kombinaciju i zapravo sami po sebi nestaju. To samo čini čovjekova percepcija; ona je dovela do apsurdna kemijskih predodžbi i gledanja na ljude kao da su kombinacija snage svjetla i moći težine - oni su odvojeni i moraju ostati odvojeni - kao da je voda takva da vodik i kisik uvijek ostaju odvojeni u njoj, unatoč tome što su jedan u drugome.

Jer dohvaća snagu svjetla
Moć težine

Denn fasset Leuchtekraft
Die Schweremacht

- tako da snaga svjetla stvarno prelazi u gravitaciju -

Jer dohvaća snagu svjetla
Moć težine
I prodire moć težine
U snagu svjetla
Tako se vežu u svjetskoj zbrci
Duša i tijelo
U korupciju

Denn fasset Leuchtekraft
Die Schweremacht
Und dringet Schweremacht
In Leuchtekraft
So binden in Welten-Irre
Seele und Körper
In Verderbnis sich

- korupcija je bolest.

Kao što sam rekao, ovako nešto jednostavno morate shvatiti potpuno ozbiljno, ali shvatite to toliko ozbiljno da oblikuje vaše tijelo, da stvarno možete gledati ljude prema njihovoj snazi svjetla i moći težine, i da imate osjećaj da su, ako zahvaćaju jedan u drugog, neprijatelji. U bolesti zahvaćaju jedan u drugog. A kad snaga svjetlosti nadvlada moć gravitacije, nastaju bolesti tijela; kad moć težine prodre u snagu svjetla, nastaju takozvane duševne bolesti. Jer promislite, što je tamo. Ne zaboravite da duh Božji živi u tijelu. Ako snaga svjetla zahvati moć težine, onda čovjek nezakonito prisvaja Boga, Boga u sebi.

Pa, razmišljati o svim tim stvarima s potrebnim moralnim impulsom, osjećati kroz njih, i onda imati volju u onom što ste osjetili, tu postupno naučite na stvari procese u svijetu gledati na takav način da otkrivete kako, kada je snaga svjetla zahvatila moć težine, snaga svjetla se odvaja od moći težine kroz nešto, što iz astralnog tijela podupire etersko tijelo kroz neku vanjsku supstancu ili proces u čovjeku. Vidite, ako tako nešto doista osjećate u duši, tada ćete dobiti i uvid u ljekovito djelovanje terapije euritmijom. Jer

iscjeliteljski aspekt terapije euritmijom je u osnovi, rekao bih, onaj koji se u liječenju posebno oslanja na kozmičke sile. Kada radite vježbe terapijske euritmije suglasnika, vi ste unutar lunarnih sila. Ako razvijete iscjeliteljske moći euritmije samoglasnika, vi ste unutar sila Saturna. I tijekom terapije euritmijom, kroz te dvije vrste sila ljudi se osjećaju izravno u kozmosu. A to je naprimjer ovako: pretpostavimo da bi se moglo utvrditi - jer bitna stvar je u medicini naravno terapija, ali terapije nema ako nema apsolutno korisne dijagnoze - pretpostavimo da bi se moglo utvrditi da kod čovjeka postoji problem jakog formativnog principa, tako da u sebi ima, recimo, formiranje soli ili ugljikohidrata, koje ne može nadvladati; previše je formativnog u njemu. Ako se stvarno gleda finije djelovanje na organizam - simptomi se mogu pojaviti samo kao tihi simptomi - terapija euritmijom samoglasnika, koja se suprotstavlja onome formativnom, moći će djelovati izvanredno blagotvorno. Ili pretpostavimo da malo dijete pokazuje blagu sklonost mucanju. Pa, zar ne, neću ulaziti ni u kakve diletantske rasprave da je mucanje uzrokovano ovim ili onim, može naravno biti raznih oštećenja. Ali u svim okolnostima, ta oštećenja kod mucanja djeluju tako da je prisutna prevladavajuća formativna sila, pa se upravo iz tog razloga vježbe terapijske euritmije samoglasnika provode kod mucanja, i to upravo onim redom kojim se samoglasnici prirodno javljaju kod ljudi, hoću reći da je to dovedeno kao pravo čovjekovo otkrivenje, kako bi se mogla primijeniti terapija euritmijom kod djece koja su sklona mucanju s uobičajenim nizom samoglasnika, a, e, i, o, u, ako se ima potrebna upornost i ljubav, može se postići izvanredno mnogo.

Ako sve ovo uzmete u obzir, dragi prijatelji, tada ćete moći sebi reći da je važno da ezoteričnu pozadinu koju sam dao prije nekoliko dana, i sada gledate kao neku vrstu morala medicinskog produblivanja. Pod moralom mislim na osjećaj povezanosti s dužnošću, osjećaj povezanosti da se duša kroz takve meditativne snage stvarno dovede u potrebno trajno raspoloženje da se sa svijetom suoči na pravi način. Nije li istina, kada bi se moglo držati predavanja godinu dana, moglo bi se puno reći o pojedinim stvarima koje bi se onda mogle konkretno koristiti u praktične svrhe. Ali budući da smo na ovim predavanjima uspjeli samo donekle sve pokrenuti, dragi prijatelji, stoga je od posebne važnosti prvo govoriti o razvoju medicinskih snaga u čovjeku, također jednostavno dati ovaj kut gledanja. Jer ako sada studiju medicine pristupite s ovim ezoteričnim savjetima, vidjet ćete, stvari će biti drugačije. Međutim, možda će postati teže. Ako čovjek današnjice koji je pomalo tup u mislima - ljudi danas postaju tupi u mislima kroz osnovnu školu, a još više kroz srednjoškolsko obrazovanje, onda stignu na fakultet - ako takav tup čovjek dođe na studij medicine, na prvoj i drugoj godini će svladati stvari s određenom unutarnjom tvrdoglavošću, čak i ako osjeća neki moralni bič iza sebe, možda zbog socijalnog porijekla. Ali neće postati liječnik. On postaje netko koga društvo zapošljava tko djeluje kao liječnik, ali on ne postaje

liječnik. Sada će se naravno, razviti delikatnije sile duše, ako dopustite da ovakve stvari utječu na vaše duševne snage. A ponekad će psihologija i fiziologija i patologija na kojima se temelji medicina, utjecati na vas danas - neke stvari će vas boljeti. To će stvarno biti kao da vam umjesto kruha daju kamenje. Ali iz kamenja koje je tamo moći ćete nešto izvući. I ono što vam je dano bit će djelotvorno do određene mjere. Ipak ćete moći nešto naučiti na način koji nije lak. I tako mora biti, zar ne? Za sada je svijet sa svojim materijalizmom još uvijek moćan, a mi se prvo, na neki način, moramo smjestiti u njega. Moramo se izvući iz situacije u kojoj se nalazimo kada se u nju dovedemo.

I tako morate postati liječnici kako svijet zahtijeva i svoje studije medicine prožeti onim što možete dobiti odavde. I zato još jednom želim reći: vi, dragi prijatelji, svakako ćete imati priliku da se ovdje udružite na pravi način, da se udružite na način kako sam vam rekao. Morate imati potpuno povjerenje u način na koji ja i dr. Wegman upravljamo medicinskim odjelom Goetheanuma. Upravo ta medicina koja se ovdje može istraživati može vam pokazati kako se - oprostite na paradoksu - doista može doživjeti u čovjekovom životu. Moći ćete to primiti, i kada ponovno budete vani u svijetu, kad vam dođe ovo ili ono, napišite svoje želje, potrebe svog srca. I na ono što jedna osoba napiše dobit će odgovor, koji će biti priopćen svima u mjesečnom biltenu. I na taj način - koji je, za početak, jedini izvediv, moći će se vanjski studij medicine prožeti onim što se ovdje može dati.

Jer vidite, u biti još uvijek ima jako malo ljudi - to zapravo mogu biti samo mladi ljudi - samo nekolicina ljudi koji mogu izgraditi most između onoga što se duhovno želi u Dornachu i onoga što vani u svijetu ima materijalističku moć. Za sada može biti samo nekolicina i to zapravo samo oni ljudi koji su na pola studija. Zašto? Ono što prvo od Dornacha čujete o raznim oblastima, ako bi bilo točno, bila bi glupost. Kad sam jednoj grupi studenata trebao održati predavanje o posebnom poglavlju terapije, bili su tu studenti s cijelog fakulteta i cijeli jedan profesor, pravi profesor. Da, sad vidite, dragi prijatelji, mogao sam vidjeti da je došao na predavanje jer je želio pronaći potvrdu onoga u što je vjerovao, da je to brbljanje, kakvo rade medicinski diletanti. Gledajući ga stvarno samo mogao proučavati metamorfozu, s jedne strane sve više se iznutra opirao, a s druge strane doživio je iznenađenje. Morao je vjerovati da to nije samo besmislica, ali naravno nije joj mogao reći 'da', jer je bila u potpunoj suprotnosti s onim što je desetljećima smatrao istinitim i ispravnim. Nije li istina, najviše što se od ovog gospodina moglo tražiti je - kasnije sam s njim razgovarao i to se pokazalo - da je sam sebi rekao: radije to držim podalje od sebe! - Zar ne, ne bi to morao držati podalje od sebe da je shvatio da je to glupost. Tada bi to lako mogao šutnuti. I on je mislio da to lako može, ali nije mu polazilo za rukom, a najviše što se od profesora moglo tražiti je da je sam sebi rekao: radije to držim podalje od sebe. - Ne možete tražiti ništa drugo. No, mlada osoba stvarno mora imati potpuno drugačiji

pristup tome. Ona još nema nikakve prošlosti. Dakle, zapravo može apsorbirati stvari za dobrobit čovječanstva. A ako se to dogodi, dragi prijatelji, onda će malo po malo - možda i brže nego što mislite - duhovnost Geotheanuma ući u medicinu.

Ali naravno prvo mora biti da se s ovim nastavi s punom ozbiljnošću, na način - kako je gospođa dr. Wegman rekla - kako ste došli do nje kako biste s punim povjerenjem pokrenuli vezu s onim što bi zapravo trebao biti studij medicine koji se mora uliti u današnju opću materijalističku medicinu. Možete učiniti puno za sebe, ali također možete učiniti puno za svijet i za bolesno čovječanstvo, ako ovo što ste upravo čuli ne vidite kao nešto privremeno, već kao polazište za ono što ste tako dobro započeli.

U tom smislu, dragi prijatelji, želimo ostati ujedinjeni, da vi zadržite svoje sjedište u Goetheanumu i da se stvarno držite ovog središta, tako da preko vas ovo središte može imati učinak na svijet. To je ono što bih želio dati kao neku vrstu podsjetnika, rekao bih, da će puno stvari uslijediti nakon ovoga što smo ovdje razgovarali i prošli, to može biti ideal za vaš osjećaj, ali koji može postati pravi način života.

E pa, dragi prijatelji, tako to želimo i zadržati.

Pogledaj u svojoj duši	Schau in deiner Seele
Snage svijetla,	Leuchtekraft
Osjeti u svom tijelu	Fühl in deinem Körper
Moć težine	Schweremacht
U snazi svijetla	In der Leuchtekraft
Zrači duhovno 'Ja'	Strahlet Geistes-Ich
U moći težine	In der Schweremacht
Jača Božji duh.	Kraftet Gottes-Geist
Ali ne smije	Doch darf nicht
Snaga svijetla	Leuchtekraft
Zahvatiti	Ergreifen
Moć težine	Schweremacht
I ne smije	Und auch nicht
Moć težine	Schweremacht
Prodrijeti	Durchdringen
U snagu svijetla	Leuchtekraft
Jer dohvaća snagu svijetla	Denn fasset Leuchtekraft
Moć težine	Die Schweremacht
I prodire moć težine	Und dringet Schweremacht
U snagu svijetla,	In Leuchtekraft,
Tako se vežu u svjetskoj zbrci	So binden in Welten-Irre
Duša i tijelo	Seele und Körper
U korupciju.	In Verderbnis sich. -

Uskršnji ciklus

Pet predavanja

Dornach, 21. do 25. travnja 1924.

PRVO PREDAVANJE

Dornach, 21. travnja 1924. (Uskršnji ciklus)

Dragi moji prijatelji!

Na susretu koji smo ovdje održali nakon božićnog tečaja, mogli smo, da tako kažem, obratiti pažnju na ono što može produbiti medicinu, ezoterično produbiti. I naravno, na način kako se to može dogoditi u tako kratkom vremenu, pokušali smo što snažnije ući u ezoteričnu prirodu medicine, onako kako je to danas prikladno, posebno za mlade koji teže medicini. Također smo u formule za daljnju razradu onoga što može dovesti do osjećaja za medicinu, naglasili koliko je nužni imati ono što je smisao za medicinu. Sada zamišljam, dragi prijatelji, da ste neko vrijeme interno obrađivali te stvari. Naravno, ne zamišljam da ovaj rad znači da sjedite i na tim stvarima radite teoretski, već da s vremena na vrijeme, kada je prisutna unutarnja potreba za tim, puštate da te stvari rade na vašoj duši i svojoj duši dopustite da ih dalje razvije. Pa, upravo u načinu na koji su te stvari dolazile do nas u to vrijeme, morala je isplivati jedna vrlo konkretna činjenica koja je, vjerujem, bitna za današnji susret. Zbog jake koncentracije ezoteričnih stvari u to vrijeme, u određenom smislu morale su se javiti unutarnje poteškoće kod ove ili one osobe. Stvari koje su ezoterično dane nisu uvijek tu da nam što je više moguće olakšaju život, već je u određenom smislu upravo suprotno. Također su tu da nam otežaju život, da nas dovedu u poteškoće u našem razumijevanju svijeta, našoj percepciji svijeta, našoj percepciji čovječanstva, na način da postanemo svjesni tih poteškoća, to je suprotnost putu razvoja koji se tako često odvija unutar današnje civilizacije, naime suprotnost površnom putu razvoja. Samo osvještavanjem teškoća koje postoje između vanjskog svijeta i čovjeka, stvari se mogu produbiti u duši, i zato mislim da će ovaj put biti najbolji put kojim možemo ići ako razmislite o ovim unutarnjim poteškoćama, iznesete ih u obliku pitanja i onda se usredotočimo na ono što je korisno i učinimo to predmetom rasprave. Prvo bih vas zamolio da mi iz svog ugla kažete koje su se unutarnje ili vanjske poteškoće pojavile. Poteškoće će se pojaviti za praktikanta, poteškoće će se pojaviti za studenta. Među vama ima onih koji sada završavaju studij i koji će se susresti s posebnim poteškoćama. Pokušat ćemo naći rješenje. Svi su također primili prvi bilten i shvatiti ćete da se u vezi s vrlo specifičnim pitanjima ima mnogo toga za reći. Htio bih pitati da li se pojavilo neko pitanje, može biti određeno ili neodređeno, pa bi prešli na pitanje. Ali to kad se pojave takva pitanja, to nam omogućuje da se više okrenemo na iskustveno.

Ernst Harmstorf: *Pita o tijeku godine, godišnjaku duše, određenim konstelacijama zvijezda.*

To nije potrebno. Mislite na promatranje zvijezda? - Da. - Pa, zar ne, to je potpora, ako možete postati svjesni vidljive konstelacije. Ali mislite, ako sam dobro razumio, kako stvari stoje, ako pustimo da ono što smo primili kao formulu djeluje na dušu. To funkcionira kroz vlastitu mantričku moć, a orijentacija prema vidljivim zvijezdama može biti podrška, ali morate zapamtiti sljedeće. Zar nije točno, uzmimo najeklatantniji primjer ljudsko-kozmičke veze koja se i danas može uočiti. To je tijek menstruacije. One se odvijaju tako da jasno pokazuju da su kozmički uvjetovane, ali ne kozmički uvjetovane u sadašnjem vremenu, nego su kozmički uvjetovane u mnogo ranijem kozmičkom razvoju u kojem je sudjelovala i naša Zemlja. Zatim su se s vremenom zatvorile u sebe, emancipirale od vanjskog kozmosa, tako da sada nema izravne ovisnosti, tako da se sada ne može reći: mjesečeve mijene = menstruacija. To se ne može reći. S druge strane, može se reći: jednom je postojala točka u kojoj je jedno bilo identično drugome, a onda su se razišli. Mjesečeve mijene su za sebe, menstruacija je za sebe. To je jedno odvajanje. Drugo je ovo, koje se ne temelji na mijenama Mjeseca, već na dnevnim mijenama Mjeseca. Plima i oseka nekoć su se podudarale s onome što se događa preko Mjeseca. To se opet razdvojilo. Mjesec ide sam za sebe, plima i oseka idu same za sebe. Ove stvari su također odlučujuće za učinak mantri. Mantra je apsolutno tu na takav način da je ono što se kroz nju događalo u čovjeku, nekada koincidiralo s procesom u kozmosu, a sada se dogodio rascjep tako da se prvo treba dobro orijentirati. Ako želite tu potporu izvana, morate prije svega sebi reći: ono što se treba dogoditi iznutra, zapisano je u kozmosu. - Ali ako razmislite o tome, morate postati iznutra neovisni, i biti u stanju iskusiti isti tijek iznutra za sebe, emancipiran od kozmičkog tijeka. Stoga nije apsolutno nužno da se u učinku mantre uzmu u obzir konstelacije zvijezda, kao što ne dolazi u obzir da se mjesečnice mogu regulirati prema vanjskom položaju Mjeseca jer su postale prirodne. Isto tako, već je danas slučaj da cijeli naš unutarnji tijek, koji je uvjetovan mantrama, mora biti emancipiran od vanjskog kozmosa. To je ono što sam često morao objašnjavati u drugim područjima kao razliku između orijentalnog i okcidentalnog ezoterizma. Orijentalac je potpuno mišljenja da je čovjek izašao iz kozmosa, da se mora vratiti, mora mu se ponovno pridružiti. Uzmite pozu Bude. To je povratak na ranija stanja. To je vidljivo kroz cijeli položaj Bude, kroz križanje nogu, isključujući udove. Položaj ruku je također takav da je cijeli odnos prema Zemlji paraliziran. Ono što se emancipira od kozmosa je paralizirano. Može se vidjeti kako se čovjek ponovno integrira u kozmos. Opet se vraća. I takav je zapravo sav istočnjački ezoterizam. To je povratak natrag. Naš zapadni ezoterizam može značiti samo kretanje naprijed, postajanje sve više i više emancipiranim. Stoga nije toliko iznutra ugodan, a pogotovo u određenim područjima, nije tako iznutra ugodan. Naravno, ako imate, recimo, nešto specifično patološko i gledate konstelaciju zvijezda i jasno vidite da je slučaj kada je, recimo, Saturn u opoziciji s Mjesecom, onda to naravno ima određeni značaj. Jer ako sada

pristupite liječenju sa Saturn-Mjesec, što u zemaljskim terminima znači: olovo-srebro - zar ne, Saturn = olovo, Mjesec = srebro - i kažete sebi, koristim olovo kozmički, u Zemlji je postalo kozmičko, koristim srebro zemaljski, pokušavajući ga otopiti, to jest promijeniti u zemaljsko i time prizvati istu konstelaciju, koja je nebeski izražena kroz opoziciju s Mjesecom, tada možete liječiti u smislu kozmičkih sila. No, u isto vrijeme stavljate ljude u situaciju koja ih vraća u ranije faze ljudskog razvoja, dok ako jednostavno krenete izravno od onoga što je dano na Zemlji - veza ljudi s olovom, sa srebrom - već stojite unutar ljudskog bića koje se emancipira, a vi ne gledate u prošlost, nego u budućnost. U ovom slučaju sigurno ćete učiniti nešto slično, ali to ćete dobiti iznutra upoznavanjem prirode olova i srebra, spoznajom da olovo djeluje supstancom, srebro kroz ono što postaje kada se razbije, otopi, u atome. Ali to uspoređujete s već emancipiranom ljudskom prirodom, ne s kozmosom. Na ovaj način morate pronaći stav; zato može biti od pomoći razmišljati o konstelacijama zvijezda, ali prvo morate upotrijebiti svu svoju unutarnju snagu da dopustite vlastitom unutarnjem duševnom impulsu onoga što smo imali kao mantričke formule, da djeluje na vas i sve tražiti iznutra.

Ilse Knauer: Što moram učiniti iz 'Ja' kada meditiram?

Mislite iz 'Ja'? Pa, zar ne, meditacija se sastoji od sljedećeg: kao moderna osoba osjećate da morate razumjeti svaku rečenicu. To je posebna aktivnost 'Ja' u sadašnjoj inkarnaciji. Sve što radite intelektualno izrazito je aktivnost 'Ja'. Intelekt je [dominantan] u sadašnjoj inkarnaciji, i sve ostalo je prekriveno s 'Ja', radi prema gore snoliko i nesvjesno je. S druge strane, meditirati znači: isključiti ovu intelektualnu težnju i prvo uzmite sadržaj meditacije kako je dan, čisto, rekao bih prije svega doslovno, tako da ako sadržaju meditacije pristupite intelektualno prije nego što apsorbirate sadržaj meditacije, dovodite vaše 'Ja' u pokret, jer razmišljate o sadržaju meditacije, imate ga izvan sebe. Ako dopustite da sadržaj meditacije, jednostavno onakav kakav je dan, bude prisutan u vašoj svijesti, ne razmišljate uopće o njemu, već ga pustite da bude prisutan u vašoj svijesti, tada u vama ne radi vaše 'Ja' iz trenutne inkarnacije, već iz prošlosti. Vi umirujete intelekt; jednostavno se stavljate u sadržaj riječi koji čujete iznutra, a ne izvana, kao sadržaj riječi. Stavljate sebe u to, i dok se stavljate u to, vaš unutarnji čovjek, koji nije onaj trenutne inkarnacije, djeluje u sadržaju meditacije. Kao rezultat toga, sadržaj meditacije ne postaje nešto što biste trebali razumjeti, već to ima stvaran učinak na vas, i djeluje u vama toliko stvarno da konačno postajete svjesni da ste sada doživjeli nešto što niste mogli doživjeti ranije. Uzmite jednostavnu meditaciju koju sam često davao: 'mudrost živi u svijetlu'. Pa, zar ne, ako malo razmislite, možete smisliti jako puno pametnih stvari, ali isto tako i užasno glupih stvari. To je tu, da se čuje iznutra: 'mudrost je u svijetlu'. Kad to čujete u sebi, ono što sluša u vama što je tamo, ne iz vaše trenutne inkarnacije, već iz onoga što

ste donijeli sa sobom iz prethodnih zemaljskih života. I to misli i to osjeća, i nakon nekog vremena u vama zasvijetli nešto što prije niste znali, što ne možete smisliti vlastitim intelektom. Iznutra ste vi mnogo napredniji od svog intelekta. On sadrži samo mali izvadak onoga što je tamo.

Stvari koje su inače dane u antropozofiji morate uzeti vrlo konkretno, vrlo objektivno. Razmotrite sljedeće. Kada ljudi mijenjaju zube, oni zapravo obnavljaju cijelo svoje fizičko tijelo. Tu činjenicu treba uzeti kao temeljnu činjenicu. Činjenica da ljudi dobivaju druge zube samo je ekstremni simptom, samo dio onoga što se događa. Kao što se mijenjaju takozvani mliječni zubi, tako se mijenja i cjelokupni ljudski organizam, tako da je čovjek nakon promjene zuba fizički potpuno nov u odnosu na ono što je bio kad se rodio. Današnje gledanje, koje sve miješa, misli da se čovjek rodi, pa prolazi kroz metamorfozu kroz promjenu zuba, pa se dalje razvija. On u nju kad se rodi ne dolazi s težnjom da oblikuje osobu s očima, ušima i nosom, poput one osobe koja je na Zemlji. On dolazi s težnjom da čovjeka oblikuje na način da je u osnovi vrlo malo oblikovan svojim pred zemaljskim bićem iz glave. O svemu drugom se vodi najveća pažnja. Ono što je zakržljalo u embrionalnom životu razvija se u astralu, u 'Ja' organizaciji, tako da kada se ima fizički embrij, mora se reći: ovaj fizički element u embriju je, naravno, divno razvijen, ali pred zemaljski čovjek u početku ima najmanje udjela u tome. - S druge strane, pred zemaljski čovjek, ima najveći udio u svemu što je okolo. Tu živi pred zemaljski čovjek, u onom što je zapravo razbijeno u fizičkom, korion, amnion, i tako dalje. Tu živi pred zemaljski čovjek. Sada, ako to zamislite shematski, možete to zamisliti na takav način da se prvo rekreira nešto kozmičko. To je ono što čovjek zapravo želi učiniti kada se spusti iz pred zemaljske u zemaljsku egzistenciju. Zašto to ne učini? Jer model je dan. I prema tom modelu, on sada prerađuje pred-zemaljsko sa supstancama koje je apsorbirao tijekom prvih sedam godina. On zapravo želi stvoriti nešto više sferično i stvoriti sferično organiziranu osobu. To je razrađeno prema modelu. I tako pred-zemaljsko radi ovo drugo fizičko ljudsko biće, koje je tu od sedme do četrnaeste godine, izvan pred-zemaljskih sila, ali u početku držeći se modela koji dolazi od sila nasljeđa.

Sada vidite, imate dva stvarno različita entiteta sila u čovjeku. Kako razumjeti te entitete sila? Sada uzmite 'Osnove tajne znanosti' s pogledom i osjećajem liječnika, i pročitajte gdje se govori o evoluciji Zemlje, kako smo prvo imali posla s evolucijom Saturna, zatim evolucijom Sunca, zatim evolucijom Mjeseca, evolucijom Zemlje i tako dalje. Ako tamo slijedite opis ovog razvoja, morat ćete sebi reći: do Sunca je sve bile jedno; tu su Sunce, Mjesec i Zemlja jedno, zajedno su jedno. Tek tada dolazi do razdvajanja Zemlje i Sunca, razdvajanja Zemlje i Mjeseca, tako da čovjek do sredine ove evolucije živi u kozmosu. On živi na Suncu i Mjesecu kao i na Zemlji. Zatim nakon odvajanja Sunca živi izvan Sunca, nakon odvajanja Mjeseca izvan Mjeseca. Pa kozmičke sile, uključujući i one koje su danas izvan Zemlje, na

Mjesecu, na Suncu, imale su utjecaj na ljudsku prirodu sve do odvajanja Sunca. Djelovale su u ljudima jer su ljudi pripadali ovom svijetu koji je još imao u sebi Sunce i Mjesec. Zatim je došao razvoj čovjeka koji se odvijao na način da su Sunce i Mjesec bili vani.

Ali sada je ovako: pretpostavimo da je ovdje razvoj koji u sebi sadrži sve što je danas zemaljsko i također ono što je solarno i lunarno; kasnije se ono što je vanzemaljsko emancipira od onoga što je zemaljsko. Ono što je zemaljsko sada je nastavilo po vlastitoj liniji; osušilo se, očvrsnulo, postalo tjelesno, i to je ono što danas nalazite u struji nasljeđa, što je postalo grubo u struji nasljeđa. Ono što je [čovjek] primio nakon odvajanja Sunca i Mjeseca može se naći u onome što duguje utjecaju sila iz kozmosa - u tome je stvar - tako da dobijete model za izradu vašeg drugog bića, model koji zapravo predstavlja drevni umjetnički princip koji su vam darovali otac i majka, a koji je nastao dok su Sunce i Mjesec još bili povezani sa Zemljom. Tu su se pojavile sile koje čovjeku daju njegovu zemaljsku konfiguraciju, jer ćete lako shvatiti da je ova ljudska konfiguracija zemaljska. Pokušajte jednom misliti o biću čovjeka daleko od Zemlje. Što bi željeli od njega učiniti? Bili biste krajnje nesretni kada biste nakon smrti imali koristi od nečega poput nogu. Noge imaju značenje samo ako kroz njih prolaze zemljine privlačne sile, ako noge unesemo u zemljine privlačne sile, noge imaju značenje samo za Zemlju, kao i ruke i šake. Dakle, cijeli jedan dio organizacije ima samo jedno značenje, budući da se formira kada smo zemaljski ljudi. Ono što mi jesmo kao zemaljski ljudi, nema nikakvo značenje u odnosu na kozmos. Stoga, kada stignemo na Zemlju kao duhovno-duševna bića, želimo formirati potpuno drugačiju organizaciju. Želimo formirati krug, u tom krugu želimo stvoriti svakakve konfiguracije, ali ne želimo tog čovjeka s kojim se ništa ne može učiniti u kozmosu. Ovo nam je sada dano kao model i prema tom modelu postavljamo drugog čovjeka.

Dakle, u ovom prvom razdoblju čovjekova života, moramo se nositi s neprestanom borbom između onoga što dolazi od nas iz našeg prethodnog života i onoga što dolazi iz nasljednog razvoja. Bore se međusobno. Izraz ove borbe su bolesti djetinjstva. Baš kao što vidite kada izađu drugi zubi, kako drugi zub gura prvog, kako oni i dalje djeluju jedan na drugog, tako i drugi čovjek ima posla s prvim. Samo, u drugom čovjeku je prisutan nadosjetilni čovjek, u drugom čovjeku postoji čudan zemaljski model. Oni rade jedan u drugom. I ako promatrate međusobno djelovanje na pravi način, vidjet ćete kako unutarjni čovjek, koji je bio tamo kao duhovno-duševni čovjek u pred zemaljskoj egzistenciji, neko vrijeme ima veliku prednost, kako se u fizičkom mora posebno truditi, kako se mora snažno prilagoditi modelu i kako ga onda ozljeđuje i udara posvuda govoreći: želim se izboriti za ovaj konkretan oblik - onda se borba pretvara u šarlah. Ako je unutarjni čovjek toliko delikatan da se neprestano povlači, ako supstance koje apsorbira, želi više formirati po sebi, i ako se bori s modelom, pa borba ispadnu ospice. I tako

ono što je međusobna borba dolazi do izražaja u dječjim bolestima. A ono što se događa kasnije, na pravi način shvatite tek ako na pravi način možete ove stvari uzeti u obzir.

Naravno, materijalistu je strašno lako reći: o ne, sve su to gluposti. Jer vidite da su djeca ne samo slična svojim roditeljima i praroditeljima do promjene zuba, nego su slična i kasnije. To su besmislice. Jedan je jednostavno slabiji, više se vodi silama nasljeđa, drugog čovjeka čini sličnijim modelu, i tako to prirodno izgleda; ali to je učinio samo bliže sljedeći model. S druge strane, imamo i ljude koji nakon promjene zuba postaju jako drugačiji od onoga što su bili prije. Tada je ono što dolazi iz duhovno-duševnog pred zemaljskog jako, a manje se drže uzora. I tako je samo stvar gledanja na te stvari u pravom kontekstu. Čovjek dolazi do ovog zaključka, jer sve što dijete treba apsorbirati prvo mora apsorbirati i interno obraditi na takav način da 'Ja' i astralno tijelo dođu u intiman kontakt s hranom. Kasnije to više ne mora biti slučaj. Ljudi više nikada neće moći samostalno razraditi po modelu, kao što su to činili u prvih sedam godina života. Sve što upije u svoje 'Ja' i astralno tijelo, mora preraditi kako bi se reproducirao po modelu. Stoga se tome treba prilagoditi, a svijet je to tako uredio, dopuštajući da se mlijeko što više približi eterskoj strukturi. To je supstancijalnost, koja zapravo još uvijek ima etersko tijelo, a budući da tvar, kada je dijete apsorbira, još uvijek ima organizirajući učinak sve do eterskog, astralno tijelo može odmah preuzeti mlijeko i tu može nastati intimni kontakt između onoga što se apsorbira i onoga što je astralna i 'Ja' organizacija. Dakle, postoji vrlo tijesan, intiman odnos između vanjske hrane i djetetove unutarne duhovno-duševne organizacije. I vidite, sada vi kao medicinar morate doći do točke u kojoj možete procesuirati sve što sam upravo rekao, ovu čudnu stvar. To se vidi u cijelom načinu na koji dijete pije mlijeko, vidi se kako njegovo astralno tijelo i njegovo 'Ja' presreću mlijeko. Stvarno se vidi. S jedne strane, meditirajte na mantrama puštajući mantru da djeluje na vas, rješavajući se svojih duševnih snaga; s druge strane, samo meditirajte na dijete. Zamislite kako se ono što silazi duhovno-duševno, zanemarujući model u početku, približava fizičkim namirnicama, a zatim što se događa, a zatim što se događa između duševno-duhovnog i hrane, koja se sada usmjerava prema oblicima modela. Ako si to ispravno zamislite, pretjerani rad duhovno-duševnog, to će povući u nastanak šarlaha. Preslab rad duhovno-duševnog, koje uzmiče od modela, uzrokuje nastanak ospica. Ako to zamislite na meditativan način, običnu meditaciju pretvarate u medicinsku meditaciju. To što ljudi danas sve žele shvatiti svojim umom, to je strašno. U medicini se ne može razumjeti ništa. Jedino što možete razumjeti svojim umom, je razumjeti bolesti uzrokovane mineralima, a ne možete ih izliječiti. Sve što je medicinsko, mora se promatrati izravno, prvo se treba steći sposobnost za to.

Kod odrasle osobe to ne možete primijetiti. Probavni trakt preuzima hranu - to je interno posredovan proces - dok kod djeteta astralno tijelo i 'Ja'

preuzimaju hranu; još uvijek postoje nedovršeni ljudski oblici koje treba usmjeriti i oblikovati prema modelu. Kada meditirate o djetetu, vidite kako se događa snažna metamorfoza. Vidite kako duhovno-duševni element svijetli, da tako kažem, i ono što dolazi kao hrana je uvijek zamračeno i zasjenjeno, vidite kako je ono što je drugi čovjek, oblikovano iz svijetla i tame, kao u bojama. Vi zapravo vidite kako ono što je pred zemaljsko u čovjeku sjaji, kako se smrači, kad se konzumira vanjska hrana. U djetetu tamu nadvladava svjetlina koja dolazi iz pred zemaljskog, mlijeko ulazi kao tama: ono svijetlo i tama tvore mnoštvo boja. Ono što je bijelo u fizičkom, u duhovnom je crno. Uvijek je suprotno. To 'Ja' daje priliku, da se ponaša na potpuno drugačiji način nego inače u životu. Koliko je to slaba aktivnost koju obavljamo u običnom intelektualnom činu mišljenja! To je čovjekova najveća slabost, biti intelektualno aktivan. Samo uvodi koncept na koncept. Ali ako promatrate dijete kao što sam upravo rekao, meditirate na takav način da je vaša 'Ja' organizacija potpuno uključena. To je ono o čemu bi ubuduće trebalo voditi računa i u našoj pedagogiji. U školi kao što je Waldorfska imate djecu u dobi od sedam do četrnaest godina: tada se stvari mijenjaju, kada ljudi izgrade svoje drugo biće. Tu pred sobom imam dijete koje je modelirano iz pred zemaljske egzistencije po modelu koji je odbačen, a sada, naravno, u djetetu ostaju nasljedne snage. Unutra su u modelu, u imitaciji modela. Sada je dijete previše nezemaljsko. Jer je sada izvanzemaljsko posebno snažno radilo na djetetu, sada je klatno otišlo u suprotnom smjeru. Prije se to na ljudima vidjelo i izvana, u potpunosti su bili proizvod nasljeđa, ali sada, ono što je vidljivo izvana, zapravo je u potpunosti nastalo iznutra. Sada treba ovladati vanjskim svijetom. Sada ono što je radilo bez razmatranja vanjskog svijeta, samo s obzirom na vlastiti model, mora se prilagoditi vanjskom svijetu. Sada astralno tijelo i 'Ja' organizacija moraju raditi na ovaj način između sedam i četrnaest godina, da se ovo nadosjetilno biće sada opet prilagodi vanjskim zemaljskim uvjetima. To završava spolnom zrelošću. Tu je čovjek potpuno smješten u zemaljske uvjete, tu ulazi u svoj odnos sa zemaljskim uvjetima, tu su zemaljske stvari integrirane u čovjeka, i tako je glavna stvar u pojavi drugog čovjeka između sedme i četrnaeste godine ono što on donosi sa sobom iz svoje pred zemaljske egzistencije, tada u igru ulazi zemaljski element. To doseže točku spolne zrelosti i sada se formira treći čovjek. Stoga vlastita karma počinje djelovati tek nakon spolne zrelosti.

Drugi čovjek je supstancijalno odbačen, a treći se gradi. Ne doseže formu, dopire samo do života. Kad bi se došlo do forme, onda bismo dobili i treće zube, jer čovjek je sada vođen vanjskim uvjetima. U ovim vanjskim uvjetima je slučaj da čovjek apsorbira ono što je izvan ljudsko. Kada je bio usmjeren po modelu, u potpunosti je bio usmjeren po čovjeku. Sve dok ljudi slijede model, slijede nešto naslijeđeno. Ali tu unutra počiva nešto što je uvenulo. Od odvajanja Sunca je vani, otkinuto u korijenu svoje egzistencije, uvelo je,

opustjelo. Većina patoloških sila leži stoga u silama nasljeđa, tako da sljedeći model ljudi stvarno apsorbiraju ogromnu količinu unutarnjih uzroka bolesti. Ali malo toga upija u razdoblju prije spolne zrelosti jer je orijentiran na vanjski svijet; klima i tako dalje, sve što je u vanjskom zraku je manje štetno. Ljudi su zdravi između sedme i četrnaeste godine, a onda ponovno počinje vrijeme kada postaju ranjivi. Svi ovi odnosi se moraju promatrati tako da se na umu ima slika čovjeka. Ako imate na umu sliku čovjeka, tada ćete ispravno meditirati. Tada ćete moći kombinirati ono što možete naučiti s onim što meditirate. Tada ono što ste naučili ne ostaje teorija, već postaje praksa, jer je izložena moć koja dovodi do toga da to vidite. To je ono što je danas toliko potrebno. Ne možete nikamo stići u medicini ako mislite da u razvoju postoji linearna progresija. Čovjek je stvarno razbijen u diskontinuirane struje razvoja koje traju sedam godina, a nešto kasnije uvijek je povezano s nečim ranijim; nije to jednostrani nastavak, nego se uvijek umiješaju i druge okolnosti. Takav pravilan nastavak razvoja, gdje je ono ranije uzrok kasnijemu, može se naći samo u mineralnom carstvu, manje u biljnom, a najmanje u carstvu ljudi.

Pokušajmo pravilno zamisliti biljke. Što ljudi danas rade kada ispravno zamišljaju biljke? Tu je tlo. Sada čovjek zamišlja da je sjeme posađeno i sad biljka izrasta. Ima toliko naivnosti da sebi predstavi: pa, vodik je vrlo jednostavna molekula koja se sastoji od dva atoma. Fantazira sve moguće. Alkohol je komplicirana molekula. Tamo se ugljik kombinira s vodikom i kisikom, tako da imate nešto složenije. Onda dolaze najsloženije stvari s najsloženijim molekulama. Bilo je vrijeme osamdesetih i devedesetih godina kada su se radile disertacije sa složenim naslovima, od dva do tri retka. Molekula je nevjerojatno složena. Sada se stvari još više kompliciraju. Tada postaje sjeme, vrlo složena veza. Biljka tada raste iz sjemena. - Ovo je besmislica. Nastanak sjemena temelji se na tome da se zemaljska materija istrigne iz svake strukture u sjemenu i prijeđe u kaos, postane kaotična, tako da više u sebi ne uključuje sile materije. Tada se ono što djeluje iz kozmosa može se u potpunosti potvrditi kada više ne postoji nikakva zemaljska struktura. Kozmičko izjavljuje da je spremno zrcaliti kozmičku strukturu u sićušnom, tako da se u formiranju sjemena ništavilo nameće naspram zemaljskog i kozmičko djeluje u ništavilu. Vidite, gospođa dr. Kolisko ima jednu lijepu stvar koja to potvrđuje. Kada smo proučavali funkciju slezene, morali smo uzeti zečeve i izrezati im slezene. Zečevi su se i dalje osjećali prilično ugodno. Nisu umrli od operacije, nego od prehlade dugo kasnije. Definitivno se moglo vidjeti kako zec živi bez slezene. Kad je jedan zec uginuo mogli smo vidjeti što se dogodilo sa slezenom. Eto, na mjestu slezene, moglo se pronaći sferično tkivo. Što se tamo dogodilo? Izrezali smo fizičku slezenu zeca; na taj način smo zemaljsku supstancu umjetno natjerali u kaos, učinili je dostupnom kozmičkim silama, i nastalo je nešto slično nastanku sjemena. Nastalo je nešto što je vrlo primitivno slično formiranju sjemena: to je slika

kozmosa. Ova sasvim nevina vivisekcija potvrdila je nešto važno, jer je rezultat duhovno-znanstvenog promatranja.

Uzmite kristal kvarca. Da, to je zemaljska stvar. Da, zašto je to zemaljska tvar? Stvar koja pedantno zadržava svoju formu, kristal kvarca. Kvarc dobiva svoj oblik od unutarnje sile, a ako ga razbijete čekićem, pojedini dijelovi još uvijek zadržavaju tendenciju da budu šesterokutno prizmatične, zatvorene, ali šesterokutne piramide. Ta tendencija je tu. Tu tendenciju ne možete izvući iz kvarca kao što ne možete izvući pedantnost iz mnogih ljudi koji su pedantni. Možete atomizirati pedantnu osobu, ona će i dalje ostati pedantna. Kvarc se ne može dovesti do te razine, da kozmos može učiniti nešto svojim silama. Stoga nije živ. Kad bi se kvarc usitnio do te mjere da u dijelovima više nema tendenciju prilagođavanja vlastitim silama, iz kvarca bi izraslo nešto živo i kozmičko. To je događa u formiranju sjemena. Materija je istisnuta toliko daleko da kozmos može intervenirati svojim eterskim silama. Na svijet morate gledati kao na stalno ulaženje u kaos i ponovno izlaženje iz kaosa. Ono što je u kvarcu također je jednom izašlo iz kozmosa, ali je ostalo, postalo je ahrimansko. Više se ne izlaže kozmičkim silama. Čim se uđe u život, kroz kaos se mora prolaziti stalno iznova.

Ovo će dati još jedan trag za medicinsku meditaciju. Dobivate trag tako da možete zamisliti razvijenu biljku, kako raste od lista do lista, i tako dalje. Sada dolazimo do formiranja sjemena u plodu, dok obično zamišljate sjemenske biljke svijetle, zamislite da ona sada postaje vrlo tamna, vrlo mračna. Zatim ponovno dolazi svjetlina time što se opet zahvaća izvana. Na taj način možete stvoriti imaginativnu sliku biljnog svijeta; ako imate svijest: to je biljka - onda je to imaginativno meditativna stvar. Ne smijete dopustiti intelektualno, već mora ostati konkretno predodžbeno. Intelektualno je tu samo da vam u umu predstavi ono što znate.

Nije li istina, možete, recimo, napisati riječ 'ljudsko dijete'. - Pa, to je modelirano prema ideji. Dobro. Kada čujete 'ljudsko dijete', to vas podsjeća na dijete čovjeka. Ali ako sada kažete, sviđa mi se 'k', stavit ću ga na vrh, sviđa mi se 'd', stavit ću ga ovamo, i tako dalje, možete složiti riječ na različite načine, ali ništa neće proizaći iz toga što možete nešto promijeniti. Ali ljudi to stalno rade s konceptima. Koncept je samo duhovna riječ za predodžbu. Ljudi razdvajaju i spajaju koncepte i misle unutar mišljenja. Ljudi to također čine kada promatraju izvana. Oni promatranju nameću mišljenje, pa ljudi danas žive izvan stvarnosti. To možete činiti sve dok radite sa znanošću koja je izvan stvarnosti, s geometrijom i aritmetikom. Ali ako se želite baviti medicinom, ne možete stajati izvan stvarnosti, inače ćete također stajati izvan stvarnosti s medicinskom praksom.

DRUGO PREDAVANJE

Dornach, 22. travnja 1924. (Uskršnji ciklus)

Dragi moji prijatelji!

Danas bih volio da stvarno izrazite ono što vam je bilo na umu, kako bi razgovor usmjerili oko toga.

Helene von Grunelius: Pitanje koje je blisko svim našim srcima je kako bismo se trebali nositi sa svim meditacijama koje imamo. U koje vrijeme ih trebamo raditi, trebamo li ubaciti pravilan ritam, kako to trebamo raditi. Trebamo li raditi one koje smo dobili za Božić sve u isto vrijeme? Za sada nam se barem čini da se većina nas još uvijek osjeća preopterećeno cijelim materijalom meditacije i još ne zna kako s njim ispravno živjeti.

Nije li istina, po pitanju ovih stvari zapravo se radi o tome da se ne daju stroge upute, jer je to prejako zadiranje u ljudsku slobodu. Ako na stvari gledate ispravno, rezultat neće biti ugnjetavanje duše. Meditacije koje su se ovdje davale o Božiću zapravo su uvijek davane da je rečeno u kojem smjeru pokreću dušu. To je rečeno u svim meditacijama poput ovih. To su također meditacije poput onih koje se sada daju u prvom razredu. Kod svih ovih meditacija je drugačije nego ako netko dođe i želi primiti osobnu meditaciju. Ako netko želi osobno učinkovitu meditaciju, mora mu se naravno reći, treba li dotičnu meditaciju raditi ujutro ili navečer, kako bi se inače trebao ponašati u duhu te meditacije, i slično. To su meditacije koje imaju za cilj intervenirati u ezoterični život pojedinca, u skladu s njegovim sposobnostima i karmom. Ona tada vodi do činjenice da ta osoba ne ostaje individua, već u sebi razvija poriv da prepozna one koji s njom dijele iste težnje. Ovu meditaciju treba smatrati osobnom meditacijom. Sve ostalo što se daje - osim ako se kaže, što se do sada nije dogodilo, da bi bilo dobro da se takva meditacija radi u određeno vrijeme ili pod posebnim okolnostima ili uz posebne nuspojave - sve takve meditacije se daju, poput ezoterične meditacije za Božić, na takav način da točno imate na umu kakav će učinak meditacija postići. A onda se radi o korištenju životnih okolnosti, to jest onog što imate kao situaciju u svom životu, za obavljanje takvih meditacija. Nije li istina, takve se meditacije jednostavno rade kada nađete slobodnog vremena za njih. Što češće, to bolje. One će uvijek imati odgovarajući učinak. Takve bi se meditacije zapravo trebale odnositi na težnju za osobnim razvojem. Zatim treba tražiti jedinstvo iz onoga što nastaje u nečijem duhu i također ga nalazi, tako da bi ono što bi bilo najviše depresivno, je kada bi se dale specifične mjere koje bi omogućile da se te meditacije rade u isto vrijeme, bilo da to rade pojedinci ili cijela grupa, kako kažete. Sve to također dovodi do toga da meditacija gubi nešto što bi zapravo trebala imati. Vidite, svaka

se meditacija kvari preuzimanjem obveze da se to čini. To treba imati u vidu. Svaka je meditacija narušena pretpostavkom da je netko mora učiniti. Stoga je u osobnim meditacijama apsolutno neophodno da se ta meditacija pretvori u nešto u čovjeku, što on duševno osjeća, kao što je žeđ za meditacijom. I oni ljudi koji su žedni meditacije, kao što ljudi jedu kad su gladni, jutarnju i večernju meditaciju čine najispravnije. Kada meditacija postane nešto bez čega se ne može, što se u duši osjeća kao da je dio cijelog duševnog života, tada se meditacija ispravno osjeća.

Kod ostalih meditacija ovisit će o stvarnoj želji, unutarnjoj želji da postanete liječnik, govoreći sebi: to je put. I sada pristupam meditaciji što češće mogu. Svjestan sam da kada radim ovu ili onu stvar, to ima ovu ili onu namjenu. - Dakle, uvijek mora postojati poriv iz slobodne volje, iz unutrašnjosti čovjeka za takvom meditacijom, za izvođenje takve meditacije. Zaista je nezamislivo da netko može osjećati potlačenost. Jer zašto bi bilo što, za čim netko iznutra žeđa, izazvalo osjećaj potlačenosti? Ako tlači, to je već pretvoreno u dužnost, a to je upravo ono što meditacija nikada ne bi trebala biti. To nikada ne bi trebala biti stvar dužnosti. Osobito kada je u pitanju liječničko zvanje, treba u najdubljem smislu razmotriti riječi: postati liječnik ne treba gledati na način na koji se danas gleda na ulazak u profesiju. Zapravo biste trebali postati liječnik kroz unutarnji poziv, kroz unutarnju posvećenost liječenju i tako dalje. A općenito ako osjetite ovaj poziv za liječenjem, tada ćete imati vodstvo ove meditacije i zatim ćete biti vođeni do cilja. Možda je malo profesija u kojima je tako štetno promatrati profesiju kao vanjsku obvezu, kao što je slučaj u liječničkoj profesiji. Dio profesije liječnika je ljubav prema čovječanstvu i pravo, prirodno shvaćanje što je to biti liječnik. Pa i ako uz današnju medicinu, uz današnji studij medicine, nije baš velika prednost za pravo ozdravljenje da ljudi postanu liječnici zato jer nešto moraju postati i jer im se to iz nekog razloga čini poželjnim da postanu liječnici, ako to nije osobito poželjno, još je manje poželjno da netko umjetno želi postati liječnik kroz meditaciju, ako ne osjeća tu žeđ o kojoj sam govorio. Jer drevna sredstva, ezoterična sredstva, promiču napredak ako je namjera ispravna; ona promiču beskrajno više od bilo koje vanjske odluke, a ako ne izviru iz pravog raspoloženja duše, čine mnogo više štete nego vanjske okolnosti života. Sada ono što nazivam raspoloženjem duše, morate razumjeti u pravom smislu. Obično se u ljudskom životu ono što se zove karma ne shvaća vrlo ozbiljno. Naravno, morate imati i neki unutarnji poziv, recimo, nagoviješten činjenicom da vas je karma smjestila na određeno mjesto, i onda morate biti načisto s tim: izvršavanje obveze je štetno; ali slijediti karmu je definitivno u smjeru ljudskog razvoja. Karma vas je postavila da djelujete u medicini; ako samo duboko zavirite u sebe, vidjet ćete da osjećate žeđ. I pronaći ćete trenutke, sate, kada želite raditi takve meditacije.

Vidite, ako se ozbiljno bavite tako ozbiljnom profesijom, ne smije se dogoditi sljedeće, što se od božićne konferencije već puno puta dogodilo. Ne odnosi se izravno na liječničko ili medicinsko, ali vrlo snažno na općenito ljudsko, utoliko što leži unutar općeg antropozofskog pokreta, pa je također važno za vas. Spomenuo sam to na drugom mjestu, ali budući da se posebno snažno odnosi na vas, želim to reći i ovdje. Na božićnoj konferenciji rečeno je da u antropozofski pokret treba ući novi trend, da treba djelovati više unutarnje. Sad su neki iz ovoga izvukli čudan zaključak. Postoje ljudi koji su na određenim mjestima unutar antropozofskog pokreta, imaju svoje urede. I sada postoje ljude koji imaju urede i pišu: da, sada novi trend - to potpuno razumijem - dolazi u antropozofski pokret. Stavljam se potpuno na raspolaganje ovom novom trendu, ne želim ostati u starom uredu i stavljam se na raspolaganje. - To nikada ničemu ne može voditi. Do nečega može dovesti samo ako dotična osoba zna da mora dovršiti svoj razvoj na mjestu na kojem zapravo stoji, također u smislu snaga koje koristi. Naravno, to je posebno slučaj s vama koji ste započeli liječničku profesiju. Morate na to gledati kao na karmu i mora vam biti jasno da vas u budućnosti čeka mnogo rada; drugo, međutim, žed o kojoj sam govorio, približiti se spremnosti da budete liječnik kroz meditaciju, uvijek se može pronaći u duši.

To je ono što sam htio reći o uporabi meditacije. Treba djelovati tako da jedno osvjetljava i podupire drugo, tako da jedno bude obasjano drugim. Može biti i slučaj: meditacija koju radite imala je snažan učinak; sada morate napraviti još jednu meditaciju tako da ona još više osvjetli ovaj učinak. Jednu meditirate jednom ili dva puta, drugu dvanaest puta. To je nešto što nastaje kada ispravno primite ono što je dano kao meditacija, doživite to iznutra i također se prisjetite onoga što je rečeno u vezi s ciljem meditacije. Moramo iskoristiti ovu priliku da proširimo nešto od onoga čega smo se dotakli za Božić.

Helene von Grunelius: Nisam o tome razmišljala kao o nečemu što bi trebalo činiti u određeno vrijeme; no i dalje sam osjećala određenu dozu potlačenosti jer sam ovu meditaciju doživljavala kao dužnost, i ponekad nisam imala pravu svježinu da je doživim kao potrebu. I sada možda zato, barem kod mene, nisam imala stav kakav treba imati liječnik, naime volju za ozdravljenjem. Mislim da su se neki od nas tako osjećali. Niste postali liječnik da biste liječili, barem neki od nas, nego zbog velikog interesa koji ste imali da upoznate ljude - bolesna stanja i normalna stanja - i zapravo pristupite medicini potpuno iz perspektive znanja. Do Božića mi je to bilo potpuno strano, volja za ozdravljenjem, a zbog sadašnjeg posla sam u početku bila jako nesretna jer sam imala puno posla i u prvom redu bila preumorna za bilo kakvu meditaciju. Sada sam kroz ovaj rad došla u veći kontakt s pacijentima, tako da sada imam predodžbu o volji za ozdravljenjem; i zato vjerujem da ću sada lakše moći raditi meditacije, jer to sada proizlazi iz stvarne potrebe i meditacija se stvarno vidi kao put do cilja. Upravo ta posvećenost sudbini čovječanstva, to

suosjećanje koje kao liječnik imate prema svemu i volja za ozdravljenjem, jer o tome niste bili informirani tijekom studija, koje k medicini više vode sa strane znanja, to je donedavno mnogima od nas stvaralo poteškoće.

Morate imati na umu sljedeće. Ako razdvojite te dvije stvari na polju medicine, stranu znanja i volju za ozdravljenjem, to je u kontradikciji sa stvarnošću. Osobito je važno da bude jasno što se događa na ovom polju. Vidite, treba govoriti o potrebi da se ima znanje o ljudima u svim područjima. U pedagogiji se, naprimjer, treba govoriti o potrebi da se ima znanje o čovjeku. I nama to treba. I u drugim područjima, kada se pogleda stvarnost, mora se govoriti iz znanja o čovjeku. Poznavanje ljudske prirode neophodno je svima koji žele ići dalje od puke poslušnosti. Poznavanje ljudske prirode potrebno je svima. Činjenica da se takvo znanje o čovjeku ne traži u raznim područjima, posljedica je pogreške u koju je zapala moderna civilizacija. Vidite, u određenom smislu, to se znanje traži, čak i ako se do takvog znanja ne može doći, jer se danas do njega može doći samo antropozofskim sredstvima. Traže ga teolozi, mislim na vanjske teologe. Traže ga i vanjski pedagozi. Traže ga najrazličitiji ljudi, ovaj uvid u ljudsku prirodu. Jedini koji to ne traže su odvjetnici, jer danas je pravosuđe nešto o čemu se i ne može govoriti kao o nečemu što zahvaća stvarnost svijeta.

Sada vidite, bitna stvar je da znanje o čovjeku mora biti donekle specijalizirano za najrazličitija područja života. Liječniku je potrebno nešto drugačije razumijevanje ljudske prirode nego odgajatelju; samo malo drugačije. Bilo bi potrebno da se pedagogija što više prožme medicinom, a opet da se medicina što više prožme pedagogijom. Te niti svakako treba formirati, kretanje naprijed i nazad od jedne do druge aktivnosti, na temelju znanja o čovjeku. Ako idemo u konkretne aspekte znanja o čovjeku, onda se moramo zapitati sljedeće: vidite, kažete: poznajete bolesno stanje čovjeka. - To je predrasuda koja dolazi iz materijalizma. To je materijalistička predrasuda. Što konkretno znači prepoznati nečije stanje bolesti? Kako znati nešto o bolesti koja je lokalizirana, recimo, u jetri, u slezeni, u plućima, u srcu? Kako znati nešto onjima? Kada znam, koji bi se postupak liječenja mogao upotrijebiti da se nadvlada proces bolesti. U stvarnosti, pitanje je proces bolesti, a s pitanjem ostajemo zaglavljani ako se samo želi prepoznati bolesno stanje. Odgovor je proces ozdravljenja. Ne znate ništa o procesu bolesti ako ne znate kako se može izliječiti. Znanje se sastoji u spoznaji kako se proces bolesti može eliminirati, tak onda studij medicine ne može postojati bez volje za liječenjem. Ne znači ništa: prepoznati bolesno stanje. Kao što bi netko prakticirao patologiju, a da odmah ne prijeđe s patologije na terapiju, kako bi navodno spoznali čovjeka, isto tako se opisuje i bolesni organ. Ali takav opis ne koristi i nema ni najmanju vrijednost. Za puki opis, za apstraktno znanje, za ono što se danas smatra spoznajom prirode, svejedno je radi li se o zdravoj ili bolesnoj jetri. Nemoguće je prirodoznanstveno razlikovati što je zdrava, a što bolesna jetra, osim

činjenice da se zdrava jetra javlja češće od bolesne. Ali to je vanjska okolnost. Ako želite prepoznati bolesnu jetru, morate pogledati što može izliječiti bolesnu jetru. I onda, vidite, to je ovo.

Na čemu se temelji liječenje? Da znam, kojim supstancama i kojem silama moram djelovati na ljude kako bi proces bolesti prešao u proces zdravlja. U prilog takvoj spoznaji govori činjenica da znam, naprimjer, da recimo, Equisetum preuzima aktivnost bubrega kod čovjeka, u ljudskom organizmu. Dakle, ako se o radu bubrega dovoljno ne brine astralno tijelo, prepuštam Equisetum da se brine o tome. Astralnom tijelu dajem potporu s Equisetum arvense. Pa, tu je prvi put dan odgovor, na ono što se zapravo događa. Isti proces koji izvana dovodi do Equisetum, također se događa u ljudskom bubregu, i ja proces Equisetum moram uzeti u obzir u vezi s ljudskim bubregom; ali sada sam već na tlu liječenja. Dakle, nikada ne može biti riječ o praćenju patologije na čisto apstraktan način, o opisivanju bolesnih stanja, jer je to u stvarnosti zapravo ništa. Stanje bolesti zapravo trebaju promatrati samo oni koji znaju, tako i tako djeluje lijek. Osjećaj koji čovjek ima prema znanju treba posvuda, u svim područjima života, gurati prema stvarnosti, a ne prema formalnom razumijevanju. Tako je to bilo kada je znanje svuda bilo znanje misterija. Znanje je moralo biti uskraćeno onima koji su jednostavno željeli znati, i davano je samo onima koji su imali volju transformirati to znanje u stvarnost.

Da, je ti to odgovor na vaše pitanje?

Helene von Grunelius: *Možda sam se malo pretjerano izrazila kada sam govorila samo o zdravlju i bolesti. Zapravo, također smatram da je pitanje kako se ljudi trebaju liječiti stvar znanja. Mislim na nešto drugo. Iako se može znati kako se osoba može izliječiti, ne mora se imati volja izliječiti je. Do sada nisam imala unutarnji poticaj da spoznam ljude i saznam kako liječiti samo da bih liječila ljude. Nisam imala taj impuls da dopustim da sav moj rad, svo moje učenje i svo znanje koje upijam iznutra pulsira ovim: moram biti u stanju liječiti ljude.*

Ovo je hipertrofija znanja.

Helene von Grunelius: *Ali to je slučaj sa mnom, i to je činjenica koju sam željela istaknuti jer ona postoji i može se činiti vrlo čudnom -*

Vidite, samo je dobro - činit će vam se užasno trivijalno i jednostavno - samo je dobro što satovi to ne mogu, inače bi se stvorili satovi koji su pravilno navijeni prema svim pravilima urarskog zanata, ali ne bi htjeli ići. Čovjek može razviti ovo ili ono dopuštajući svojoj volji da hipertrofira u ovom ili onom smjeru, ali to je onda nešto što nije dio zdravog razvoja ljudske prirode. Znanje o liječenju zapravo ne bi trebalo postojati bez volje za liječenjem, a danas biste zapravo trebali govoriti o nečem sasvim drugom. Ne

treba o tome govoriti, već zapravo treba reći: da, kratko sam vrijeme studirao medicinu, a sada imam nekontroliranu želju za liječenjem. Moram se obuzdati da ta volja koja proizlazi iz spoznaje ne izbije van i sada želim početi liječiti sve zdrave ljude. - To nije smiješno. To bi trebao biti glas suzdržanosti koji govori. Ne bi čak trebalo biti moguće reći: tražio sam znanje o liječenju, ali ne i volju za liječenjem. - Jer znanje, koje je stvarno, ne može se odvojiti od volje, to je potpuno nemoguće.

Drugi sudionik: *Vjerujem da je ono što je gospođica von Grunelius rekla zapravo nešto, stanje stvari, do čega se zapravo dolazi studiranjem, kao što je slučaj na sveučilištima. Čini mi se da je to rezultat koji ćete nakon deset do dvanaest semestara dobiti kao krajnji rezultat studiranja. Cjelokupni stav medicinske znanosti zapravo je usmjeren na kognitivno, a ne prelazi u terapijsko. Učite u predavaonicama, na kliničkim semestrima, gdje se tijekom cijelog predavanja sluša samo dijagnoza i na kraju, kada je bolesnički krevet prazan i još nema novog pacijenta, ubaci se par riječi o terapiji s kojima ne možete ništa. Privatni predavač jednom je to izrazio. Bilo je to na tečaju ginekologije, a o radu liječnika u ordinaciji liječnica je govorila: "Niste li primijetili gospodo, da se zapravo tako malo govori o terapiji? To ćete osjetiti tek kada budete stavljeni u praksu. Tako se i meni dogodilo: imala sam glavu punu znanja i onda mi je sinulo da o tome ništa nisam čula....". Opisala je i kako je o terapiji pričala samo pet minuta, a o dijagnozi četrdeset minuta. I nijednom liječniku nije palo na pamet da tijekom čitavog studija nije ništa čuo o terapiji. To me također dovodi do pitanja, jer ovaj temeljni stav današnje znanosti kod mene kao mlade osobe koja je kao liječnica tražila nešto drugo u znanstvenoj medicini izaziva konflikte. Zbog tog vrlo površnog stava, koji se izražava u svemu, dijagnoza često rezultira stvarima koje su duši odvratne i čine se monstruoznim. Želim to pojasniti jednim primjerom. Jednom mi je došla pacijentica i pitala mogu li joj pomoći. Bolovala je od ponavljajuće upale frontalnog sinusa i sada je češće posjećivala specijaliste. Iz nosa je napravljena perforacija i tako dalje. A ona je rekla da ne može više izdržati, da osjeća da je njeno stanje previše fizički protumačeno i da ne može više izdržati, te je pitala mogu li joj pomoći na neki drugi način. Taj stav, koji je pacijent tako delikatno osjetio, je onaj koji se susreće posvuda, koji pipa i traži na samoj površini, ali ne vodi ničemu. Stav koji se može opisati samo kao cinizam. Ono s čime to rezultira nešto je što može ostati samo na površini i ne vodi do onoga o čemu se radi, pa sam se često pitao: je li zapravo dobro ili čak potrebno ulaziti u te metode onako kako su dane, jer kroz njih prolazite tijekom studija, koje eskaliraju u monstruoznost kada su u pitanju metode ginekološkog pregleda, koje nemaju nikakve veze s onim što iz toga proizlazi. Je li potrebno proći kroz sve ove metode? Imam osjećaj da su svi instinkti u čovjeku za liječenje, potpuno potisnuti prolazeći kroz sve ovo. Htio bih podijeliti što mi je stari kolega rekao. Nije govorio o liječniku, nego o liječniku-farmeru u bavorskim visokim planinama. S velikom je lakoćom radio ortopedske stvari*

pa je postao poznat. Za njega je čuo i jedan ortoped u Münchenu, potražio ga i rekao mu da dođe na kliniku. Čovjek je razgledao cijelu kliniku, i profesor mu je rekao da bi mu trebao pokazati kako radi. Liječnik-farmer je sve to pogledao i od tog dana više nije mogao liječiti. - Trebamo li proći kroz sve ono što nam predstavlja znanstvena medicina u smislu metoda, ili ne bismo trebali sudjelovati u tome ako je moguće?

Gledano iz ove perspektive, pitanje je od izuzetno velike važnosti. U pravu ste, i nisam htio govoriti o osobnim stvarima gospođice von Grunelius, nego sam samo htio okarakterizirati stav koji je nužno bio prisutan iz današnjih studija. Iz prirodnog studija medicine čovjek nikada ne bi došao do zaključka da ljude želi upoznati u vezi njihovih bolesti ili procesa liječenja, a da nema volje za liječenjem. To ne bi proizašlo iz prirodnog studiranja; to proizlazi samo iz načina na koji je studij medicine danas postavljen. S jedne strane, mora se reći da velika većina onoga što studenti medicine danas moraju učiti na svojim semestrima, nema nikakve veze s liječenjem, te je stoga samo opterećenje duše nemogućim stvarima. Vidite, studirati medicinu danas je poput toga da, recimo, kipar prvo upozna mramor i drvo na temelju njihovih znanstvenih svojstava. To ga se zapravo ne tiče. Ovo i mnogo toga što se danas piše u udžbenicima ili prakticira na klinikama nema nikakve veze s medicinom. Onog trenutka kada prijedete s fizičkog opisa onoga što je gospođa osjetila, kada je našla da je sve to protumačeno previše fizički, onog trenutka kada prijedete na etersko tijelo, većina stvari koje su u medicinskim knjigama gube svoje značenje, jer u trenutku kada prelazite na etersko tijelo, dobivate potpuno drugačiju orijentaciju prema organima. U trenutku kada iz fizičkog tijela prijedete u etersko tijelo, više se ne možete snalaziti samo s intelektualnim znanjem. Puno više naučite kada naučite neki kip raditi, naučite zahvat rukom, osjećaj za prostor koji treba kiparu. O astralnom tijelu ćete naučiti mnogo više ako možete primijeniti glazbu. Naučit ćete jako puno o nastanku ljudskog organizma, kako ta tvorevina nastaje iz astralnog tijela. Pošto čovjek kreće u aktivnost, zapravo je strukturiran poput glazbene ljestvice. U jednom smjeru, počinje ovdje otraga *prima*, prelazi u *sekundu*, u podlaktici prelazi u *tercu*; tamo gdje postoje dvije *terce*, čovjek ima i dvije kosti, i onda dolazite do sasvim drugih stvari od onih koje se danas primjenjuju za razumijevanje čovjeka, a ambicioznom doktoru bio bi potreban sasvim drugačiji studij nego je to danas ovdje. Današnji tečaj nastao je upravo zbog onoga što je sada izašlo na vidjelo preko gospođice von Grunelius, da je terapija ušla u nihilizam. Nije to slučaj samo u bečkoj školi, nego je posvuda isto. I moram reći, među liječnicima, profesorima i predavačima koji zastupaju znanstvene predmete, bilo je barem ozbiljnih ljudi, koji iako su bili znanstveno kratkovidni, ipak su bili znanstveni. Tu je barem bilo ozbiljnosti. Ali kad dođete do onih koji drže predavanja o lijekovima, tada ozbiljnost prestaje. Predavač više ne vjeruje u ono što predaje. Tamo gdje u učenju treba početi ozbiljnost, gdje počinje terapija, tu

ozbiljnost prestaje. Odakle treba doći volja za liječenjem? Od studija medicine, ako je takav da bi bio nešto slično kako sam naveo na kraju božićnog tečaja. I to je naravno potpuno drugačije nego se danas radi, jer to ne vodi u vještinu liječenja. Liječnik opće prakse, obično puno toga mora naučiti uz veliki napor, kada napusti fakultet. To ponekad nije lako, jer su mu sve te stvari ne samo beskorisne, nego često čak i štetne. On ne može vidjeti stvarni proces bolesti jer ima svašta u svojoj glavi, i ne može vidjeti stvarni proces bolesti. To je jedna strana.

Ali sada vidite, druga strana je sljedeća: vi ste ovdje grupa mladih liječnika. Ne želite postati samo duhovno istinski liječnici, što bi naravno najbolje mogli postići ako bi vam rekli: ostavite studij medicine iza sebe, danas nećete naći fakultet gdje ćete studirati medicinu. Dođite ovamo i naučite što je neophodno. - To bi se moglo reći sasvim radikalno. Ali što bi mladi liječnik tada mogao? Svijet bi te odbacio jer te ne bi prepoznao kao liječnika. Mladim liječnicima ne preostaje ništa drugo nego proći kroz cijelu stvar, kako bi, kroz ono što se o medicini može naučiti u Goetheanumu, ozdravili. Ali jednostavno morate doći do toga, čak i ako kroz svu nevoljkost prolazite kroz redovite, odgovarajuće studije; nema drugog načina. To je neophodno. To je druga strana. Ali onda, ako ima puno ljudi koji su upoznali studij i sada iz onoga što su saznali znaju kako to ne bi trebalo biti - zar ne, magnetski iscjelitelji i doktori amateri se i žale na fakultet, ali to nema nikakvu vrijednost - oni će to prepoznati kroz iskustvo, i oni će biti pravi pioniri koji će imati razuman studij medicine u svijetu. To je ono čemu biste trebali težiti, ako je moguće, da donesete opću javnu prosudbu o onome što se događa.

Vidite, u biti je to ovako: znate, niste jedini koji govore onako kako ste govorili. Mnogo je liječnika koji tako govore, ali oni koji tako govore jednostavno trebaju ono što se ovdje nudi. Zašto? Naravno, danas, ako ste razumna osoba i postali ste liječnik i završili fakultet, možete kritizirati službenu medicinu. Prošli ste to, znate što nemate. Ali to može biti učinkovito samo ako imate nešto za staviti na to mjesto. Tek tada će stvar biti učinkovita. To je naravno druga strana. Zato ne treba sve ovo što ovdje govorim shvatiti kao da želim spriječiti bilo koga od mladih liječnika da završi studij. Koliko god loše bilo, još uvijek moramo zagristi gorku jabuku. Ako bude moguće govoriti na temelju onoga što ne bi trebalo biti, poboljšanje će tek postupno doći.

Vidite, ima još puno toga za učiniti u tom pogledu. Mislim da sam to već rekao. Jednom su me zamolili da o nekim medicinskim temama govorim grupi liječnika u Zürichu, a došao je i jedan profesor ginekologije. Pa, mogao sam vidjeti da je došao s unutaršnjim razmišljanjem: hajdemo sada poslušati ove gluposti pa ćemo bar reći da smo bili tamo. Baš se zabavljao slušajući ove besmislice. Tada je postajao sve čudniji i čudniji i slušao je na čudan

način. Bilo mu je krajnje neugodno što to nisu besmislice, što je nešto o čemu se ne može reći: to je čista glupost. Stvarno sam uživao u tome. Rekao sam mu: profesore, ovo je ostavilo čudan dojam na vas. - On je tada rekao: da, ne može se o tome govoriti, to je jednostavno drugačije gledište. - To je napredak kada dođete do točke da ljudi uopće pomisle: to je drugačije gledište. Što se pojavilo osim znanstvene medicine, koja je još uvijek iznad onoga što je dosegla laička medicina? Znam da su laici napravili važan napredak; ali to ne znači ništa. Komandni ventil za parni stroj napravio je mali dječak jer mu je bilo dosadno. Za njega se ne može reći, da bi mogao biti inženjer strojarstva jer je to pronašao. Ono što se danas kaže i uglavnom prigovara znanstvenoj medicini, zaista nije opravdano, žaliti se na medicinu i govoriti o nečemu što se ne poznaje. To je prvo što treba postići, da se ne brka ono što je antropozofsko u medicini, s onim što je inače tamo. Kad bi postigli da se stvar shvati ozbiljno, jer ljudi koji je predstavljaju pokazuju da su ozbiljni, onda bi se napravio značajan napredak.

Ovo bih posebno mladim prijateljima želio položiti u srca, da pustite da sve što upijate u ezoteriji kulminira tako da možete raditi pred svijetom, da se razvije odgovarajuća volja za liječenje. Ne može se raditi o tome da se sebično zatvorite u svoje srce, radi se o tome da medicina dalje napreduje, kao što pedagozi rade na tome da pedagogija napreduje.

Nije mi moguće detaljno pokazati kako je većina stvari koje se danas rade na studiju medicine zapravo nepotrebna za razumijevanje zdravog i bolesnog čovjeka u njihovom međusobnom odnosu, ali ako pogledate što dajem u raznim tečajevima i ciklusima, shvatit ćete to. To je kao kada se dijete rodi i kada se suočite s pitanjem kako dijete hraniti i pitate se: je li moguće nahraniti dijete prije nego ga se podučiti o hrani? - S mnogo toga je tako. Ne mislim fizički, već duhovno, da netko ima intuiciju da razumije proces. Pri postavljanju dijagnoze ponekad je puno korisnije vratiti se na prvi uzrok, koji se u pacijentovu slučaju nekako davno pojavio, umjesto da se polazi od uobičajene dijagnoze. Nije li istina, da je prepoznavanje bolesnog ili zdravog organizma u trenutku kada pacijent dođe, nešto što se danas uči i za to postoje metode. Ali način razmišljanja koji vas dovodi do toga da pacijentu možete reći, prije pedeset godina ste prošli to i to, i to je prvi uzrok bolesti - vi to nemate, oslanjate se na ono što pacijent kaže, a to je sporno. Ovaj prvi uzrok je upravo vanjski uzrok koji dolazi izvana. Liječnik u Kristijaniji [Oslo] doveo je preda me čovjeka koji je imao šezdeset godina. Imao je svakakve osipe koje je bilo lako dijagnosticirati. Ali ništa od primijenjenog nije pomoglo. Sada mi ga je liječnik doveo - navest ću jedan primjer od stotine - i prije svega je bilo jasno da, ako uopće želite intervenirati, morate znati gdje priča počinje. Nije bilo jako teško. Ubrzo sam otkrio da je čovjek bio teško otrovan prije trideset ili trideset pet godina. To je ležalo u njemu. Rekao sam mu da se prisjeti kroz što je sve prošao prije trideset i pet godina. Rekao mi je: To me nitko nikada nije pitao! Bio sam u školi. Pokraj naše učionice bio je

kemijski laboratorij i tamo sam vidio čašu s tekućinom. Bio sam žedan i pio sam. Strašno sam se otrovao jer je to bila solna kiselina. - Znati ovo je nevjerojatno važno. Ovo vodi izvan trenutne situacije. Stoga je ponekad važno, recimo u nekim stanjima nervoze, znati je li dotična osoba doživjela šok skorog utapanja. Ove stvari svakako morate uzeti u obzir. Ali naravno da idete u to ako vam je stalo do osobe koju želite izliječiti. Sve što je medicinsko, mora proizaći iz ljudskog interesa. Ako to nemate, zaboravit ćete najvažnije stvari. To je ono što treba razmotriti u ovom smjeru.

Namjeravate li svi doći sutra? Onda ćemo nastaviti s ovim pristupom sutra. Htio bih samo dati, bez da se ovo sada, naravno, može objasniti - ali sutra ću dati objašnjenje - nekoliko redaka za daljnje razmatranje koji bi mogli postati neka vrsta središnje meditacije duž smjerova koji su ovdje predloženi jučer. Shvatit ćete što je u ljude ugrađeno iz kozmosa, iz zemaljske okoline, od zemaljskih sila, ako na to nastavite usmjeravati svoju pozornost. Ako se pitate o nastanku oka: 'kako je nastalo iz kozmosa?' - o plućima: 'kako su formirana od sila okoline, od onoga što je u planetarnom kretanju, uključujući elemente zraka i vode?' - 'Kako je ono što tvori metaboličke organe kod ljudi povezano sa zemaljskim?' - ako si dosljedno postavljate ova pitanja i meditirate prema sljedećim uputama, tada ćete naučiti gledati u nutrinu čovjeka.

Pogledaj, što se kozmički sklapa,
Osjećaš oblikovanje čovjeka.

- u vezi s Mjesecom.

Pogledaj, što te zračno pokreće

- naprimjer u disanju ili krvotoku -

Ti doživljavaš čovjekovu duševnost.

- to je povezano sa Suncem.

Pogledaj, što se zemaljsko mijenja,

- uglavnom, ono što ljudima donosi i smrt -

Razabireš produhovljenje čovjeka.

- u vezi sa Saturnom.

Pogledaj, što se kozmički sklapa,
Osjećaš oblikovanje čovjeka. ☾

Pogledaj, što te zračno pokreće

Ti doživljavaš čovjekovu duševnost. ☉

Pogledaj, što se zemaljsko mijenja,

Razabireš produhovljenje čovjeka. ♃

Schau, was kosmisch sich fügt,
Du empfindest Menschengestaltung.

- das im Zusammenhang mit dem Mond.

Schau, was luftig dich bewegt

- zum Beispiel im Atem oder in der Blutzirkulation -

Du erlebest Menschenbeseelung.

- das ist im Zusammenhang mit der Sonne.

Schau, was irdisch sich wandelt,

- vorzugsweise das, was den Menschen auch den Tod bringt -

Du erfassest Menschendurchgeistung.

- das im Zusammenhang mit Saturn.

Schau, was kosmisch sich fügt,
Du empfindest Menschengestaltung. ☾

Schau, was luftig dich bewegt
Du erlebest Menschenbeseelung. ☉

Schau, was irdisch sich wandelt,
Du erfassest Menschendurchgeistung. ♄

TREĆE PREDAVANJE

Dornach, 23. travnja 1924. (Uskršnji ciklus)

Sada bih, dragi moji prijatelji, želio reći nekoliko riječi o izreci koju sam jučer napisao na ploči na kraju sata. Počinje izgovaranjem riječi:

Pogledaj, što se kozmički sklapa,
Osjećaš oblikovanje čovjeka. ☾

Schau, was kosmisch sich fügt,
Du empfindest Menschengestaltung.

I pored njih je postavljen znak Mjeseca. Dakle, ako želimo temeljito razumjeti čovjeka, posebno u vezi liječenja, mora nam biti jasna činjenica da ne možemo gledati samo na ono što povezuje čovjeka sa Zemljom, jer to je zapravo relevantno, kao što vidimo iz prvog sata, samo za razvoj čovjeka u prvim godinama djetinjstva do promjene zuba - onda više ne. Sile koje dolaze u obzir, koje zapravo organiziraju čovjeka, daleko su od Zemlje. U tu svrhu čovjek ima svoje etersko tijelo, a etersko tijelo se bitno razlikuje od fizičkog tijela. Fizičko tijelo je teško, etersko tijelo nema težinu. Fizičko tijelo stremi prema Zemlji, etersko tijelo u svim smjerovima prema beskrajnom svemiru. Kada razmatrate fizičko tijelo i etersko tijelo, u svom razmatranju, vi već crpate iz kozmosa. Fizičko tijelo je u bliskoj vezi sa Zemljom, etersko tijelo je u bliskoj vezi sa svime što se nalazi oko Zemlje u vidljivom opsegu, tako da sve sile koje djeluju na fizičko tijelo čovjeka možete shvatiti kao sile koje privlače ljude Zemlji, a sve sile koje djeluju na etersko tijelo su one koje odvlače ljude od Zemlje. One su tu i djeluju na čovjeka, i zato se ne može na čovjeka gledati tako da se kaže da upija neku tvar koja je prvo bila vani, a onda je unutra. Nije tako. Budući da te centrifugalne sile djeluju u čovjeku, on je odmah u oblasti cijelog kozmosa, cijelog vidljivog kozmosa.

Zatim, kada idete u astralno čovjeka, morate zamisliti da zapravo dolazi iz bezprostornog; samo poprima oblik prostorne aktivnosti.

A kada se dođe do 'Ja', više uopće ne možete to oslikati. Ono ne funkcionira, odozgo, ili odozdo; uopće ne funkcionira u smislu da ga možete nacrtati, radi samo kroz progresiju vremena, kroz kontinuitet vremena. U osnovi, ne možete izvući ono što dolazi iz 'Ja' organizacije, ali mora biti jasno da je u svakoj točki; međutim, ono nema niti zračenje niti učinak zračenja, ima čisto kvalitativni učinak.

Ako pogledate van u eterske svjetove, možemo reći: kao da se mi i naša eterska tijela uvijek gubimo u svjetovima etera; uvijek prema nama svijetli astral, koji također nije prostorni, nego kao da dolazi iz prostranstva

kozmosa. Pa, pogledajte, recimo da ste imali posla s, biljnim proteinima u prehrani. Prvo, biljni protein je težak, drugo, kao protein također stremi prema kozmosu. Ako u ljudski organizam unesete biljni protein, onda obje vrste sila dolaze kroz ovaj biljni protein, sile koje djeluju sa svih strana, i one sile koje, kao sile 'Ja' organizacije, zapravo djeluju na bezprostorni način. Sada pretpostavimo da sve što bi moglo na ovaj način utjecati na čovjeka, koliko god to groteskno zvučalo, samo ga može pretvoriti u okruglo, sferično tijelo. Pronaći ćete oblik koji proizlazi iz međudjelovanja tih dila - sila koje zrači iz Zemlje i sila koje zrače natrag - zapravo u ptičjem jajetu; u čijem obliku nalazite kako te sile oblikuju. Činjenica da iz ptičjeg jajeta ne nastaje samo oblik jajeta, nego specifično konfiguriran oblik, odakle to dolazi? Pa vidite, da je samo ono što sam sada nacrtao (crta), onda formiranje jajeta nikada ne bi napredovalo dalje i završilo bi formiranjem jajeta. Kada bi jaje bilo tamo, ptica bi bila spremna. Stvar je u tome što je ptica vrlo specifično konfigurirano stvorenje i - ono što sada objašnjavam za pticu također je slučaj i kod ljudi - i to postaje u prvom redu zato što Mjesec kruži oko Zemlje. Mjesec kruži okolo. Pa, da samo Mjesec kruži okolo, ptica još uvijek ne bi nastala, već ono što bi se dogodilo je da bi ljuska jajeta postala mekana i otpala bi, ali bi se pojavilo sferično stvorenje, sferično, u biti napravljeno od postojećeg proteina nastalo bi biće. Nije slučaj da samo Mjesec kruži oko Zemlje, već postoje sazviježđa u različitim konfiguracijama u kozmosu, i Mjesec stalno prolazi pokraj tih sazviježđa, modificirajući tako silu koja dolazi iz tih sazviježđa. Zamislite da Mjesec ovdje prolazi pored Plejada. Jaje je izloženo silama koje nastaju kao posljedica ulaska zračenja Plejada, jer Mjesec djelomično prekriva zračenje, to jest modificira. Dakle, sila dolazi iz Plejada, koja je modificirana Mjesecom, koji stoji pred zračenjem, koji vrši svoj učinak, i kao rezultat toga, ako nacrtam shematski, formiranje jajeta s jedne strane postaje formiranje ptičje glave. Dakle, može se reći da formiranje ptičje glave dolazi od činjenice da ona nastaje iz kozmosa kroz interakciju Mjeseca, zvijezde litalice, sa zvijezdama stajaćicama, koje su na poseban način raspoređene u Plejadama. Sada se Mjesec kreće dalje, i, recimo, ovdje je u opoziciji svojim ranijim oblikom nasuprot Vage, i sile Vage su opet modificirane položajem Mjeseca. Drugačiji je spoj sila, a Mjesec, dok je prije Plejada bio pun, sada je ovdje kod Vage postao mladi Mjesec. Mjesec u vezi sa zvijezdom Vage djeluje drugačije nego kada djeluje sa Plejadama, a učinak na jaje je takav da se sada formira rep. Ostale stvari leže između, tako da ako želite proučavati oblik ptice, morate proučavati kako Mjesec prolazi ispred onoga što je kozmički raspoređeno u kozmosu. Što netko tko se drži samo zemaljskih uvjeta može reći o obliku čovjeka ili općenito bilo kojeg živog bića? - Može reći samo: da, naravno, orao ima neki oblik, sup ima neki oblik, klokan ima neki oblik i tako dalje. Zašto imaju takav oblik? Zaustavite li se na zemaljskom carstvu, kao što znanost čini, zapravo ćete naći samo jedan odgovor: životinja je svoj oblik naslijedila od svojih predaka. Ne postoji drugi odgovor unutar okvira mišljenja: životinja je svoj oblik

naslijedila od svojih predaka. - Upravo po obrascu: siromaštvo dolazi od besparice. Ali to ništa ne objašnjava. Morate ići dalje. Preci to opet dobiju od svojih predaka, i završiš s onim od čega si krenuo. Morate pristupiti kozmičkim silama, zvjezdanim sazviježđima, ako želite razumjeti oblikovanje.

Pa, to još uvijek nije sve što trebam reći. Da je samo tako, sigurno bi se pojavila vrlo dobro oblikovana stvorenja, ali bi zapravo sva bila meduze, baš kao što je to čovjek bio u prošlim razdobljima Zemlje. A atlantskom razdoblju bio je vrsta meduze. To je bilo zato jer je mogao apsorbirati samo ono što je bilo u plastičnom, tekućem stanju kao materijal, kao supstancu od koje je mogao oblikovati svoje fizičko tijelo. Činjenica da je uključio kalij, natrij i druge tvari, je zbog činjenice da nije samo Mjesec taj koji kruži pored Vage, Ovna i Bika, već da kruže također i drugi planeti našeg planetarnog sustava, i oni u nas to ugrađuju, što naprimjer znači, da dobivamo ljudski oblik. Tako je Mjesec - opisao sam pticu, a označio samo Mjesec, Sunce, Saturn - u isto vrijeme uključen u oblikovanje glave, u ono što emanira iz konstelacije Merkura prema planetima i konstelacije Venere prema planetima. Da one ne rade zajedno s konstelacijom Mjeseca, svi bismo se rodili s hidrocefalusom. Kao rezultat toga, u nas je ugrađena organska metalnost, jer konstelacija Merkura i konstelacija Venere rade zajedno s konstelacijom Mjeseca. I bili bismo užasno rahitični, ne samo da bismo imali O noge, nego bi se i elastično savijale, ruke bi nam bile formirane i imale oblik meduze, da s druge strane ti planeti ne surađuju s konstelacijom Mjeseca, koji su više usmjereni prema Saturnu, a sam Saturn nije u interakciji s Jupiterom i Marsom. Između ove dvije strane Sunce donosi ritmičku ravnotežu.

Stoga bi vas ova prva dva retka izreke trebala dovesti do razumijevanja kako su ljudi zapravo oblikovani iz kozmosa. I sve dok se astronomija ponovno ne uvede u našu znanost medicine, u smislu u kojem sam sada objasnio, nećemo napredovati. Zapravo, većina stvari koje se o tome tamo govore, ne znače ništa posebno. Žonglirate od jednog do drugog, zar ne, pripisujući stvari koje se ljudima događaju, ili vanjskim zemaljskim uvjetima ili nasljeđu. No, ako se to detaljno razmotri, iz toga ne izlazi ništa, jer zaboravljate da se ljudski oblik mora izvesti iz onog što daje spoznaja o zvjezdanom nebu, ali promatrano kvalitativno, gledajući njegovu unutarnju bit. Ali najvažnija stvar u ovom oblikovanju čovjeka je Mjesec. On svugdje mora djelovati, drugi modificiraju njegov utjecaj. Najvažnija stvar u ljudskom oblikovanju je Mjesec.

Drugi red znači:

Pogledaj, što te zračno pokreće
Ti doživljavaš čovjekovu duševnost.

Schau, was luftig dich bewegt

Du erlebest Menschenbeseelung. ☉

Vidite, sve što radi u čovjekovom eterskom tijelu oblikuje čovjeka. Ali čovjek bi postao oživljeni automat, čak i oblikovan kao danas, ako bi samo ono što sam do sada opisao imalo utjecaj na njega. Ali ne djeluje samo to na njega, djeluje i okolina, ono što tka i živi u elementu zraka koji imamo oko sebe ima učinka. A u elementu zraka tka također i eter, također i astralno kozmosa. I kao što smo oblikovani, izvanjski prostorno oblikovani pod utjecajem Mjeseca u vezi s nebom, tako u ovaj oblik uzimamo unutaranju duševnost, kroz činjenicu da Sunce radi zajedno s nebom na isti način kao što to čini Mjesec kod oblikovanja, tako da se može reći: kada Sunce utječe na kozmičke sile na način da se postavi ispred Lava, onda djeluje - sada dolaze u razmatranje vlastite sile, obratite pažnju - u krugu zraka djeluje na ono što na nas djeluje kroz naš dah i kroz naš krvotok, što se stalno mijenja. Kako Sunce ide dalje, zrak se mijenja. Ova aktivnost u okolini internalizira oblik za duševnost, tako da zaista možemo reći da konstelacija Sunca u kozmosu ima svoj učinak u tragu oko Zemlje, i to nam daje duševnost. Dakle, to je drugo.

Treće znači:

Pogledaj, što se zemaljsko mijenja,
Razabireš produhovljenje čovjeka.

Schau, was irdisch sich wandelt,
Du erfassest Menschendurchgeistung. †

Ova promjena znači postupno potonuće ljudskog fizičkog tijela u leš. "Pogledaj, što se zemaljsko mijenja, razabireš produhovljenje čovjeka". Ali tu treba dodati znak Saturna. Zašto? Da, vidite, sile Saturna nisu samo gore gdje je Saturn. Što se tiče kozmosa, Saturn je daleko od Zemlje, a ono što je njegov utjecaj, nije baš puno. Ono što izvana radi na ljudima nije mnogo; čak ni njegove konstelacije s drugim zvijezdama nemaju osobito jak učinak na ljude. Ali on ima snage koje se strašno duboko uvlače u Zemlju. Snage Saturna su strašno snažno uvučene u Zemlju, a kada pogledamo vani, zapravo ne nalazimo mnogo sila Saturna.

Ali ako pogledamo samu Zemlju, ono što se događa na površini prema unutrašnjosti Zemlje, nalazimo da je tu slučaj, rekao bih, kao kad vidimo puža kako se kreće po Zemlji. Prvo, imate puža, on prolazi, šeta tamo, možete ga pratiti, ali on za sobom ostavlja svoju sluz. Tu je, možete ga pratiti cijelim putem. Tako je to sa Saturnom. On luta okolo, ali ostavlja svoje tragove gdje god je obasjao Zemlju. To su vrlo, vrlo jasni tragovi. Da ti tragovi nisu ostali u mnogo ranijim vremenima zemljine evolucije, kao sile koje prebivaju u Zemlji, ne bismo imali nikakvog olova na cijelom području

Zemlje. Olovo nastaje iz prasupstance, iz sila Saturna aktivnih u samoj Zemlji, koje su apsorbirane. U starijim vremenima, kada su uvjeti bili drugačiji, u Zemlji su se pojavile sile olova. Danas sile Saturna još uvijek djeluju na ljude, i to potpuno drugačije od druge dvije sile. Vidite, mi ne bismo bili ljudi s duhom, nego bića s tijelom i dušom, da nema ovih sila Saturna. Ovo vam može biti trag, dragi prijatelji. U stvarnosti, ništa u kozmosu nije bez razloga. Zapitajte se jednom: u koje vrijeme je Saturn imao priliku oploditi Zemlju sa svih strana svojim silama? To je učinio tijekom tridesetogodišnjih kruženja oko njega - Sunca, a time i Zemlje. Tih trideset godina je ujedno i trideset godina koje osoba navrši od trenutka kada je rođena do trenutka u kojem je završen određeni razvoj u njenom životu. Ako je čovjek na Zemlji živio trideset godina, onda je on na točki gdje stoji na Zemlji - naravno, to se ne mora poklapati s linijom Saturna na nebu - gdje Saturn oplođuje Zemlju; kada osoba navrši trideset godina, on po drugi put oplodi to područje. I tako je cijeli utjecaj Saturna povezan s čovjekom, i to je ono što u konačnici uzrokuje, da imamo tijelo koje se razgrađuje, kao što uvijek konstatiramo. U ljudskom organizmu nemamo samo konstruktivne snage, jer tada bismo bili bez svijesti; naša vitalnost mora na određeni način opadati. Snage razgradnje uvijek moraju biti tu. Naš organizam ne samo da je izgrađen prema naprijed, on je i prema natrag, a u tom nazadovanju postoji prostor za duhovni razvoj, koji tu ulazi. Duhovni razvoj ne proizlazi iz vitalnosti, već kako se vitalnost u razvoju povlači, duhovni razvoj pronalazi prostor u onome što je ostalo prazno, slikovito rečeno. To dolazi od sila koje nastaju u Zemlji kroz impregnaciju Zemlje silama Saturna. Stoga sam trećem stihu morao dodati znak Saturna.

Ali sada, kao tridesetogodišnjaci. bili bismo stare majke i stari očevi upravo zbog tih sila Saturna. S trideset godina bismo počeli koristiti štake. Nije li istina, Fichte je nekad bio spreman poštivati čovjeka do tridesete. Rekao je da sve tridesetogodišnjake treba pobiti, jer više ne bi bili od koristi svijetu i postali bi slabi bogalji. Ono što je Fichte mislio neizbježno bi se dogodilo kad bi na Zemlji samo Saturn mogao razviti svoje moći. Ali sile Saturna također su modificirane Jupiterom i silama Marsa. One osiguravaju da se do tridesete ne razgradimo toliko, nego da se razgradimo do te mjere da nešto ide i dalje od toga, i zapravo Marsu i Jupiteru moramo zahvaliti što nismo stari s trideset godina. Ako želite razumjeti čovjeka, da on još uvijek može biti čovjek u dobi od četrdeset i pet godina, dakle, morate pogledati u kozmos. Tako su Mjesec, Sunce, Saturn, nama najbliža i najudaljenija nebeska tijela u planetarnom sustavu. Kako je danas strukturiran, strukturiran je anorganski jer je nastao iz ranijeg jedinstva, Sve do Saturna, dok su Uran i Neptun doletjeli i samo se pridružili. Tako je da se može reći da Uran i Neptun stari nisu otkrili, zbog čega su pretpostavljali da je Saturn najudaljeniji planet. Još uvijek je ispravno, gore ići do Saturna. Astrolozi su još uvijek toga svjesni, jer Uran i Neptun koriste samo za one ljudske

kvalitete koje nadilaze osobne, gdje osoba postaje briljantna, ili teži izvan osobnog, gdje se bavi stvarima koje više nemaju ništa vezano uz njegov osobni razvoj. Svi pristupi astrologiji rade na ovaj način. Tek kada čovjek postane briljantan ili teži preko onog što je ljudsko, kažimo, kada se njegova organizacija pretjerano proširi ili raspada, tu dolazi u obzir sve što nadilazi ono ljudsko. To su oni planeti koji su se ponašali kao globtroteri, a zatim su zarobljeni od strane planetarnog sustava koji pripada našoj Zemlji. Nebesko tijelo nama najbliže, nebesko tijelo nama najudaljenije, reguliraju ono što je u čovjeku: Mjesec oblik, Saturn od Zemlje, bezlično duhovno, razlažući oblik, rastačući ga uvijek prema unutra, a Sunce uzrokuje ritam između njih dvoje. Ovime imate, ono što zapravo treba znati. Iz drevnih iskustava se znalo da iste sile koje odgovaraju našem trećem retku: "Pogledaj, što se zemaljsko mijenja, Razabireš produhovljenje čovjeka", da je to isti sklop sila koji se nekada izražavao u formiranju olova, tako da možemo reći: u olovu se mora pojaviti i ono što nas kao fizički organizam cijepa, kako bi duhovno imalo prostora. Sile dezintegracije uzrokovale su stvaranje olova. Unesemo li olovo u ljudski organizam, nastaju pukotine. Ako su nam potrebne pukotine, jer se ljudi ne razgrađuju dovoljno, moramo im dati olovo u nekom obliku. Ako je pak, situacija takva da se čovjeka ne može oblikovati, da postaje, da tako kažemo, spužvast, tada se mora primijeniti drevno iskustvo, da je na djelu sila koja zrači s Mjeseca, kada se radi o mineralnom oblikovanju, srebrnoj supstanci, odnosno tu je aktivan kompleks mjesečevih sila. tako da su sile srebra, one sile koje oblikuju spužvasto. Supstanca srebra može podržati snagu Mjeseca.

Cijeli planetarni sustav povezan je s onim tvarima koje se prvenstveno smatraju lijekovima: Saturn = olovo, Jupiter = kositar, Mars = željezo, Sunce = zlato, Venera = bakar, Merkur = živa i Mjesec sa srebrom. Ova se podudaranja tretiraju na nevjerojatno površan način, dok se temelje na detaljnim istraživanjima koja su provedena u drevnim misterijima. Dapače, tada su se stvari puno bolje i konkretnije isprobavale, ti se nalazi temelje na nečemu što je dobro isprobano. Isprobavali su točno kakvo bi izgledalo sazviježđe Saturna kada cijeli čovjekov organizam postane ovisan, tako da sile razgradnje imaju premali učinak; da vitalnost, kohezivne sile postanu prejake, pa on postaje konstitucijski omamljen; ne mora nužno biti osjetilno omamljen. Sada se vidjelo da mu se to dogodilo nakon što je tamo bila posebna konstelacija Saturna, u kojoj je tada Saturn snažno djelovao na čovjeka. Kad bi se vidjelo da čovjek pada u takvo stanje pri padu Saturna, kada nije mogao razviti svoje pune snage, tada se olovo koristilo kao lijek. Informacije koje se i danas mogu naći u amaterskim knjigama su zaista istinite, jer ih ljudi nisu mogli pokvariti jer ne znaju odakle dolaze, inače bi se o njima špekuliralo, i onda bismo definitivno imali loše informacije. Ostale su ispravne jer su ljudi izgubili znanje o njihovom porijeklu. Ostale su kroz tradiciju. Ljudi ne mogu pokvariti ove istine razmišljanjem. Čak i ono što

utječe na ljude od Zemlje zapravo je učinak Saturna, Zemlja ga samo zadržava i apsorbira.

Razmotrite samo kakve velike posljedice sve ovo ima na ljudsko znanje. Uopće ne možete povezati moralne aspekte s ljudskim bićem kojeg prirodna znanost danas gleda; moral ostaje lebdjeti gore u apstraktnom. Zato je tako, pogotovo u protestantizmu, koji je izgubio najviše veze s duhovnim, s kozmosom, sve moralno jednostavno odvojeno od kozmičkog konteksta. Ostaje puko vjerovanje. A ako idete u stvarnost, onda je čovjek biće stvorenje koje je opskrbljeno i zbrinuto iz kozmosa, i tada u isto vrijeme moralne snage zrače u njegovu astralnost. Imate priliku stvarno razmisliti o tome kako su ljudi unutarne povezani sa moralnim snagama. Tako se vraćate, kada prakticirate istinsku medicinu, onome što čovjeka čini bićem morala, čovjeku koji stvarno može organski doživjeti moral, i više ne obraća pozornost na njega kao na vanjsku zapovijed.

To je ono što sam htio reći i što mislim da možete ponijeti sa sobom, jer će to biti vodič za puno toga. Naravno, detalje možete dobiti negdje drugdje. Ali kako se te pojedinosti ponašaju u ljudskom organizmu, možete saznati samo iz rasprave poput ove koja je upravo vođena. Dakle, možete pročitati negdje u medicinskom vodiču da olovo čini ovo ili ono. Znat ćete zašto to čini kada doista razmotrite ove argumente ovdje. Ova perspektiva na stvari ima posebnost da, budući da su iznesene iz duhovnog svijeta, zahtijevaju puno manje sjećanja od onih koje ljudi fizički apsorbiraju. Ono što čovjek nauči - da, to je tako - donekle je po njegovoj vlastitoj volji; ali ono što doživi i što mu se prirodno utisne u pamćenje, ono je što na ovaj način upija. Primijetit ćete nešto neobično u vezi s tim: ako to uvijek iznova ne doživljavate meditativno, vrlo brzo ćete se oznojiti. Osobitost duhovnih istina je da one ne mogu postati istinske slike sjećanja. Niti možete pohraniti u vlastiti sustav ono što ste probavili prije tjedan dana. Preživač to može skladištiti, ali samo kratko vrijeme. Kod preživača to je jednostavno organska replika, rudiment u fizičkom tijelu za ono što je inače prisutno u eterskom tijelu kao sjećanje. Ali ono što se mora dogoditi s duhovnim istinama jest da ih doživljavate stalno iznova, i onda one postaju navika, ne zadržavaju se kao sjećanje, kao slika, već prije kao navika. To je smisao, temeljni smisao meditacije, da se poziva na ono što je u suštini prisutno samo u ranom djetinjstvu. Također nema slikovnog pamćenja, pa malo dijete zaboravlja ono što je upravo doživjelo. Živi u sjećanju koje funkcionira kroz naviku. Moramo se na to vratiti ako želimo procesuirati u sebi duhovne istine, inače ih vrlo brzo iznojimo.

Stoga, budući da ste osjetili potrebu primati ovdje ezoterične stvari, morate apelirati na svoje meditativno, unutarne usvajanje, inače vam stvari neće biti od koristi. Tada ćete steći finu prijemčivost koja će vas dovesti - ne instinktivno, nego intuitivno - da ponovno osjetite nešto slično onome što je još apstraktno sačuvano u takozvanom učenju o signaturi, to znači gledati

biljku, kamen i to kako mogu djelovati u organizmu. Također ćete imati i to, da nećete razvijati samo svoje fizičko tijelo, već i svoje etersko tijelo, i da će vam uobičajeno pamćenje dati profinjenu sposobnost opažanja sadržaja fizičkog okruženja, i sposobnost promatranja svijeta u smislu čovjeka, koje pitanje dobiva od ljudskog organizma od bolesnih pluća, od bolesnog srca, a odgovore od okoline, ljekovitih biljaka, ljekovitih minerala i tako dalje.

Pitanje: Doktore, za mnoge od nas važno je doći do orijentacijskog, što cjelovitijeg razumijevanja cjelokupne situacije u kojoj se zapravo nalazimo. Čovjek duboko u sebi osjeća da su antropozofske istine radikalne i da beskonačno puno ovisi o njihovoj spoznaji. U biltenu koji smo dobili nakon božićne konferencije, primijetio sam koliko je meditacija koja je ondje dana sadržavala naznake opće pedagogije. Kako bismo mogli ostvariti ono za što osjećamo tako duboki poziv, i kako doći do prijelomne spoznaje vlastite sudbine i naših zadataka za budućnost? Čovjek osjeća da će moći ispravno postupiti samo ako nauči prepoznati vlastitu karmu u velikoj slici, i pritom ima hrabrosti ne poželjeti od nje pobjeći, već je ostvariti na pravi način.

Sada vjerujem da iz onoga što ste rekli, nešto čujem, iz čega mogu osjetiti u kojem smjeru idu vaši osjećaji. Ako to nije tako, morate dalje pitati. Međutim, pitanje koje ste postavili dotiče se nečega što danas zapravo treba znati. Jer, zar ne, u zadnje vrijeme se mnogo govori, posebno u antropozofskim krugovima mladih, u krugovima mladih ljudi, više nego među starijima, o isteku Kali Yuge. To je zato jer je s krajem 19. stoljeća zapravo započela nova era u čovječanstvu. Prije svega, ljudi žive dalje. Ako imate loptu i gurnete je rukom, ona će se otkotrljati; ali ako odmaknete ruku, nastavit će se kotrljati. I tako, ono što su ljudi doživljavali do kraja 19. stoljeća, za sada se nastavlja kotrljati, čak i ako iza toga više ne stoje sile, čak poprima mnogo gadnije oblike nego je imalo u prošlosti. Ali uz to nastavljanje starih vremena, doba svijetla zapravo prikriveno sviće u svijetu. Doba svijetla svijetli u svijetu, i već je tako da prve zrake svijetla mora uhvatiti antropozofija. E sad, vidite, ja naravno, sada govorim o određenim vezama na puno radikalniji način nego je to bio slučaj prije božićne konferencije. To ćete vidjeti i iz predavanja koja inače držim. Oni koji mogu biti još večeras, vidjet će da se već na predavanjima dotiču određene ljudske veze. Ali s takvim razmatranjima još mi nije moguće spustiti se na stvari s konkretnim terminima, što senzacionalizam najviše voli. Nije li istina, definitivno postoje strogi zakoni kojih se treba pridržavati u takvim stvarima, i znam da određeni poriv ne mora proizlaziti samo iz želje za senzacijom, koja može biti tu, koja bi se mogla zadovoljiti ako bi se svakom pojedincu otkrili njegovi prethodni životi na Zemlji. Stvari ne mogu ići tako daleko. S druge strane, mogu se dati određena gledišta koja mogu biti značajna.

Pa vidite, stvar je u tome da danas općenito u životu imamo, da se tako izrazim, dvije vrste ljudi. Ove dvije vrste ljudi dolaze iz činjenice da je u

određenim vremenima duhovni razvoj čovječanstva na Zemlji bio drugačiji nego u drugim vremenima, da je bilo, takoreći, valovito kretanje. Ali valovi nisu samo jurili jedan za drugim, nego su jurili i jedni uz druge. Vidite, naprimjer, u određeno vrijeme zapadni razvoj kršćanstva ponovno je postao dovršen i eksternaliziran. Ljudi nisu imali priliku izvući sadržaj iz onoga što im je kršćanstvo nudilo. Uslijedila je reakcija katara. Tako su živjeli rame uz rame ljudi, koji su živjeli vrlo izvanjski, i ljudi koji su snažno željeli probuditi svoju nutrinu. Nešto slično je bilo kada su pod utjecajem Komenskog, čak i ranije osnovane zajednice Moravske braće duboko u Mađarskoj i Poljskoj, tako da su uvijek u svijetu zajedno živjeli oni ljudi koji su u duši imali jaku težnju za duhovnošću, i ljudi koje je karma civilizacije jednostavno prisilila da budu previše izvanjski. To ima veze s prethodnim karmičkim uvjetima, da jedan dolazi u jednu skupinu, a drugi u drugu. E sad, za današnje čovječanstvo vrlo je važno u kojoj je mjeri osoba u svojoj prethodnoj inkarnaciji pripadala jednoj ili drugoj upravo opisanoj skupini ljudi. Vidite, pretpostavimo da je danas rođena osoba koja je živjela unutar kršćanskog razvoja koji je potpuno eksternaliziran, dakle, ima potpuno drugačiju konfiguraciju od osobe koja je svojom voljom, pripadala češko-moravskoj braći. I koja je razlika? - Vidite, bit Kali Yuge saznate tek kad pogledate konkretne okolnosti, inače to ostaje povijesna konstrukcija. Mračno doba traje do 1899, a onda počinje svijetlo. Iz svijesti o tome nemate mnogo. Morate ići u konkretno duhovno. Ljudi koji su rođeni na takav način na prijelazu Kali Yuge, koji su takvi da unutar njih postoji snažna duhovna težnja - ne morate postati neskromni zbog toga, samo to uzmite u svoje živo znanje - ti ljudi su u velikoj mjeri ljudi koji su zapravo rođeni među hereticima, koji su težili unutarnjem produbljivanju. Na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće, spustili su se ljudi koji nisu živjeli u općoj struji eksternaliziranog kršćanstva, već su se ugurali i živjeli u sektama koje su težile produbljivanju. Koja je posljedica toga?

Vidite, kada prolazite kroz vrijeme između smrti i novog rođenja, učite vrlo točno na duhovan način, kao što ovdje na Zemlji možemo proučavati svijet izvan čovjeka, učite o kozmosu, proučavate upoznajete ljudski kozmos. Sve je to jednako veliko i detaljno, jer ljudi u sebi sadrže koliko i kozmos. To proučavamo svojom preobraženom moći volje. Ovdje jako dobro upoznajemo čovjeka. Sada, postoji razlika između dvije skupine ljudi o kojima sam upravo govorio. Oni koji su se više eksternalizirali, nisu mogli ispravno ući u duhovni svijet tijekom prijelaza između smrti i novog rođenja. Oni su u duhovnom svijetu bez razmišljanja prošli pored osobitosti čovjeka, i ponovno su rođeni; a posebno oni ljudi koji su rođeni u drugoj trećini 19. stoljeća bili su ljudi od one vrste koja je u svojim prethodnim životima bila toliko eksternalizirana. Tada sa sobom u zemaljski život nisu donijeli nikakav smisao za čovjeka. Ponašali su se tako da su tijelom jeli, pili, hodali, stajali, sjedili, ali nisu bili zainteresirani za čovjeka jer se za to nisu zanimali između

smrti i novog rođenja. To su bili ljudi koji su se primarno zadovoljili materijalizmom jer nisu imali želju za upoznavanjem čovjeka. Materijalist koji uvijek samo želi upoznati materijal, najmanje ga poznaje. Može se mirne savjesti reći da su ljudi koji ovdje sjede čisto ponovno rođene heretičke duše - ne morate za to sebi pripisivati zasluge - heretičke duše koje su definitivno iskusile snažan impuls između smrti i novog rođenja, za zavire u ljude i stoga podsvjesno čovjeka pretvorili u veliku zagonetku. To proizlazi upravo iz poriva da se upozna više od onoga što materijalistička medicina može ponuditi, pa time već postoji unutarinja opravdanost karme o kojoj ste govorili. Poanta je da stvari ne smijete shvaćati olako, jer da ste ih shvaćali olako, sami biste sebe pogrešno shvatili. Ne biste došli do onoga što zapravo želite dobiti, prolazeći kroz određena iskustva između smrti i novog rođenja. A ono što se događa kada u zemaljskom životu ne nađete ono čemu ste stoljećima težili, ne čini nas samo površnima. Izašli smo iz doba u kojem ljudi, koji su između smrti i novog rođenja upijali istine, mogu nekažnjeno biti površni. Trenutno mladi nisu u položaju da nekažnjeno budu površni, jer se iznutra uništavaju, do organske razine. Nije loše što su ljudi danas materijalisti u svojim razmišljanjima, pričaju o monizmu i tako dalje, nije to loše, preko toga bi se lako moglo prijeći. Ono što čovjek kaže nije od velike važnosti, ali ono što se onda vraća u prirodu osjećaja i prirodu volje čovjeka, to je ono što tka u njegovim organima, i ako se ljudi duhovno ne probude, uopće neće moći pravilno spavati. To je ono esencijalno. Ako danas ostavite ljude bez takvog produbljanja, što će slijediti? Rezultat će biti da jedva da će doći godine od 1940. do 1950. i da će se vidjeti epidemija nesanice kako se sve više širi. Takvi ljudi više uopće neće moći pridonijeti ljudskoj civilizaciji. Dakle, kroz svoju karmu nemate izbora ne zanemariti svoju karmu, kao što ste mogli prije kraja Kali Yuge i [do] danas. Morate ozbiljno razmotriti ovo što sam upravo rekao o konfiguraciji vaše karme. Naravno, ovo ostaje opća karakteristika, ali opću karmu također možete smatrati korisnom ako češće razmišljate o određenim okolnostima svog života. Više-manje mogli biste pronaći nešto čudno, ako biste razmišljali o određenim okolnostima svog života. Pokret mladih previše teoretizira, pa se čuje previše istih teorija. Kad bi zastali i stvarno promatrali što je posebno u onome što mladi danas doživljavaju, što je doista drugačije od onoga što je doživjela prethodna generacija, tada bi pokret mladih odjednom poprimio potpuno drugačiji oblik. To je ono čemu težimo s našim pokretom mladih, da poprimi konkretan oblik i da ne zaglavi u apstrakcijama.

Dr. Bort: Na jučerašnjem sastanku nismo sebi samo postavili pitanje: kako to da nas je vodstvo odvelo u Dornach za Božić, već smo si rekli da kao svjesno ljudsko biće ni ne znamo zašto smo došli ovdje i da nam se pruža prilika prihvatiti tako velike stvari koje ne možemo razumjeti i zaslužiti s onim što jesmo. Upravo zbog te činjenice, mnogima od nas je postalo jasno da je pred nama vrlo specifičan zadatak i da se radi o tome da smo spremni uhvatiti se u

koštac s tom karmom i tim zadatkom, baš kao što se od nas tražilo u temi, koja nam je dana u biltenu.

Pa, kako vjerujem, ako dopustite da ozbiljna rasprava koju smo upravo vodili djeluje na vašu dušu, moći ćete uzeti nešto iz ovog prekratkog vremena koje provodimo zajedno.

ČETVRTO PREDAVANJE

Dornach, 24. travnja 1924. (Uskršnji ciklus)

Dragi moji prijatelji!

U prvom redu sam mislio da nastavimo ono što smo započeli dodavanjem drugačije perspektive nečemu od onoga što sam jučer spomenuo; možda će upravo to pomoći da pitanja koja ste postavili i o kojima mi je govorila gospođa dr. Wegman, dobiju pravi oblik.

Vidite, urastate u medicinu, u profesiju liječenja, općenito kroz svoju sudbinu. Naći ćete određeni trend koji je danas prisutan u liječničkoj profesiji, i u koji ćete zapravo toliko urasti da ćete s pravom osjećati unutarnje protivljenje tome. Sada morate shvatiti da često postoje objektivni razlozi, a oni će vam postajati jasni kako sve više budete shvaćali da je današnja medicinska struja zapravo, u izvjesnom smislu, strano tijelo mnogočemu što postoji u europskoj i zapadnoj civilizaciji. Čovjek u potpunosti razumije ovu stvar tek kada zna da su naša prirodna znanost i veliki dio težnji u modernom intelektualnom životu nastali, jer su najutjecajnije ličnosti našeg medicinskog i znanstvenog napretka duhovnog života bile reinkarnirane individualnosti iz arapsko muhamedanske kulture. O ovim se stvarima nedavno puno raspravljalo ovdje u Goetheanumu i također su povezane s onim što se sada događa u antropozofskom pokretu, ali su također od velike važnosti za liječnika. Već sam rekao na raznim mjestima kako smo prisiljeni usmjeriti našu pozornost na duhovno mjesto koje je cvjetalo u isto vrijeme kada je intelektualni život, da tako kažemo, prevladavao na primitivan način u Europi pod Karlom Velikim. Na Istoku je cvjetala duhovna kultura, koju je na okupu držao Harun al Raschid. Zapravo je na svom dvoru imao mnoge mudrace tog vremena, uključujući mnoge liječnike tog vremena. I primjećujete da kad ovako nešto raspravljamo, već se dotičemo vremena, u kojem je kršćanstvo stoljećima djelovalo. Pa i samo kršćanstvo je došlo na svijet kao nešto što se može shvatiti samo polako i postupno, i zapravo je jako čudno gledati ga izvana, a ne iznutra, kako u duboke strane kršćanstva ljudi još zapravo nisu pronikli. Kršćanstvo je došlo na svijet kao objektivna činjenica, a ljudske sposobnosti i receptivne sposobnosti, nisu bile dovoljno jake da do kraja razviju ono što leži u kršćanstvu. Stoga je objektivni trend da kršćanstvo živi posvuda u podsvijesti, ali čovjek je to kršćanstvo kroz tri do četiri stoljeća potpuno iskvario. Ljudi su kršćanstvo iskvarili onim što znaju, što sjedi u intelektu, u svijesti. Sada imamo i užasno diletantske stvari koje su učinjene na sveučilištima. Nekad su tradicionalno postojala četiri fakulteta: filozofski, teološki, pravni i medicinski. Ono što je dodano, dogodilo se samo na temelju zlokobnog nerazumijevanja. Jer fakultet političkih znanosti, fakultet

političke ekonomije, dolazi iz misli, kada se više nije ništa znalo o čemu se radi. Ono što nije shvaćeno, čije je razumijevanje danas potpuno zamračeno, jest da su u prvom redu četvorica bila poslana kroz Krista da naviještaju kršćanstvo svijetu: teolog Matej, pravnik Marko, liječnik Luka, i filozof Ivan. U tom kontekstu, koji je nešto vrlo duboko, ukorijenjeno je ono što jednog dana mora isplivati. Stvari postoje samo u klici; one još moraju cvjetati i donositi plodove. Ono što je duboko ukorijenjeno u duhovnom životu, jest to da se evanđelja ne mogu složiti u svom tekstu jer je jedno napisano sa stajališta teologa, drugo sa stajališta filozofa, treće sa stajališta pravnika, a četvrto sa stajališta liječnika. To je nešto što se mora temeljito razumjeti; i budući da Evanđelje po Luki zapravo još uvijek nije uzeto kao unutarnja uputa za volju za liječenjem - stvar nije shvaćena - zato je zapravo došlo do toga da ne postoji kršćanska volja za liječenjem unutar našeg sadašnjeg načina razmišljanja, nego ona volja za liječenjem koja je kroz arabizam uronila u duhovnu kulturu, koja je kršćanstvo uhvatila kao kliještima. Vrlo je zanimljivo, zar ne! Kršćanstvo, koje je nastalo u Aziji, prelazi u Europu, širi se Europom. Ali sada se sjetite dvora Harun al Raschida, gdje je stara misterijska mudrost živjela u postojećem znanju o biću čovjeka; još uvijek je to bilo sačuvano u tradiciji. Ondje je sada živjelo dvoje ljudi; sam Harun al Raschid, koji je organizirao cijelu stvar, ovu ogromnu duhovnu akademiju koja raste pod njegovim utjecajem; živio je još jedan koji je bio inicijal u ranijim vremenima; tada inicijacija nije održana. Harun al Raschid vratio se kao Lord Bacon, Baco od Verulama. S načinom razmišljanja koji je u potpunosti bio ukorijenjen u arabizmu, obnovio je znanstveno razmišljanje, sa Zapada. Tijekom vremena između smrti i novog rođenja, duša je krenula tim putem (nacrtano je). Kad biste proučavali Baca od Verulama, koliko je upravo zbog toga došlo u medicinu, stajali bi tamo zapanjeni. S druge strane, onaj drugi, inicirani, utjelovio se u duši Amosa Komenskog. Vidimo da je Komenski živio život težeći duhu, ali sve je to činio na temelju intelektualnih pogleda. Tako također vidimo kako se arabizam vraća u jednoj drugoj ličnosti, koja nije živjela u isto vrijeme kao Harun al Raschid, ali koja je igrala ulogu u bitci kod Jeres de la Frontera, kao Darwin. I tako su svi oni koji se bave prirodnim znanostima, a posebno medicinom, reinkarnacije onoga što je bilo u starim pogledima, ali s isključenjem kršćanstva - ne u daljnjem razvoju kršćanstva, već s isključenjem kršćanstva - došlo u Europu s ovim stiskom, koji je arabizam poduzeo s kršćanstvom. I tako medicina živi kao nešto što je najviše na taj način nastalo; dok je impuls za medicinu sadržan u Evanđelju po Luki još uvijek tu na takav način da se mora reći da ga tek treba preuzeti. Da biste to učinili, morate biti sposobni uzeti stvari poput onih o kojima sam jučer govorio o kozmičkom razumijevanju čovjeka, razumijevanju čovjeka iz kozmosa, s najvećom ozbiljnošću, i tada ćete osjetiti da ste ispravno postavljeni za zadatak koji vam je vaša karma danas postavila. Jer vidite, stvar je ovakva: pogledajmo поближе medicinske aspekte koji su živjeli na dvoru Harun al Raschida. S jedne strane, definitivno je

postojalo ono dobro Hipokratovog načina razmišljanja. Oni koji su možda pročitali prvi medicinski tečaj koji sam ovdje držao, vidjet će da sam se u osnovi bavio činjenicom da je Hipokrat bio posljednja osoba koja je liječila na temelju drevne misterijske medicine. Sada, kada je transplantirana u Aziju, ono što je bila Hipokratova medicina, uklopljeno je u jaku struju mongolskog liječenja, koja je došla iz sjeveroistočne Azije. U nju se slilo mnogo toga protiv čega se u Europi morao pobuniti ne samo način razmišljanja, već se mora pobuniti i sama unutarnja organizacija čovjeka, jer se unutarnja organizacija čovjeka nije uklapala u mongolsko-tatarski utjecaj koji je došao u medicinsku misao. Do toga se može doći, ako netko može doći do izvornog kozmičkog razmišljanja o čovjeku.

Sada, s jedne strane, moći ćete se sjetiti razmatranja evolucije, koje možete pronaći u okviru moje 'Tajne znanosti', gdje je struja evolucije propuštena kroz evoluciju Saturna, Sunca, Mjeseca i zatim slijedi evolucija Zemlje. Čovjek je zapravo prošao sve ove faze razvoja; i iz onoga što je rečeno ovih dana mogli ste vidjeti da čovjek u prvom redu sadrži nasljednu struju koja djeluje u modelu, i individualnu struju koja dolazi iz prethodnih zemaljskih života. Ono što funkcionira u nasljeđu, seže u ranija vremena, ali je ostalo ahrimansko i presušilo. Dakle, to je ono što leži u nasljeđu. Današnja službena medicina u biti radi jedino s tim i ne uzima u obzir drugu stranu, koja se razrađuje u drugom dijelu života, između promjene zuba i spolne zrelosti, razdoblju u ljudskom životu koje se može smatrati najzdravijim, jer je tu najmanje vjerojatno da će se ljudi razboljeti; nema sklonosti za bolest. Reklo bi se da se današnja medicina najmanje od svega želi povezati sa zdravljem, radije kopa po bolesti. To je radikalna izjava, ali je istinita. Ali da bi se povezalo sa zdravljem, potrebno je da se to razumijevanjem cjelokupnog kozmosa u čovjeku, zapravo dovede do točke gdje se i vidi kozmos u čovjeku. Za to su potrebni detalji, koji stvarno mogu posredovati ovu percepciju kozmičkog razvoja u čovjeku. Stara evolucija Saturna, stara evolucija Sunca i stara evolucija Mjeseca, još su uvijek unutar čovjeka. I tek kada netko razumije ove tri pred evolucije prema evoluciji Zemlje, tek tada razumije što pred sobom imamo u zemaljskom čovjeku. Ali danas imamo toliko mnogo znanosti - nemamo pravu znanost o Saturnu, pravu znanost o Suncu, pravu znanost o Mjesecu, jer se u općenitom prirodnom životu više ne možemo sjetiti što je bilo tamo u instinktivnoj, iskonskoj mudrosti. Ne možemo se približiti onome što je na najjači način živjelo u Hipokratu, jer je postalo fraza. To se ponovno mora oživjeti. Tako će odzvanjati važne riječi iz davnih vremena, ali uglavnom se uopće ne obraća pozornost na te stare riječi, a ponajmanje se obraća pažnja na divne orijentacijske indikacije poput onih o medicini. To je sljedeće.

Božanske kozmičke moći uredile su život prema mjeri, broju i težini. Naći ćete to kao biblijsku riječ. Ali tko danas obraća pažnju na takve riječi osim što ih uzima kao opću frazu, kao da je nekoć postojao drevni majstor

graditelj svijeta koji je stvari uređivao prema mjeri, broju i težini. Za liječnika je, međutim, stvar pronalazjenja mjere, broja i težine u čovjeku. Pogledajmo biće Saturna! Vidite, čovjek ima evoluciju Saturna u sebi, ali naravno tu evoluciju Saturna ne nalazimo u današnjem čovjeku, jer su u njemu svi stupnjevi razvoja sintetički spojeni, povezani, tako da pojedinačno nestaje u povezanosti, u skladu. Ali bolest poziva jednu ili drugu pojavu u svom posebnom obliku. I sada, ono što se mora dogoditi je da čovjek zaista ono što sam naveo u 'Tajnoj znanosti' ne razumije samim razumom, već da to razumije na način na koji je to opisano: da posvuda u sebi osjeća kako kozmička toplina ima sveprisutan učinak tijekom evolucije Saturna. Iznad svega, kada netko proučava evoluciju Saturna, mora se pozvati na toplinski element. Saturn djeluje u čovjeku i ono što je opisano o evoluciji Saturna djeluje u čovjeku, ali se u čovjeku na Zemlji ne pojavljuje kada on u sebi sve te stvari sadrži na skladan način. Ali djeluje, kada je čovjek bolestan. Stvari koje bi se inače skladno slagale razdvajaju se, element Saturna radi samostalno i radi u groznici. Znanost o groznici ćemo imati tek kad ovu znanost o groznici učinimo kozmičkom, kada budemo mogli ući u to kako stari Saturn djeluje u ljudima, tako da se zapravo mora razumjeti kako kozmičko utječe na pojavu groznice kroz sile Saturna, koje smo pronašli duhovno apsorbirane unutar Zemlje. Ako pronađemo Saturnove sile raspoređene posvuda po površini Zemlje, najjače u silama olova i svugdje drugdje, dobit ćemo unutarnje razumijevanje groznice, i u tome moramo vidjeti ono preko čega božansko-duhovni poredak uređuje svijet po mjeri. Mjera groznice izražava onu mjeru koja živi u kozmičkom poretku, u tome što se toplina ulijeva u kozmički poredak, mjeru koja se stapa u druge i harmonizira. Ali mjeru prije svega moramo vidjeti u simptomima groznice. Stoga moramo dopustiti da na nas snažno djeluje:

Osjetite u mjeri groznice
Duhovni dar Saturna

Fühle in des Fiebers Maß
Des Saturn Geistesgabe

U groznici se zapravo pojavljuje duh čovjeka, koji je inače potopljen u drugim elementima. U groznici se duh čovjeka stvara, koji sebe sjedinjuje, potvrđuje. Najstarija komponenta ljudske prirode u groznici se pojavljuje na površini egzistencije.

Sada vidite, nakon evolucije Saturna dolazi evolucija Sunca. S jedne strane sam toplinski element se kondenzira u zrak, ali s druge strane se razrjeđuje u svjetlost. Svjetlost i zrak međusobno djeluju i pripadaju jedno drugome. Upijamo ritam zraka dok dišemo, upijamo svjetlost; a svijetlo u okultnom smislu nije samo ono što djeluje u oku, već je svijetlo opći izraz za ono što

djeluje kroz Sunce. Samo oko je najkarakterističniji predstavnik onoga što djeluje kroz Sunce. U Srednjem vijeku ono što radi u svijetlu označavalo se kao duhovna tinktura. Sada dolazimo do evolucije Sunca, onda također evoluciju Sunca imamo u današnjem čovjeku, i odmah je osjećamo kao nešto što sada ne radi na Zemlji, ali kakav je naknadni učinak starog djelovanja Sunca, osjetimo kada stvarno stavimo prste na ljudski puls. Broj otkucaja pulsa, u nama izražava staru evoluciju Sunca. I tako imamo drugo:

Osjetite pulsa broj
Duševne moći Sunca

Fühle in des Pulses Zahl
Der Sonne Seelenkraft

Nije svejedno, dragi prijatelji, hoćemo li doista nastaviti u tom smjeru ili ne. Ovakve stvari se mogu shvatiti ozbiljno ili ne shvatiti ozbiljno. No velika je razlika ako stvarno razmišljate o tome kada se prepustite očitavanju kliničkog toplomjera - to se može steći samo kroz unutarnju praksu - čija slika predstavlja evoluciju u vrijeme Saturna: pojavljuje se čitav svijet, jer je sve pod strujanjem topline, poput duhovnog dara u kojem se ljubav kroz toplinu ulijeva u svaku stvar. I u ovom raspoloženju religiozne predanosti, prepoznajete kako u svijet kroz Saturn teče ljubav uz pomoć topline, ako prepoznate u ovoj zahvalnoj odanosti toplini i stvaralačkoj moći svijeta, ako prepoznate što je prisutno iz ovog raspoloženja u trenutku dok testirate groznicu, tada ćete imati intuiciju o tome što trebate učiniti.

Isto tako, ne treba provjeravati puls na ručni, mesarski način, što se često radi, već se s pulsom zapravo treba moći uroniti u ritam svijeta koji izvire iz Sunca. Kada osjetite puls, trebali biste moći osjetiti kako ljudsko biće stoji u svijetlu i zraku koji se širi, svijetlu koje svijetli kroz svijet. Onda je opet slučaj, da je cijela osoba uključena u svoju volju za ozdravljenjem. Volja za liječenjem ne može se postići po unutarljivoj zapovijedi, već samo istinskom predanošću duše u svijetu.

I ako idete dalje, sada ćete doći do ispitivanja drugih simptoma, što se sastoji od traženja posvuda da vidite, u kojoj mjeri ono što djeluje kod ljudi ne poprima ljudski oblik, već poprima vlastiti oblik. Uzmimo, recimo, šećernu urinarnu dizenteriju, dijabetička stanja. Na čemu se temelje? Na činjenici da je u harmoniziranom čovjeku šećer prožet čovjekom, tako da ne djeluje svojom vlastitom snagom; umjesto toga, sve do najintimnijih atoma, čovjek postaje preslab da potpuno proдре u šećer. U svojoj 'Ja' organizaciji, čovjek slijedi sile šećera, izvan ljudske sile. Pogledajte sve sile koje se očituju u dizenteriji, koje se pojavljuju u ostacima mokraće koji se talože u tijelu kod migrena i drugih stanja. Ako na sve što se događa u tijelu gledate kao na stvari koje slijede svoje, a ne ljudske zakone, možete postaviti dva pitanja.

Rudolf Steiner - Meditativna razmišljanja i upute za produbljivanje umijeća liječenja

Prvo, zašto je u ljudskoj prirodi uopće moguće da postoji tendencija da se tvar dovede do razvijanja vlastitih sila unutar čovjeka? Da to nije slučaj, evolucija Mjeseca nikada ne bi mogla intervenirati. Ona intervenira upravo onda kada tvari u čovjeku žele slijediti same sebe. Tada sile Mjeseca preuzimaju te sile tvari, i, upravo kao sile Mjeseca, u čovjeku stvaraju oblik. Sve što se pojavljuje u čovjekovom obliku, prožeto je silama Mjeseca. Baš kao što je Saturn toplina, Sunce ritmičar, Mjesec je dizajner čovjeka. Pa vidite, tako je to u cijelom čovjeku. Razmislite samo o onome što uvijek naglašavam. Naš mozak nema vlastitu težinu. Kada ga izvadimo ima težinu otprilike 1500 grama; unutar tijela ima samo 20 grama, jer prema Arhimedovu principu, svako tijelo gubi onoliko težine koliko je teška masa istisnute vode. Pa zato što mozak pliva u likvoru, istiskuje dio likvora, doživljava uzgon, i pritiska površinu samo sa 20-tak grama. Tako je to sa svime. Stvar je u tome da u kozmosu moraju postojati sile koje skidaju težinu čovjeka, u onoj mjeri koliko je potrebno za tvari koje nosi u sebi. Težina se mora regulirati, a treće leži u vlastitoj težini tvari i njezinoj regulaciji od strane kozmosa. Dakle, istražujete li što god da radi u metabolizmu, pojavljuje li se nešto materijalno pod utjecajem vlastite težine, ili je težina rangirana kozmosom, vi ispitujete poredak božanskog duhovnog svijeta prema težini, i tako imate treću stvar:

Osjetite u težini tvari
Oblikovne moći Mjeseca.

Fühle in des Stoffs Gewicht
Des Mondes Formenmacht.

To je ono što bi trebalo opet osjetiti kao raspoloženje. Trebali bismo moći osjetiti, kada govorimo o reumatizmu, gihtu, zatvoru, o dijabetesu, o migrenama, o svim stanjima koja su na neki način povezana s takvim depozitima, koja izražavaju vlastite težine tvari, trebali bismo osjetiti da u naše osjećaju ulazi nešto što se može izraziti riječima: gravitacija Zemlje zahvatila je čovjeka. Puno je toga u takvim riječima. Prožmite svoja ispitivanja takvim osjećajima. Pomislite samo kako se danas provode apstraktne, brutalne istrage o takvim stvarima, kako nepromišljeno! Onda dobijete ono što danas nedostaje, što je, unatoč divnoj očuvanosti stare mudrosti, stare vrline, stare vještine, ubijeno u arabizmu upravo zato što se ono što je tamo bilo kao trojstvo - Mjesec, Sunce, Saturn - pojavilo skriveno, maskirano kao Otac, Sin i Duh, i da je to trojstvo nestalo i da je arabizam u muhamedanstvu sve to jednostavno odbacio riječima - mislim na predrečenicu, koju Muhamed nije rekao, ali je rekao anđeo, koji nije bio baš izvrstan anđeo, iako je bio vrlo mudar: Ah što, sve Trojstvo! - Samo je jedan Bog kojeg je Muhamed trebao proglasiti. To je ono na što nam je ukazano, nestanak svih diferencijacija u svijetu. Kao rezultat toga, stvari koje bi se

zapravo trebale znati, su zamagljene i naša medicina je zapravo postala arapsko-muhamedanska. Europsko stanovništvo postalo je preslabo da pronađe pravu stvar. Danas se te stvari moraju znati, inače će čovječanstvo nestati, pa ćete morati sebi reći:

Osjetite u mjeri groznice
 Duhovni dar Saturna
 Osjetite pulsa broj
 Duševne moći Sunca
 Osjetite u težini stvari
 Oblikovne moći Mjeseca:
 Zatim ćeš vidjeti u tvojoj volji za liječenjem
 Potrebu zemaljskih ljudi za liječenjem.

Fühle in des Fiebers Maß
 Des Saturn Geistesgabe
 Fühle in des Pulses Zahl
 Der Sonne Seelenkraft
 Fühle in des Stoffs Gewicht
 Des Mondes Formenmacht:
 Dann schauest du in deinem Heilerwillen
 Auch des Erdenmenschen Heilbedarf.

Vidite, ako tako gledate na svijet, onda stvarno morate uzeti u obzir ove stvari. Tu imate osjećaj da u ljudskom životu na Zemlji postoji tendencija da individualnost koja dolazi iz prethodnih zemaljskih života preuzme ono što je sada tu kao model iz tijeka nasljeđa. Već sam vam govorio o borbi koja postoji između onog što je formirano prema modelu kao drugo ljudsko tijelo naspram prvog tijela koje je model. Ako znate da ispred sebe imate osobu koja se zapravo probija na površinu, onda znate da je ono što djeluje na tu osobu ono što dolazi iz prethodnih inkarnacija. I to je doista ovako: onaj tko prodire u te stvari svojim srcem, svojom dušom, ima najviše mogućnosti percipirati ili barem osjetiti kod bolesne osobe ono što dolazi iz prethodnih inkarnacija. Jer što je zapravo temelj onoga što nastaje u bolesti? Kod zdravih ljudi to je zapravo ovako: postoji organizacija glave, koja je u svom dizajnu zapravo izvana odvojena od ostatka organizacije. Glava je koštana ljuska u kojoj je zatvoren mozak. Ono što je nastavak glave također je zatvoreno u kostima. Ona je tu za sebe, a onda se uključuje ono drugo što pripada čovjeku. Ali u finijoj organizaciji čovjeka, postoji nešto što ta dva dijela odvaja jedan od drugoga. Vidite, to se ne može tako lako dokazati kroz vanjsku anatomiju i vanjsku fiziologiju, ali postoji ogromna količina toga što treba uzeti u obzir kad se radi o transformaciji prehrambenih stvari, da te hranjive stvari u svojoj unutarnoj strukturi ne ulaze u organizaciju glave, pa čak ni u organizaciju živaca, onakve kakve jesu. Postoji oštra granica, koja

se ne može prekoračiti. Što to ne smije prijeći ovu granicu? Pa, vidite, od početka čovjekove zemaljske evolucije, ono što ima najjači učinak na organizaciju glave, je ono što je zadržalo svoju snagu iz prethodnih zemaljskih života kroz vrijeme između smrti i novog rođenja. Ono što dolazi iz glave, djeluje kao snage djetetove individualnosti. Ali ne smije nefiltrirano otići u ostatak tjelesne organizacije. Mora postojati sito, međusloj. Ne vidi se izvana, ali postoji u organizaciji. Ništa ne prolazi neprosijano. Pluća kao organski član, ili jetra kao organski član, ne smiju biti izravno zahvaćene silama koje dolaze iz prethodnih inkarnacija; oni to ne mogu podnijeti. I zapravo se javlja strašna stvar u čovjeku, ako mora shvatiti da snaga iz njegovih prethodnih života u njegovu jetru dolazi potpuno nefiltrirana. Ono što ljudska individualnost jest, u vremenu između smrti i novog rođenja, pretvara sile koje leže u plućima i jetri, u metaboličkom sustavu udova, a dijelom i u ritmičkom sustavu, u organizaciju glave. Metabolička organizacija udova ponovno se tu dodaje izvana. Ljudska individualnost, koja je vječna, može ponovno ući tek kada čovjek prođe kroz vrata smrti, kada fizički materijal otpadne i samo snage pluća i jetre prođu kroz vrata smrti, tako da kod ljudi tijekom njihovog života na Zemlji dolazi do oštećenja kada individualnost dospije u određene organe kojima ne bi smjela moći pristupiti.

Zato, kada se suočimo s određenim bolestima, možemo s unutarnjom predanošću reći: oh, nema stvarnog odvajanja, individualnost iz prethodnog zemaljskog života utječe na organ na koji bi sada trebao utjecati samo ovozemaljski život. - Iz tog razloga vidite individualnost iz prethodnih zemaljskih života kako djeluje kroz bolesnu osobu. Ova individualnost, koja bi se trebala izražavati samo u moralnom, u sudbinskom pogledu, koja bi se trebala zaustaviti na onome što čovjek radi i doživljava, i koja ne bi trebala utjecati na organizaciju primarno zemaljskog čovjeka, koja djeluje u njegovom metaboličkom sustavu udova, dijelom u njegovom ritmičkom sustavu, dijelom u njegovom osjetilnom-živčanom sustavu, jer je granica postala oštećena. Vidite, odnos prema čovjeku proizlazi iz činjenice da se zna, u bolesnim plućima djeluje individualnost osobe. Kad pogledam tuberkulozu pluća, osjećam vrlo konkretno sažaljenje jer je naše vrijeme toliko materijalističko, odvraća ljude u vanjskom svijetu od načina na koji bi njihova karma trebala biti proživljena prema sudbini, moralno ih gura natrag u njihovu vlastitu tjelesnost s našim sadašnjim neduhovnim životom. Individualnost, umjesto da prijeđe u moralno, gura naš sat unazad; postaje organska, zahvaća organe, a iznad svega zahvaća pluća, koja su prema unutra usmjereni dijelovi metaboličkog sustava udova, čiji je opći smjer usmjeren prema van. Tjelesnost izravno preuzima individualnost koja proizlazi iz prethodnih inkarnacija. Takve stvari nisu toliko bitne zato što se o njima teoretizira, nego zato što se čovjek može postaviti u to cjelokupno raspoloženje, i tada se javlja ono što je volja za liječenjem i što se onda na

pravi način povezuje s potrebom čovjeka za ozdravljenjem. U našoj trenutnoj materijalističkoj kulturi, osoba koja liječi vrlo jasno je odvojena od osobe koja traži ozdravljenje. Ne prilaze, jer treba više da se približiš, jer se mora imati osjećaj za ono što vječno živi u ljudima. I iz tog osjećaja razvija se pravi odnos između iscjelitelja i osobe koja se iscjeljuje, i tada shvaćate da se stvarno treba individualizirati; jer svaka osoba ima svoju karmu. Treba individualizirati proces ozdravljenja.

To su stvari, vidite, kojima prije svega trebamo dopustiti da djeluju na nas. Stvari postaju ezoterične kada im dopustite da djeluju na vas; a nešto poput Evanđelja po Luki sadrži svo raspoloženje koje vam je potrebno da s tim osjećajem krenete naprijed. Dakle, već je slučaj da su stvari postavljene objektivno, odnosno stvorene su četiri sposobnosti: sposobnosti po Luki, sposobnosti po Mateju, sposobnosti po Marku i sposobnosti po Ivanu, ali danas se ništa od toga ne osjeća jer je arabizam posebno živ u medicini. Kristijanizacija će se dogoditi kada se stvari shvate na način da se čovjek vrati kozmičkom. Također morate biti svjesni svog kozmičkog položaja kao liječnik. Iz svega ovoga ćete vidjeti koliko snažno sile koje usmjerava Mjesec utječu na ljudski oblik. Ako sile ljudskog oblika koje usmjerava Mjesec, djeluju previše nepravilno, tada čovjek mora biti u stanju usmjeriti svoj osjećaj na to, mora biti u stanju biti načisto s tim, da se liječi uklanjanjem te nepravilnosti koja iznutra živi u obliku; a to se događa kada osobu liječite na način da kozmička svijest ima riječ. Ali onda, vidite, druge stvari moraju postati razumljive do određene mjere. Morate steći gledište. Nešto morate gledati od izvana. Oko ne možete gledati izvana. Ono što nam omogućuje da sve što je na djelu promatramo izvana jest ono što nam, s druge strane, daje jasne koncepte o svemu, ali u te jasne koncepte ne uvlači odmah apstrakciju, već dopušta našim srcima da s njima misli. Ne smijemo se zbuniti u svojim konceptima, ali ne smijemo ni isključiti srce iz našeg apstraktnog mišljenja. Moramo biti ljudi tako što ćemo biti cjelovito ljudsko biće, uvijek razmišljati srcem. Stoga moramo težiti ne razmišljati o svijetu apstraktno, a to je u osnovi ono što sve današnje mišljenje čini. Mora nam biti jasno da moramo uroniti u svoje mišljenje, moramo u sve unijeti svoje srce. Također moramo znati što se mota oko naših misli, moramo ponovno naučiti koristiti Merkurov štap, a to ne možemo učiniti nikako drugačije nego kada idemo s Mjeseca na Merkur. Na to sam mislio za tadašnji opći kulturni život, na predavanjima koja su se također bavila Rafaelom, jer upravo Rafael je kršćanski Merkur. Ako se prožmete takvom sviješću, dobit ćete prave osjećaje, za što zapravo morate raditi kada se danas kao mladi ljudi bavite medicinom. Svugdje u svijetu zaiskri suprotno od onoga što bi se trebalo događati, a u posljednje vrijeme pojavilo se nešto uistinu strašno, posebice u vezi medicine. To je - oprostite što se spuštam u nešto prizemno, ali pokazuje kako suprotno funkcionira - to je sustav medicinskog zdravstvenog osiguranja. Liječnik je uglavnom isključen. U Njemačkoj imaju

izraz koji svjedoči o uklanjanju ljudskog elementa u liječniku, koji svjedoči da se misli da su ovdje na djelu apstraktne stvari, a ne čovjek. U stvarnosti, liječnik je taj koji liječi, a ne znanost o liječenju. Ali ljudi misle da je znanost liječenja nešto što leti okolo bez ljudi. Čovjek se ne uzima u obzir; to je doslovno šamar karmi u lice. Jer karma funkcionira tako da ne spaja slijepo jednu osobu s drugom, nego, tamo gdje postoji mogućnost, karmički element dolazi do izražaja u slobodnom izboru liječnika. Ali u čisto ahrimanskoj instituciji liječnika zdravstvenog osiguranja, karma je potpuno eliminirana i čovjek je izložen ahrimanskim moćima koje se isključivo bore protiv karme. Kad se ponovno sretnemo, reći ću vam kako su ahrimanske moći usmjerene na ubijanje čovjekove karme kako bi mogle postići svoj cilj. Ali to je ono što izravno leži u sustavu zdravstvenog osiguranja i institutu neslobodnog izbora liječnika, a to samo pokazuje što je, zar ne, u jeziku bilo izraženo izborom izraza 'medicinska industrija'. Mislim da je to čak i u zakonu o zdravstvenom osiguranju. To pokazuje cjelokupno raspoloženje koje okružuje sustav zdravstvenog osiguranja i percepciju medicinskog sustava kao 'medicinske industrije'. U vremenu leži, da bolest kulture koja se danas simptomatično pojavljuje i u brojnim drugim stvarima, da osobito liječnik mora pomoći u liječenju ove bolesti kulture. No, ako se on sam nađe u situaciji da je teško izložen ovoj bolesti kulture, tada će liječnik biti potpuno paraliziran. I pomislite, koliko je užasna činjenica način na koji su postavljena društva za zdravstveno osiguranje. Imaju ona i svoju dobru stranu, kao ono što se pojavljuje u svijetu i pokušava zvesti ljude, pojavljuje se sjajno, nije to tako, da vam se nužno odmah ne sviđa. Đavao uvijek poprima oblik anđela kada se pojavi. Osoba koja u viziji vidi đavla u đavolskom obličju, može biti uvjerena da to nije đavao, jer se pojavljuje u anđeoskom liku. Ako je liječnik izložen najoštrijem impulsu bolesti kulture, onda se i naša kultura mora pretvoriti u bolesnu. Stoga je neophodno da obratite pozornost na svoju karmu, kako vas ona postavlja, kako biste surađivali ne samo na polju medicine, već i u sferi bolesti društvenog organizma.

Pa, molim vas, formulirajte svoja pitanja u skladu s tim. Sutra ćemo se opet naći. Također sam čuo da imate određenu potrebu saznati kako se možete uklopiti u opći pokret mladih. Moći ćemo dodati nešto onome što sam upravo rekao danas. Ali ono što sam rekao danas, htio sam reći jer sam mislio da bi to moglo biti potrebno za vas, da znate i to proradite.

Osjetite u mjeri groznice

Duhovni dar Saturna

Osjetite pulsa broj

Duševne moći Sunca

Osjetite u težini stvari

Oblikovne moći Mjeseca:

Zatim ćeš vidjeti u tvojoj volji za liječenjem

Potrebu zemaljskih ljudi za liječenjem.

Fühle in des Fiebers Maß
Des Saturn Geistesgabe
Fühle in des Pulses Zahl
Der Sonne Seelenkraft
Fühle in des Stoffs Gewicht
Des Mondes Formenmacht:
Dann schauest du in deinem Heilerwillen
Auch des Erdenmenschen Heilbedarf.

PETO PREDAVANJE

Dornach, 25. travnja 1924. (Uskršnji ciklus)

Dragi moji prijatelji!

Danas bih želio pripojiti nekoliko stvari našim razmatranjima, a onda se pozabaviti i detaljnije razmotriti temu na koju se odnose vaša pitanja. Sada bih želio reći nešto što je dobro razmatrati tek nakon što su stečene spoznaje koje ste mogli steći zadnjih dana. Osobito je potrebno da se općenite istine stave u špicu razmatranja, nego da se na ono općenito prijede tek kad se nešto već ima, jer tek tada ono općenito dobiva svoju pravu, stvarnu boju. I tako sada želimo sebi predstaviti, da od četiri člana ljudske prirode, fizičkog tijela, eterskog tijela, astralnog tijela i 'Ja', svaki od ovih članova ima svoju posebnu strukturu. Fizičko tijelo i etersko tijelo imaju svoju prostorno-vremensku strukturu, dok astralno tijelo i 'Ja', imaju čisto duhovnu strukturu. Čisto duhovnu strukturu možete zamisliti govoreći sebi: duhovna struktura nije prostorno-vremenska. Prostor i vrijeme su to napustili. - Ali ako to zamislim kao sliku, mogu i vizualizirati duhovnu strukturu i time je dovesti u svijest. To se događa u imaginativnoj svijesti. Sada imajte na umu da se radi o fizičko-eterskoj strukturi s jedne strane, koja je potpuno odvojena od duhovno-duševne strukture kod osobe koja spava, a s druge strane, o duhovno-duševnoj strukturi.

Vidite, kada gledamo uspavanu osobu, kod ove uspavane osobe imamo izraženu fizičko-etersku strukturu, koja je svoje 'Ja' i svoje astralno tijelo poslala vani, i opet imamo duševno-duhovnu strukturu, odvojenu od fizičkog tijela i eterskog tijela. Jako se razlikuju jedne od drugih. Fizičko-eterska struktura je takva da se diferencira u pojedine organe, kao organizam koji je, takoreći, istisnuo pojedine organe iz središta života. Astralna i 'Ja' struktura, mnogo su više takve da su vođene izvana prema unutra, dakle, tako da više dolaze kroz invaginaciju, tako da je kroz invaginaciju suštinsko izostaviti prostor i također izostaviti vrijeme. Bitno je to da se to dvoje u osnovi fundamentalno razlikuje, fizičko-eterska i duhovno-duševna struktura. Pa, u ljudskom biću koje stoji u fizičkom svijetu u budnom stanju - ako upotrijebimo izraz koji nije sasvim točan, ali može ilustrirati poantu - duhovno-duševni element je uključen, to jest astralna i 'Ja' organizacija, u fizičko-etersku organizaciju. Do određenog stupnja, one se međusobno prožimaju. Dakle, u svakom fizičkom organu, koji je zagrijan i osvijetljen njegovim eterskim tijelom, i također ispunjen životom, dok kozmos djeluje kroz etersko tijelo, u svakom fizičkom organu već imamo intervenciju 'Ja' organizacije i astralne organizacije u budnom ljudskom biću. Sada samo razmislite o sljedećem: 'Ja' organizacija i astralna organizacija utiskuju vlastitu strukturu nekom organu ili organskom sustavu, drugim riječima:

nešto što bi trebalo imati svoju fizičku i etersku strukturu dobiva duhovnu strukturu, postaje slika astralne i 'Ja' organizacije. To je u osnovi univerzalni uzrok tjelesnih bolesti. Općenito govoreći, uzrok tjelesne bolesti je to što čovjek na nekom mjestu ili u cjelini postaje previše duhovan. Zato je pravilno, predano promatranje bolesne osobe tako nevjerojatno prosvjetljujuće - o čemu se posebno vodilo računa u staro doba - za spoznaju duhovnog čovjeka. Zamislite samo, u davna vremena, kada su ljudi osjećali potpuno drugačije ljudsku prirodu nego danas - sljedeće ne govorim kako bi sugerirao da se to ponovno preuzme, da se pretvori u današnju metodu - ali u davna vremena, kada su ljudi na ljude imali robusnije poglede, to se izražavalo i u pojavama poput ove: ako se to smatralo potrebnim za spas osobe koja je imala heretička gledišta, spaljivana je. Spaljivani su, barem navodno za spas njihove duše, heretici, da se oslobode onoga što bi im nakon smrti priredilo strašne muke. To je ranije bila svojevrsna vizija, što je kasnije postalo brutalno. Ljudi su imali robusnije poglede na ljude, pa bi došlo do toga da se, recimo, osobi koja se smatrala zdravom daje, naprimjer, matičnjak u nekakvom pripravku. Kad mu je na određeni način dat matičnjak, njegovu je svijest prozeo tračkom sanjivosti. Postao je sanjiviji nego je inače bio prije primjene matičnjaka, tiha imaginacija usadila bi se u njegovu svijest. Naprimjer, ako bi na neki određeni način bio tretiran Hyoscyamus-om, razvio bi vrlo jaku predispoziciju za inspiraciju. Takvim istraživanjima, naprimjer, utvrđeno je sljedeće. Utvrđeno je da ako se solarni pleksus stimulira kroz Hyoscyamus, solarni pleksus se zatim prožme duhom. Utvrđeno je da astralno tijelo i 'Ja' organizacija doista snažno interveniraju u solarnom pleksusu, ili je primijećeno da je opskrba krvlju velikog mozga postala malo jača - ali to ima vrlo značajan učinak - kada bi ljude učili soku od matičnjaka, jer 'Ja' organizacija snažno intervenira kroz veliki mozak. I tako je cijeli čovjek bio testiran da se vidi kako može postati duhovan i da se vidi kako pojedinačni organi mogu postati duhovniji. Predrasuda je da mislimo glavom. To uopće nije istina. Mislimo nogama i rukama; a ono što se događa u rukama i nogama glava vidi i prima to u misaone slike. Nikada ne bi, kao što sam već rekao na božićnom tečaju, naučio zakone kutova, da čovjek ne hoda. On nikada ne bi upoznao mehaničke zakone ravnoteže da ih nije naučio kroz vlastiti centar gravitacije, koji nosi u podsvijesti. Čim dođete do astralnog tijela, koje sve to obrađuje u podsvijesti, čovjek vam se, iako je nekad potpuno glup u fizičkom svijetu, čini nevjerojatno mudrim, jer sve što je razvijeno u geometriji, na primjer u hodu, u osjećanju sebe, sve se to, da se izrazim paradoksalno, potpuno spoznaje u podsvijesti i onda gleda kroz mozak. Pa vidite, kada se duhovno-duševna organizacija prejako upliće u fizičko-ettersku organizaciju, dolazi do fizičke bolesti, a prije su ljudi jednostavno ispitivali duh koristeći fizičke organe, jer sve za što se može reći da je dar odozgo, duhovno je, duhovno-duševno. Ali sada treba razlikovati ono što je čovjek primio na dar odozgo na čisto duhovan način. Samo to se zvalo dar. Ali, uzmimo primjer, Belladonna

nadilazi biljno i kozmičko-astralno. Kada kroz Hyoscyamus prenosimo astralno, jednostavno prenosimo ono što živi u toplinskom omotaču Zemlje, koji završava atmosferom, u ljudski solarni pleksus, a također i u ljudsku dijafragmu. Ali ako uzmemo matičnjak, koji zapravo i nije otrov, onda dobijemo taj tihi duhovni učinak koji se očituje samo u pospanosti. Moglo bi se reći da je kod matičnjaka proizvodnja otrova u *status nascendi*. To nas dovodi do načela: tjelesna bolest je pretjerano produhovljenje tjelesnog organizma ili njegovih dijelova. Sada se može dogoditi nešto drugo. Može se dogoditi da, dok je osoba budna, duhovno-duševna struktura njenog astralnog tijela ili njegove 'Ja' organizacije, bude prejako integrirana u neki fizički organ i svojom snagom ne nameće svoju duhovno-duševnu strukturu fizičkom organizmu, već naprotiv, od strane fizičkog organizma je nametnuta fizička struktura, tako da kada ljudsko biće spava, njegovo astralno tijelo i 'Ja' postaju replika njegovog fizičkog i eterskog tijela, tako da ljudsko biće preuzima fizičku strukturu u svoje astralno tijelo i svoje 'Ja'. Vidite, ova dva načina na koje se kod ljudi javljaju nepravilnosti, značajno se razlikuju jedan od drugoga, također i kod promatranja. Kad je čovjek bolestan, bolesni organ postaje čudno produhovljen. Postaje svjetliji. Pokazuje se na takav način, kao da ga je zahvatila duhovnost izvana, s njegove površine. Bolesna osoba, mnogo prije nego što se mogu vidjeti bilo koji jasni tragovi boje lože i slično, okultnom pogledu izgleda prozirna, rekao bih, ali prodirući u prozirnost čovjek ima duhovno-duševno. Kod osobe kod koje je druga stvar, da duhovno-duševna organizacija poprima strukturu fizičkog-eterskog, to se može primijetiti u načinu na koji osoba spava, u smislu njenog duhovno-duševnog: tada on postaje avet, lagana, vjetrovita avet svog fizičkog tijela. Ostaje sličan svom fizičkom tijelu. Zapravo postaje utvara svog fizičkog tijela. A svi grubi pokusi koje spiritisti rade s takozvanim manifestacijama, temelje se na tome - na neki skriveni način se događa, ovo što govorim - da je kod medija duhovno-duševno oslabljeno. To je također očito. Zatim, naravno, u tamnoj komori - to je također slučaj - oslabljeno astralno tijelo i oslabljeno 'Ja' mogu poprimiti oblike organa, sve dok u tamnoj komori ne postanu vidljivi, tako da su manifestacije istinite, ali bezočne. Sada, sve se takozvane duhovne bolesti temelje na činjenici da duhovno-duševno, astralno tijelo i 'Ja' organizacija, poprimaju fizičku i etersku strukturu. Na tome se temelje sve duhovne bolesti, pa se može reći: tjelesne bolesti temelje se na produhovljenju tjelesnog organizma ili njegovih dijelova; duhovne bolesti temelje se na tome, da su u fizičkom ili eterskom smislu, oblikovane astralna ili 'Ja' organizacija, ili jedan njihov dio. - Ovo je opća istina koja izuzetno usmjerava čovjekovu spoznaju.

To je pak nešto što se također odnosi na pitanja koja su pojedinci postavili u vezi s odnosom medicine i obrazovanja. Zato što su u djetetovom organizmu prisutni svi stupnjevi između te dvije krajnosti. Kod jednog djeteta astralna i 'Ja' organizacija imaju veću tendenciju da fizičko i etersko tijelo učine

duhovnim; a između postoje svi mogući među stupnjevi. Ovaj osnovni zakon dolazi do izražaja i u temperamentu. Ako je to slučaj, da astralno tijelo i 'Ja' organizacija imaju vrlo snažnu, žestoku tendenciju - još ne kao kod luđaka, tako da se osoba s time još može nositi - ali žestoku tendenciju preuzimanja oblika iz fizičkog ili eterskog tijela, tada imamo posla s melankoličnim temperamentom. U trenutku kada astralno tijelo i 'Ja' organizacija imaju tendenciju snažnog nametanja vlastite strukture fizičkom ili eterskom tijelu, imamo posla s koleričnim temperamentom, a flegmatični i sangvinički temperament nalaze se između. U slučaju flegmatika, astralno tijelo i 'Ja' organizacija nemaju tako žestoku tendenciju, ali u određenom smislu teže usvajanju strukture fizičkog, a posebno eterskog tijela; kod sangvinika je slučaj da je ono vitalno, koje leži u eterskom tijelu, pod snažnim utjecajem astralnog tijela. To se također izražava u temperamentima. I vidimo kako je ono što je smjernica za liječnika u radikalnim slučajevima - prepoznati kako su duševno-duhovno međusobno povezani s fizičkim-eterskim, kod budne osobe - također i pravilo za odgajatelja u latentnim stanjima, tako da su pedagogija i medicina zapravo stvari koje se nastavljaju jedna na drugu. Poanta je da težite što više, dragi prijatelji, doći do imaginacije u načinu gledanja na ljude. Sada bih vam želio dati nekoliko naputaka u vezi s tim.

Vi sasvim slikovito znate, barem to možete znati, sasvim slikovito znate oblik ljudskog bića u embrionalnom stanju. Danas smo, koliko je to moguće, stekli predodžbu o tome kakvo je embrionalno stanje u prvim stadijima i kako se ono kasnije razvija, te na taj način možete formirati koherentnu sliku ljudskog bića u embrionalnom stanju. Nadalje, možete formirati koherentnu sliku osobe tijekom razdoblja djetinjstva. Morate pokušati zamisliti prvu i drugu sliku što je intenzivnije moguće, tako da je stvarno osjetite s mišlju kao da vam stvarno dolazi, kao da mišljenjem pipate embrij, iznutra prateći njegove oblike. Zatim povećajte embrij na veličinu (pokret ruke), jednostavno u svojim mislima na veličinu koju ima dijete, koje možete promatrati i gledati jednako intenzivno. I onda skliznete predodžbu, sliku embrija, skliznete u sliku djeteta, tako što ćete je iznutra preobraziti. Ako to provedete realno, naići ćete na poteškoće u svom unutarnjem iskustvu. Morat ćete sebi reći: ako uzmem glavu embrija i povećam je do stadija djeteta, ona postaje vrlo velika. Moram je stisnuti. Također moram dopustiti da se ono što je još uvijek vodeno-tekuće u embriju, što snažno pripada fluidnom čovjeku, iznutra kristalizira i zgruša tako da se apsorbira u mozak embrija. Ali tada ćete morati uzeti embrionalno stanje udova, morat ćete ih istegnuti i oblikovati, morat ćete iznutra izvršiti plastičnu aktivnost, neplastične udove embrija u udove djeteta. To je izuzetno zanimljiva unutarnja aktivnost, gurnuti embrij u period djetinjstva promatrajući ga iznutra.

Onda možete ići dalje. Zatim možete uzeti dijete i odraslu osobu i napraviti isti pokus. Ovdje stvari postaju teže; razlike između embrija i djeteta su vrlo

velike, pa ćete morati razviti veliku unutarnju aktivnost ako to provedete. Ali ako sada usporedite djetinjstvo sa stanjem odrasle zrele osobe, onda razlike nisu tako velike i postaje donekle teško prilagoditi jedno drugome. Ali ako to uspijete učiniti, tada će imaginacija o ljudskom eterskom tijelu doista nastati u vama; imaginacija ljudskog eterskog tijela nastaje relativno vrlo brzo. - Promotrite:

Gurnite rano doba
 - vrijeme embrija -
 U dob djeteta,
 I dob djeteta, U doba mladosti:
 Izgleda ti kondenzirano
 Čovjekovo etersko biće
 Iza tjelesnog bića -
 - fizičko tijelo u svojoj strukturi.

Schiebe die Frühzeit
 - Embryonalzeit -
 In des Kindes Alter,
 Und des Kindes Alter
 In die Jugendzeit:
 Dir erscheint verdichtet
 Menschenäthersein
 Hinter Körperwesen -
 - physischer Leib in seiner Struktur.

Tu imate pravilo poduke koje možete koristiti jednako dobro kao i ostala koja sam rekao jučer i na prvom satu. Ali uvijek vam mora biti jasno da stjecanje imaginativne svijesti zahtijeva napor. Ne možete to magijom, morate je steći intenzivnim radom.

Sada možete ići dalje. Sada možete pokušati zamisliti starca, sklerotičnog starca. Stari ljudi su u određenoj mjeri sklerotični. A ako imate osjećaj da dodirujete i ovog sklerotičnog starca, tada osjećate u svom duhovnom dodirivanju kroz sklerozu, imate dojam da je starac zapravo šupalj. Tako da nemate dojam da je sklerotični starac, kad ga duhovno dodirujete, gušći, tvrđi, nego naprotiv, da uopće nije tvrđi, da zapravo usisava. U duhovnom dodiru imate osjećaj kao da fizički prelazite po morskoj vodi s prstom prekrivenim slinom. Znae da kad navlaženim prstom prođete po glini ili morskoj pjeni, imate osjećaj da usisava. Taj osjećaj sisanja imate nasuprot sklerotičnog starca. Morate razviti ovaj osjećaj dodira, taj iskustveni doživljaj u odnosu na gledanje. To nije slučaj samo s okom, kada se gleda, već se može dogoditi sa svim osjetilima, pa tako i sa osjetilom života. Sada imate gustoću starosti, koja je usisavanje, kada to percipirate. Sada gurate - baš

kao što ste u prvom slučaju gurali naprijed - embrionalno razdoblje u djetinjstvo i zatim u zrelo ljudsko biće, tako sada gurate natrag. Zamislite zrelu osobu koja još nije usisavanje, već je snažno postavljena u svijetu, i gurnite ono što ste osjetili kod starca, gurnite to tamo. Nije li istina, kad ugurate embrionalnu strukturu u strukturu djeteta, imate prostornu metamorfozu koju provodite; e sad, kad vam se čini da je starac izdubljeno stvorenje koje neprestano usisava, i kad bi se gurnulo natrag u zrele dob ovo biće bi se ispunilo snagom. Stvar je u tome što kada ga gurnete natrag, postaje zrela osoba. Dok prije, kad ga gledate u njegovoj bujnoj snazi, osjetite nešto od blage paralize, a kad ga ovako gurnete natrag, starac ponovno ojača u svojim kostima i u cijeloj svojoj strukturi čvrstog organizma. To unutarne guranje jedno u drugo nešto je na što se mora obratiti više pozornosti, a onda i zrele dob treba potisnuti natrag u mladost. Zapravo je opet lako. Zamislite osobu koja već ima izborano lice i onda ga pustite da se stopi s mladom osobom bucmastih obraza, to će poravnati stvari. Ako to postignete, imate dojam kao da se etersko tijelo namreška i počinje zvoniti i zvučati. To vam daje dojam astralnog elementa u ljudima.

Dakle, imate pravilo koje vas vodi kako biste došli do inspiracije:

Gurnite gustoću starosti
 U doba ljudske zrelosti,
 I doba zrelosti
 U život mladosti.
 Čujete zvukove svijeta
 ljudske duše rade
 - dakle astralno tijelo -
 izvan eterskog života.

Schiebe die Altersdichte
 In die Menschenreifezeit,
 Und das Reifealter
 In das Jugendleben.
 Dir ertönt in Weltenklängen
 Menschenseelenwirken
 - der Astralleib also -
 Aus dem Ätherleben.

Iz onoga što vam govorim također možete vidjeti da upute za meditaciju nisu dane kao zapovijed, već na temelju onoga što netko može razumjeti. Onaj tko je na pravi način upućen u meditaciju, nema tako autoritativan odnos kao nekada na starom Istoku, gdje su i odgoj i razvoj djece i njihova starost počivali na sasvim drugim temeljima od naših. Dakle, svatko tko dobije preporučene meditacije, dobit će ih tako da shvaća što radi sa sobom. Nije li

istina, na Istoku je dijete imalo vodstvo svog oca. To je značilo da je način na koji je osoba živjela bio takav kako je dijete odgajano i podučavano. Nije naučilo ništa više od, da tako kažem, učenja od oca. Ako je želio napredovati, odrastao čovjek imao je svog gurua. Bio je ovisan o guruu koji nije specificirao ništa osim ovog: to je tako - čovjek je probao samo to. To je razlika. Ono što imamo u našoj zapadnoj civilizaciji je da se posvuda poziva na slobodu ljudi, da ljudi znaju što rade. Također možete vidjeti kako dolazi do inspiracijske spoznaje ako zdravim razumom razumijete kako funkcioniraju fizička bolest i duhovna bolest, i ako uzmete zajedno sve što sam vam danas rekao. Jer te se stvari mogu razumjeti zdravim razumom. Ako idete dalje da biste razumjeli što trebate činiti u unutarnoj meditaciji, tada ste zdravim razumom dosegli granicu onoga što možete postići. Zdrav razum može dosegnuti sve što dolazi iz antropozofije. Kada počne nešto što se zdravim razumom više ne može dokučiti, onda je ispravno da radi do granice, i onda je tako, kao da stojite pred jezerom. To je slična granica, još uvijek se vidi s obale jezera. Doista, zdrav razum dovodi do svega ovoga. Ne smijete nasjesti na klevete da promičete mističan, opskuran svjetonazor, već onaj koji se može postići zdravim razumom. Kad sam to jednom rekao u Berlinu, uzvratili su mi u članku koji je napisan o tom predavanju: ljudski um koji je zdrav ne može razumjeti ništa o duhovnom svijetu; i svatko tko nešto razumije o duhovnom svijetu je bolestan, on nije zdrav. - Na to mi je ukazano.

Sada bih želio reći još nekoliko stvari o tome da ste vi u sasvim posebnoj situaciji, već kao mladi ljudi, upravo zato što vas je studij medicine natjerao da vrlo duboko sagledate cjelokupnu prirodu i bit čovjeka. Zar ne, morate vrlo ozbiljno shvatiti da je Kali Yugi došao kraj, da smo ušli u svijetlo doba, čak i ako čovječanstvo još uvijek živi u tami, jer se ono staro kotrlja naprijed po inerciji. Svjetlo sja iz duhovnog kozmosa, i mi kao ljudi ulazimo u svijetlo doba, a ljudi se samo moraju učiniti sposobnima da upijaju namjere doba svijetla. Sada je mladost definitivno predodređena da živi u doba svijetla; i ako mladi uz potrebnu ozbiljnost razviju određeno samopouzdanje kako su rođeni upravo na početku doba svijetla, tada će ta mladost imati priliku prilagoditi se onome što zapravo smisao razvojnog impulsa čovječanstva zahtijeva. A danas se zahtijeva da u svemu promatramo ljude, ako želimo objasniti svijet, kao što smo nekada gledali prirodu, da bismo čovjeka sastavili iz pojedinačnih prirodnih sila i prirodnih procesa. Čovjek će postupno morati razumjeti ljude, i razumjeti pojedinačne prirodne procese kao specijalizacije onoga što se događa u ljudima, kao sjedinjavanje onoga što se događa u ljudima. Kada do toga dođe, odvijati će se određeni intimni odnos u svim ljudskim aktivnostima osjećaja i uma, kojeg se tražilo, ali se tražilo na stanovit buran način. Zamislite samo kako je omladina počela, u određenom smislu, idolizirati prirodu, kada je došao pokret mladih u dobu svijetla. To je bilo apstraktno; bez obzira na to koliko se osjećao vitalnim, bio

je apstraktan. S druge strane, razvojni put mladog čovjeka danas mora dovesti do intimnih osjećaja za njegovu povezanost, kao čovjeka, sa svijetom, intimnih osjećaja, a ono što on duhovno upija ne smije više biti znanost za intelekt. U tome ostaje hladan, uvijek je ostajao hladan; umjesto toga, znanost mora poprimiti oblik da se nešto stvarno događa, da u svakoj fazi koju dosegnete, čak i u svom umu, u svom osjećaju, postajete druga osoba, upoznavajući se s nečim što je, da tako kažemo, čovjek zaboravio. Također ste upoznali prirodu, naprimjer, prije nego što ste sišli u fizički svijet. Ali tada je izgledala drugačije. Danas se u mladoj osobi ubije ono što je prošla u svojoj prijašnjoj egzistenciji, kada mu se ukaže na grubu, robusnu vanjštinu. Ako opet dođemo do tretiranja vanjske osjetilne percepcije kao da se stari znanac, kojeg poznajemo iz pred zemaljskog života, pojavio u osjetilnoj percepciji, tada se osjećaj javlja posvuda u znanju, osjećaj u spoznaji. I to zapravo mora biti kao krvotok, mora teći kao krvotok kroz cijeli znanstveni život, općenito kroz cijeli odgojni i obrazovni sustav. Ova bliskost s onim stvarnim, ono je što trebamo postići u znanosti.

U tom smislu, uistinu je modernom dobu nedostajalo to razumijevanje. Vidite, pokušao sam relativno rano pokazati kako čovjek, kada je suočen s vanjskim osjetilnim svijetom, zapravo ima samo pola stvarnosti; kako zadobiva cjelokupnu stvarnost tek kada ono to nastaje u njemu, sjedinjuje s vanjskom, osjetilnom stvarnošću. U početku sam to morao, jer su tada bila potpuno drugačija vremena nego danas. Jer stvari se tek pripremaju. Morao sam to prikazati na epistemološki način. Ali ako pročitate moje djelo 'Istina i znanost', ono radi na oživljavanju duhovnog u ljudskom umu, koje izvire iznutra. Ovo je prvi korak prema ovoj *intimizaciji* znanstvenog, posebno u primanju umom suštine svijeta. Liječnik ima priliku upoznati taj intimni doživljaj stvarnosti, pa će stoga liječnik, samim time što je liječnik, moći biti osoba koja nadilazi apstraktnost pokreta mladih, onih koji sudbinom nisu liječnici, biti konkretniji, duhovniji. Danas, ako vi, kao mlada osoba koja ima unutarnje razumijevanje medicine, radite s nekim drugim tko, naprimjer, ima samo unutarnje znanje o pravosuđu i koji je jadan jer ima samo pravo, vi možete produbiti medicinu, kako to radimo ovdje; to je za jednog pravника potpuno nemoguće. U medicini je još bilo duha sve do početka 18. stoljeća; u jurisprudenciji je duhovnost stala već duboko u Srednjem vijeku, ljudi u njoj više i ne slute duha, već samo pravne note. Sasvim je moguće da liječnik koji od početka stupi u konkretan život, može izvanredno plodonosno djelovati na ostalu mladež.

Stoga bi bilo dobro da pojedine skupine koje su se sada pojavile, osobito u antropozofskom pokretu mladih, podupre medicinska struka. Naravno, morate uzeti u obzir stvarne karmičke uvjete. Ali zar ne, imamo skupinu iz Tübingena koja puno obećava, koja djeluje edukativno i koja će, naprimjer, moći izuzetno puno dobiti ako u svojoj sredini ima liječnika koji puno stvari može objasniti s medicinske strane. Sada ovdje imamo, makar samo na

privremenoj osnovi, Dr. Bockholt vodi omladinski pokret, i bit će jako dobro ako se, upravo iz onoga što je liječniku unutarne, oplodi pokret mladih. I tako možemo napraviti izvanredno puno. No, s druge strane, bilo bi dobro da se povremeno, ako se to pokaže mogućim, što više bavite i obrazovnim radom unutar antropozofskog pokreta. Ako ste stvarno ozbiljni, onda nema prepreke da se time bavite, ali na ozbiljan način. Ne možete svima dati ono što se daje na seminarima Waldorfske škole. Ali ako netko pokaže da ga to ozbiljno zanima, ne može biti prepreke da se upoznaju seminari Waldorfske škole, čim se te stvari stvarno promatraju s medicinske strane, također i iznutra proniknuti u ideju o tome koliko su liječenje i obrazovanje bili blisko povezani u davna vremena.

Promislite, danas smo se potpuno udaljili od pogleda na čovjeka kao bića koje ulazi u zemaljski život, bremenitog grijesima, jer moderni pogled više ne zna ništa o tome što grijeh znači. Što imamo u onome što se kondenziralo u koncept grijeha? Ono što sam vam ovih dana ovdje pokazao kao zakon nasljeđa, to leži u grijehu, u izvornom grijehu. I pojedinačni grijeh je također nešto što ljudi moraju prevladati u drugoj polovici svog života. On mora ispravno nadvladati grešni model koji proizlazi iz nasljeđa, moglo bi se reći i iz bolesnog modela prema starim konceptima. Ali kada bi čovjek zadržao kao svoje tijelo ono što napravi po modelu do promjene zuba, kada bi to nosio sa sobom cijeli život, onda bi on sa svojih devet godina bio osoba koja - da, pa, bio bi prekriven vlažnim ekcemom po cijeloj koži, kada bi se organizacija tako nastavila; imao bi rupe po cijelom tijelu, izgledao bi kao gubavac, a meso bi mu otpadalo s kostiju, ako bi to uopće mogao podnijeti. Čovjek se u svijetu rađa bolestan; a educirati, odnosno prepoznati i usmjeriti ono što radi prema modelu, znači isto što i blago liječenje. U pokretu mladih trebate živjeti u toj svijesti da kada opisujete obrazovanje, sebe smatrate terapeutom. Oni daju lijekove, koji naravno ostaju u duhovnom, ali mogu snažno prijeći u tjelesno, kada dijete prijeđe u patološko. To je u biti ono što imate, samo na drugoj razini, samo na drugom planu, u pedagogiji: također umijeću iscjeljivanja. A s druge strane, ako vam bolesnik nikako ne može pomoći kroz ono što mu možete dati kao smjernicu za vlastitu subjektivnu svijest za poimanje svoje bolesti, pesimizam ili optimizam za poimanje života, ako uopće ne možete imati odgojni učinak, izuzetno mu je teško pružiti pomoć u liječenju. Ako pacijent - ne želim reći da mora imati slijepu vjeru u izlječenje, to bi bilo pretjerivanje - ali ako se pacijent jednostavno kroz individualnost liječnika dovede do točke u kojoj osjeća da je liječnik prožet voljom za liječenje, to bolesnoj daje refleks, koji je prožet voljom za ozdravljenjem. Ta međuigra volje za liječenjem i volje za ozdravljenjem ima u terapiji iznimno važnu ulogu, tako da se može reći: tu je unutra već slika pedagoškog, a u pedagoškom opet slika ozdravljenja. Danas mnogo toga ovisi o tome, da se ljudi u svijetu okupljaju s ispravnom sviješću. Ako se medicinska mladež spoji s drugom mladeži u ispravnoj svijesti, tada ćete

vidjeti da liječnička mladež može imati izvanredno plodonosan učinak na druge. Ali izoštravanje svijesti s obje strane je ono što je posebno potrebno.

Vidite, ovo su stvari koje bih želio staviti u vašu dušu i srce nakon što ste ponovno bili ovdje na takvo zadovoljstvo. Nadam se da je ovo pridonijelo da veza između vaših duša i Goetheanuma bude još tješnja i čvršća, te da ćete osjetiti da na kraju krajeva upravo u tako specifičnom području kao što je medicina, Goetheanum pronalazi ljude koji iznose u svijet ono što se ovdje može naći. To ćete ispravno osvijestiti ako i sami sebe osjećate kao pripadnika Goetheanuma, i češće svoje misli usmjerite na ono što je zapravo namjera Goetheanuma u današnjem svijetu i razvoju civilizacije. I tako će veze srca koje možete stvoriti s Goetheanumom biti nešto što će vam kao liječniku, moći pomoći da ostvarite zadatak koji ste si postavili. Upravo s tim osjećajem želio sam održati ove intimne razgovore koji su se vodili među nama ovdje na ovim satovima, i vjerujem da ćemo moći puno postići ako dijelite osjećaj koji je prožimao ove razgovore, sada, nakon što smo danas održali posljednji sat, nastavimo s ovim osjećajem u svijetu. Tako ćemo najviše ostati zajedno. Na Goetheanum se može gledati kao na središte s određenim zadatkom. Goetheanum će stvarno biti Goetheanum, a vi pravi Goetheanci. Tada ste ujedno i potporni stupovi u svijetu koje Goetheanum treba, i s te točke gledišta apeliram na vaše duše da postanu pravi Goetheanci. Ako budemo ovako radili, sve će biti u redu.

Gurnite rano doba

U dob djeteta,

I dob djeteta, U doba mladosti:

Izgleda ti kondenzirano

Čovjekovo etersko biće

Iza tjelesnog bića -

Gurnite gustoću starosti

U doba ljudske zrelosti,

I doba zrelosti

U život mladosti.

Čujete zvukove svijeta

ljudske duše rade

izvan eterskog života.

Schiebe die Frühzeit
In des Kindes Alter,
Und des Kindes Alter
In die Jugendzeit:
Dir erscheint verdichtet
Menschenäthersein
Hinter Körperwesen -

Schiebe die Altersdichte
In die Menschenreifezeit,
Und das Reifealter
In das Jugendleben.
Dir ertönt in Weltenklängen
Menschenseelenwirken
Aus dem Ätherleben.

Prilog

Bilten, večernji sastanak, meditacija

PRVI BILTEN

Dornach, 11. ožujka 1924.

Dragi prijatelji,

u skladu s našim priopćenjima o vodstvu medicinske sekcije u Goetheanumu, koja smo prigodno dali na božićnoj konferenciji, a koja su bila obećanje, šaljem ovaj prvi bilten onima koji su s nama povezani u medicinskim težnjama. Temelji se na duhu koji nas je ujedinio na medicinskim tečajevima oko nove godine. Želio bi svakom riječju prenijeti nešto od osjećaja prema napaćenom čovječanstvu, iz čega mora proizaći ne samo predanost umijeću liječenja, već i njegova prava snaga.

Bilo je to u davna vremena,

Živjela je u dušama posvećenih

Snazna misao, da bolestan je

Po prirodi svaki čovjek.

I obrazovanje se gledalo

Kao i proces ozdravljenja,

Koje djetetu koje sazrijeva

U isto vrijeme zdravlje daje

Za životom dosegnutu ljudskost.

Dobro je dopustiti takvim snažnim mislima, iz pogleda stare instinktivne mudrosti, da dođu pred vašu dušu ako svoju dušu želite pripremiti pravilnom unutarnjom koncentracijom da dohvati učinke lijekova.

Ne zaboravimo da u proces ozdravljenja treba dati dušu, jer se on mora odnositi ne samo na tijelo, već i na dušu. Što više takvih ideja mladi liječnici shvate, to će više u medicinski život pritjecati ono što razuman liječnik čeznutljivo želi, kada sagleda trenutačno stanje svoga umijeća s njegovim ograničenjima, što će pacijent osjetiti kao milost kada to doživi u procesu liječenja.

Dragi prijatelji, dok ste bili ovdje okupljeni u siječnju, otvorena srca ste prihvaćali ono što je dolazilo iz takvog duha. Nikada nećemo zaboraviti ono što su govorile vaše oči, i kako su do nas došle vaše tople riječi. Naše misli su bile s vama, a danas bi vam se trebali prvi put obratiti u vezi s pitanjima koja ste postavili.

Sljedeće šaljem na pojedinačne adrese i molimo one koji primaju izravnu poštu od nas da osiguraju da ovo ide dalje na adrese koje smo dali.

*

Goetheanum, 11. ožujka 1924.

Odgovaranje na pitanja

I. U odgovoru na upit o poteškoćama koje ambiciozni liječnici danas imaju kada studiraju konvencionalnu medicinu, kao i s medicinskim tečajevima u antropozofskom pokretu, možemo odgovoriti samo da ćemo nastojati s vremenom prevladati ove poteškoće putem ovih biltena. Meditaciju koja je u pismu opisana kao dopunska, dr. Wegman je spremna dati onima kojima je potrebna.

II. Što se tiče studija na Goetheanumu.

Naravno, potrebno je omogućiti praktično učenje gdje god je to moguće, ali u tom pogledu vas molimo za strpljenje. U ovim biltenima ćemo dati vrijeme od kojeg su moguće prijave.

III. Što se tiče zahtjeva da se specifične teme prezentiraju osoblju Medicinske sekcije [Visoke škole], napominjemo da bismo željeli pokrenuti rad u tom smjeru. Međutim, o takvim temama bit će moguće razgovarati, manje kroz uključivanje u ovaj bilten, nego kroz pojedinačna pisma. Ali i ovdje vas molimo za strpljenje; sve više ćemo se približavati našim ciljevima, ali možemo ići samo korak po korak. - Također želimo dodati da ubuduće u biltenu neće biti odgovoreno na terapijska pitanja postavljena za vrlo specifične slučajeve. Naravno, dobrodošli ste postavljati pitanja opće terapijske prirode, koja se odnose na medicinske tečajeve koji su se održali, kao i pitanja koja se odnose na fiziološke i anatomske probleme, studije i liječnikov ljudski i moralni stav.

IV. Za one koji su nas pitali da li mogu doći ovamo u skoroj budućnosti da sudjeluju u radu visoke škole, ili koji - naprimjer nakon polaganja ispita - to imaju želju, napominjemo da će se neposredno nakon uskrsnih predavanja od 19-22, u travnju održati još tri do pet predavanja na kojima će zainteresirani dobiti smjernice za daljnji rad. Tema: čovjek i orijentacija u svijetu, u obrazovanju i liječenju, kao i posebno važni zadaci na ovom području.

Rudolf Steiner - Meditativna razmišljanja i upute za produblјivanje umijeća liječenja

V. Osnivanje kućnih ljekarni s našim lijekovima bilo bi nedvojbeno poželjno, ali se za sada ne može provesti, budući da zakonski homeopatske lijekove mogu davati samo gradski liječnici. Jednom kada budemo u istoj poziciji kao ti liječnici homeopati (to jest u smislu pravnog priznanja), moći ćemo učiniti isto. Za sada se moramo zadovoljiti dobivanjem lijekova putem ljekarne.

VI. Na pitanje treba li pacijentu dati informacije o tome kako lijek djeluje, može se reći da će učinak biti oslabljen ako se znanje o njemu apsorbira u misli. Ali šteta je manje ozbiljna kada su misli samo intelektualne, teža kada su slikovite, a najteža kada pacijent u sebi može pratiti cijeli tijek liječenja. Ali to nas ne bi trebalo spriječiti da pružimo željene informacije o tome kako to funkcionira niti da uskratimo liječenje pacijentu koji to poznaje. Jer ono što je znanjem izgubljeno, može se u potpunosti povratiti ako pacijent razvije poštovanje prema metodama liječenja. To se mora uzeti u obzir prilikom komunikacije.

VII. Pitanje o vrsti injekcija.

Injekciju očito treba dati pod kožu; samo ako pacijent ne reagira na ponovljene pokušaje treba dati intravensku injekciju s visoko potentnim dozama. U tom slučaju mora se pričekati učinak prve injekcije.

VIII. U jednom pismu spominju se dvije linije od kojih jedna ide u smjeru kralježnice, a druga od glave prema dolje i vodi kroz podjezičnu kost, luk dolje čeljusti, štitnu hrskavicu i lateralni dio rebra. Pitanje je kakvo značenje ima smjer ovih linija. Zadnja linija odgovara onome što je kod životinja astralno tijelo formiralo od čvrstih tvari. Kod ljudi, uspravno držanje uzrokuje da se ta linija pomiče u smjeru u kojem čini kosi kut prema okomici. To je usmjereno kroz 'Ja' organizaciju na takav način da zemaljsko 'Ja' ima hipertrofični učinak duž kralježaka kralježnice; 'Ja' u razvoju, koje ostaje nakon smrti, hipertrofično usmjerava hrskavični dio rebra i prsnu kost. Budući da je ljudski aspekt izostavljen kod duhovnih bića poput Lucifera, i stražnji stup i hrskavični dio rebra s prsnom kosti moraju biti eliminirani. Zato je ispitivač vidio šiljata prsa i bočne tendencije u rebrima, na skulpturi Lucifera.

IX. Što se tiče pitanja o šupljinama glave i njihovom značenju, imamo za reći sljedeće: fizički i eterski dijelovi glave raspoređeni su na takav način da na određenim mjestima prevladava fizičko, na drugim mjestima prevladava etersko; na tim mjestima se pojavljuju šupljine. One su stvarni nositelji misli, dok su fizički potpuno ispunjena područja nositelji života u glavi i potiskivači misaonog života. Ako je njihova aktivnost prejaka, dolazi do nesvjestice ili halucinacija i slično.

X. Po pitanju predispozicije medija.

Medijska dispozicija osobe temelji se na činjenici da astralno tijelo i 'Ja' nisu u potpunosti integrirani u trbušni trakt i dio udova eterskog i fizičkog tijela u stanju transa. Kao rezultat toga, udovi i trbuh povezani su s eterskim i astralnim okruženjem na nepravilan način, da tako kažemo, kao osjetilni organi. To stvara duhovne percepcije; ali u isto vrijeme moralni i konvencionalni impulsi koji inače djeluju kroz te organe su isključeni, baš kao što su isključeni u običnim osjetilnim organima. Oko vidi plavo, ali ne i klevetu. Fizičko iscjeljivanje medija izuzetno je teško postići. Mogu ga izazvati samo jako potentne injekcije duhana u dio nekog osjetilnog organa, primjerice u unutrašnjost Eustahijeve trube ili u rožnicu oka, što je naravno vrlo opasno. Psihičko iscjeljivanje apsolutno zahtijeva da iscjelitelj ima jaču volju od medija izvan transa i da može raditi kroz budnu sugestiju.

XI. Na pitanje intervenira li se u karmu majke i karmu djeteta kada se prekine trudnoća da bi se spasila majka, treba reći da se obje karme u kratkom vremenu usmjeravaju na različite staze, uskoro opet mogu biti dovedene u odgovarajući smjer kroz vlastiti razvoj, tako da se teško može govoriti o intervenciji u karmu s te strane. Nasuprot tome, postoji jaka intervencija u karmu operatera. I mora se zapitati želi li potpuno svjesno prihvatiti ono što ga dovodi u karmičke veze koje bez intervencije ne bi postojale. No, na pitanja te vrste ne može se odgovoriti općenito, već ovisno o specifičnosti slučaja, kao i mnoge stvari koje i u čisto duševnom životu znače zahvat u karmu i mogu dovesti do dubokih, tragičnih životnih sukoba.

XII. Pitanje u vezi ulja jetre bakalara.

Ulje jetre bakalara može se izbjeći ako se dijagnosticira osnova za odgovarajući poremećaj i korištenjem naših indiciranih lijekova: kao

Waldon I: biljni protein, biljna mast.

Waldon II: biljni protein, biljna mast, silikatno željezo.

Waldon III: biljni protein, biljna mast, silikatno željezo i *Calcarea carbonica*.

XIII. Za ozlijeđene osobe koje su bile u kontaktu s tlom, *Belladonna D30* zajedno s *Hyoscyamus D15* biti će od koristi, čak i ako se napravi samo jedna injekcija.

XIV. O slučaju 35-godišnjeg dijabetičara.

Za ovog dijabetičara nedvojbena je najbolji lijek ružmarin. Moglo bi se dodatno poduprijeti davanjem silicijevog dioksida u 10. decimali.

XV. Pitanje o liječenju šumova u ušima (tinitus). Opća preporuka za tinitus je sok od maka D6. Psihološki, ako osobnost ima dovoljno snage da pasivnu posvećenost buci pretvori u aktivnu imaginaciju, kao da je sam izazvao,

nakon nekog vremena može doći do poboljšanja. Zvonjenje u ušima je zbog toga što astralno tijelo postaje slabije od eterskog tijela u području mjehura.

XVI. Pitanje o slučaju gripe mozga s naknadnim simptomima. 38-godišnjem bolesniku s posljedicama gripe, koji ne reagira na primijenjene lijekove, treba pokušati ubrizgati *Agaricus muscarius* D30, i osigurati da nakon injekcije bude prisutno samouvjerenost, vedro raspoloženje.

potpis Rudolf Steiner

potpis De. Ita Wegman

VEČERNJI SASTANAK

Dornach, 24. travnja 1924.

Na pitanje o dohvaćanju tekućeg čovjeka imaginativnim gledanjem, Rudolf Steiner je odgovorio sljedeće:

Pa zar ne, nećete dobro proći ako pođete od detalja, a ne od sveobuhvatnosti. Bilo bi potrebno da s ovakvim razmatranjima krenete s opsežnijeg gledišta i, prije svega, meditativno slijedite ono što sam već rekao. Nije li istina, u prirodi, ako sveobuhvatno promatramo veze - govorim samo o onome što mora postupno dovesti do imaginativne predodžbe - u prirodi imamo oblik suze. Obično se zamišlja na takav način da se misli da se kap iznutra drži na okupu. Ali to ne trebate. Također možete zamisliti kap sa svih strana, formiranu izvana. Zatim imamo opseg kozmosa u površini kapi.

Naravno, kad je riječ o ovim stvarima, također morate imati na umu da se imaginativna predodžba mora temeljiti na istini, te da trenutne ideje koje netko donosi sa sobom iz općeg obrazovanja, odstupaju od istine koliko je to moguće. Ljudi danas imaju predodžbu da postoji beskrajni svemir i da su po njemu razasute zvijezde. Pa krenuti od takve ideje znači, na brutalan način, ne uzeti ništa u obzir osim onoga što je netko smislio. Uzmite samo jednu vijest koja je prije nekog vremena prošla kroz novine i koju treba shvatiti ozbiljnije nego što se to misli: pokušali su dokazati da na određenoj udaljenosti od Zemlje kozmos nije prazan, već čvrst i ispunjen čvrstim kristaliziranim dušikom. Vidite, danas su stvari toliko neizvjesne da je ovo gledište sasvim moguće. Pa, naravno da nije tako, ali ove stvari barem pokazuju koliko su pretpostavke koje su dosada izvedene iz promatranja zapravo površne. Jer jednog dana netko može odlučiti da mi ovdje živimo kao u praznom prostoru, gdje je u sredini nešto zbijenija zemlja, a svuda okolo stvrdnuti dušik, koji daje dojam zvjezdanog neba. Naravno da je i to besmislica, ali mislim na to da se zapravo mogu stvoriti svakakve ideje, čak i na temelju vanjskih informacija, o tome kakav je zapravo kozmos. Pa, istina da je ova vijest o kristaliziranom dušiku možda i prvotravanjska šala, ali mnogi ljudi vjeruju u to. Gotovo da niste ništa gluplji ako vjerujete vijestima nego slijedite ono što je sada općeprihvaćeno. A zamišljati ono što je danas prihvaćeno, brutalni je materijalizam. Jer u stvarnosti svemir je kao šuplja kugla i kao da sile dolaze posvuda s periferije. Apsolutno je točno da imamo posla sa strukturama koje su izvana čvrsto oblikovane i mogu se samo modificirati, i razlikovati samo prema zvijezdama, tako da čak i u konfiguraciji zvijezda koje vidimo imamo sliku onoga što se događa u nama. Dakle dolazite do imaginacije kroz ovu predodžbu, koja pokazuje ljudsku glavu.

Sada pogledajte pticu, konstrukciju ptice, nakon što ste se prvo usredotočili na ljudsku glavu. Struktura ptice zapravo se krivo promatra, pogotovo u pogledu njezina kostura, kad se tako jednostavno uspoređuje s cijelim čovjekom, ili s cijelim sisavcem. Ako želite usporediti strukturu ptice, zapravo je možete usporediti samo s ljudskom glavom, a zatim morate zamisliti da ljudska glava ima modificiranu strukturu ptice i da ptica ima ostatak tijela na razne načine kao kratke privjeske. Noge ptice uvijek su atrofirane. Sada zamislite kapljicu formiranu na način da je izvučete i oblikujete cilindar (bit će nacrtano). Ako kap raširite u cilindar i zamislite da ono što se razlikuje od kozmosa u glavi, ostaje, jer kap izvlačite u cilindar, modificirajući je na najrazličitije načine, tada dobivate torzo čovjeka. Da bismo zamislili torzo čovjeka, treba zamisliti kupolu lubanje atrofiranu. Ali onda morate zamisliti da kada dobijete cilindar i imate ga ovdje uvučenog, tada imate treći stupanj. Onda dobijete čovjeka udova. Međutim, u početku dobijete čovjeka udova s udovima na takav način da prvo dobijete ono što sam ovdje nacrtao na rukama. Dakle, morate zamisliti da se širite i zapravo prvo dobivate ruke, a da se drugo širenje zatim formira stvaranjem druge slike iznutra koja dolazi s Mjeseca. Ali izostavimo ruke da nam bude lakše. Dakle, idete od kugle do ekspanzije, a zatim do uvlačenja. - Ako se naviknete stvarati slike širenjem i uvlačenjem, onda ste na početku onoga što vam treba da se duša stvarno navikne na rad u imaginativnom. Zato što se sav organizirani život zapravo sastoji od širenja i uvlačenja, i samo pomislite kako je to zapravo divno.

Dakle, pretpostavimo da zamislim kuglu, zatim proširenu kuglu; to je širenje prema gore uzrokovano opsegom. Ako Zemlju s njezinim silama zamislite kao sliku suprotnu od opsega, tada imate Zemlju ispod čovjeka kao ono što ga uvlači. Gore: kozmos se širi, dolje: Zemlja se udubljuje, već ste izvadili sliku iz kozmosa i umetnuli je u ljude Zemlje. Dakle, sada možete imaginativno odgovoriti na pitanje: što bi bilo da ispod vas nema Zemlje i iznad vas zvjezdanog neba? - I tako, ako želite izgraditi imaginaciju, ne smijete se ograničiti na jednostavno preoblikovanje obrazovanja, već se morate naviknuti cijeli kozmos gledati kao cjelinu u prijelazu iz čvrstog u tekuće i postupno zamišljati čvrsto, oštre konture; tekućina se uvijek bori protiv čvrstine, i želi je uskladiti s rijekom, strujom čitavog kozmosa. I tako ovo širenje i uvlačenje vidite posvuda. Ali posvuda ćete tražiti protuslike.

Znate, u embriologiji idete na takav način da nikad nemate pojma zašto stvari ispadnu takve kakve jesu. Krenete od jajne stanice, prijeđete na klaster stanica, vidite kako se odjednom stvar preokreće i nastaje gastrula. Pa ne možete to zamisliti drugačije nego da se s jedne strane, gdje je površina, stvara mogućnost da kozmos djeluje, gdje se javlja uvlačenje, da djeluje Zemlja (nacrtano je).

Uzmite epidermalnu stanicu koja se nalazi prema površini. Imate je posvuda. Sada postoji ćelija smještena na površini. Ono što uzrokuje uvlačenje kao zemaljski princip nastavlja djelovati u čovjeku. I tako ova zemaljska načela posvuda nastavljaju djelovati. Kao rezultat toga, uvijek postoji tendencija usmjeravanja onoga što je tekuće u čovjeku, tako da se uvijek kreće na ovaj način, tako da se uvlačenje naknadno gura: uvlačenje - naknadno guranje - uvlačenje - naknadno guranje - koje ide u raznim smjerovima. Sada zamislite da se to dogodi kao da se nešto tekuće pomakne i postane kruto. Sada pogledajte bilo koji organ s ove točke gledišta. Posvuda se u njemu vidi nešto što se skrutilo, postalo čvrsto i izokrenulo se, a s druge strane vidi se kako se izokrenulo. I tako dolazite do oblika organa i do pogleda na to kako sile djeluju s različitih strana, i dolazite do svođenja svih tih organa na jednu cjelinu. Samo vam mora biti jasno da morate krenuti od vrlo specifične točke, od plastičnog elementa. Sada, već ste ukazali na to da oblike trebate shvatiti kroz plastičnost. Ali samo pokušajte upotrijebiti neki plastični, mekani materijal kako biste stekli dojam za to što se događa s jedne strane, i s druge strane dodate ton. Sada pokušajte vidjeti što će ispasti. Imate osjećaj da je prazan prostor čista besmislica. Prostor se posvuda diferencira prema silama, te tako postupno učite razumjeti sve plastično.

Sada, ako želite plastično razumjeti ljude, očito morate biti u stanju ići u krajnosti. Nije li istina, u početku ovdje mogu zamisliti kuglu. Zamišljam da je kugla s jedne strane proširena, a s druge strane uvučena. Da, ali sada mislite u sebi, idete dalje, uvlačite ovdje toliko daleko da idete dalje od širenja, onda dobivate jednu strukturu, zapravo dvije strukture. Ali sada mislite dalje, da se na strukture ne radi samo s jedne strane. Zamislite da radite širenje, uvlačenje - širenje, uvlačenje, zatim dodatno uvlačenje odozdo i širenje prema gore, ako to učinite tri puta, dobit ćete oblik oba plućna krila u plastičnom obliku. Na taj način postupno ćete dobiti predodžbu o tome kako je cijelo ljudsko biće iznutra povezano s takvim silama, a zatim prijeći na sljedeće.

To je vrlo važna predodžba, koja će postati jasna u svom patološkom terapijskom značenju tek kada knjiga koju dr. Ita Wegman objavljuje, izađe. Tada ćete prvi put shvatiti kakav odnos postoji između gotovog organa i funkcije organa. Uzmite funkciju organa. Funkcija organa je ona koja neprestano fluktuiru u tekućini; ista stvar koja je organ zatvorila, proizvodi aktivnost, tako da možete sebi reći: kakvo je kretanje sokova u želucu? U tekućem obliku je isto što i sam želudac u krutom obliku. Ako zamislite kretanje sokova i kako se skrućuju, onda imate sam želudac. Da to nije slučaj, niti jedan organ se ne bi mogao izliječiti. Ne možete djelovati na čvrsti organ, već samo na fluktuirajući organ.

Silicij ima istu aktivnost kao i ljudski bubreg. Ako sad na isti način čovjeku uvedem silicijevu kiselinu koja se nalazi u Equisetumu, stvorit ću fantom

bubrega na području gdje su njegovi bubrezi. Ovaj fantom tada zamjenjuje astralnu aktivnost na ovom mjestu. To istiskuje staru bubrežnu tvar i omogućuje da se formira nova bubrežna tvar iz onoga iz onoga što teče, baš kao što se formira nakon sedam do osam godina. Prizivanjem ovog fantoma stvari se ubrzavaju. Treba shvatiti da gdje god postoji organ, uvijek je prisutna aktivnost koja formira organ, a to se uvijek ukružuje u organ. Tu dolazite do tekućeg čovjeka.

Ali onda dolazi nešto drugo. Zatim morate doći do predodžbe: da, kada gledam čvrstog čovjeka, dobivam male slike koje se nalaze u knjigama anatomije. Ono što tamo vidimo samo je deset posto čovjeka. Pa, to je jednostavno tako. Dokle god gledam ove čvrste strukture u čvrstom čovjeku, dakle jetra je jetra, pluća su pluća, želudac je želudac. Ali ako sada prijedem na tekućeg čovjeka, mogu otkriti kako je ova struja sokova posebno koncentrirana, recimo u jetri, i zauzeta je izgradnjom jetre iz tekućine. Ali svaki organ uvijek želi postati cijela osoba. To je zapravo prisutno kao tendencija u svakom organu tekućeg čovjeka, tako da treba zamisliti: ako odstranim jetru, jetra ostaje. Ali ako uklonim tekućinu od koje je jetra nastala, ona bi težila postati cijeli čovjek. Morate si to predočiti u svojoj imaginaciji: s jedne strane težnja da se poprime obrisi, s druge strane da se posvuda u sve prodre.

Tako je to, ako ste ozbiljni, dakle. U formulama meditacije leži početak, da ono što govorim, postupno možete sami reći. Uvijek postoji početak, dolaska do same imaginacije. Svatko tko počne meditirati, u početku ima ogroman unutarnji užitak u meditiranju, ali od jednog trenutka nadalje, kad stvari počnu biti ozbiljne, nešto se podiže, jer stvari postaju nevjerojatno komplicirane. Ako meditaciji ne pristupite s krajnjom ozbiljnošću, tada ćete završiti kao onaj koji traži Lucifera i dobiva sliku Ahrimana. Tada meditacija djeluje na takav način da dobijete suprotno od onoga čemu težite. Onaj tko traži Ahrimana, u slici dobiva Lucifera. To je poteškoća. Strpljenje se obično izgubi i ne ostaje se s tim. Ne radi se o vremenu, već o intenzivnoj primjeni strpljenja; tada pet minuta za meditaciju može biti dugo. Ali gubite li strpljenje u roku od šest mjeseci ili u roku od pet minuta, nije važno. Morate imati strpljenja, tada ćete vidjeti kako ćete početi shvaćati stvari i kako možete prijeći od čvrstog čovjeka u tekućeg čovjeka.

Ali onda vam je potreban glazbeni princip, kada prijedete na zračnog čovjeka. Morate razumjeti proces disanja, a ako stvarno meditirate, tada ćete postati svjesni svog daha. A astralni čovjek u zračnom obliku pojavljuje se iznutra. I vidite, onda morate naučiti osjećati: čovjek kroz svijet prolazi bez samospoznaje. Sada uči osjećati sebe, osjećati svojim dahom. To je nešto što se prvo dogodi, tako da ako imate naviku razmišljati matematički, također i kvalitativno, odjednom pomislite u sebi: jesi li ti tri polovice? - Osjećate se kao da ste tri polovice. Na čemu se ovo temelji? Kada dišete, počinjete

osjećati da imate trodijelna pluća s jedne strane, i dvodijelna s druge. I tako se tada može uzdići do astralno-zračnog oblika na način na koji se unutarnje formacije doživljavaju u zračnim proporcijama.

A ako možete pažljivo slušati sebe dok govorite, to je način da stvarno proučavate 'Ja' organizaciju. Također možete dobiti 'Ja' organizaciju tako što ćete najprije meditirati, a zatim se uzdići do pravog razumijevanja, uzimajući bilo kojeg sisavca, recimo psa, njegov kostur, i duboko zadirući u njegov prednji i stražnji dio. Jedan je samo modifikacija drugog dijela. Sada morate prijeći na kozmičko i misliti da stražnji oblik formiraju lunarne sile, a prednji oblik solarne sile; i tako morate zamisliti kako Sunce gleda na Mjesec, zatim na mjesечеvoj strani imate stražnji dio životinje, na sunčevoj strani imate prednji dio životinje. I onda pomislite u sebi da se sada odvija modifikacija Sunca i Mjeseca, za uspravnost čovjeka i tada dobivate transformaciju. Time se cijela stvar pomiče za jednu razinu, a tako se dolazi i do 'Ja' organizacije. Ali to morate učiniti ovako: prostorno mora nestati u plastičnom, plastično u glazbenom, a glazbeno u ono što ima značenje.

Učinite li to, imate sveobuhvatan pristup, i to je zapravo zdraviji način, inače ćete završiti potpuno zbunjeni. Morate krenuti od ovih načela, a ne od detalja.

MEDITACIJA

za antropozofske liječnike, jesen 1923.

Priprema: kako pronaći dobro?

1. Mogu li misliti dobro?

Ne mogu misliti dobro.

Mišljenje snabdijeva moje etersko tijelo.

Moje etersko tijelo radi u tekućem mog tijela.

Dakle, u tekućini tijela ne nalazim dobro.

2. Mogu li osjećati dobro?

Mogu doista osjećati dobro; ali nije tu kroz mene, kada ga samo osjećam.

Osjećaj snabdijeva moje astralno tijelo.

Moje astralno tijelo radi u zračnom moga tijela.

Tako u zračnom moga tijela ne nalazim dobro koje postoji kroz mene.

3. Mogu li željeti dobro?

Mogu željeti dobro.

Želja snabdijeva moje 'Ja'.

Moje 'Ja' radi u toplinskom eteru mog tijela.

Tako da u toplini mogu dobro fizički ostvariti.

Svoju ljudskost osjećam u svojoj toplini

1. Osjećam svjetlost u mojoj toplini.

(Pazite da se ovaj osjećaj svjetlosti pojavi u području fizičkog srca)

2. Osjećam supstancu svijeta kako zvuči u mojoj toplini.

(Pazite da neobičan zvučni osjećaj ide od trbuha prema glavi, ali se širi po cijelom tijelu).

3. Osjećam u glavi kako se život svijeta miješa u mojoj toplini.

(Pazite da se neobičan osjećaj života proširi iz glave na cijelo tijelo).

Za Helene von Grunelius, jesen 1923.

O ovom izdanju

Povijest nastanka: Na inicijativu nekih liječnika koji su slušali javno predavanje Rudolfa Steinera "Duhovno znanstveni temelji tjelesnog i duševnog zdravlja" (iz SD334) u Baselu 6. siječnja 1920, Rudolf Steiner održao je prvi tečaj o medicinskim temama u proljeće iste godine (SD 312). Godinu dana kasnije uslijedio je drugi tečaj (SD 313) i istodobno tečaj o terapiji euritmijom (SD315), na kojem su sudjelovali liječnici i euritmisti. Nakon 'Tjedna medicine' (SD314) koji je organizirao kliničko-terapijski institut u Stuttgartu u listopadu 1922, mala grupa mladih liječnika i studenata medicine obratila se Rudolfu Steineru sa zahtjevom da održi tečaj za 'mlade'. Trebao bi biti potpuno intiman i ne bi trebao sadržavati ništa što se poziva samo na znanje i razum. (Norbert Glas). Tako je početkom 1924. godine nastao tzv. liječnički tečaj za mlade, koji se nastavio i za vrijeme Uskrasa. Ova su dva tečaja sadržaj ovog sveska. U prilogu je i tekst govora koji je Rudolf Steiner održao na večernjem sastanku susretu polaznika tečaja 24. travnja 1924, okružnica Liječničke sekcije koja je upućena polaznicima nakon Božićnog tečaja te meditacija za liječnike.

Osnova teksta

Predavanja u oba kolegija uključena u ovaj zbornik transkribirali su polaznici tečaja. Izuzev nekoliko stenografskih bilježaka Lilly Kolisko u Uskrasnog tečaja, nema drugih izvornih stenograma u relevantnim arhivima. Tekstualna podloga za objavu tečajeva je tipkani prijepis koji su izradili neimenovani polaznici tečaja na temelju svojih stenografskih prijepisa. Ovaj prijepis nije pregledao niti autorizirao Rudolf Steiner. Za njegova života nije tiskan, ali je razne primjerke prijepisa darivala zainteresiranim liječnicima i studentima uprava 'Medicinske sekcije Slobodne škole znanosti duha'. Godine 1944. objavljen je Uskrasni tečaj 'ljubaznim dopuštenjem gospođe dr. Steiner' u izdanju Medicinske sekcije, urednik Hans W. Zbinden. Također je zaslužan za objavljivanje oba kolegija kao dijela cjelovitog izdanja.

Za 4. izdanje tekst je provjeren radi nedosljednosti ili pogrešnih odlomaka. Neke izmjene koje se čine potrebnima dokumentirane su u 'ispravicima teksta'. Nadalje, prije svega se radi o ispravicima interpunkcije, a u nekim slučajevima i o manjim izmjenama u rečeničnom ustrojstvu, kojima se želi poboljšati razumljivost tiskanog teksta, pri čemu ekspresivnost glasa i gesta ne može pomoći razumijevanju. Stenografija Lilly Kolisko također je

korištena na Uskrsnom tečaju. U nekoliko slučajeva umetnute su riječi koje su se činile potrebnima i označene u tekstu uglatim zagradama [].

Naslov sveska potječe od Hansa W. Zbindena, urednika prvog izdanja.

O crtežima na ploči: sačuvani su crteži i riječi nastale tijekom predavanja na ploči obloženoj crnim papirom, osim crteža za predavanje 5. siječnja 1924. godine. Objavljeni su u sklopu cjelovitog izdanja u svesku XXIII serije "Rudolf Steiner - crteži na ploči za nastavu". - Crno-bijeli crteži umetnuti u tekst u prethodnim izdanjima, koje je izradila Hedwig Frey na temelju originalnih crteža na ploči, pokušavaju odražavati proces stvaranja slika na ploči i - koliko je to razumljivo - umetnuti su u tekst na odgovarajućem mjestu. Odgovarajuće izvorne ploče navedene su s rubnim bilješkama u relevantnim odlomcima teksta.